

Gemeente Assen

Programmabegroting 2020

Hoofdlijnen

1	Inleiding	5
2.	College van burgemeester en wethouders.....	7
3.	Hoofdlijnen beleid	8
4	Financiële vooruitzichten	10

Beleidsbegroting

Programmaplan

Programma 1	Wonen in Assen	15
Programma 2	Werken in Assen	28
Programma 3	Meedoen in Assen	36
Programma 4	Aantrekkelijk Assen.....	52
Programma 5	Samen werken aan Assen.....	58
Programma 6	Bedrijfsvoering	62
Programma 7	Vastgoed en Grondbedrijf.....	67
Programma 8	Algemeen financieel beleid.....	72

Paragrafen

Paragraaf 1	Lokale heffingen.....	82
Paragraaf 2	Weerstandvermogen en risicobeheersing.....	90
Paragraaf 3	Onderhoud kapitaalgoederen.....	98
Paragraaf 4	Financiering	104
Paragraaf 5	Bedrijfsvoering	110
Paragraaf 6	Verbonden partijen.....	118
Paragraaf 7	Grondbeleid.....	128

Financiële begroting

Samenvatting resultaten

1. Programmaplan	137
2. Lasten en baten per programma	138
3. Lasten en baten per programma en beleidsthema	140
4. Lasten en baten per taakveld.....	145

Toelichting financiële begroting

1. Hoofdpijnen meerjarig financieel beleid.....	154
2. Kaders, richtlijnen en ambities	156
3. Analyse begrotingsresultaat 2020 en prognoses 2021-2023	165
4. Incidentele lasten en baten 2020-2023	175
5. Structurele toevoegingen en onttrekkingen reserves 2020-2023	183
6. Geprognosticeerde balans	184
7. Overzicht EMU-saldo 2019-2023	185
8. Gemeentelijke reservepositie	186
9. Gemeentefonds	190
10. Arbeidskosten gerelateerde verplichtingen	195
11. Overzicht investeringen	197
12. Totaal mix aan maatregelen	200
13. Totaal ambities bestuursakkoord	203
 Ondertekening.....	 211

Bijlagen

1. Productramingen 2020.....	213
2. Analyse beloop begroting	222
3. Overzicht subsidies tot en met € 50.000.....	234

Hoofdpijnen

1. Inleiding
2. College van burgemeester en wethouders
3. Hoofdpijnen beleid
4. Financiële vooruitzichten

1 Inleiding

In de tweede begroting die wij in deze bestuursperiode presenteren, stellen we een aantal vergaande keuzes aan de raad voor. Het gaat om een pakket aan bezuinigingen, lastenverzwaring en de inzet van reserves. We staan namelijk voor de opgave om in deze begroting voor 2020 een dreigend tekort van ongeveer € 11 miljoen op te lossen. Dit is niet het eerste jaar dat we met een tekort te maken hebben. We vinden het dan ook ondoenlijk om dit tekort op korte termijn volledig met bezuinigingen op te lossen. Wat ons betreft is de behandeling van deze begroting dan ook de start van een bredere aanpak om samen met de raad tot een structureel sluitende begroting te komen voor de jaren na 2020. In deze aanpak willen we de begroting en de ambities uit ons bestuursakkoord in de volle breedte tegen het licht houden. We willen daar een half jaar de tijd voor nemen.

Blijven investeren

In de begroting hebben we uiteraard niet alleen oog voor onze financiële opgaven. In 2020 blijven we werken aan onze maatschappelijke opgaven en blijven we investeren in onze stad. Belangrijke accenten liggen op het versterking van de aantrekkingskracht en de lokale economie van Assen en het verder invulling geven aan de energietransitie. Zo gaan we door met de aanpak van de binnenstad. Via de Woonvisie zorgen we ervoor dat Assen aantrekkelijk blijft voor nieuwe inwoners. Met maatregelen uit het uitvoeringsprogramma mobiliteit zetten we de fiets echt op één. En met een extra impuls aan de energietransitie willen we concrete stappen zetten naar een CO₂-neutrale gemeente.

Bezuinigingen en lastenverzwaring

Net als alle andere stedelijke gemeenten met een regionale centrumfunctie heeft Assen te maken met grote tekorten. De tekorten doen zich met name voor in het Sociaal Domein. Niet alleen over 2020. Als we kijken naar de periode 2018 – 2023, blijkt dat onze uitgaven tientallen miljoen hoger zijn dan de rijksbijdrage. Vanaf 21 maart zijn we met de gemeenteraad in gesprek om het huidige tekort terug te dringen. Dit heeft geleid tot concrete bezuinigingsvoorstellen. Op 11 juli 2019 heeft de raad de Kaderbrief 2020 besproken en daarmee richting gegeven voor het nemen van een aantal financiële maatregelen. De concrete uitwerking hiervan vindt u terug in deze begroting. Onderdeel van deze maatregelen zijn ook de verhogingen van de onroerendezaakbelasting en toeristenbelasting.

Sociale stad

Als het gaat om het tekort in het Sociaal Domein vinden we het onverantwoord om dit in zijn geheel met bezuinigingen binnen dit begrotingsprogramma op te lossen. In een sociale stad moeten kwetsbare inwoners op ons kunnen blijven rekenen. Vandaar dat we ook bezuinigingen voorstellen in de andere begrotingsprogramma's.

Overigens levert het Sociaal Domein wel degelijk een forse bijdrage aan de besparingen. In aanvulling op de eerdere maatregelen voor € 2 miljoen, stellen we in deze begroting € 1,6 miljoen extra maatregelen voor. Naarmate we erin slagen verdere stappen te maken op het gebied van preventie en in het transformeren van de hulp en ondersteuning, verwachten we dat de uitgaven in het Sociaal Domein verder afnemen.

Aanvullende maatregelen

Voor het resterende tekort stellen we in deze begroting aanvullende maatregelen voor om te komen tot een sluitende begroting en ook op de langere termijn de gemeentelijke financiën gezond te houden. Deze maatregelen bestaan uit verdere bezuinigingen, hogere lasten en inzet van reserves. Bij het formuleren van de voorstellen voor aanvullende maatregelen hebben we de volgende uitgangspunten gehanteerd:

- We willen zo snel mogelijk toewerken naar een structureel sluitende begroting en een gezonde financiële positie.
- We zijn en blijven een sociale stad. Een stad waarin de meest kwetsbare inwoners op ons kunnen rekenen als het gaat om hulp en ondersteuning.
- Er is een ondergrens aan het voorzieningenniveau van onze stad als we aantrekkelijk willen zijn voor inwoners en bezoekers.
- Om te kunnen inspelen op tegenvallers of kansen zijn voldoende reserves nodig.
- Wij zijn niet langer zonder meer bereid om rijksbeleid uit te voeren als daar geen passende financiering vanuit het Rijk tegenover staat.

Abonnementstarief Wmo

Het abonnementstarief voor de Wmo, dat het Rijk per 1 januari 2020 oplegt, leidt voor de gemeente Assen tot een nadeel van € 1,5 miljoen op de algemene voorziening schoonmaak. Het Rijk realiseert hiermee een lastenverlichting voor Wmo cliënten met midden- en hogere inkomens die bijna volledig voor rekening van de gemeenten in Nederland komt. De maatregel voorziet bovendien niet in sturingsinstrumenten voor gemeenten om de uitgaven voor het abonnementstarief te kunnen beïnvloeden. Wat ons betreft is hiermee een grens overschreden in de financiële verhouding tussen Rijk en gemeenten. Daarom stellen we voor het Wmo-abonnementstarief voor de algemene voorziening schoonmaak niet uit te voeren. De uitwerking hiervan kunt u op korte termijn tegemoet zien. Uitgangspunt hierbij is dat we een toegankelijke regeling voor schoonmaak houden.

Structureel sluitend

Voor het sluitend maken van de begroting kiezen we ervoor een extra verhoging van de onroerendezaakbelasting door te voeren. In 2020 gaat deze met 10% omhoog. Verder doen we een groot beroep op onze algemene reserve. Voor 2020 en 2021 gaat het om respectievelijk € 5,3 en € 2,5 miljoen. Daarmee hebben wij onze algemene reserve voor een belangrijk deel ingezet. Alleen op deze manier kunnen we voorkomen dat we op korte termijn een nog ingrijpender pakket aan bezuinigingen moeten nemen.

Rijksbijdrage

Tegenover de tegenvallers laat de september circulaire een gematigd positief beeld zien. Op basis hiervan krijgt de gemeente met ingang van 2020 er € 1,2 miljoen bij. Dit loopt op naar € 2,1 miljoen in 2023. Maar deze extra bijdragen vanuit het Rijk leiden voor de komende twee jaar niet tot een lagere financiële opgave.

Op dit moment loopt er nog een onderzoek naar de sterke groei van het aantal cliënten in de Jeugdzorg. De uitkomsten van dit onderzoek zouden kunnen leiden tot een bijstelling van de rijksbijdrage. Naar verwachting komt hierover pas meer duidelijkheid in de Meicirculaire 2020.

Leeswijzer

Deze begroting begint met een beleidssamenvatting en financiële vooruitzichten. Het onderdeel Beleidsbegroting gaat vervolgens meer gedetailleerd in op de acht programma's: Wonen in Assen, Werken in Assen, Meedoen in Assen, Aantrekkelijk Assen, Samen werken aan Assen, Bedrijfsvoering, Vastgoed en grondbedrijf en tot slot Algemeen financieel beleid. Per begrotingsprogramma geven we aan de hand van een aantal vaste beleidsindicatoren een beeld van de effecten van ons beleid.

Hierna gaan we in de paragrafen in op de lokale heffingen, weerstandsvermogen en risicobeheersing, onderhoud kapitaalgoederen, financiering, bedrijfsvoering, verbonden partijen en grondbeleid.

In de Financiële begroting vindt u vooral meer gedetailleerde informatie over de financiële stand van zaken en diverse financiële prognoses. In de bijlage is een overzicht van de subsidies tot en met € 50.000 opgenomen.

2. College van burgemeester en wethouders

Burgemeester Marco Out

Bestuurlijke coördinatie, Algemeen bestuurlijke en juridische aangelegenheden, Openbare orde en veiligheid, Brandweer, Veiligheidsregio, Politie, Wettelijke taken/burgerzaken, Ambassadeursfunctie, Dagelijks bestuur SNN, Communicatie, Internationale contacten, Handhaving (coördinerend).

Wethouder Harmke Vlieg-Kempe

Sociaal domein (jeugd, WMO, zorg en welzijn, maatschappelijke opvang, verslavingszorg); Onderwijs en aansluiting arbeidsmarkt (inclusief kinderopvang en peuterwerk); Gezondheid, preventie; Verkeer en vervoer; P&O (interne aangelegenheden); Contacten / accounthouder andere overheden, regiovisie.

Wethouder Karin Dekker

Duurzaamheid en energietransitie, inclusief gaswinning; Milieu (vergunning en handhaving); Bestuurlijke en ambtelijke vernieuwing, deregulering, Overheidsparticipatie; Participatiebeleid (inclusief minimabeleid, WSW/ Alescon); Cultuur en DNK; Antidiscriminatie & minderheden (inclusief VN-verdrag en sociale inclusie). Wonen/volkshuisvesting; Schuldhulpverlening/ GKB/armoede.

Wethouder Mirjam Pauwels

Financiën; Economische zaken; Binnenstad; Werkgelegenheid, inclusief transitie opgave NAM; TRZ; Grondbedrijf en vastgoed; Evenementen en markten; Promotie en citymarketing; Hanzehogeschool.

Gemeentesecretaris Theo Dijkstra

Gemeentesecretaris, eerste strategisch adviseur college van burgemeester en wethouders en algemeen directeur gemeentelijke organisatie.

Na het besluit van de fractie PLOP om uit de coalitie te treden worden de volgende onderwerpen tijdelijk waargenomen: Ruimtelijke ordening; Monumentenzorg; Groen, grijs en openbare werken, inclusief stadsonderhoud, afvalverwerking; Recreatie en toerisme; Sport; Gebiedsgericht/wijkbeleid, Mijn buurt Assen; Publieke dienstverlening, inclusief ict/digitale overheid en privacy (AVG).

3. Hoofdpijnen beleid

Beleidsamenvatting

In deze begroting voor 2020 hebben we een verdere vertaling en concretisering gegeven aan de Kaderbrief die de raad in juli 2019 besprak. Op deze manier willen we een volgende stap zetten in de uitvoering van ons bestuursakkoord 'Samen duurzaam verder'. En werken we verder aan de toekomst van onze stad. Dat doen we samen met inwoners, ondernemers en andere betrokkenen. We staan voor opgaven die we alleen kunnen realiseren wanneer de totale samenleving daar de schouders onder zet. De vraagstukken binnen het Sociaal Domein, op het gebied van energie en het vergroten van de aantrekkelijkheid van de stad vragen om een brede inzet. Ook willen we als het gaat om het verbeteren van dienstverlening en samenwerking de komende jaren een aantal nieuwe stappen zetten.

Energie en duurzaamheid

De energietransitie is een opgave waar we de komende decennia mee bezig zijn. Met het vaststellen van de startnotities voor de Regionale Energie Strategie Drenthe en de Transitievisie Warmte zetten we een belangrijke stap naar nieuwe manieren van energievoorziening en het verwarmen van de gebouwde omgeving. Het is nu zaak om samen met inwoners en andere betrokkenen aan oplossingen te werken die op draagvlak kunnen rekenen. In 2020 en 2021 stellen we hiervoor de Regionale Energiestrategie Drenthe 1.0 en de Transitievisie Warmte op.

Tegelijkertijd blijven we volop doorgaan met het realiseren van onze ambities op het gebied van energie. We ondersteunen daarvoor inwoners en bedrijven bij het verduurzamen van gebouwen. En binnen onze eigen organisatie nemen we diverse maatregelen om in 2030 zo veel mogelijk energieneutraal te zijn. Daarvoor verduurzamen we ons vastgoed en wagenpark.

Sociaal Domein

Uitgangspunt voor het Sociaal Domein blijft dat zo veel mogelijk Assenaren actief kunnen deelnemen aan de samenleving. De aanhoudende tekorten vragen wel dat we scherpe keuzes maken in de mate van hulp en ondersteuning die we hierbij bieden. Onze inzet op het gebied van preventie en transformatie moet ertoe leiden dat het gebruik van onnodige intensieve ondersteuning afneemt. Met een breed aanbod aan passende ondersteuning in de directe omgeving van inwoners willen we hierin stappen zetten. Gemeente en buurtteams gaan nauwer samenwerken bij het toeleiden naar zorg en ondersteuning. Dit helpt ons deze beweging te maken. Via de nieuwe inkoop voor 2020 willen we goede afspraken met aanbieders maken over samenwerking en een efficiëntere inzet van hulp en ondersteuning. Als het gaat om de ondersteuning bij het vinden van werk benutten we de instrumenten vanuit de participatiewet zo goed mogelijk. Verder doen we onderzoek naar nieuwe instrumenten die beter passen bij de veranderende doelgroep.

Door de extra inzet op preventie verwachten we dat minder inwoners een beroep doen op zorg en ondersteuning. Met een preventieve aanpak op het gebied van bijvoorbeeld schulden en laaggeletterdheid bevorderen we de gezondheid, het welzijn en de zelfredzaamheid van inwoners.

De tekorten in het Sociaal Domein en met name voor Jeugdzorg blijven een punt van zorg. Samen met gemeentelijke partners in onder andere G40 en NG4 verband blijven we daarom actief lobbyen voor een ruimere bekostiging vanuit het Rijk.

Aantrekkelijke stad

De omgevingsvisie die wij in 2020 opstellen in de aanloop naar de invoering van de omgevingswet biedt straks het inhoudelijk kader voor de ontwikkeling van de stad. Met deze visie en vervolgens de omgevingsplannen nodigen wij inwoners en ondernemers uit met initiatieven te komen die passen bij het toekomstbeeld van de stad.

Met het versterken van de aantrekkingskracht vergroten we de vitaliteit van onze stad. Sociaal en economisch. Assen is nu al een aantrekkelijke vestigingsplaats die jaar op jaar nieuwe inwoners trekt. De verwachting is dat we de komende jaren doorgroeien naar ongeveer 75.000 inwoners.

Met onze nieuwe Woonvisie willen we inspelen op de wensen van deze nieuwe Assenaren en een aantrekkelijke vestigingsplaats blijven. Ook onderzoeken we in dit kader alternatieve woonmogelijkheden bijvoorbeeld in de vorm van duurzame tiny houses en woonvormen voor ouderen in de vorm van een knarrenhof.

Het is belangrijk dat de groei van de werkgelegenheid gelijke tred houdt met de toename van het aantal inwoners. Daarom werken we aan versterking van de lokale economie. Dit is een van de belangrijke speerpunten in ons bestuursakkoord. Met het uitvoeren van onze economische agenda brengen we samenhang aan in de diverse inspanningen die we hiervoor leveren. Het gaat daarbij onder andere om het bieden van aantrekkelijke bedrijventerreinen aan nieuwe en bestaande ondernemers. Het bedrijvenlandschap Assen Zuid biedt diverse kansen voor het aantrekken van nieuwe bedrijvigheid. Hiervoor werken we aan een strategie voor actieve acquisitie. Technologische en maatschappelijke ontwikkelingen zoals energietransitie, beleveniseconomie en zorginnovaties bieden diverse mogelijkheden de lokale economie te versterken. Met de innovatiewerkplaats en het ondersteunen van het Practoraat Zorg en Technologie en de kopgroep zorg stimuleren we dit.

Ook onze extra inzet in de binnenstad, city marketing en de maatregelen die voortkomen uit de nieuwe visies op cultuur en evenementen moeten de aantrekkingskracht van de stad verder vergroten en het vestigingsklimaat verbeteren.

Samenwerking en dienstverlening

Het realiseren van onze ambities vraagt om een goede dialoog en samenwerking met inwoners en maatschappelijke en overheidspartners. Onze organisatieontwikkeling is er mede voor bedoeld om deze dialoog en samenwerking verder te verbeteren.

Technologische ontwikkelingen stellen ons in staat om op het vlak van dienstverlening meer maatwerk te leveren. In 2020 starten we hiervoor een experiment met het uitgeven van reisdocumenten op locatie. We evalueren eerdere experimenten met reisdocumenten en de Asser Pas. Tegelijkertijd hebben we oog voor de risico's van deze ontwikkeling. We zetten daarom stappen om de informatieveiligheid verder te vergroten.

De invoering van de omgevingswet benutten we om de dienstverlening aan inwoners en ondernemers met initiatieven verder te verbeteren. Dit vraagt wel grote investeringen in informatietechnologie.

Financieel gezond

Gezonde gemeentefinanciën zijn voor ons een voorwaarde om aan een duurzame toekomst van Assen te werken. Daarom hebben we besloten om ondanks de tekorten in het Sociaal Domein en de tegenvallende uitkering uit het gemeentefonds een sluitende begroting op te stellen. Dit hebben we alleen kunnen doen door inzet van de reserves, bezuinigingsmaatregelen en een verhoging van onroerendezaakbelasting en toeristenbelasting.

Er blijft daarnaast nog een aantal onzekerheden voor wat betreft de rijksfinanciën. Dit noopt ons tot alertheid en zal mogelijk leiden tot tussentijdse financiële bijstellingen.

Om de reservepositie te verbeteren en een meer structurele balans te vinden tussen inkomsten en uitgaven willen we na vaststelling van de begroting een half jaar nemen, om samen met de raad te werken aan een financieel herstelplan.

4 Financiële vooruitzichten

Tweede Programmabegroting in bestuursperiode 2018-2022

De Programmabegroting 2020 is de tweede begroting die wij in onze bestuursperiode aan de raad aanbieden. Hierin presenteren we financiële beleidslijnen, kaders, beleidsmaatregelen en het tempo waarin we in deze bestuursperiode aan onze financiële opgave invulling willen geven. Dat geldt voor de middelen die we daarvoor nodig hebben en de wijze waarop we die middelen vanuit bestaande budgetten, reserves en via externe inkomsten kunnen inzetten. De Programmabegroting 2020 geeft een financiële tussenstand van deze bestuursperiode; de financiële vooruitzichten zijn aangepast aan de actuele ontwikkelingen. Daarmee geven ze richting aan de begrotingsontwikkeling in deze bestuursperiode. Een eerste financiële doorkijk naar de volgende bestuursperiode maakt nu deel uit van het meerjarenbeeld. Via voorgangsrapportages en jaarrekeningen rapporteren we over stand van zaken en leggen we verantwoording af over resultaten en uitgaven.

Algemene beleidslijn

We hebben bij de Begroting 2019 aangegeven dat we voor een uitdagende opgave staan. Dit is nog steeds zo. Realisatie van ons bestuursakkoord Samen Duurzaam Verder, het in stand houden van het voorzieningenniveau en een stad waarbij de meest kwetsbaren op ons kunnen rekenen staan daarbij centraal. Daarbij hebben we een stevige financiële opgave. Hiervoor hebben we in deze begroting een mix aan maatregelen genomen. De besparingen lopen daarbij op naar € 7,8 miljoen. Het is onze taak om in deze bestuursperiode de juiste balans te vinden tussen onze maatschappelijke en financiële opgaven. Samen met de raad willen we daarin de juiste afwegingen en verantwoorde financiële keuzes maken.

Financiële beleidslijn Sociaal Domein

Zonder aanvullende maatregelen dreigen we in het Sociaal Domein af te koersen op een structurele uitzetting van de begroting met € 6,4 miljoen. Daarnaast zien wij dat ook landelijk de tekorten in dit domein blijven oplopen. Net als voor veel andere gemeenten betekent de invoering van abonnementstarief in de Wmo een nadeel. Voor Assen bedraagt dat ongeveer € 1,5 miljoen. De tijdelijke aanvullende middelen die het Rijk beschikbaar stelde zijn volstrekt onvoldoende om de tekorten tegen te gaan. Wij blijven ons daarom samen met onze samenwerkings-partners, inzetten om het kabinet te bewegen om op korte termijn voor met name Jeugdzorg en Wmo structureel meer middelen beschikbaar te stellen. Om de structurele uitzetting tegen te gaan hebben we inmiddels besloten een aantal vergaande maatregelen te nemen. Het komende half jaar onderzoeken we welke aanvullende maatregelen nodig en mogelijk zijn. Hierbij willen we ook de ambities uit ons bestuursakkoord tegen het licht houden.

Kaderbrief 2020

Bij de Kaderbrief 2020 hebben wij de budgetten en financiële prognoses in de volle breedte geactualiseerd. Het beeld wat aan u is gepresenteerd is in onderstaande tabel weergegeven en vormt het vertrekpunt voor de samenstelling van de Begroting 2020.

Kaderbrief 2020				
Omschrijving	2020	2021	2022	2023
Vertrekpunt resultaten beleid Kaderbrief 2020	-7.196	-6.885	-6.785	-6.923
Autonome ontwikkeling	-4.600	-3.646	-3.454	-3.354
Meicirculaire 2019 (hoofdpijnen)	2.200	2.200	600	600
Stelpost extra rijksmiddelen jeugd			6.770	6.770
Nieuwe beleidsmaatregelen	-1.300	-1.354	-1.323	-1.224
Totaal aanvaard beleid Kaderbrief 2020	-10.896	-9.685	-4.192	-4.131

Ontwikkelingen sinds de Kaderbrief 2020

Na de behandeling van de Kaderbrief 2020 zijn we als voorbereiding op de begroting en de beleidsinvulling voor 2020 nogmaals nagegaan of en waar in het aanvaarde beleid en de bedrijfsvoering nog sprake is van autonome ontwikkelingen en knelpunten. En of zich ontwikkelingen voordoen die niet in de Kaderbrief 2020 stonden maar in de Programmabegroting 2020 alsnog een plek moeten krijgen. Aandachtspunten hierbij zijn de lagere uitkering uit het Btw-compensatiefonds, de kostenontwikkeling in het Sociaal Domein, indexatie van verbonden partijen en de benodigde investering in het digitaal stelsel Omgevingswet. Naast de hiervoor genoemde ontwikkelingen hebben de gezamenlijke toezichthouders een richtlijn gepubliceerd op welke wijze gemeenten dienen om te gaan met de stelpost extra rijksmiddelen Jeugdzorg. De invoering van het abonnementstarief Algemene Voorziening Schoonmaak Wmo is niet opgenomen. Alle hiervoor genoemde financiële ontwikkelingen zijn in de begroting en de meerjarenprognose verwerkt.

Financiële opgave 2020-2023 en dekkingsplan

De uitkomsten van deze inventarisatie vindt u samengevat in het schema aan het einde van dit hoofdstuk. We hebben ze afgezet tegen de prognoses die we voor de periode 2020-2023 in de Kaderbrief 2020 aan de raad hebben voorgelegd.

Als onderdeel van het dekkingsplan 2020-2023 hebben wij tijdens de consulerende raadsvergadering op 16 mei 2019 een maatregelenpakket gepresenteerd en opgenomen in de Kaderbrief 2020. Deze wordt op hoofdlijnen hieronder weergegeven. Het gaat hier om voorstellen die we in het kader van de begrotingsbehandeling met de raad verder bespreken. Een gedetailleerd overzicht van het maatregelenpakket is opgenomen in het hoofdstuk Toelichting financiële begroting, onderdeel 12. Totaal mix aan maatregelen.

Maatregelenpakket Kaderbrief 2020 (bedragen x € 1.000)				
Omschrijving	2020	2021	2022	2023
Programma Wonen in Assen	521	521	521	521
Programma Werken in Assen	110	110	110	110
Programma Meedoen in Assen	1.664	2.276	2.276	2.276
Programma Aantrekkelijk Assen	271	296	346	346
Programma Samen werken aan Assen	62	62	62	62
Programma Vastgoed en Grondbedrijf	663	433	433	433
Programma Algemeen financieel beleid	220	220	220	220
Verhoging onroerendezaakbelasting 5% (afgerond)	850	850	850	850
Toeristenbelasting	400	400	400	400
Totaal maatregelenpakket Kaderbrief 2020	4.761	5.168	5.218	5.218

Naast het vaststellen van het maatregelenpakket uit de Kaderbrief 2020 willen we voor de begrotingstekorten in de jaren 2020 en 2021 een beroep doen op de algemene reserve. We hebben uit de bespreking van de Kaderbrief 2020 geconcludeerd dat u deze aanpak onderschrijft. Verder kijken we naar de aard en samenstelling van onze resterende financiële opgave en kiezen op basis daarvan voor onderstaande aanvullende dekkingsmaatregelen.

Maatregelenpakket Begroting 2020-2023 (bedragen x € 1.000)				
Omschrijving	2020	2021	2022	2023
Verhoging onroerendezaakbelasting 5% (afgerond)	900	900	900	900
Bijstelling verhoging toeristenbelasting	-150	-150	-150	-150
Aanvullende taakstelling sociaal domein	200	800	1.800	1.800
Totaal maatregelenpakket programmabegroting 2020-2023	950	1.550	2.550	2.550

Structureel sluitende begroting

We willen zo snel mogelijk toewerken naar een structureel sluitende begroting en een gezonde financiële positie waaronder de versterking van onze reserves. Een aantal van de aanvullende bezuinigingen die we voorstellen levert mogelijk niet de beoogde kostenbesparing op. Dit vraagt mogelijk om verdere maatregelen en is onderdeel van de aanpak om toe te werken naar een structureel sluitende begroting. Voor deze aanpak willen wij het komende half jaar een fundamentele discussie met de raad en maatschappelijke partners voeren. In deze discussie willen we, inclusief de uitkomsten van deze onderzoeken, de begroting in de volle breedte tegen het licht houden.

Naar verwachting worden in het voorjaar van 2020 de uitkomsten van de onderzoeken naar de volumeontwikkelingen in de Jeugdzorg en Wmo gepubliceerd. Mocht het Rijk naar aanleiding hiervan aanvullende middelen beschikbaar stellen, dan gaan wij er vanuit dat deze zullen worden opgenomen in de Meicirculaire 2020.

Reservepositie

Voor het realiseren van de ambities uit het bestuursakkoord 2018-2022 heeft u bij de vaststelling van de Begroting 2019 ingestemd met de inzet van onze gemeentelijke reserves van in totaal € 10 miljoen in deze bestuursperiode.

Met de inzet van de gemeentelijke reserves in de Begrotingen 2019, 2020 en 2021 voor het incidenteel sluitend maken van de begroting zien wij dat onze reserves onder druk komen. De ratio's voor solvabiliteit en weerstandscapaciteit zijn voor ons een belangrijk uitgangspunt. Want zo kunnen we tegenvallers opvangen en blijven investeren in de stad. Door de huidige ontwikkelingen komt de ondergrens van de ratio's in beeld. Daarom willen we in de discussie met de raad over de verbetering en de versterking van de gemeentelijke reservepositie nadrukkelijk aan de orde stellen.

Septembercirculaire 2019

We hebben kort voor de afronding van de Begroting 2020 de septembercirculaire over de uitkeringen uit het gemeentefonds op hoofdlijnen beoordeeld en doorgerekend. De uitkomst daarvan leidt tot een aantal aanpassingen in de begroting en de meerjarenprognoses. Zo neemt de Asser algemene uitkering per saldo met € 1,2 miljoen in 2020 toe. Dit loopt op naar € 2,1 in 2023. Deze toename is in 2020 voor € 0,8 miljoen bestemd voor het Sociaal Domein en loopt op tot € 1,0 miljoen in 2023. Het algemene deel van de algemene uitkering neemt licht toe als gevolg van de werking van de verdeelsystematiek en de actualisatie van de accressen. Daarin is rekening gehouden met de gevolgen van de lagere uitgaven van het Rijk in 2019.

Voor het overige bevat de circulaire kleine aanpassingen die nauwelijks invloed hebben op de einduitkomsten van de Begroting 2020 en de bijbehorende meerjarenprognose.

Financiële eindresultaten 2020-2023

Samenvattend wordt in onderstaand overzicht het totaal met beleids- en dekkingsmaatregelen voor de Begroting 2020 en de meerjarenprognose 2021-2023 weergegeven.

Beleids-en dekkingsmaatregelen 2020-2023 (bedragen x € 1.000)				
Omschrijving	2020	2021	2022	2023
Actualisatie en beleidsmaatregelen				
Stand Kaderbrief 2020	-10.896	-9.685	-4.192	-4.131
Autonome ontwikkelingen na Kaderbrief 2020	-863	-968	192	1.646
Niet invoeren abonnementstarief AVS WMO	1.500	1.500	1.500	1.500
Oplossing knelpunten (indexatie en dso)	-50	-250	-250	-250
Kostenontwikkeling sociaal domein	-1.900	-1.900	-1.900	-1.900
Bijstelling stelpost jeugd agv richtlijn toezichthouder	0	0	-5.170	-5.170
Actualisatie septembercirculaire 2019 sociaal domein	800	912	1.003	1.003
Actualisatie septembercirculaire 2019 algemeen	385	1.190	1.391	1.091
Eindstand Begroting 2020-2023	-11.024	-9.201	-7.426	-6.211
Dekkingsplan 2020 - 2023				
Maatregelen sociaal domein	1.600	2.800	3.800	3.800
Maatregelen overige beleidsterreinen	2.111	1.918	1.968	1.968
Maatregelen fiscaal: onroerendezaakbelasting 10%	1.750	1.750	1.750	1.750
Maatregelen fiscaal: toeristenbelasting	250	250	250	250
Totaal Dekkingsplan 2020 - 2023	5.711	6.718	7.768	7.768
Tussenresultaten 2020 - 2023	-5.313	-2.483	342	1.557
Algemene reserve sluitend maken begroting	5.313	2.483	-	-
Eindresultaten 2020 - 2023	-	-	342	1.557

Beleidsbegroting

Programmaplan

1. Wonen in Assen
2. Werken in Assen
3. Meedoen in Assen
4. Aantrekkelijk Assen
5. Samen werken aan Assen
6. Bedrijfsvoering
7. Vastgoed en grondbedrijf
8. Algemeen financieel beleid

Programma 1 Wonen in Assen

Samenvatting

Gezond en duurzaam blijven leidende thema's bij de activiteiten in 2020. Voor een leefbaar woonklimaat in de binnenstad nemen we groen en ecologie als uitgangspunt voor de ontwikkelingen. We gaan ook aan de slag met ontmoetingsplekken en speelvoorzieningen in de wijken. De omgang met het veranderende klimaat krijgt aandacht bij de zowel de planvorming als de inrichting van de openbare ruimte. Een belangrijk speerpunt is de energietransitie. In 2020 werken we plannen uit voor grootschalige opwek van hernieuwbare energie in de Regionale Energie Strategie. De Transvisie warmte geeft duidelijkheid over de toekomstige warmtevoorziening van onze wijken. We doen ervaring op met de pilot om de buurt Beek in de wijk Lariks aardgasvrij te maken.

Het komende jaar zetten we belangrijke stappen voor het invoeren van de omgevingswet. Dat doen we met het afronden van de omgevingsvisie en het Digitale Stelsel Omgevingswet. Ook gaan we door middel van pilots leren om te werken in de geest van de omgevingswet. Bijvoorbeeld bij de ontwikkeling van kleine duurzame woningen zoals tiny houses en een knarrenhof.

We blijven ons inzetten om inwoners en stakeholders te betrekken bij de ontwikkelingen in onze stad met behulp van participatie. Het verbeteren van interne processen zoals vergunningverlening en het verzorgen van voorlichting en advisering draagt bij aan een goede relatie met inwoners en stakeholders.

Highlights

- We ronden de omgevingsvisie af en voeren het Digitale Stelsel Omgevingswet in.
- We leren om te werken in de geest van de Omgevingswet, bijvoorbeeld bij het realiseren van kleine duurzame woningen.
- Samen met de stakeholders actualiseren we de Woonvisie met als belangrijk onderdeel de opgave voor sociale huurwoningen.
- We zorgen voor een modernisering van de stadsboerderij in het Asserbos en zorgen voor aanvullende educatie- en informatiemogelijkheden.
- We realiseren speelvoorzieningen en ontmoetingsplekken die beweging en ontmoeting stimuleren.
- Samen met alle Drentse gemeenten, provincie en waterschappen stellen we een regionale energie strategie op.
- Samen met bewoners / eigenaren werken we bouwkundige en financiële oplossingen uit om de Beek en omgeving aardgasvrij te maken.

Omgevingsvisie en Omgevingswet

Wat willen we bereiken?	Wat doen we daarvoor in 2020
De gemeente Assen werkt aan de implementatie van de nieuwe Omgevingswet, die op 1 januari 2021 van kracht gaat. De wet speelt in op de maatschappelijke behoefte om als initiatiefnemer makkelijker aan de slag te gaan met (bouw-)initiatieven in de openbare ruimte en deze ook te realiseren. In het Programmaplan Omgevingswet)* heeft de gemeente Assen de vier hoofddoelen van de Omgevingswet omarmd: 1. Een inzichtelijker, eenvoudiger, transparanter en meer voorspelbaar omgevingsrecht. 2. Van een sectorale naar een samenhangende benadering (vanuit de leefomgeving). 3. Meer ruimte voor maatwerk. 4. Snellere en betere besluitvorming. De invulling en aanscherping van de bedoelingen van de wet naar Assense keuzes en invulling gebeurt met participatietrajecten en afspraken met samenwerkingspartners.)*: vastgesteld in Raadsvergadering van 11 april 2019; gebaseerd op bestuursakkoord 2018-2022 'Samen duurzaam verder', het verhaal van Assen en de landelijke omgevingswetdoelen.	Opstellen Omgevingsvisie De Omgevingsvisie wordt in het vierde kwartaal aan de raad voorgelegd. Het opstellen van de visie gebeurt in interactie met de samenleving; intern worden/zijn bestuur, ambtenaren en andere programma's als Economische Agenda en Duurzaamheid betrokken. Dit participatietraject vindt plaats van september 2019 tot en met januari 2020. Praktijkgericht implementeren met pilots In 2020 gaan we door met de in 2019 gestarte pilots om te leren werken in de geest van de Omgevingswet en de lessen hieruit te borgen. Bij de pilotkeuze is aangesloten bij lopende trajecten (Binnenstad, Havenkwartier, TRZ, bestemmingsplan Assen-Oost, bestemmingsplan Buitengebied). Digitale Stelsel Omgevingswet (DSO) In 2020 gaan we: • De aansluitingen tussen onze systemen en het nieuwe omgevingsloket realiseren zodat we meldingen en aanvragen kunnen ontvangen en omgevingsbesluiten digitaal beschikbaar kunnen stellen. • Zorgen voor een zodanige samenwerking in de keten dat we integrale (digitale) adviezen geven. • De hiervoor benodigde informatie aan inwoners, bedrijven en instellingen beschikbaar stellen.

We willen een efficiënter en effectiever proces voor het aanvragen en verlenen van bouwvergunningen, met minder bureaucratie en meer duidelijkheid voor onze inwoners. Daarbij willen we de rol van het welstandstoezicht heroverwegen.

Oriënteren op Omgevingsplan

Op 1 januari 2021 worden de huidige bestemmingsplannen en verordeningen samen met gedecentraliseerde regelgeving ('bruidsschat') samengevoegd tot het Omgevingsplan. Hiervoor gaan we in 2020:

- De relevante onderdelen uit de huidige planvoorraad selecteren en deze zaken opnemen in het nieuwe omgevingsplan.
- De huidige wet- en regelgeving verwerken in het nieuwe omgevingsplan.
- De transitiestrategie bepalen, om vóór 1 januari 2029, van het oude naar het nieuwe omgevingsrecht te komen.

Overig Programmaplan Omgevingswet

Naast bovenstaande acties liggen er de volgende opgaven:

- Afspraken met onze ketenpartners over de samenwerking en nieuwe financiële arrangementen.
- We continueren onze inzet voor het veranderingstraject 'werken in de nieuwe rol'.
- We bepalen hoe we omgaan met verplichte en niet verplichte programma's en omgevingswaarden.
- We bereiden ons voor op het overgangsrecht.

Vergunningverlening

Onder de nieuwe Omgevingswet moet vergunningverlening binnen acht weken afgehandeld zijn. Dit proces vraagt om intensieve afstemming met ketenpartners en ander bevoegd gezag.

De ingezette lijn van 2019 voor een vereenvoudiging en versnelling van het proces wordt verder doorgevoerd.

'Afspraken op locaties' is opgenomen in de reguliere dienstverlening.

In de pilots van de Omgevingswet wordt ook geëxperimenteerd met een andere vorm van welstand.

Woningbouw en woonplan

Wat willen we bereiken?

Assen moet een plek zijn waar het fijn is om te wonen. Met voldoende betaalbare woningen voor alle leeftijden en beurzen. In aantrekkelijke, goed onderhouden wijken en in een levendige, groene binnenstad.

Het behoud van de kwaliteit van de bestaande stad is de basisopgave volgens de Woonvisie 2016. Borgen en waar mogelijk verbeteren van die kwaliteit voor de toekomst is onze ambitie.

We stemmen de woonvraag en het woningaanbod op elkaar af, onderzoeken de wensen naar nieuwe woonvormen en bevorderen dat Assenaren een passende woning kunnen vinden.

We willen meer verschillende soorten woningen toestaan en hier heel flexibel mee omgaan.

Wat doen we daarvoor in 2020

Woonvisie actueel en afgestemd op vraag

Op basis van het woningmarktonderzoek 2019 actualiseren we samen met onze stakeholders de gemeentelijke Woonvisie.

Met een actuele woningbouwplanning en -programmering zorgen we voor voldoende plancapaciteit. We stemmen het aanbod aan woningen af op de in de Woonvisie gesignaleerde woonvraag. Met de halfjaarlijkse woningmarktmonitor houden we de ontwikkelingen rond woningbouw en woningmarkt in beeld.

Kleine duurzame woningen

We willen zoeklocaties aanwijzen voor tiny houses en micro-wonen. Ruimtelijke ontwikkeling gebeurt samen met initiatiefnemers door middel van een interactief proces met belangstellenden en overige stakeholders.

Verder willen wij de realisatie van nieuwe woonvormen die ouderen in staat stellen langer zelfstandig te wonen zoals een Knarrenhof of meergeneratiewoningen, mogelijk maken.

Afspraken sociale huursector

Conform de Woningwet actualiseren we jaarlijks de prestatieafspraken met woningcorporaties en huurdersorganisaties. Hierin spreken we af wat de partijen bijdragen aan de uitvoering van de Woonvisie. Belangrijke onderdelen daarin zijn de uitbreidingsopgave in de sociale huursector, bouwen voor specifieke doelgroepen, betaalbaarheid en verduurzaming.

De realisatie van de bouwopgave in de sociale huur staat onder druk door fors hogere bouwkosten. We zoeken samen met de woningcorporaties naar oplossingen voor dit probleem en we maken afspraken over hoe we die kunnen realiseren en financieren.

Wet Kwaliteitsborging voor het bouwen (Wkb) en invoering BENG (Bijna Energie Neutrale Gebouwen)

In 2020 wordt de interne implementatie van deze nieuwe wetgeving voorbereid. Dit vraagt om aanpassingen van werkprocessen en ICT.

Wat willen we bereiken?	Wat doen we daarvoor in 2020
We willen ook in de binnenstad een goed en leefbaar woonklimaat met veel groen. Hier ligt de grootste opgave voor de komende jaren. Het Havenkwartier is één van de entrepoorten van onze mooie stad, met horeca en kleinschalige in het gebied passende recreatieve en toeristische bedrijvigheid.	Het opleidingsbudget wordt ingezet voor opleiding en training en pilots worden uitgevoerd met externe kwaliteitsborging. De legesverordening wordt aangepast en een communicatieplan opgesteld. Bij de verdere planvorming in de binnenstad is de versterking van groen en ecologie een belangrijk uitgangspunt. Dit draagt bij aan het tegengaan van hittestress. Hierbij willen we ook de particuliere ruimte (gevels en daken) betrekken. Wij willen samen met de partijen in de binnenstad een visie maken op het versterken van groen en ecologie. Het Masterplan Havenkwartier wordt geactualiseerd. Voor de eerste ontwikkelfase van het Havenkwartier (de Sluiskade) wordt een plan opgesteld om dit deel te transformeren naar een stedelijk woonklimaat. Vooruitlopend op deze transformatie maken we in 2020 het gebied aantrekkelijk voor een breed publiek met een tijdelijke invulling.

Openbare Ruimte

Wat willen we bereiken?	Wat doen we daarvoor in 2020
De komende vier jaar willen wij onze inwoners nog beter betrekken bij veranderingen in onze stad. Daarom gaan we aan de slag met de inwoners van Assen en de maatschappelijke partijen, die willen samenwerken met Mijn Buurt Assen.	We starten met de voorbereiding van een aantal grote projecten zoals de herinrichting van de Nobellaan en een deel van de Pelikaanstraat. Aanwonenden en andere belanghebbenden worden betrokken bij de totstandkoming van de plannen. Mijn Buurt Assen organiseert zogenaamde Effe-Buurten-bijeenkomsten, waarin de gemeente in gesprek gaat met de inwoners. Dit gebeurt ook tijdens informatiebijeenkomsten over de planvorming voor de herinrichting in de verschillende wijken.

Wat willen we bereiken?

We koesteren de ambitie om de deskundigheid en kwaliteit (stadsecologie) van het beheer van de gemeentelijke bossen en natuurterreinen te verbeteren en brengen daarvoor alle mogelijkheden in kaart. Voor het beheer van groen en landschap zoeken we de samenwerking met bedrijven en particulieren die actief zijn op het gebied van bos- en natuurbeheer, waaronder het Drents Landschap.

We vinden bewustwording over natuur, voedsel en groen vanaf jonge leeftijd van belang. Dit bereiken we door educatie en informatie en het meedenken over bijvoorbeeld stadslandbouwprojecten.

We continueren de samenwerking met Mijn Buurt Assen. Actium investeert fors in renovatie en duurzaamheid van haar woningbezit. Als gemeente dragen we bij aan een fysieke verbetering van de openbare ruimte in Assen Oost, Lariks en Oude Molenbuurt. Er ligt een stevige investeringsopgave voor de huidige en toekomstige plannen. Bij het uitwerken van deze plannen betrekken we actief onze inwoners, waarbij we vanuit de gemeente sturen op een gezonde balans tussen ambitie, wensen en kaders.

In alle wijken geven we extra aandacht aan speelvoorzieningen, beweeg- en ontmoetingsplekken. De inrichting van de openbare ruimte moet uitnodigen tot bewegen.

Wat doen we daarvoor in 2020

Beheer landschap en groen

We blijven samenwerken met netwerkpartners voor het beheer van landschap en groen. Daarnaast gaan we het team van specialisten, groenbeheer en ecologen versterken met een specialist.

Stadsboerderij

We moderniseren de stadsboerderij in het Asserbos en zorgen voor aanvullende educatie- en informatiemogelijkheden. We voegen een moestuin voor scholen toe aan ons aanbod en passen ons lesprogramma aan met de nieuwste inzichten. Voor de lessen maken we meer gebruik van het terrein van de stadsboerderij en de buitenruimte van het duurzaamheidscentrum.

Mijn Buurt Assen

De voorbereiding en uitvoering van fysieke projecten vindt gefaseerd in deelplannen plaats, waarbij kansen door groot onderhoud en het vervangen van riolering en wegen optimaal worden benut. Werk met werk maken.

Beweging en ontmoeting stimuleren

We willen door ontmoeting de sociale binding en gezondheid in de wijken verbeteren. We inventariseren in hoeverre ontmoetingsplekken en speelvoorzieningen nog aansluiten bij de behoeften van de wijk. Wanneer blijkt dat er in een wijk een belangrijke opgave ligt op het gebied van fitheid of sociale binding, dan krijgt deze extra aandacht.

Waar versterking of aanleg van nieuwe speel-, sport- en/of ontmoetingsvoorzieningen gewenst is, vragen we de bewoners mee te denken bij het beheer.

We onderzoeken de mogelijkheid van inzet van technologie ter ondersteuning van actieve en gezonde groepen.

Wat willen we bereiken?

We streven naar een doelmatig ingerichte en verzorgde openbare ruimte. Dit levert een grote bijdrage aan de aantrekkelijkheid van de stad.

Begraven in Assen blijft betaalbaar.

Bij het groenonderhoud willen we meer biodiversiteit bereiken.

We zorgen voor een aantrekkelijke woonomgeving met minder zwerfvuil. We doen dit onder andere door bewustwording bij inwoners.

We willen een herijking van de monumentale bomen en groenstroken in de stad. Daarna bekijken we de mogelijkheden van deregulering in het kapvergunningenbeleid.

Wat doen we daarvoor in 2020

Beheer Openbare Ruimte

We beheren de openbare ruimte volgens de agenda Beheer openbare ruimte (BOR). Hierin is ruimte voor initiatieven en betrokkenheid van inwoners en ondernemers.

Bij uitbreiding en herinrichting van de stad richten we de openbare ruimte klimaatbestendig in.

Met de actualisatie van het Gemeentelijk Water en Rioleringsplan stellen we maatregelen ter verbetering en optimalisatie voor. Daarnaast stellen we beheermaatregelen voor de toekomst vast. Daarbij spelen we in op de verandering van het klimaat. In 2020 worden aan de hand van een risicodialoog met inwoners en stakeholders deze maatregelen bepaald.

Onderzoek begraven

Er loopt een onderzoek naar de toekomst van begraven. Onderdelen van dit onderzoek zijn onder meer: voorstellen voor nieuwe ontwikkelingen, betaalbaarheid en een capaciteitsprognose voor de komende 20 jaar.

Biodiversiteit

Bij het onderhoud van het groen zetten we sterker in op biodiversiteit. Dit doen we onder andere door het opleiden van de medewerkers en extensief maaien.

Zwerfvuil

We blijven acties van bewoners faciliteren om zwerfafval op te ruimen in hun eigen buurt. Er wordt aangesloten bij initiatieven vanuit de wijk en bij de landelijke opschoondag. In het Asserbos organiseren wij een zwerfafvalproject.

We werken aan bewustwording bij leerlingen in het basis- en voortgezet onderwijs voor het tegengaan van zwerfafval.

In het duurzaamheidscentrum Assen zijn informatie, excursies en diverse activiteiten om bewustzijn met betrekking tot zwerfafval te stimuleren.

Monumentale bomen en groen

Op basis van de inventarisatie herijken we ons beleid rond bomen. Het mogelijk aanpassen van het kapvergunningenbeleid is onderdeel hiervan.

Bereikbaarheid, verkeer en vervoer

Wat willen we bereiken?	Wat doen we daarvoor in 2020
Wij willen een bereikbare stad voor alle modaliteiten. We leggen de nadruk op een goede bereikbaarheid voor de fiets, met comfortabele routes van en naar de binnenstad en tussen de wijken onderling, met meer stallingsmogelijkheden en met de aanleg van de doorfietsroute Assen - Groningen.	Uitvoeringsprogramma Mobiliteit Conform het uitvoeringsprogramma verbeteren we een aantal fietsoversteken. Op basis van een uitgebreide inventarisatie en een enquête bereiden we de verbetering van een aantal fietsroutes voor. Bij verkeerslichten wordt meer prioriteit gegeven aan fietsers. We blijven werken aan een schone bevoorrading van de binnenstad. Uitgangspunt is dat we rond 2025 een emissieloze bevoorrading hebben. Naast de reguliere projecten voor gedragsbeïnvloeding zetten we extra in op meer fietsgebruik en verbetering van de verkeersveiligheid. Aanleg doorfietsroute Assen-Groningen Wij beginnen in 2020 met een gefaseerde realisatie van de doorfietsroute Assen Groningen.
Wij willen een bereikbare, duurzame stad. De CO₂-uitstoot van het gemotoriseerde verkeer moet worden teruggedrongen.	Wij continueren het plaatsen van openbare laadpalen uit het zogenaamde 1.000 laadpalenplan. We werken aan een plan om laadvoorzieningen in onze parkeergarages te realiseren.
We willen dat verkeersregels in de (binnen)stad worden nageleefd.	De venstertijden voor de binnenstad worden herijkt. Voor het handhaven van de venstertijden wordt een plan met cameratoezicht uitgewerkt.
Wij willen een voor iedereen toegankelijke (binnen)stad.	Verbetering marktpositie Cityline We werken samen met het OV-bureau en het reizigerspanel Cityline aan een verbetering van de routes en haltes. Daarnaast wordt met extra communicatie de Cityline onder de aandacht gebracht.
Wij willen een verkeersveilige stad.	Op basis van de knelpuntenanalyse en enquête pakken we de onveilige situaties aan. We hebben specifieke aandacht voor schoolomgevingen.
Wij willen met het thema mobiliteit ook de ambities op het gebied van gezondheid ondersteunen.	We stimuleren fietsen en wandelen. Daarvoor investeren we in goede voorzieningen.

Wat willen we bereiken?

Groningen Airport Eelde (GAE)

Wij streven ernaar onze positie als aandeelhouder van Groningen Airport Eelde af te bouwen.

Regiovisie Groningen – Assen (RGA)

We zetten de samenwerking binnen het verband van de regiovisie Groningen - Assen voort. In de regio Groningen - Assen wordt het programma Bereikbaarheid onveranderd voortgezet.

In het kader van het SNN-programma Slimme Duurzame Mobiliteit wordt intensief gewerkt aan slimme en schone vervoers- en transportsystemen.

Wat doen we daarvoor in 2020

De nieuwe raad van commissarissen heeft eind 2019 zijn visie op de toekomstige ontwikkeling van de luchthaven gegeven. Belangrijke onderdelen zijn: de positie, die Groningen Airport Eelde (GAE) in het nationale luchthavenbeleid krijgt volgens de Luchtvaartnota 2020-2050 van het Rijk, de samenwerking met de Schipholgroep en de toekomstige governance van de luchthaven. De discussie over de governance is de aanleiding voor Assen om de aandelen af te stoten.

In Slimme Duurzame Mobiliteit worden 13 actielijnen in plannen van aanpak uitgewerkt. De concrete uitwerking volgt in 2020 en verder. We zien een sterke samenhang met ons eigen Uitvoeringsprogramma Mobiliteit.

Duurzaamheid

Wat willen we bereiken?

We zetten vooral in op het besparen en opwekken van energie. Dit moet in 2040 leiden tot een energieneutraal gebouwde omgeving Assen en in 2030 tot een energieneutrale gemeentelijke organisatie.

Wat doen we daarvoor in 2020?

Opstellen Regionale Energie Strategie (RES) en Transitievisie warmte

Voor het grootschalig opwekken van energie stellen we met alle Drentse gemeenten, provincie en waterschappen een regionale energietransitie op. Daarin beschrijven we voor deze regio de hoeveelheid op te wekken hernieuwbare elektriciteit, de verdeling van de aanwezige warmte en de hiervoor benodigde infrastructuur. Op 1 juni 2020 moet het concept van de energiestrategie klaar zijn. Het opstellen van de RES willen we samen met inwoners en belangenorganisaties doen. Na vaststelling van de concept-RES wordt gewerkt aan de ruimtelijke vertaling van de diverse energiemaatregelen. Deze worden verwerkt in de definitieve RES en in de omgevingsvisie en -plannen.

Voor Assen stellen we een Transitievisie warmte op. Deze transitievisie geeft het tijdspad weer waarop de verschillende wijken in Assen aardgasvrij gemaakt worden richting 2050, met het oog op het CO₂-neutraal maken van de gebouwde omgeving..

We willen een ambitieuze, groene gemeente zijn, die duurzaam ontwikkelt en bouwt, en actief de toepassing van onder andere zonne-energie stimuleert.

Energiebesparing en decentrale opwekking van energie is gericht op kwaliteitsverbetering van woningen en het betaalbaar houden van de totale woonlasten.

Aardgasvrij bouwen

We hebben de ambitie om een bestaande wijk te transformeren naar een aardgasloze wijk

Realisering energieambities

In 2020 ronden we het lopende uitvoeringsprogramma voor de energietransitie af. Daarmee geven we invulling aan de visie Energietransitie 2016-2020. Via zes pijlers werken we aan het energieneutraal maken van onze stad.

Voor particuliere woningen zetten we in op energiebesparing door middel van energieadviezen en voorlichting door het Drents Energie Lokaal.

In de loop van 2020 starten we met het opstellen van een geactualiseerde visie op de energietransitie. Hierin verwerken we de diverse opgaven die voortkomen uit het Klimaatakkoord.

Als het gaat om energiebesparing voor bedrijven maken we werk van het actief handhaven van de regeling die bedrijven verplicht tot de duurzame investeringen die men binnen vijf jaar terugverdient. Daarnaast treffen we voorbereidingen om energielabel C voor kantoorpanden te controleren en te handhaven

We continueren ons beleid rond groen met meer inzet op het behouden en ontwikkelen van stedelijke ecologie.

Drie keer lokaal voor borgen eigenaarschap energie-opwekking

We werken nauw samen met het Drents Energie Lokaal: het informatiepunt voor energiebesparing en duurzame energieopwekking. Samen organiseren we de jaarlijkse campagnes 'Zon zoekt Drent' en de Energiebespaarmarkt.

Pilot aardgasvrije wijk

In de buurt Beek en omgeving, onderdeel van de Lariks, zijn we aan de slag met een pilot om de buurt aardgasvrij te maken. Door middel van een participatieve aanpak met bewoners/eigenaren en stakeholders werken we aan een aanpak voor deze buurt die voor iedereen haalbaar en betaalbaar is. We werken bouwkundige en financiële oplossingen uit om de Beek en omgeving aardgasvrij te maken. Uitgangspunt is een woonlasten neutrale oplossing, die opschaalbaar is voor andere wijken. Met Mijn Buurt Assen kijken we hoe we sociale en fysieke opgaven kunnen combineren.

Wat willen we bereiken?

Bij afval gaan we niet langer uit van afval, maar van grondstoffen die steeds beter hergebruikt kunnen worden.

Wat doen we daarvoor in 2020?

Energieneutrale uitbreiding Kloosterveen

De buurt Kloosterakker wordt aardgasvrij aangelegd. Energieneutraliteit is nog niet afdwingbaar. Wel wordt in het ontwerp rekening gehouden met kansen voor duurzame energie. Richting bewoners wordt energieneutraal bouwen gestimuleerd door voorlichting en informatie.

We spreken niet meer van afvalbeleid maar van reststoffenbeleid. Door het optimaliseren van het huidige beleid werken we toe naar 100 kilo restafval per persoon per jaar in 2020.

Per 1 januari 2020 is het milieupark minder lang geopend.

Bij het realiseren van civieltechnische projecten maken wij meer gebruik van de kansen in het benutten van een circulair ontwerp en uitvoering. Ook worden projecten in de openbare ruimte klimaatbestendiger ontworpen. Bijvoorbeeld door kansen te benutten in het bovengronds af laten stromen van hemelwater en het integreren van maatregelen om hittestress te voorkomen.

Duurzaamheid en regionale samenwerking

In programma 5. Samen werken aan Assen leest u in onderdeel 2. Regionale samenwerking over duurzaamheidsactiviteiten met een regionale aanpak.

Indicatoren

Indicatoren				
omschrijving	peiljaar	Assen	Drenthe	Nederland
Huishoudelijk restafval (kg per inwoner)	2017	151	155	174
Hernieuwbare elektriciteit (%)	2017	6,5	13,5	13,5
Nieuwbouwwoningen (aantal per 1.000 woningen)	2016	7,9	4,7	7,2

De peildatum is dinsdag 14 mei 2019. De bron van deze indicatoren is:

<https://www.waarstaatjegemeente.nl/dashboard/Besluit-Begroting-en-Verantwoording>

Huishoudelijk restafval

Huishoudelijk afval is afval dat door of in opdracht van de gemeenten bij huishoudens is ingezameld. Het aantal kilo's neemt de laatste jaren ieder jaar af als gevolg van een betere afvalscheiding door de inwoners. De gemeente Assen heeft zich in 2017, gezamenlijk met alle andere Drentse gemeenten, geconformeerd aan de landelijke VANG-doelstelling van 100 kg huishoudelijk restafval per inwoner in 2020 (VANG: Van Afval Naar Grondstof).

Hernieuwbare elektriciteit

In de visie Energietransitie 2016-2020 is de ambitie uitgesproken om de landelijke doelstellingen in het Nationaal Energieakkoord ook in Assen te realiseren. Dit houdt concreet in een aandeel van 14% hernieuwbare energie in 2020. Hernieuwbare energie is energie die afkomstig is van natuurlijke bronnen die constant worden aangevuld. In het geval van hernieuwbare elektriciteit gaat het in Assen vooral om energie uit zon vanuit grootschalige zonneparken en zonnepanelen op de daken van inwoners en bedrijven met zonnepanelen op hun dak. De indicator geeft aan welk deel van de totale hoeveelheid gebruikte energie bestaat uit hernieuwbare elektriciteit. Hernieuwbare elektriciteit wordt echter niet bemeterd, omdat de opwekking en het gebruik geheel of gedeeltelijk 'achter de meter' plaatsvinden. Om de hoeveelheid in Assen te bepalen zijn daarom inschattingen gemaakt. Het percentage is in 2017 net als voorgaande jaren toegenomen.

Nieuwbouwwoningen

Deze indicator is het aantal nieuwbouwwoningen gedeeld door het aantal bestaande woningen x 1.000. In 2016 zijn 240 nieuwbouwwoningen opgeleverd en daarmee was de indicator ongeveer gelijk aan het landelijke percentage, terwijl het de twee jaren daarvoor duidelijk lager lag. De actuele cijfers zijn nog niet verwerkt in de landelijke database, maar het aantal opgeleverde nieuwbouwwoningen is in 2017 en 2018 hoger en dat leidt ook tot een hogere waarde voor deze indicator.

Financieel

Financieel overzicht Wonen in Assen (bedragen x € 1.000)						
Beleids thema	realisatie	begroting		meerjarenprognose		
	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Lasten						
Woningbouw/woonplan	1.624	1.986	1.941	1.979	1.779	1.677
Openbare ruimte	12.029	13.335	15.809	13.393	14.398	14.659
Bereikbaarheid, verkeer en vervoer	5.207	1.411	1.189	1.356	1.532	1.387
Duurzaamheid	5.739	6.269	5.921	5.998	5.996	5.573
Totaal lasten	24.599	23.001	24.860	22.726	23.705	23.296
Baten						
Woningbouw/woonplan	2.365	1.440	1.566	1.787	1.908	1.908
Openbare ruimte	8.956	7.918	8.017	8.073	8.202	8.202
Bereikbaarheid, verkeer en vervoer	206	185	185	185	97	97
Duurzaamheid	8.833	8.027	9.220	9.277	9.277	9.277
Totaal baten	20.360	17.570	18.988	19.322	19.484	19.484
Saldo van lasten en baten	-4.239	-5.431	-5.872	-3.404	-4.221	-3.812
Mutaties in reserves						
Storting reserves	1.432	57	0	0	0	0
Beschikking reserves	6.080	2.686	4.464	1.575	2.220	2.220
Totaal mutaties in reserves	4.648	2.629	4.464	1.575	2.220	2.220
Resultaat	409	-2.802	-1.408	-1.829	-2.001	-1.592

Investeringsprogramma 2019-2023 Wonen in Assen					(bedragen € x 1.000)
Programma/Beleidsproduct	t/m 2019	2020	2021	2022	2023
Wegen	3.123	4.114	3.222	2.268	1.280
Verkeer	0	1.780	5.280	0	0
Groen	740	740	0	0	0
VRI	464	413	422	100	0
Watergangen	137	393	254	109	0
Overig	597	285	0	0	0
Riolering	161	203	93	92	0
Kunstwerken	2.060	141	290	260	0
Spelen	0	110	130	260	0
Gladheid	0	50	0	0	14
HHA	2.673	50	50	50	50
BA	35	35	35	35	35
OV	591	0	0	0	0
Waterwegen	0	0	0	0	0
Begraven	0	0	0	0	0
Markten	15	0	0	0	0
Totaal	10.596	8.314	9.776	3.174	1.379

Investerings in vastgoed maken onderdeel uit van Programma Vastgoed en grondbedrijf.

Programma 2 Werken in Assen

Foto: PRA Health Sciences Assen

Samenvatting

Een sterke en diverse lokale economie biedt kansen aan inwoners die nu nog aan de kant staan. Daarvoor gaan we ook aan de slag met de geactualiseerde kadernota 'Werken, Inkomen en Meedoen' over de uitvoering van de participatiewet. Hiermee bieden we gerichte ondersteuning aan deze groep.

Onze nieuwe Economische Agenda moet de lokale economie verder versterken. Met deze agenda brengen we meer focus aan in onze inzet. Daarbij houden we rekening met de belangrijkste trends en ontwikkelingen. We hebben aandacht voor het behouden en verstevigen van de grote werkgevers in de zorg, overheid, het stimuleren van hoogwaardige werkgelegenheid als gevolg van het gasbesluit van het Rijk en expliciet inzet op het mkb als belangrijke banenmotor. Ondernemerschap en innovatie staan centraal; Assen biedt ruimte aan nieuwe en bestaande ondernemers. Dat vraagt om een actieve aanpak van profilering van Assen als uitstekende plaats om te ondernemen, te wonen en te verblijven. We zetten vooral in op het behouden en laten groeien van bestaande bedrijven en instellingen en het aantrekken van nieuwe. Uiteraard werken we daarbij intensief samen in de Regio Groningen - Assen, in noordelijk-, provinciaal- en NG4-verband en met andere partners. Kansrijk is de toeristische sector voor het aantrekken van meer bezoekers en het verhogen van de bestedingen in Assen. Het levert daarbij een substantiële bijdrage aan de werkgelegenheid en het woon- en leefklimaat in Assen. De doorontwikkeling van de Toeristisch Recreatieve Zone is hierbij belangrijk.

Highlights

- De nieuwe Economische Agenda is vastgesteld en in uitvoering genomen.
- We werken actief aan de strategische positionering van Assen als vestigings-, verblijf- en woonstad.
- Samen met partners wordt de TechHub Assen opgezet. Hier vinden onderwijs en bedrijven uit de regio elkaar voor het oplossen van innovatievraagstukken.
- In onze aanpak 'Werken, Inkomen en Meedoen' zijn armoede(preventie), schuldhulpverlening en laaggeletterdheid zijn hierin belangrijke thema's.
- Drenthe 4.0 wordt benut om hoogwaardige arbeidsplaatsen voor Assen te behouden.

Participatie en Inkomen

Wat willen we bereiken?

Wat doen we daarvoor in 2020?

Krachtige Samenleving - Inwoners en bedrijven helpen elkaar naar vermogen

Iedereen met arbeidsperspectief voorziet in eigen levensonderhoud. Daarbij krijgen zij zo nodig ondersteuning bij het vinden van regulier werk. Uiteindelijk willen we dat daardoor meer mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt kansen krijgen op regulier werk.

Ondersteuning bij het vinden van werk

We werken samen met partners in de stad en regio aan het versterken van de economie. Het economisch beleid moet leiden tot voldoende werk in de stad en regio. We stimuleren inwoners financieel redzaam te zijn door het inzetten van beleid en instrumenten gericht op werk en maatschappelijke participatie. Als dat niet lukt, kan de gemeente als vangnet fungeren. Dit is bij voorkeur tijdelijk.

De meeste inwoners vinden zelf hun weg op de arbeidsmarkt. De groep die daar moeite mee heeft kan rekenen op ondersteuning.

Het groeiende aantal vacatures willen we beter benutten voor mensen die nog aan de kant staan. Samen met bedrijven in de regio willen we vraag en aanbod dicht bij elkaar brengen door scholing en begeleiding van werkzoekenden en door het aanpassen van werk en vaardigheidseisen door werkgevers.

Veel statushouders en mensen die niet in staat zijn zelfstandig het minimumloon te verdienen hebben het lastig werk te vinden en te houden. Deze groepen ondersteunen we intensief bij het vinden van een baan en het ontwikkelen van hun vaardigheden. Voor mensen met een arbeidsbeperking maken we gebruik van loonkostensubsidies en beschut werk. We stimuleren en ondersteunen ook bedrijven om de mogelijkheden van deze groepen te benutten.

Wat willen we bereiken?

Zo veel mogelijk jongeren halen een startkwalificatie om duurzaam in eigen onderhoud te kunnen voorzien en te kunnen participeren in de maatschappij.

Wat doen we daarvoor in 2020?

Betere aansluiting vo en mbo

We versterken de aanpak om de aansluiting tussen voortgezet onderwijs en mbo te verbeteren. Hierdoor halen meer jongeren een startkwalificatie en volgen een route naar werk. Dit doen we samen met werkgevers, onderwijs, WPDA en andere regionale partners.

Vangnet - Intensieve steun uitgevoerd door professionals

Mogelijkheden van werk en meedoen verbeteren.

Nieuwe instrumenten

We vinden dat onze inwoners zo veel mogelijk moeten kunnen meedoen aan de samenleving. Werk staat daarbij voorop. We spelen in op de veranderende doelgroep die ondersteuning nodig heeft vanuit de Participatiewet. We benutten daarvoor de huidige mogelijkheden zoals (baan)afsprakenbanen en job coaching. Door de inzet van ontwikkelgerichte dagbesteding versterken we de uitstroom naar werk. Nieuwe mogelijkheden gaan we verkennen zoals het instrument 'Basisbanen'. We onderzoeken of we basisbanen kunnen creëren voor inwoners die al geruime tijd een bijstandsuitkering ontvangen en voor wie doorstroming naar regulier werk niet mogelijk is.

Daarnaast werken we met onze ketenpartners samen om zo veel mogelijk belemmeringen zoals schulden en laaggeletterdheid weg te nemen. In het programma Meedoen is dit verder uitgewerkt.

lWerk, ons werkontwikkelbedrijf en onderdeel van WPDA, transformeert in 2020 op basis van drie pijlers. Het gaat om praktijkgerichte opleidingen, arbeidstoeleiding en een vangnet voor wie een plaats op de reguliere arbeidsmarkt geen optie is. Voor deze groep creëren wij veilige en beschutte werkplekken binnen lWerk.

Om de taakstelling in 2019 voor de invlechting van Alescon Noord te behalen is een extra inspanning nodig. Dit is vertaald in de Begroting 2020 van WPDA. Het Dagelijks Bestuur heeft een nieuw pakket aan maatregelen vastgesteld van € 300.000 om in 2020 de afgesproken besparing te realiseren.

Wat willen we bereiken?

Iedereen met een SW- of beschut werk indicatie aan werk helpen.

Wat doen we daarvoor in 2020?

Beschut werk

Als gemeente blijven we verantwoordelijk voor het bieden van werk aan inwoners die nu nog vallen onder de (afgesloten) Wet Sociale werkvoorziening. Deze 600 inwoners met SW-indicatie bieden we een baan, zo veel mogelijk in een reguliere omgeving of bij iWerk. Daarnaast bieden we inwoners met een indicatie voor beschut werk een dienstverband. Bij het aantal dienstverbanden beschut werk sluiten we aan bij de taakstelling die het Rijk ons heeft opgelegd.

Economische ontwikkelingen en innovatie

Wat willen we bereiken?

We willen met onze economische agenda samenhang en focus aanbrengen in het realiseren van onze ambities.

We willen ruimte geven aan ondernemers die investeren in nieuwe ideeën en innovatieve technieken en bijdragen aan de economische groei van de stad en extra banen.

Wat doen we daarvoor in 2020

Economische agenda

In de agenda schetsen we onze visie op de economische koers van de gemeente. Het meerjarig programma voor de uitvoering hiervan geeft richting aan concrete acties. Dit stellen we op in samenwerking met onze lokale en regionale partners. We zetten in op het benutten van kansen in sectoren die goed ontwikkeld zijn in Assen: zorg, energie, overheidsdiensten en toerisme. We geven invulling aan de positionering en promotie van Assen en acquisitie. Verder versterken we onze regionale samenwerking binnen Noord-Nederland, Drenthe en de Regio Groningen-Assen. Het uitvoeringsprogramma zou kunnen leiden tot extra capaciteitsinzet of het aanbrengen van prioriteiten.

Voor beleidsontwikkeling ligt de focus op economische kaders en bouwstenen voor Omgevingsvisie en Omgevingsplan.

Stimuleren Innovaties werken in de zorg

Het Practoraat Zorg & (sensor)Technologie van Drenthe College, Hanzehogeschool en zorginstellingen wordt ondersteund door de gemeente. Sinds 2016 wordt in een community samengewerkt aan de opdracht om het potentieel van de technologie beter te benutten voor de zorg. In 2020 wordt gewerkt aan de verduurzaming van dit Practoraat.

We hebben oog voor de belangen van onze huidige ondernemers en bieden hen waar nodig goede ondersteuning en begeleiding. We gaan snel en adequaat vragen van ondernemers oppakken en afhandelen.

We zetten meer en gericht in op een actieve acquisitie naar nieuwe ondernemers en bedrijven.

Het opvangen van het verlies van hoogwaardige werkgelegenheid bij de NAM. We streven in de gezamenlijke lobby Noord-Nederland naar een 'Langman-akkoord'.

In de Asser kopgroep Zorg en Innovatie die de gemeente faciliteert, is veel aandacht voor de rol van nieuwe technologie in de zorg en de implementatie daarvan. We proberen in dit netwerk de zorginstellingen te koppelen aan bedrijven in Assen en omgeving die iets kunnen betekenen in innovaties.

Met de ontwikkeling van de Innovatiewerkplaats TechHub creëren we samen (Drenthe College, Hanzehogeschool Groningen, Ondernemend Assen en de provincie Drenthe) een plaats waar kennisinstellingen, onderwijs en bedrijven uit de regio elkaar vinden om innovatievraagstukken op te lossen. TechHub is een belangrijke stimulans voor ondernemerschap, innovatie en de economische ontwikkeling van Assen.

Samenwerking bedrijfsleven, zorg, onderwijs en overheid

Met actief accountmanagement en een organisatiebrede aanpak zorgen we ervoor dat het voor de ondernemers en instellingen goed ondernemen is in Assen. We bezoeken bedrijven en instellingen proactief en op aanvraag. We weten wat er speelt en kunnen vragen beantwoorden of doorgeleiden. Daarnaast koppelen we vraagstukken en of signalen van bedrijven en instellingen aan elkaar. De onderlinge relaties van ondernemers worden daarmee versterkt. Verder participeren we actief in zakelijke netwerken en organiseren samen met ondernemers evenementen voor bedrijven.

Groei en vestiging (nieuwe) bedrijven

Onze nieuwe acquisitiestrategie wordt de basis voor het aantrekken, behouden en laten groeien van bedrijven en instellingen. Jaarlijks stellen we hiervoor een uitvoeringsprogramma op.

Drenthe 4.0

Drenthe 4.0 is het plan dat aan het Rijk is aangeboden om de hoogwaardige werkgelegenheid met (kennis)infrastructuur van de NAM en toeleverende bedrijven te behouden. Daarbij zetten we in op hergebruik van infrastructuur en systeemintegratie van verschillende energiebronnen en nieuwe onderwijsrichtingen en opleidingen. Dit moet er ook toe leiden dat de energietransitie voor Assen meer gaat opleveren.

Wat willen we bereiken?

Het is voor Assen van belang dat de Toeristisch recreatieve zone (TRZ) actief wordt ontwikkeld. Samen met alle eigenaren en ontwikkelaars zoeken we naar een doorbraak om de vele potentiële initiatieven een daadwerkelijke impuls te geven.

We willen met een klimaatalliantie een beweging op gang helpen met de ondernemers in Assen voor het 'maatschappelijk verantwoord ondernemen'.

Economic Board Noord Nederland
(Samenwerkingsverband Noord-Nederland - SNN).

Wij continueren de economische samenwerking in Noordelijk verband. Hierbinnen zoeken wij de samenwerking in NG4 verband.

Wat doen we daarvoor in 2020

Aanvullend willen we samen met de provincie een plan ontwikkelen voor de versterking van de sociaaleconomische structuur voor de komende tien jaar. Hierbij betrekken wij elementen van de Economische Agenda waarvoor we de steun van het Rijk nodig hebben.

Toeristisch Recreatieve Zone (TRZ)

Bij de ontwikkeling van de TRZ werken we samen met de partijen die grond hebben in dit gebied. Wij blijven met onze partners in gesprek en zullen hen daar waar mogelijk faciliteren, al dan niet samen met de provincie, bijvoorbeeld op het gebied van acquisitie en positionering van Assen.

We zetten onze samenwerking met het Waterschap Hunze en Aa's voort bij de hermeandering van het Witterdiep.

Voor de Baggelhuizerplas laten we een marktverkenning doen voor een nieuw paviljoen. We betrekken hierbij omwonenden, belanghebbenden en de raad.

Gezamenlijke agenda

Met Ondernemend Assen, de Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen (MVO) alliantie en Assen voor Assen stellen we een gezamenlijke agenda op. Vanuit de samenwerking worden ontmoetingen gecreëerd en samenwerkingsprojecten gefaciliteerd gericht op thema's die bewegen tot een lokale duurzame economie, energiebesparing en duurzame opwekking bij bedrijven.

Samenwerking

In de Economic Board Noord-Nederland wordt een gezamenlijke strategische agenda opgesteld. Hierbij sluiten we zoveel mogelijk aan bij onze nieuwe Economische Agenda.

FlorijnAs

Wat willen we bereiken?

Wat doen we daarvoor in 2020

FlorijnAs

De uitvoering van de FlorijnAs vindt plaats binnen de financiële kaders en de afgesproken planning.

Afronding werkzaamheden

De werkzaamheden voor de FlorijnAs worden in 2020 afgerond. Daar besteden we feestelijk aandacht aan, onder andere in de vorm van een congres.

Indicatoren

Indicatoren				
omschrijving	peiljaar	Assen	Drenthe	Nederland
Functiemenging (Functiemengingsindex (FMI in %)	2018	56,8	49,6	52,8
Vestigingen (van bedrijven) (aantal per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15 t/m 74 jaar)	2018	110,3	135,6	145,9
Banen (aantal per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15 t/m 74 jaar)	2018	956,8	713,6	774,0
Netto arbeidsparticipatie (% van de werkzame beroepsbevolking ten opzichte van de beroepsbevolking)	2018	67,4	65,7	67,8
Bijstandsuitkeringen ((aantal per 1.000 inwoners 18 jaar en ouder)	eerste half jaar 2018	48,2	36,8	40,1
Aantal re-integratievoorzieningen (aantal per 1.000 inwoners van 15 - 64 jaar)	eerste half jaar 2018	42,9	45,5	30,5

De peildatum is donderdag 23 mei 2019. De bron van deze indicatoren is:

<https://www.waarstaatjegemeente.nl/dashboard/Besluit-Begroting-en-Verantwoording>

Functievermenging

De functievermengingsindex weerspiegelt de verhouding tussen het aantal woningen en het aantal banen en de hoogte varieert tussen 0 (alleen wonen) en 100 (alleen werken). Bij een waarde van 50 zijn er evenveel woningen als banen.

Banen

Dit getal staat voor het aantal banen per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15-64 jaar.

Netto arbeidsparticipatie

De waarde staat voor het percentage van de werkzame beroepsbevolking ten opzichte van de totale beroepsbevolking. Het percentage komt overeen met het percentage van steden met 50.000-100.000 inwoners. Dit percentage wordt beïnvloed door veel factoren, zoals de conjunctuur en opbouw van de beroepsbevolking in relatie tot de markt. Deze indicator is niet door gemeentelijk beleid alleen te sturen.

Personen met een bijstandsuitkering

Deze waarde staat voor het aantal inwoners met een bijstandsuitkering per 1.000 inwoners. Dat het aantal bijstandsgerechtigden per 1.000 inwoners hoger ligt dan het Drentse en ook het landelijk gemiddelde is al heel lang het geval. De oorzaak ligt in het feit dat er, veel meer dan gemiddeld, Assenaren een (aanvullende) uitkering hebben naast hun inkomen (zie de toelichting van de vorige indicator). Daarnaast speelt een rol dat Assen veel zorginstellingen kent; gebruikers van (langdurige) zorg hebben, meer dan gemiddeld, vaak een bijstandsuitkering.

Re-integratievoorzieningen

Dit zijn voorzieningen die de gemeente inzet om mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt te helpen de afstand te verkleinen. Het uiteindelijke doel is het verkrijgen van een baan. Dit cijfer geeft voor Assen een vertekend beeld. Anders dan bij de meeste (intergemeentelijke) Sociale Diensten verzorgt WPDA veel re-integratietrajecten zelf. Deze wordt in de landelijke cijfers niet zichtbaar.

Financieel

Financieel overzicht Werken in Assen (bedragen x € 1.000)						
Beleidsthema	realisatie 2018	begroting		meerjarenprognose		
		2019	2020	2021	2022	2023
Lasten						
Participatie en inkomen	40.553	41.850	55.129	54.942	54.808	54.873
Economische ontwikkelingen en innovatie	1.825	1.708	1.619	1.606	1.618	1.181
FlorijnAs	5.770	9.300	3.900	0	0	0
Totaal lasten	48.148	52.858	60.648	56.548	56.426	56.054
Baten						
Participatie en inkomen	31.404	30.200	29.509	30.493	31.231	31.777
Economische ontwikkelingen en innovatie	128	120	120	120	120	120
FlorijnAs	1.610	1.500	2.680	0	0	0
Totaal baten	33.142	31.820	32.309	30.613	31.351	31.897
Saldo van lasten en baten	-15.006	-21.038	-28.339	-25.935	-25.075	-24.157
Mutaties in reserves						
Storting reserves	2.719	57	2.680	0	0	0
Beschikking reserves	5.804	7.850	3.900	0	0	0
Totaal mutaties in reserves	3.085	7.793	1.220	0	0	0
Resultaat	-11.921	-13.245	-27.119	-25.935	-25.075	-24.157

Programma 3 Meedoen in Assen

Foto Summerbreak Assen 2019

Samenvatting

Alle Assenaren doen zo goed mogelijk mee aan de samenleving of het nu is door werk, onderwijs, vrijwilligerswerk of door actief te zijn in de wijk. Als gemeente ondersteunen we dit als dat nodig is. Het krijgen van betaald werk is daarbij een belangrijk doel. Daarom zorgen we voor een goede samenhang en samenwerking in beleid en uitvoering. Daarbij is werk en inkomen een onlosmakelijk onderdeel van het Sociaal Domein. Samen met onze partners staan wij garant voor een goede ondersteuning van onze kwetsbare inwoners en voor kinderen zodat zij gelukkig en gezond in sterke gezinnen kunnen opgroeien. Daarvoor werken we aan een toekomstbestendig Sociaal Domein.

We nemen maatregelen voor een effectieve inzet van ondersteuning. Door preventie en transformatie willen we onnodig gebruik van intensieve vormen van ondersteuning terugdringen. Ook onze inspanningen om inwoners volwaardig te laten meedoen aan de samenleving dragen bij aan een versterkt gevoel van welbevinden en verminderd beroep op ondersteuning. De nieuwe inkoop van Jeugdzorg, Wmo en Beschermd Wonen biedt kansen om afspraken te maken met zorgaanbieders om zorg en ondersteuning efficiënter in te zetten en kosten te beheersen. Ook de inrichting van de nieuwe toegang waarin buurtteams een grotere rol krijgen draagt hieraan bij.

We werken aan een betere aansluiting tussen onderwijs en Jeugdzorg en ontwikkelen een nieuwe aanpak voor het terugdringen van voortijdig schoolverlaten. Om achterstanden in het onderwijs terug te dringen zetten we de extra rijksmiddelen in.

In 2020 krijgen we op verschillende gebieden te maken met nieuwe wet- en regelgeving. Zo gaat de Wet Verplichte GGZ per 1 januari 2020 en de nieuwe wet inburgering per 1 januari 2021 in. Beide betekenen extra taken voor de gemeente.

Highlights

- Nieuwe inkoop biedt kansen om samenwerking met aanbieders te versterken en sturing te verbeteren
- Preventie en transformatie verminderen inzet intensieve hulp en ondersteuning
- Invoering nieuwe wet- en regelgeving inburgering en GGZ
- Nieuwe toegang voor Wmo, Jeugdzorg en Beschermd Wonen
- Uitvoering van het sportakkoord verbetert de gezondheid van onze inwoners

Sociaal Domein

Wat willen we bereiken?	Wat doen we daarvoor in 2020
In Assen zorgen we ervoor dat iedereen mee kan doen aan de samenleving en dat jong en oud elkaar ontmoeten. In de wijken, tijdens het sporten, bij culturele activiteiten of bij evenementen. De gemeente is verantwoordelijk voor het uitvoeren van de Jeugdwet, de Participatiewet en de Wet Maatschappelijke Ondersteuning (Wmo). Uitvoeren van deze wetten zijn geen doel op zich, maar ondersteunend aan de samenleving. We zien het Sociaal Domein in samenhang en verbinden de verschillende beleidsdomeinen aan elkaar: wijken, sport, cultuur en meedoen, onderwijs en welzijn. Kwaliteit en continuïteit van zorg zijn belangrijk, waarbij de kosten en uitgaven in balans moeten worden gebracht. De uitgaven nemen toe, onder meer door een hoger beroep op ondersteuning. We willen aan deze balans werken door een sterkere inzet van preventie in alle beleidsvelden, door transformatie en door het aanjagen en regie nemen op de verandering van het zorgaanbod. We willen meer sturing op de aanbieders van Jeugdzorg en aanbod vanuit de Wmo zodat ondersteuning vaker in de directe omgeving van inwoners plaatsvindt.	Transformatie Impuls Sociaal Domein Via de Transformatie Impuls versterken we de verbinding tussen aanbieders van Wmo en Jeugdzorg en partijen die ondersteuning bieden zonder indicatie zoals huisartsen, welzijns- en vrijwilligersorganisaties. Hiermee willen we meer ondersteuning in de leefomgeving van inwoners laten plaatsvinden. Inkoop Wmo, Jeugd en Beschermd Wonen Met de inkoop Wmo, Jeugdzorg en Beschermd Wonen nemen we maatregelen om de ondersteuning passend en zo licht mogelijk te laten zijn. We willen de instroom in (te zware) zorg voorkomen door krachtig te investeren op de versterking van voorliggende voorzieningen. We willen voorkomen dat zorgtrajecten langer duren dan noodzakelijk. We sturen meer op voortgang en tussentijdse evaluatie van zorgtrajecten. We werken aan het verbeteren van de samenwerking tussen zorgaanbieders, buurtteams, vrijwilligersorganisaties en de gemeente. Met de inkoop welzijn/buurteams in 2020 ondersteunen we dit proces. We scheppen daarmee de voorwaarden voor laagdrempelige, vrij toegankelijke oplossingen in de omgeving van inwoners. Dit maakt onderdeel uit van de maatregelen om het tekort in het Sociaal Domein terug te dringen.

Wat willen we bereiken?	Wat doen we daarvoor in 2020
We verstevigen onze regierol en investeren in eigen expertise en toezicht op kwaliteit.	Monitoring We monitoren de financiële situatie in het Sociaal Domein. Daarbij kijken we naar het geheel en naar de effectiviteit van inzet op casusniveau. Aandachtspunten in de monitoring zijn transformatie, kwaliteit van ondersteuning, effecten van preventie, mate van zelfredzaamheid en participatie.

Transformatie

Wat willen we bereiken?	Wat doen we daarvoor in 2020
Samen met inwoners, vrijwilligers en professionals zetten we in op meer preventie en op het versterken van de eigen kracht en het sociaal netwerk van inwoners. Door samen te werken met partners in het sociale domein benutten we ook hun organisatiekracht om de hiervoor genoemde transformatiedoelen te bereiken. Denk hierbij aan partners als huisartsen, sportverenigingen en scholen. We willen meer inzetten op preventie (het voorkomen van problemen van inwoners) en ondersteuning van inwoners via de directe omgeving van inwoners, het sociale netwerk of de voorzieningen in de buurt. De buurtteams van Vaart Welzijn hebben hierin een belangrijke taak. Als dit niet voorziet in de ondersteuningsvraag van de inwoner, zorgt de gemeente voor de indicatiestelling van maatwerkvoorzieningen, gespecialiseerd casemanagement Jeugdzorgen de registratie van de voorzieningenadministratie.	Transformatieakkoord Jeugd In de Jeugdzorgregio Drenthe is het Transformatieakkoord Jeugd gesloten. Dit moet leiden tot betere samenwerking en lagere uitgaven. De uitvoering van dit akkoord vindt in de komende jaren plaats. De doelen en uitgangspunten van de Jeugdwet zijn richtinggevend voor dit akkoord: • Meer preventie, eigen verantwoordelijkheid, benutten eigen kracht en sociale netwerk van kinderen en hun ouders. • Kinderen en jongeren naar vermogen laten meedoen door normaliseren, ontzorgen en minder medicaliseren. • Sneller Jeugdzorg op maat, dicht bij huis, om zo het beroep op gespecialiseerde zorg te verminderen. • Betere samenwerking: 1-gezin, 1-plan, 1-regisseur, door ontschotting van budgetten. • Meer ruimte voor professionals, door terugdringen regeldruk. Vanuit de constatering uit het Akkoord zijn zes actielijnen geformuleerd voor het Drentse jeugdstelsel: • Van probleemgericht naar positieve gezondheid; normaliseren en op zoek naar beschermende factoren.

Wat willen we bereiken?

Wat doen we daarvoor in 2020

- Meer passende zorg: jongeren ontvangen de juiste zorg.
- Afbakenen Jeugdzorg
- Leer- en verbetercyclus in de zorgketen voor meer effectieve inzet.
- Samenwerking met andere domeinen, zoals onderwijs, verbeteren
- Minder administratieve last

Herinrichting Toegang

De herinrichting van de Toegang voorziet vanaf medio 2020 in één telefoonnummer en digitaal portaal voor inwoners met een hulpvraag. Na aanmelding worden mensen via het gemeentelijk aanmeldteam eerst verwezen naar één van de zes buurtteams of voorliggende voorzieningen. De versterking van voorliggende voorzieningen moet ertoe leiden dat in wijken de volgende voorzieningen beschikbaar zijn: 'Welzijn op recept' voor zowel ouderen als jongeren, ontmoeting en opvangvoorzieningen voor kwetsbare mensen, passende maaltijd- en vervoersvoorziening en dagopvang voor ouderen. Dit komt ook terug in de raamovereenkomst 2020-2024 met de welzijnsorganisatie. Als de ondersteuning door het buurtteam of voorliggende voorzieningen niet volstaat, wordt onderzocht of een Wmo-maatwerkvoorziening of gespecialiseerde Jeugdzorg nodig is. Bij urgentie wordt direct actie ondernomen en afgeweken van deze toegangsroute.

Met de herinrichting van de Toegang en meer gerichte inkoop van maatwerkvoorzieningen voorkomen we onnodige instroom in zwaardere vormen van hulp en ondersteuning. De inzet van hulp en ondersteuning wordt daarmee efficiënter. We bevorderen dat inwoners waar mogelijk gebruik maken van de voorzieningen die zonder indicatie beschikbaar zijn.

We herijken de positie van de gemeente rond beschermd wonen en maatschappelijke opvang.

Impuls aan preventie

Per 1 juli 2019 startte het Preventiefonds dat nieuwe laagdrempelige activiteiten voor inwoners ondersteunt. Problemen worden zo eerder aangepakt zodat de uitgaven binnen het Sociaal Domein omlaag kunnen.

De activiteiten moeten voor een beter aanbod zorgen in de hulp en ondersteuning waar geen verwijzing voor nodig is. Door preventie zijn inwoners beter in staat om in hun eigen omgeving (beginnende) problemen op te lossen. Beoogde effecten zijn:

- Grotere (zelf)redzaamheid van kwetsbare inwoners van Assen.
- Gezondere inwoners van Assen.
- Betere samenwerking tussen partijen in het Sociaal Domein.
- Meer saamhorigheid in de wijk.

Uiteindelijk moet hierdoor de vraag naar met name intensieve hulp afnemen.

In de periode 2019-2022 is € 4 miljoen beschikbaar voor het Preventiefonds.

Beschermd Wonen en Maatschappelijke Opvang

In de transformatie willen we de beweging maken van beschermd wonen naar vormen van thuis (blijven) wonen.

Verder werken we aan de decentralisatie van beschermd wonen. Hiervoor maken we een regionaal plan van aanpak met inhoudelijke en financiële samenwerkingsafspraken met de negen gemeenten waarvoor Assen als centrumgemeente optreedt. Doel hiervan is dat gemeenten de samenwerking versterken om de continuïteit van ondersteuning te waarborgen en het financiële risico te spreiden.

Zorg op maat voor mensen met een psychische kwetsbaarheid.

Rijk en gemeenten hebben afgesproken in tien jaar tot een gefaseerde invoering van het objectief verdeelmodel voor beschermd wonen te komen. Gemeenten stappen in die periode geleidelijk over van de huidige historische verdeling over centrumgemeenten naar een volledig objectieve verdeling over alle gemeenten. Vanaf 2022 wordt een deel van de middelen voor het eerst objectief verdeeld. Hierop bereiden we ons voor in 2020.

Zo veel mogelijk thuis wonen in de wijk

De begeleiding van mensen met een psychische kwetsbaarheid om zo veel mogelijk thuis te kunnen wonen, vraagt samenwerking. Er zijn diverse ketenpartners betrokken: zorgaanbieders, woningcorporaties, huisartsen, GGZ-behandelaren en ambulante begeleiders, welzijnsinstellingen, zorgverzekeraars en cliëntvertegenwoordigers. We werken met hen samen om inwoners met psychische kwetsbaarheid in de wijk te laten wonen.

Weer thuis wonen

Lokaal werken we aan uitvoeringsplannen om (weer) thuis wonen mogelijk te maken, onder andere via het Programma 'Weer Thuis'.

In het lokaal uitvoeringsplan wordt vastgelegd wat aanvullend nodig is voor mensen met een psychische kwetsbaarheid om van beschermd wonen de stap te maken naar zelfstandig wonen met zorg (beschermd thuis).

Aanpak personen met verward gedrag

Wij continueren onze aanpak voor personen met verward gedrag. Onder deze aanpak vallen de pilot Optimaal Leven, bewustwordingsprogramma's en trainingen Eerste Hulp bij Psychische Problematiek, het stimuleren van de inzet van ervaringsdeskundigen en het betrekken van naastbetrokkenen. Daarnaast is er de Spoedpoli voor opvang en de Psycholance voor vervoer.

Wat willen we bereiken?

Zorg op maat voor mensen met een psychische kwetsbaarheid.

Wat doen we daarvoor in 2020

Wet verplichte GGZ

Per 1 januari 2020 wordt de wet Bijzondere opnemingen psychiatrische ziekenhuizen (Bopz) vervangen door de WvGGZ (psychiatrie) en de Wet Zorg en Dwang (geriatrie en verstandelijke beperking).

De WvGGZ moet dwangopnames voorkomen en zorg op maat bevorderen. Het wordt mogelijk om ook verplichte GGZ in de thuissituatie uit te voeren. De gemeente krijgt meer taken en dit brengt extra kosten met zich mee.

De voorbereiding gebeurt op Drents niveau met de relevante ketenpartners. Dit behelst in ieder geval een meldpunt, het inrichten van het verkennend onderzoek, het beleggen van de hoorplicht en periodiek regionaal overleg. Hiervoor wordt zo veel mogelijk op bestaande structuren aangesloten.

Ambulantisering van de zorg

De VNG heeft het hoofdlijnenakkoord GGZ ondertekend. De kern is de juiste zorg op de juiste plek zodat zorg en ondersteuning vaker thuis en in de wijk plaatsvindt. Op landelijk niveau worden extra middelen vrijgemaakt voor de GGZ-doelgroep. Dit neemt toe van € 50 miljoen in 2019 naar € 95 miljoen in 2022. Dit is een structureel bedrag. Tegelijkertijd is de ambitie om verder te ambulantiseren teruggeschoefd van 20% naar 10%. Daarmee neemt de druk op gemeenten af.

Wat willen we bereiken?	Wat doen we daarvoor in 2020
Verbeteren van de aanpak van (emotioneel) geweld in gezinnen.	Regiovisie 'geweld hoort nergens thuis' Voor de Regiovisie 'Geweld hoort nergens thuis' wordt een uitvoeringsplan opgesteld met acties voor 2020 en daarna. De Drentse visie heeft als speerpunten: • Integrale bestuurlijke aansturing. • Versterking lokaal veld. • Aanpak van structurele, ernstige onveiligheid bij huiselijk geweld en kindermishandeling (aansluiten op de landelijke multidisciplinaire aanpak). In de regiovisie wordt opgenomen dat een scan wordt uitgevoerd. Deze vormt de basis voor een lokaal plan van aanpak om samen met de ketenpartners de knelpunten op te lossen. Meer taken Veilig Thuis Drenthe (VTD) We vinden het belangrijk om geweld in afhankelijkheidsrelaties eerder en beter in beeld te hebben, geweld te stoppen en duurzaam op te lossen. Hierbij is ook de aandacht voor specifieke groepen belangrijk. De verscherpte meldcode, het nieuwe geactualiseerde handelingsprotocol Veilig Thuis en het uitvoeren van de acties uit de regiovisie leiden tot een uitbreiding van taken en werkwijzen bij VTD. Hiervoor is meer capaciteit nodig. De kosten voor 2020 nemen toe met € 180.000. Dit komt ten laste van het Jeugdzorgbudget.
We willen voor jeugdigen een veilige en gezonde stad zijn om in op te groeien.	Versterking POH Jeugd De inzet van praktijkondersteuners huisartsen (POH) Jeugd wordt versterkt en bestendig. Er is een uitbreiding van uren in die praktijken waar wachtlijsten dreigen te ontstaan voor de POH Jeugd. Dit moet leiden tot meer normaliseren en minder medicaliseren en minder verwijzingen door huisartsen naar de tweede lijn. De POH jeugd in de huisartspraktijk is een goede manier om de laagdrempelige jeugd- en opvoedhulp in Assen op de lange termijn in te richten. De komende jaren werken we aan een structurele inbedding van de POH Jeugd in de zorg voor de jeugd van Assen en de borging van de kwaliteit van de POH jeugd.

Wat willen we bereiken?

Wat doen we daarvoor in 2020

Programma Nu Niet Zwanger

Het programma Nu Niet Zwanger is onderdeel van het landelijk Actieprogramma Kansrijke Start en heeft als belangrijkste doel het voorkomen van ongeplande en ongewenste zwangerschappen in kwetsbare situaties. Het Rijk heeft middelen beschikbaar gesteld voor de uitvoering van het actieprogramma. Hiervan wordt € 10.000 per jaar gebruikt voor dit programma.

Aanpak middelengebruik onder jongeren

We zetten nog steviger in op het terugdringen van middelengebruik onder jongeren, met name bij grote evenementen. Samen met partners als GGD en Verslavingszorg Noord Nederland (VNN) geven we voorlichting op scholen en ontwikkelen een plan om excessief middelengebruik tijdens evenementen terug te dringen. Deze maatregelen sluiten aan bij het sportakkoord en het preventieakkoord.

Wet maatschappelijke ondersteuning

Wat willen we bereiken?

Wat doen we daarvoor in 2020

We voeren Wmo uit conform de rijksregeling.

Invoering abonnementstarief

Het Rijk heeft besloten om per 1 januari 2020 een algemeen abonnementstarief voor de Wmo op te leggen. Wmo-cliënten met een midden- en hoger inkomen profiteren hiervan. Wanneer we dit tarief toepassen op de algemene voorzieningen zoals de Algemene Voorziening Schoonmaak levert dit de gemeente Assen een nadeel op van € 1,5 miljoen.

De gemeente voert daarom het abonnementstarief voor de Wmo niet uit voor de Algemene Voorziening Schoonmaak. Dit uitwerking hiervan willen we nog in 2019 aan de raad voorleggen.

Wat willen we bereiken?

Wat doen we daarvoor in 2020

We streven ernaar om ouderen zo lang mogelijk zelfstandig te laten wonen.

We streven naar verminderen van bureaucratie

Alle inwoners doen gelijkwaardig mee.

Noorderpark als inclusieve wijk

Assen is één van de 24 gemeenten in Nederland die deelneemt aan het innovatieprogramma inclusieve wijk voor ouderen. De pilot vindt plaats in de wijk Noorderpark en richt zich op de bewustwording van 60-plussers om zich vroegtijdig voor te bereiden op langer zelfstandig thuis wonen. In de pilot onderzoeken we wat ouderen hiervoor nodig hebben. Uitgangspunt is het versterken van eigen kracht.

Ook woningaanpassingen en het tegengaan van eenzaamheid via het preventiefonds dragen bij aan de zelfstandigheid van ouderen.

Minder regeldruk in het Sociaal Domein

De pilot Horizontaal Toezicht van Cosis en de gemeente kan bij succes mogelijk worden uitgebreid. Doel is te komen tot een snelle beoordeling van de rechtmatigheid bij gemeente en zorgaanbieders.

Binnen het Transformatieakkoord Jeugd brengen we samen met zorgaanbieders de regeldruk terug.

Meldpunt Discriminatie Drenthe

Ook dit jaar werkt het Meldpunt Discriminatie Drenthe (MDD) aan het voorkomen, signaleren en bestrijden van discriminatie. Er wordt voorlichting gegeven aan groepen 8 op basisscholen. Daarnaast is het MDD beschikbaar voor individuele klachten, informatie en advies. Samen met het MDD en Vaart Welzijn zetten wij ook dit jaar in op het voorkomen van discriminatie.

Regenboogstad Assen – een nieuwe start

Assen is regenboogstad sinds 2015. Wij zijn voor de periode 2019-2022 een nieuwe samenwerking aangegaan met het ministerie van OCW. Als regenboogstad ontwikkelen we LHBTI- emancipatiebeleid om de sociale veiligheid, weerbaarheid en sociale acceptatie van de LHBTI+ gemeenschap in de gemeente te bevorderen. We ontvangen hiervoor van het ministerie jaarlijks € 20.000. We willen meer samenwerken met de inwoners van Assen en vertegenwoordigers van de lokale (regenboog-) organisaties om invulling te geven aan het emancipatiebeleid. We vinden het belangrijk dat iedereen zich prettig voelt. Ook in het stadhuis. Daarom zetten we in op gerichte voorlichting en training aan medewerkers.

Wat willen we bereiken?	Wat doen we daarvoor in 2020
	Aanpak van laaggeletterdheid Het Rijk en de VNG hebben afspraken gemaakt over de aanpak van laaggeletterdheid. Doel is dat eind 2024 alle gemeenten een aanpak hiervoor hebben. In Assen is deze aanpak volop in ontwikkeling. In 2020 leggen wij de raad een geactualiseerd beleidsplan en financieel kader voor. Voor veel inwoners is laaggeletterdheid een belemmering om mee te doen aan de samenleving. Met onze aanpak willen we deze belemmering wegnemen.

Leefbaarheid en Welzijn in Wijk & Stad

Wat willen we bereiken?	Wat doen we daarvoor in 2020
Alle Assenaren doen gelijkwaardig mee. De leefbaarheid in de Asser wijken wordt verder verbeterd. Assen Inclusief. Een stad waar de openbare ruimte, maatschappelijke instellingen en winkels toegankelijk zijn voor iedereen. Ook inwoners die afwijken van 'het gemiddelde' worden gezien en gewaardeerd. We streven naar een samenleving waarin alle nieuwkomers geïntegreerd zijn en naar vermogen participeren.	Mijn Buurt Assen (MBA) blijft zich ontwikkelen Voor de doorontwikkeling van Mijn Buurt Assen (MBA) wordt een analyse uitgevoerd om inzicht te krijgen in de effectiviteit en meerwaarde van onder de vlag van MBA uitgevoerde projecten en activiteiten. Het succesvolle en in goede samenwerking uitgevoerde project Mijn Buurt Assen willen wij continueren. Toegankelijke en inclusieve stad In lijn met het VN-Verdrag over inclusie stellen wij samen met inwoners in 2020 een inclusie-agenda op. Inburgering nieuwkomers Wij bereiden ons verder voor op de nieuwe Wet inburgering, die januari 2021 ingaat. Met de nieuwe wet gaat de regie over inburgering terug naar de gemeente. Daarmee wordt de gemeente verantwoordelijk voor het organiseren van een brede intake en het opstellen van een persoonlijk ontwikkelingsplan inburgering en participatie. Er moet extra aandacht komen voor vrouwen en na-reizigers.

Wat willen we bereiken?	Wat doen we daarvoor in 2020
We streven naar meer inzet van en waardering voor vrijwilligers. Dit draagt bij aan de transformatie van het Sociale Domein.	De gemeente gaat nieuwkomers voor een bepaalde tijd ontzorgen en inburgeringstrajecten inkopen. Om deze nieuwe taak goed te kunnen uitvoeren is het van belang dat de randvoorwaarden goed geregeld zijn. Dan gaat het onder andere over voldoende budget voor zowel implementatie als uitvoering. Het ministerie van SZW heeft ingestemd met een onafhankelijk onderzoek naar de kosten. Inwoners aan zet Wij stimuleren eigen initiatief van inwoners; individueel of collectief. Voor initiatieven op het gebied van welzijn kunnen inwoners via Stila een aanvraag doen. Het stimuleren van initiatieven is onderdeel van onze opdracht aan de nieuwe welzijnsorganisatie.

Schuldhelpverlening en armoedebestrijding

Wat willen we bereiken?	Wat doen we daarvoor in 2020
We zorgen ervoor dat alle kinderen mee kunnen doen. Armoede wordt bestreden en we krijgen meer inzicht in sociale problematiek. Het voorkomen van armoede en uit de schulden raken zijn speerpunten.	Iedereen doet mee, van jongs af aan We richten één portaal in waar inwoners ondersteunende voorzieningen kunnen aanvragen. Het Kindpakket Assen (St leergeld en jeugdsport- en cultuurfonds) en de Meedoenregeling Schoolgaande Kinderen zullen beter op elkaar afgestemd worden. Zo kunnen we de ondersteuning aan kinderen in armoede op het gebied van school, sport, cultuur en vrije tijd verder vormgeven. Jongeren met schulden hebben speciale aandacht. Met een experiment in 2020 wordt gekeken naar de beste aanpak. Armoede en schuldhelpverlening Het beleidsplan Armoede en schuldhelpverlening wordt geactualiseerd in 2020. Met een integrale inzet en goed bereikbare, laagdrempelige dienstverlening willen we meer mensen duurzaam uit een (uitzichtloze) schulden- of armoedesituatie helpen. De tweedelijnssteun van de GKB zetten we alleen in als de situatie daarom vraagt. Samen met de ketenpartners Vaart Welzijn, WPDA en vrijwilligersorganisaties zoals Humanitas, Budgetsupport, Schuldhelpmaatje en VIP bieden zij hulp aan inwoners.

Wat willen we bereiken?	Wat doen we daarvoor in 2020
	De Geldcoaches (pilot) worden ingezet om de keten te versterken en regie te voeren bij individuele complexe trajecten. We willen eerder en beter risico's op schulden of armoede bij (groepen) mensen in beeld krijgen om grotere problemen te voorkomen. Dit maakt onderdeel uit van het preventieprogramma. Ook de aanpak voor laaggeletterdheid helpt sociale problemen te voorkomen. De subsidie aan de voedselbank is structureel verhoogd door onder andere stijgende huren en energielasten.

Leefstijl: gezondheid en sport

Wat willen we bereiken?	Wat doen we daarvoor in 2020
We willen dat inwoners tevreden zijn over hun gezondheid. Gezond gedrag van inwoners willen wij daarom stimuleren: van ziekte en zorg naar gezondheid en gedrag.	Uitvoering sportakkoord Met het sportakkoord willen we dat sport beter wordt benut voor maatschappelijke doeleinden. Daarmee draagt het sportakkoord bij aan de gezondheid van inwoners. Samen met betrokken organisaties voeren we het akkoord uit. Het Rijk stelt een uitvoeringsbudget van twee keer € 40.000 beschikbaar voor 2020 en 2021. Lokale invulling nationaal preventieakkoord Vanuit het netwerk van GIDS (Gezond in de stad) willen we over de thema's uit het nationaal preventieakkoord op lokaal niveau afspraken maken met partijen die een rol kunnen spelen bij preventie. Dit moet leiden tot gerichtere preventie en interventies bij risicogroepen. Het project 'Aan de slag met preventie' is de komende jaren een van de manieren om daaraan uitvoering te geven. In Assen is 'positieve gezondheid' het uitgangspunt voor het bevorderen van gezond gedrag onder risicogroepen. In 2020 willen we het sportakkoord en het preventieakkoord integreren.

Onderwijs

Wat willen we bereiken?

We willen samen met ouders, onderwijs en Jeugdzorg het gebruik van zware Jeugdzorg terugdringen. Het adagium 'Licht waar het kan, zwaar waar het moet!' is leidend.

Dit realiseren we door inzet op preventie, uitgaan van 'eigen kracht' en een scheiding tussen diagnosticeren en behandelen. We streven naar een goede aansluiting tussen passend onderwijs en zorg voor jeugd.

Ieder talent telt! We willen ontwikkelings- en onderwijsachterstanden bij jonge kinderen zo vroeg mogelijk opsporen en wegwerken.

Wat doen we daarvoor in 2020

Intensievere samenwerking tussen onderwijs en Jeugdzorg

Intensievere samenwerking tussen (passend) onderwijs en Jeugdzorg moet leiden tot beter passende Jeugdzorg op scholen. Ook starten we een proef met collectief aanbod van Jeugdzorg binnen scholen voor speciaal onderwijs.

Voortijdig schoolverlaten voorkomen

We gaan verder met de regionale sluitende aanpak 'jongeren in kwetsbare positie' en het voorkomen van voortijdig schoolverlaten (VSV). We werken hierin samen met onderwijs, welzijn en zorg, bedrijfsleven en gemeenten. Het jaar 2020 is het laatste jaar van de vierjarige beleidsperiode van het Rijk omtrent VSV. Om ook vanaf 2021 weer in aanmerking te komen voor VSV-middelen dienen we in 2020 bij het ministerie van Onderwijs Cultuur & Wetenschap een geactualiseerd plan in voor de doorontwikkeling van onze regionale aanpak.

Nieuw onderwijsachterstandenbeleid

Met een ontwikkelingsgericht aanbod en aandacht voor de doorgaande lijn willen we kinderen in Assen optimale kansen bieden. Hierbij is nadrukkelijk aandacht voor kinderen die extra ondersteuning nodig hebben. Wij bieden peuters met een taal- en/of ontwikkelingsachterstand en een indicatie door de Jeugdgezondheidszorg meer uren per week peuteropvang aan. Ook willen we (blijven) inzetten op de doorgaande leerlijn van voor- naar vroegscholen, de kwaliteit van het aanbod en activiteiten die de ouderbetrokkenheid verhogen. In 2020 zijn de middelen verdrievoudigd ten opzichte van 2018.

Indicatoren

Indicatoren				
Omschrijving	peiljaar	Assen	Drenthe	Nederland
Absoluut verzuim (aantal per 1.000 leerlingen 5-18 jaar)	2017	0,91	0,61	1,82
Relatief verzuim (aantal per 1.000 leerlingen 5-18 jaar)	2017	16,03	20,16	26,58
Voortijdig schoolverlaters totaal (vo + mbo) (Percentage van totaal aantal leerlingen (12-23 jaar) dat voortijdig, zonder startkwalificatie, het onderwijs verlaat.)	2016-17	1,6	1,6	1,9

Indicatoren				
Omschrijving	peiljaar	Assen	Drenthe	Nederland
Niet sporters (%)	2016	50,9	55,1	48,7
Jongeren met delict voor de rechter (% 12 t/m 21-jarigen)	2015	2,30	1,29	1,45
Kinderen in armoede (% kinderen tot 18 jaar)	2015	6,67	5,73	6,58
Jongeren met Jeugdzorg (% van alle jongeren tot 18 jaar)	tweede halfjaar 2018	14,4	12,1	10,4
Jongeren met jeugdbescherming (% van alle jongeren tot 18 jaar)	tweede halfjaar 2018	1,0	1,0	1,1
Jongeren met jeugdreclassering (% van alle jongeren van 12 tot 23 jaar)*	tweede halfjaar 2018	0,7	0,4	0,3
Cliënten met een maatwerkarrangement Wmo (Aantal per 1.000 inwoners)	tweede halfjaar 2018	80	67	60
Laaggeletterdheid (%)*	2018	11-13	11	18
Eenzaamheid (%)	2016	46,1	40,8	42,9
Mantelzorg verlenen (%)	2016	15,0	14,6	14,2
Achterstandsleerlingen (%) *	2018	6	7	8

De peildatum is donderdag 8 augustus 2019. De bron van deze indicatoren is:

<https://www.waarstaatjegemeente.nl/dashboard/Besluit-Begroting-en-Verantwoording>

Bron* Trendbureau Drenthe – publicatie Drentse Onderwijsmonitor 2018

Bovenstaande indicatoren geven een beeld van de huidige stand van zaken en worden gebruikt bij vormgeving en actualisatie van beleid.

Opvallend is het percentage jongeren in Assen in een justitieel traject. We onderzoeken de oorzaak hiervan.

Financieel

Financieel overzicht Meedoen in Assen (bedragen x € 1.000)						
Beleidsthema	realisatie	begroting		meerjarenprognose		
	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Lasten						
Jeugdzorg	27.100	27.876	28.615	28.309	27.837	27.845
Wmo, gezondheidszorg en vrijwilligerswerk	66.376	66.362	70.597	70.213	70.191	69.043
Mijn Buurt Assen	4.498	4.725	4.749	4.739	4.808	4.407
Meedoenbeleid	3.911	4.755	4.470	4.455	4.530	4.206
Sport	282	381	336	341	346	351
Schuldhelpverlening	1.068	1.450	1.470	1.483	1.508	1.535
Onderwijs	6.630	7.603	7.881	7.867	7.940	7.996
Totaal lasten	109.864	113.152	118.118	117.407	117.160	115.383

Beleidsthema	realisatie	begroting		meerjarenprognose		
	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Baten						
Jeugdzorg	0	0	0	0	0	0
Wmo, gezondheidszorg en vrijwilligerswerk	3.228	2.365	2.540	2.540	2.540	2.540
Mijn Buurt Assen	172	0	0	0	0	0
Sport	0	0	0	0	0	0
Schuldhelpverlening	0	0	0	0	0	0
Onderwijs	4.545	5.117	5.403	5.322	5.325	5.330
Totaal baten	7.945	7.482	7.943	7.862	7.865	7.870
Saldo van lasten en baten	-101.919	-105.670	-110.175	-109.545	-109.295	-107.513
Mutaties in reserves						
Storting reserves	0	0	0	0	0	0
Beschikking reserves	3.696	600	0	0	0	0
Totaal mutaties in reserves	3.696	600	0	0	0	0
Resultaat	-98.223	-105.070	-110.175	-109.545	-109.295	-107.513

Investerings programma Meedoen in Assen

Investerings in vastgoed maken onderdeel uit van Programma Vastgoed en grondbedrijf.

Programma 4 Aantrekkelijk Assen

Samenvatting

De ontwikkeling van de binnenstad begint op stoom te komen. Het uitvoeringsteam van Vaart in Assen is geformeerd, het winnende ontwerp voor het Koopmansplein is bekend en de Stimuleringsregeling Binnenstad is in werking getreden. Het komende jaar gaan we de binnenstadvisie uitwerken in een integrale visie op ondernemen, wonen, beeldkwaliteit en mobiliteit in de binnenstad.

Met input van de Culturele Partners maken we een Cultuurvisie op de lange termijn. We willen laten zien wat de koers is van Assen en maken cultuur meer zichtbaar. De ambitie voor evenementen voor 2020 en de jaren erna krijgt vorm in strategische agenda's. Bijvoorbeeld voor economie, sport en cultuur. De stichting TT Week organiseert met ingang van 2020 de organisatie van het TT Festival inclusief TT kermis en TT Nightride. In het eerste kwartaal van 2020 bespreekt de raad de kadernota Integraal Veiligheidsbeleid 2020-2024.

Highlights

- Doorontwikkeling binnenstadvisie
- Visie op cultuur 2020-2028
- Organisatie TT Festival door Stichting TT week
- Kadernota Integraal Veiligheidsbeleid 2020-2024

Aantrekkelijke binnenstad

Wat willen we bereiken?

We willen de binnenstadvisie door ontwikkelen naar een integrale visie op ondernemen, wonen, beeldkwaliteit en mobiliteit in de binnenstad. In de visie maken we echte keuzes, met het oog op de lange termijn. We stemmen de visie af met Vaart in Assen en andere partners uit de binnenstad.

We ontwikkelen het programmatisch werken met betrekking tot de binnenstad eveneens door. We programmeren nieuwe projecten en investeringen. Hiervoor zoeken we financiële dekking binnen de gemeentelijke begroting. Daarnaast zoeken we aanvullende dekking uit subsidiefondsen.

We zetten vol in op de voorbereiding en uitvoering van de lopende projecten. In 2020 wordt begonnen met de uitvoering van de herinrichting van het Koopmansplein.

We ontwikkelen de organisatie van het Programma Binnenstad continu door.

Wat doen we daarvoor in 2020

Binnenstadvisie 2.0

We leveren de Binnenstadvisie 2.0 op. De primaire doelstelling hiervan is het schetsen van de toekomst van de binnenstad van Assen. We hanteren daarbij realistische uitgangspunten voor ondernemen, wonen, beeldkwaliteit en mobiliteit. De integrale visie op de binnenstad wordt vertaald naar uitgangspunten voor de ontwikkelings- en beleidskeuzes. De visie is concreet en voldoende flexibel om in te spelen op de praktijk en nieuwe inzichten. De visie richt zich op de lange termijn en is gefaseerd te realiseren.

Programmeren projecten & investeringen

Op basis van de Binnenstadvisie 2.0 programmeren we nieuwe projecten en investeringen in de binnenstad. We doen voorstellen aan de raad voor de dekking van deze investeringen. Daarnaast zoeken we actief externe financieringsbronnen.

Uitvoering lopende projecten

We werken de plannen voor het Koopmansplein uit tot een uitvoeringsbestek. We verwachten rond de zomer te beginnen. Over de werkzaamheden vindt overleg plaats met ondernemers.

Ook met de overige projecten uit het Programma Binnenstad gaan we door.

Uitvoeringsteam operationeel

Het uitvoeringsteam van Vaart in Assen is- na een inwerkperiode in 2019- volledig operationeel. Vaart in Assen zoekt private cofinanciering om de inzet van het uitvoeringsteam vanaf 2021 te continueren.

Kunst en cultuur

Wat willen we bereiken?

In de heroriëntatie op het beleidsveld kunst en cultuur zoeken we naar een goede balans tussen vastgoed, voorzieningen en subsidies. We zoeken daarbij naar manieren om het aanbod aan activiteiten zo goed mogelijk te laten aansluiten bij de vraag.

We stimuleren het onderwijs om jongeren enthousiast te maken voor kunst en cultuur door het bevorderen van actieve kunstbeoefening en door een goede afstemming met kunst- en cultuureducatie.

Cultuur heeft een dubbele waarde. Het gaat allereerst om de waarde van kunst en cultuur op zich: kwaliteit en zingeving, mogelijkheden voor persoonlijke ontwikkeling en het versterken van talenten. Maar ook om de waarde van cultuur op andere terreinen: cultuur is een krachtig middel om maatschappelijke en economische doelen te bereiken.

We staan in Assen dan ook voor een bloeiend cultureel klimaat waarin cultuur bereikbaar is voor iedereen, in alle wijken en voor jong en oud. We vinden het belangrijk dat kinderen al jong toegang hebben tot cultuur. We zijn trots op ons lokale culturele erfgoed en zorgen daar in samenwerking goed voor. Een effectieve besteding van middelen is het uitgangspunt, waarbij we liever geld in activiteiten stoppen dan in stenen. Wel verwachten we voor subsidies een tegenprestatie.

We gaan samen met bewoners kijken naar meer duurzame kunst in de wijken. Dit kan ook in de vorm van straatmeubilair.

Wat doen we daarvoor in 2020

Integrale visie op cultuur

Met input van de Culturele Partners maken we een Cultuurvisie op de lange termijn. We willen laten zien wat de koers is van Assen en cultuur meer zichtbaar maken.

De structuur van cultuur en verdeling van middelen zal met deze visie worden doorgelicht.

In de visie worden de aanstaande bezuinigingen op cultuur meegenomen evenals de uitkomsten van het onderzoek naar cultureel vastgoed. Ook wordt Kunst in openbare ruimte onderdeel van de gemeentelijke visie op cultuur.

Subsidies

We werken aan een evenwichtige verdeling van incidentele subsidies. Hiermee stimuleren we een breed aanbod aan cultuur.

Evenementen

Wat willen we bereiken?	Wat doen we daarvoor in 2020
Evenementen, groot en klein, brengen reuring in de stad en leveren op verschillende manieren een bijdrage aan de lokale economie. Ze zijn medebepalend voor het imago van de stad en dragen bij aan de doelstelling dat Assen beschikt over een economisch krachtige en aantrekkelijke oftewel een vitale binnenstad. Ook op sociaal, cultureel en sportgebied gaat er een positieve werking uit van evenementen. Zo dragen culturele evenementen bij aan het cultureel klimaat van de stad en kan het gezamenlijk organiseren van evenementen sociale verbanden versterken en het individueel welbevinden van Assenaren verhogen. Bij grote, professioneel georganiseerde evenementen kijken we kritisch naar de investering door de gemeente. Bij subsidieverlening aan kleinere partijen kijken we of een tegenprestatie kan worden gevraagd. Ook bij evenementen staat duurzaamheid steeds meer centraal. De gemeente wil hierbij direct of indirect een stimulerende rol spelen.	Strategische evenementenagenda's De ambitie voor 2020 en de jaren erna voor evenementen krijgt vorm in strategische agenda's. Bijvoorbeeld voor economie en sport. In deze agenda's zetten we in op hoogwaardige evenementen met een duurzaam karakter. Het aantal evenementen in Assen groeit en er is een professioneel evenementenklimaat aan het ontstaan. Dit strookt met de ambitie die met de raad is afgesproken. Organisatie TT-Festival 2020 De stichting TT-Week neemt met ingang van 2020 de organisatie van het TT-Festival, inclusief TT-kermis en TT-Nightride, voor haar rekening. De financiële vertaling in de begroting wordt conform het raadsbesluit van 14 maart 2019 uitgevoerd. Voor de huisvesting van de stichting kijken we naar een gemeentelijk pand.

Veiligheid

Wat willen we bereiken?	Wat doen we daarvoor in 2020
Met een slimme, innovatieve inzet van mensen en materieel houden we toezicht in de wijken en de binnenstad. Samen met de politie en andere partners bevorderen we de veiligheid en pakken we overlast en criminaliteit stevig aan. We continueren het bestaande beleid van één coffeeshop in de gemeente.	Kadernota Integraal Veiligheidsbeleid In het eerste kwartaal van 2020 wordt de raad gevraagd een nieuwe kadernota Integraal Veiligheidsbeleid vast te stellen voor 2020-2024. Naast de aanpak van criminaliteit en overlast, zal er ook aandacht zijn voor sociale stabiliteit. De kadernota is de basis voor het jaarprogramma, waarin concrete acties en maatregelen staan.

Wat willen we bereiken?

Wij willen dat Assen een veilige stad is en blijft. Veiligheid is een kerntaak van de lokale overheid. Het algemene beeld is dat de criminaliteit in de stad daalt, maar dat de overlast stijgt, waaronder de overlast van bijzondere doelgroepen zoals mensen in psychische nood. We willen dat de stijgende trend van overlast daalt.

Daarnaast werken we structureel aan de verbetering van de veiligheid in Assen. Wij willen dat inwoners, instellingen en bedrijven hun verantwoordelijkheid blijven nemen en wij zijn hierbij voor hen een samenwerkingspartner.

Wat doen we daarvoor in 2020

Veiligheidshuis verbindt sociaal en veiligheidsdomein

Het Veiligheidshuis ontwikkelt zich naar een zorg- en veiligheidshuis dat het sociaal en het veiligheidsdomein verbindt. Deze ontwikkeling vraagt extra inzet, capaciteit en daarmee hogere gemeentelijke bijdragen. Voor Assen betekent dit een toename in de jaarlijkse bijdrage.

Indicatoren

Indicatoren				
Omschrijving	peiljaar	Assen	Drenthe	Nederland
Verwijzingen Halt (aantal per 10.000 jongeren van 12-17 jaar)	2017	141	82	131
Winkeldiefstallen (aantal per 1.000 inwoners)	2018	2,1	1,1	2,2
Geweldsmisdrijven (aantal per 1.000 inwoners)	2018	6,0	4,2	4,8
Diefstal uit woning (aantal per 1.000 inwoners)	2018	1,8	2,0	2,5
Vernielingen en beschadigingen (in de openbare ruimte) (aantal per 1.000 inwoners)	2018	6,3	4,6	5,4

De peildatum is dinsdag 14 mei 2019. De bron van deze indicatoren is:

<https://www.waarstaatjegemeente.nl/dashboard/Besluit-Begroting-en-Verantwoording>

Toelichting indicatoren

Uit rapportage van de politie over veiligheid en overlast in het jaar 2018 blijkt dat er sprake is van een daling in overlast en criminaliteit in Assen ten opzichte van dezelfde periode in 2017. Bij een vergelijking van de indicatoren in gemeenten met een vergelijkbaar inwonertal (50.000 - 100.000) blijkt dat de aantallen in andere gemeenten vergelijkbaar zijn met Assen. Landelijk is er voor alle indicatoren een afname waar te nemen, ook in Assen. In ons jaarlijkse Veiligheidsprogramma wordt een nadere toelichting op trends en ontwikkelingen gegeven.

Bron: <https://www.waarstaatjegemeente.nl/dashboard/Openbare-orde-en-veiligheid>

Financieel

Financieel overzicht Aantrekkelijk Assen (bedragen x € 1.000)						
Beleidsthema	realisatie	begroting		meerjarenprognose		
	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Lasten						
Aantrekkelijke binnenstad	327	2.901	415	243	246	249
Kunst en cultuur	10.549	10.546	10.386	10.358	10.435	10.620
Evenementen	3.365	1.506	1.173	1.185	1.198	961
Veiligheid	3.351	3.368	3.475	3.641	3.792	3.861
Totaal lasten	17.591	18.321	15.449	15.427	15.671	15.691
Baten						
Aantrekkelijke binnenstad	13	2.515	25	25	25	25
Kunst en cultuur	76	125	125	100	100	100
Evenementen	2.042	304	4	4	4	4
Veiligheid	60	17	43	43	43	43
Totaal baten	2.191	2.961	197	172	172	172
Saldo van lasten en baten	-15.400	-15.360	-15.252	-15.255	-15.499	-15.519
Mutaties in reserves						
Starting reserves	3.000	1.490	0	0	0	0
Beschikking reserves	3.266	2.997	1.585	1.585	1.585	1.585
Totaal mutaties in reserves	266	1.507	1.585	1.585	1.585	1.585
Resultaat	-15.134	-13.853	-13.667	-13.670	-13.914	-13.934

Investeringsprogramma 2019 – 2023 Aantrekkelijk Assen (bedragen € x 1.000)					
Programma/Beleidsproduct	t/m 2019	2020	2021	2022	2023
Stedelijke vernieuwing	1.490	0	0	0	0
Evenementen	218	0	0	0	0
Totaal	1.708	0	0	0	0

Investerings in vastgoed maken onderdeel uit van Programma Vastgoed en grondbedrijf.

Programma 5 Samen werken aan Assen

Foto Installatie kinderraad september 2019

Samenvatting

Assen neemt deel aan regionale en landelijke netwerken waarbij onderwerpen als Sociaal Domein, energietransitie, omgevingsvisie, mobiliteit en economische ontwikkeling belangrijke onderwerpen zijn. De deelname is gericht op gezamenlijke kennisontwikkeling en lobby. Door gezamenlijk op te trekken willen we de effectiviteit van de diverse lobbyactiviteiten vergroten.

We benaderen instellingen voor ouders om de uitgifte van reisdocumenten op locatie te kunnen doen. Het experiment 'digitaal aanvragen rijbewijs' wordt geëvalueerd. Daarna besluiten we of we hiermee doorgaan. Ook bij andere processen werken we aan verdere digitalisering. Het onderzoek naar de Asserpas zal met de raad gedeeld.

Door gezamenlijke inkoop met andere gemeenten realiseren we een kostenbesparing op onze telecommunicatie.

Highlights

- In voorjaar tussenevaluatie werkwijze en eerste resultaten kinderraad en kinderburgemeester
- Lobby verhoogt rendement regionale en landelijke netwerken
- Deelname regionale en landelijke netwerken
- Visie op dienstverlening wordt verder geïmplementeerd
- We kunnen tegen een scherper tarief onze telecommunicatie inkopen

Bestuur

Wat willen we bereiken?

We versterken de communicatieve en open bestuurscultuur. Een team van bestuurders dat erop uittrekt, Assenaren ontmoet, spreekt en luistert en deelneemt aan de dialoog in de stad en met de 33 raadsleden. Tegelijk is luisteren en deelnemen aan een dialoog niet grenzeloos. Het team bestuurders durft, binnen de kaders, keuzes te maken, voert regie op het proces, hakt moeilijke knopen door, legt deze keuzes uit en staat ervoor.

Wat doen we daarvoor in 2020

We zijn bezig met een programma organisatieontwikkeling. Meer informatie hierover staat in het programma Bedrijfsvoering.

De kinderraad en kinderburgemeester geven gevraagd en ongevraagd advies aan de gemeente. In het voorjaar van 2020 houden we een tussenevaluatie naar de werkwijze en eerste resultaten.

Regionale samenwerking

Wat willen we bereiken?

De bestuurscultuur wil ook verbinden met andere gemeenten binnen onze provincie, de regio Groningen – Assen, met de provincie Drenthe en met het Rijk. Er zal worden geïnvesteerd in de relaties met deze overheden en er worden kansen benut om de Asser samenleving te verstevigen en te ondersteunen.

G40	netwerk van 40 middelgrote steden in ons land
NG4	Assen, Groningen, Leeuwarden en Emmen. Agenda binnen de NG4 is gericht op het verstevigen van de samenwerking, innovatie en strategische positionering richting Europa
VNG	Vereniging van Nederlandse gemeenten
VDG	Vereniging van Drentse gemeenten
MIRT	Meerjarenprogramma infrastructuur, ruimtelijke ontwikkeling en transport
EBNN	Economic Board Noord-Nederland
SNN	Samenwerkingsverband Noord-Nederland
EDR	Eems Dollard Regio

Wat doen we daarvoor in 2020

Lobby en kennisplatform

We werken aan het verhogen van het rendement van onze regionale en landelijke netwerken. We hebben gezien dat de lobby van Assen en de G40, voor het Sociaal Domein werkt. Daar gaan wij mee door.

We zorgen voor een sterke lobby op strategische onderwerpen. Hierbij geven we onze eigen lobby verder vorm en inhoud en maken gebruik van de SNN-Lobbyisten in Den Haag en Brussel.

Regionale netwerken

Assen neemt deel aan landelijke en regionale netwerken in Noord- Nederland. Belangrijke onderwerpen hierbij zijn onder andere Sociaal Domein, energietransitie, Nationale omgevingsvisie, mobiliteit en economische ontwikkeling.

Bij nieuwe ontwikkelingen maken we gebruik van het manifest Maatschappelijk verantwoord Inkopen en de global goals.

We werken in NG4-verband aan een prioriteitenagenda waarin we vastleggen op welke thema's we de komende tijd samen willen werken en optrekken richting Rijk en Europa. In 2020 willen wij uitvoering gaan geven aan deze agenda. Verder gaan we door middel van peer reviews meer van elkaar leren.

Dienstverlening

Wat willen we bereiken?

Alle aandacht is er voor het verminderen van bureaucratie. Onze rapportages aan de raad zijn op hoofdlijnen in de reguliere planning & control cyclus. Voor inwoners betekent het een vermindering van het invullen van formulieren.

We blijven gericht op het ontwikkelen van onze dienstverlening. We hebben hier zowel aandacht voor onze digitale dienstverlening als voor het persoonlijk contact met inwoners en ondernemers.

Wat doen we daarvoor in 2020

De visie op dienstverlening, die vorig jaar is vastgesteld, wordt verder geïmplementeerd.

We benaderen instellingen voor ouderen zodat bewoners hun reisdocumenten op locatie kunnen aanvragen. Zij hoeven dan niet meer naar het Stadhuis voor reisdocumenten

Experiment digitaal aanvragen rijbewijs

De evaluatie van het experiment vindt dit jaar plaats. Hierna besluiten we of deze vorm van dienstverlening blijft bestaan of niet.

Asserpas

De resultaten van het onderzoek naar de Asserpas worden uitgewerkt en met de raad gedeeld.

Naast de bestaande dienstverlening op het stadhuis blijven we processen digitaliseren waar dit is toegestaan en meerwaarde heeft.

Door de deelname en de aanbesteding van telecommunicatiediensten van VNG kunnen we onze telecommunicatie tegen een scherper tarief afnemen.

Indicatoren

Indicatoren				
omschrijving	peiljaar	Assen	Drenthe	Nederland
Demografische druk (aandeel jongeren (<15 jaar) en ouderen (> 65 jaar) ten opzichte van de groep 15 tot 65 jaar.)	2018	74,6	80,0	69,6

De peildatum is dinsdag 14 mei 2019. De bron van deze indicatoren is:

<https://www.waarstaatiegemeente.nl/dashboard/Besluit-Begroting-en-Verantwoording>

Financieel

Financieel overzicht Samen werken aan Assen (bedragen x € 1.000)						
Beleidsthema	realisatie	begroting		meerjarenprognose		
	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Lasten						
Bestuur	3.009	3.121	3.094	3.061	3.020	2.978
Regionale samenwerking	330	373	495	500	505	270
Dienstverlening	1.255	1.251	746	772	778	782
Totaal lasten	4.594	4.745	4.335	4.333	4.303	4.030
Baten						
Bestuur	129	0	0	0	0	0
Dienstverlening	1.225	849	771	792	805	805
Totaal baten	1.354	849	771	792	805	805
Saldo van lasten en baten	-3.240	-3.896	-3.564	-3.541	-3.498	-3.225
Mutaties in reserves						
Storting reserves	0	0	0	0	0	0
Beschikking reserves	0	0	0	0	0	0
Totaal mutaties in reserves	0	0	0	0	0	0
Resultaat	-3.240	-3.896	-3.564	-3.541	-3.498	-3.225

Investeringsprogramma 2019-2023 Samen werken aan Assen (bedragen € x 1.000)					
Programma/Beleidsproduct	t/m 2019	2020	2021	2022	2023
Publiek	66	86	0	0	0
Bestuur	110	0	0	58	0
Basisregistraties	85	0	103	0	0
Totaal	261	86	103	58	0

Programma 6 Bedrijfsvoering

Samenvatting

Medewerkers van de gemeente zijn steeds vaker buiten het stadhuis te vinden. Zij trekken erop uit om in gesprek met inwoners en maatschappelijke partners gezamenlijk te werken aan oplossingen voor diverse vraagstukken. We investeren in de ambtelijke organisatie om de medewerkers goed toe te rusten voor deze nieuwe manieren van werken. Het programma Organisatieontwikkeling is hier met name op gericht. We willen snel kunnen inspelen op de vragen vanuit de samenleving en een inspirerende werkomgeving voor onze medewerkers zijn. We zetten hierin onder andere stappen door kennisuitwisseling en pilots opgedragen werken. Ook houden we rekening met nieuwe technologie en trends op het gebied van HRM en communicatie.

Highlights

- We zorgen dat de ambities gerealiseerd worden door de personele capaciteit goed hierop af te stemmen en daarmee tot een acceptabele werkdruk te komen.
- We benutten de lobbyfaciliteiten en de landelijke en internationale subsidiemogelijkheden optimaal.
- Het plan om in 2030 te komen tot een CO₂ neutraal gemeentelijk wagenpark is gereed.
- Onze dienstverlening is verbeterd door het gedigitaliseerde bouwarchief.
- We zetten belangrijke stappen om onze informatievoorziening en ICT toekomstbestendig te maken.

Wat willen we bereiken?

We versterken de communicatieve en open bestuurscultuur gericht op de ander. De ambtenaren ondersteunen deze ontwikkeling van de bestuurscultuur in Assen. Ook zij trekken erop uit, zijn in gesprek en kijken vooral naar manieren waarop de samenleving kan worden ondersteund.

Goede personeelsleden en voldoende capaciteit zijn nodig om de wensen van raad en college uit te voeren.

We beschouwen lobby als een belangrijk instrument voor het verwezenlijken van doelstellingen uit het collegeprogramma. Lobbyactiviteiten moeten er toe leiden dat de belangen van Assen, voorzien van een krachtige argumentatie, op de juiste plek en op het juiste moment aan de orde worden gesteld. De lobbyactiviteiten bestrijken het gemeentelijke beleidsveld in de volle breedte. In eerste instantie is de focus gericht op de energietransitie, het economisch beleid, de opgaven in het Sociaal Domein en het aantrekken en behouden van werkgelegenheid.

We zetten in op verduurzaming van het gemeentelijk wagenpark (vooral waterstof en elektrisch).

Wat doen we daarvoor in 2020

Capaciteit afstemmen op werkaanbod

Bij diverse teams in de organisatie wordt werkdruk ervaren. De formatie is niet overal voldoende afgestemd op het werkaanbod en de ambities.

Voor het Sociaal Domein breiden we de capaciteit uit om aanvragen binnen de wettelijke termijnen af te kunnen handelen. Dit heeft mede te maken met een grotere vraag naar zorg en ondersteuning en de invoering van het regisseursmodel. Deze extra inzet kost € 0,4 miljoen.

Lobby effectief inzetten

We zetten in op het zo effectief mogelijk inzetten van de lobby via onder andere de G40. Daarnaast zoeken we vanuit diverse agenda's samenwerking binnen onder andere de Regiegroep Samenwerking Noord-Nederland, de Economic Board Noord-Nederland en het BO-MIRT.

In NG4-verband hebben we twee lobbyisten in Brussel die bestuurders en ambtelijke organisatie van relevante informatie voorzien en eventuele bestuurlijke acties richting politiek en bestuurlijk Europa voorbereiden en coördineren

Subsidiecoördinator zoekt externe middelen

Om meer gebruik te kunnen maken van externe middelen zetten wij actiever in op landelijke en internationale subsidiemogelijkheden. Hiervoor stellen we een subsidiecoördinator aan die zo mogelijk in samenwerking met de regio Groningen Assen acteert. Gedurende deze bestuursperiode stellen we daarvoor € 80.000 per jaar beschikbaar. We verwachten dat een dergelijke inzet zich terugverdient.

CO₂-neutraal gemeentelijk wagenpark

We maken een plan om het gemeentelijk wagenpark in 2030 CO₂-neutraal te hebben. We volgen daarvoor nieuwe ontwikkelingen en kopen bij elke aanbesteding de duurzaamste variant als deze voldoet aan onze functionele eisen.

Wat willen we bereiken?

We zetten in op verbetering van de dienstverlening door digitalisering

Ict veilig en stabiel voor een betrouwbare dienstverlening

Wat doen we daarvoor in 2020

Digitaliseren bouwarchief

In samenwerking met het Drents Archief voeren we een impactanalyse uit naar de mogelijkheden en de kosten van het digitaliseren van het bouwarchief. Daarbij verkennen we de mogelijkheid om dit uit te voeren als een sociaal werkgelegenheidsproject. Hiervoor verwachten we drie jaar nodig te hebben.

Digitalisering van het bouwarchief zal een directe verbetering van de dienstverlening voor de inwoners tot gevolg hebben; bijdragen aan de implementatie van de Omgevingswet en de werkzaamheden voor het project herwaardering WOZ vereenvoudigen.

Informatievoorziening en ict toekomstbestendig

We onderzoeken wat de organisatie nodig heeft om klaar te zijn voor de toekomst op het gebied van ict en informatievoorziening. Het gaat dan bijvoorbeeld om big data, datagedreven werken, business intelligence, 3D-toepassingen, robotisering en nieuwe vormen van digitale dienstverlening. Ook kijken we dan naar de huidige knelpunten met onze ict. De resultaten van deze analyses gebruiken we in 2020 om keuzes te maken over acties, maatregelen en investeringen.

Verbetering communicatie door nieuwe website en intranet

Voor het verbeteren van de digitale communicatie en dienstverlening investeren we in een nieuwe website.

Voor verbetering van de samenwerking en interne kennisuitwisseling richten we daarnaast een nieuw intranet in.

Informatieveiligheid en privacy

We blijven inzetten op het voldoen aan de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG). Dit doen we mede door privacy impact assessments, beheersmaatregelen die daaruit voortkomen en een bewustwordingscampagne voor medewerkers. Hierdoor willen we de kans op datalekken zo veel mogelijk voorkomen.

Wat willen we bereiken?	Wat doen we daarvoor in 2020
	We blijven inzetten op het versterken van de informatieveiligheid. Dit doen we onder andere door het implementeren van de maatregelen uit de Baseline informatiebeveiliging Overheid (BIO). Daarnaast gaan we privacy en informatieveiligheid borgen door deze onderwerpen bij nieuwe ontwikkelingen vanaf het begin mee te nemen. Verder zetten we in op het veilig uitwisselen van informatie. Hiervoor onderzoeken we de mogelijke technieken en implementeren we geschikte technieken.

Indicatoren

Indicatoren		
omschrijving	2019	2020
Formatie (fte per 1.000 inwoners)	8,74	8,86
Bezetting (fte per 1.000 inwoners)	8,74	8,86
Apparaatskosten (kosten in € per inwoner)	788	p.m.
Externe inhuur (kosten als % van totale loonsom + totale kosten inhuur externen)	p.m.	p.m.
Overhead (% van totale lasten)	37,4	p.m.

Toelichting

Voor een toelichting op de ontwikkeling van de indicatoren en de kosten van de bedrijfsvoering wordt verwezen naar de verderop in deze begroting opgenomen paragraaf Bedrijfsvoering.

Financieel

Financieel overzicht Bedrijfsvoering (directe en ondersteunende taken) (bedragen x € 1.000)						
Beleidsthema	realisatie	begroting		meerjarenprognose		
	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Lasten						
Kosten directe taken	35.834	34.709	35.836	37.218	37.962	39.041
Kosten overhead (ondersteunende taken)	19.690	21.160	21.286	21.163	21.639	21.639
Totaal lasten	55.525	55.870	57.122	58.381	59.601	60.680
Baten						
Inkomsten directe taken	4.393	4.232	4.856	4.937	5.017	5.127
Inkomsten overhead (ondersteunende taken)	3.949	3.441	3.543	3.573	3.603	3.603
Totaal baten	8.342	7.673	8.399	8.510	8.620	8.730
Saldo van lasten en baten	-47.183	-48.197	-48.723	-49.871	-50.981	-51.950
Mutaties in reserves						
Beschikking reserves	375	86	0	0	0	0
Totaal mutaties in reserves	375	86	0	0	0	0
Resultaat	-46.808	-48.111	-48.723	-49.871	-50.981	-51.950

Investeringsprogramma 2019 - 2023 Bedrijfsvoering (bedragen € x 1.000)					
Programma/Beleidsproduct	t/m 2019	2020	2021	2022	2023
Ict	1.341	1.543	786	280	150
Materieel	467	856	557	1.468	0
Kantoorinventaris	119	360	0	0	0
Overige	558	12	450	0	0
Totaal Bedrijfsvoering	2.485	2.770	1.793	1.748	150

Programma 7 Vastgoed en Grondbedrijf

Samenvatting

Voor een aantal sportaccommodaties verrichten we werkzaamheden zodat meer mensen kunnen sporten.

We werken aan de verduurzaming van het gemeentelijk Vastgoed door pilotprojecten en het Masterplan verduurzaming. Hierdoor krijgen we meer inzicht in de totale verduurzamingsopgave voor de gemeentelijke organisatie.

De begroting voor het gemeentelijk grondbedrijf is aangepast, met specifieke aandacht voor Kloosterveen, Havenkwartier, Veemarktterrein, Toeristisch Recreatieve Zone en onze bedrijventerreinen waaronder Messchenveld en Assen-Zuid.

De gemeentelijke parkeervoorzieningen worden verder op orde gebracht en gemonitord.

Highlights

- Het onderzoek maatschappelijk Vastgoed wordt geïmplementeerd.
- De verduurzaming van het gemeentelijk vastgoed wordt aan de hand van het Masterplan geïmplementeerd door middel van een tweejaarlijks uitvoeringsprogramma.
- Werkzaamheden ten behoeve van de veiligheid of continuïteit van het gemeentelijk Vastgoed worden uitgevoerd.
- De nieuwe bestemmingsplannen voor Kloosterakker maken de bouw van 500 nieuwe woningen mogelijk.
- We brengen de exploitatie van de parkeervoorzieningen op orde.

Vastgoed

Wat willen we bereiken?

Ideeën van inwoners of organisaties die onderdak nodig hebben, benaderen we vanuit een vraaggerichte houding. Als dit bijstelling van kaders vraagt, leggen we dit voor aan de raad.

We zorgen voor goede en betaalbare sportvelden en sporthallen.

Door tweejaarlijkse uitvoeringsprogramma's maken we gemeentelijke gebouwen energieneutraal. Via pilotprojecten doen we hiermee ervaring op. De uitvoeringsprogramma's worden tweejaarlijks geëvalueerd en waar nodig bijgesteld en geactualiseerd.

We hebben een transparante vastgoedorganisatie waarbij gebouwen voldoen aan de wetgeving, brand- en toegankelijkheidseisen. Hierbij wordt de vastgoedportefeuille op professionele wijze beheerd.

Wat doen we daarvoor in 2020

Het onderzoek naar maatschappelijk vastgoed dat in 2019 is opgestart zal in 2020 verder worden uitgewerkt.

Kunstgrasveld 'De Hoogte'

Om voor de voetbalverenigingen Amboina en LTC in alle seizoenen voldoende wedstrijd en trainingsvelden te hebben wordt op sportpark de Hoogte een natuurgrasveld vervangen door een kunstgrasveld.

Kleedkamers Stadsbroek ACV

In samenspraak met ACV vindt onderzoek plaats naar de behoefte aan extra kleedkamers en de wijze waarop deze gerealiseerd zouden kunnen worden.

Begeleiding Stichting Wielercentrum

De verdere ontwikkeling van het Wielercentrum krijgt ondersteuning.

Verduurzaming gemeentelijk vastgoed

Het Masterplan verduurzaming gemeentelijk vastgoed zal begin 2020 worden afgerond. Dit biedt helderheid over de kosten en de fasering van de uitvoering om als gemeentelijke organisatie in 2030 CO₂-neutraal te zijn.

Het Masterplan is de basis voor een tweejaarlijks uitvoeringsprogramma.

Naast het Masterplan wordt gewerkt aan de uitvoering van de pilotprojecten verduurzaming. Het gaat om Het Markehuus, sporthal Peelo en sporthal Marsdijk.

Beheer vastgoed

Bij het beheer van ons vastgoed werken we aan optimalisatie van de exploitatie en het oplossen van knelpunten.

In 2020 wordt luchtbevochtiging in het stadhuis gerealiseerd. Door betere warmtekoude-opslag gaat het energieverbruik verder omlaag.

Een aantal vouwwanden bij MFA-Schakelveld wordt vervangen omdat deze niet meer aan de geluidsnormen voldoen.

Wat willen we bereiken?	Wat doen we daarvoor in 2020
	Vanuit veiligheid en/of continuïteit worden werkzaamheden uitgevoerd buiten het reguliere onderhoud. Dit betreft onder meer het rolstoel-toegankelijk maken van de toiletten bij wijkgebouw LTC, het vervangen van plafonds in de kleedruimten van de sporthal in de MFA Wethouder Bergerweg en het vervangen van de luifelconstructie van de Mercuriusgarage. We doen onderzoek naar oplossingen voor de klimaatproblematiek in de Schalm bij podium Zuidhaege. De budgetten voor schades zijn naar beneden bijgesteld en meer in lijn gebracht met de werkelijke kosten.

Grondbedrijf

Wat willen we bereiken?	Wat doen we daarvoor in 2020
Met het grondbedrijf worden gebiedsontwikkelingen voor woningbouw en bedrijventerreinen gefinancierd en daarmee mogelijk gemaakt. In het grondbedrijf zijn ook de strategische aankopen ondergebracht ten behoeve van (aanstaande) gebiedsontwikkelingen. Het gemeentelijk grondbeleid is niet leidend, maar een middel om ruimtelijke opgaven te realiseren. Waar mogelijk nemen inwoners en ondernemers het initiatief tot gebiedsontwikkeling. We zoeken naar de juiste balans tussen kansen en onzekerheden, met een adequate risicoafdekking binnen onze grondexploitaties. In deze gunstige economische omstandigheden spelen we in op nieuwe kansen. Inspelen op wijzigende wetgeving en marktomstandigheden is een belangrijk speerpunt.	Voor de nieuwbouw in Kloosterveen leggen wij een nieuw bestemmingsplan Kloosterakker aan de raad voor. Uitvoerbaarheid en een sluitende begroting zijn daarbij belangrijke aandachtspunten. Met de Provincie Drenthe gaan we in gesprek over de N371. We zetten in op behoud van de mogelijkheid om de derde hoofdontsluiting hierop aan te sluiten. Voor potentiële bedrijven gaan we op zoek naar de beste vestigingslocatie in Assen. Daarbij komen ook Messchenveld en werklandschap Assen-Zuid in beeld. Bij kaveluitgifte spelen we flexibel in op vragen van ondernemers. Uiteraard met behoud van ruimtelijke kwaliteit. Met de realisatie van de eerste fase in het werklandschap Assen-Zuid; de Entreezone, geven we hier invulling aan. We herzien al onze grondexploitaties bij de begroting en de jaarrekening. De uitgiftepreizen publiceren we in de openbare grondprijzenbrief. De keuzes die we daarbij maken staan toegelicht in de paragraaf Grondbeleid. Daarin geven wij ook een meerjarenperspectief voor het grondbedrijf.

Parkeren

Wat willen we bereiken?

We herijken het parkeerbeleid voor de binnenstad binnen de context van de visie binnenstad. Uitgangspunt hierbij blijft een budgettair neutraal parkeerbedrijf.

Wij willen onze parkeervoorzieningen op orde houden, hiermee worden bezoekers van de binnenstad goed gefaciliteerd.

Wat doen we daarvoor in 2020

Parkeervoorzieningen op orde

Om de exploitatie van Parkeren te verbeteren worden werkprocessen gedigitaliseerd en verbeterd. Ook doen we onderzoek naar een aantal aanvullende maatregelen zoals de fiscalisering van de vergunningszones. Een en ander conform het besluit van de raad over de taakstelling en herijking van het parkeerbeleid.

Door het parkeermonitoringssysteem hebben we beter zicht op de bezetting en het gebruik van de parkeervoorzieningen.

Financieel

Financieel overzicht Vastgoed en grondbedrijf (bedragen x € 1.000)						
Beleidsthema	realisatie 2018	begroting		meerjarenprognose		
		2019	2020	2021	2022	2023
Lasten						
Parkeren	4.390	4.494	3.900	3.923	3.928	3.928
Vastgoed	20.109	23.138	21.201	22.087	22.713	23.043
Vastgoed, overhead	2.375	3.151	2.603	2.566	2.565	2.565
Grondbedrijf	629	10.567	6.279	4.748	4.700	4.700
Totaal lasten	27.503	41.350	33.983	33.324	33.906	34.236
Baten						
Parkeren	4.943	5.607	4.843	4.843	4.843	4.843
Vastgoed	11.958	12.386	10.889	10.895	10.901	10.901
Vastgoed, inkomsten overhead	385	1.083	294	294	294	294
Grondbedrijf	5.060	10.675	5.333	4.633	4.593	4.593
Totaal baten	22.346	29.751	21.359	20.665	20.631	20.631
Saldo van lasten en baten	-5.157	-11.599	-12.624	-12.659	-13.275	-13.605
Mutaties in reserves						
Storting reserves	4.622	167	180	194	207	207
Beschikking reserves	595	660	1.502	671	663	525
Totaal mutaties in reserves	-4.027	493	1.322	477	456	318
Resultaat	-9.184	-11.106	-11.302	-12.182	-12.819	-13.287

Investeringsprogramma 2019-2023			(bedragen € x 1.000)		
Programma/Beleidsproduct	t/m 2019	2020	2021	2022	2023
Wonen in Assen					
Afvalinzameling	399	15	0	0	0
Openbare ruimte	11	0	0	0	0
Meedoen in Assen					
Onderwijs	1.798	5.200	3.000	0	0
Buitensport	1.558	2.072	515	480	0
Bedrijfsvoering	1.313	536	39	0	109
Binnensport	1.211	134	1.209	17	53
Strategische eigendommen	426	69	118	134	120
MFA's	530	59	1.543	0	0
Aantrekkelijk Assen					
Parkeren	1.166	691	159	0	0
Cultuur	562	200	76	0	215
Algemeen/overig					
Algemeen/overig	1.933	1.500	1.500	1.500	750
Totaal Vastgoed	10.907	10.476	8.159	2.131	1.247

Programma 8 Algemeen financieel beleid

Samenvatting

De gemeentelijke begroting is in 2020 en 2021 alleen sluitend te maken door de inzet van reserves, lastenverzwaring en bezuinigingen. Wij geven daarmee invulling aan de Kaderbrief 2020.

Om onze reserves aan te vullen en de gemeentelijke begroting na 2020 weer gezond en sluitend te maken zijn duurzame financiële oplossingen noodzakelijk. Die kunnen resulteren in nieuwe en verdergaande bezuinigingen en hogere belastingen. Het is nog onzeker in hoeverre het kabinet de komende jaren extra middelen voor het Sociaal Domein beschikbaar stelt. De druk op de gemeentelijke financiën zal de komende jaren alleen maar verder toenemen.

Factoren die, naast de stijging van de zorgkosten meespelen zijn de tegenvallende uitkering uit het gemeentefonds als gevolg van afnemende economische groei en lagere rijksuitgaven. Ook is er de toenemende druk vanuit het Rijk om bij te dragen, of mee te betalen, aan de realisatie van het kabinetsbeleid zoals het interbestuurlijk programma (IBP). Daarnaast is er behoefte aan ruimte voor realisatie van eigen plannen en ambities.

Mede tegen die achtergrond hebben we doel en strekking van de bestaande gemeentelijke reserves opnieuw tegen het licht gehouden. De voor risicoafdekking en vanuit een oogpunt van solvabiliteit noodzakelijke omvang van het gemeentelijke weerstandsvermogen is herijkt. De gemeentelijke financieringspositie is op orde.

We geven verder uitvoering aan het fiscale beleid. De onroerendezaakbelastingen en de toeristenbelasting worden in 2020 verhoogd.

Highlights

- Inzet van reserves, bezuinigingen en lastenverzwaring zijn nodig om in 2020 en 2021 de begroting sluitend te maken.
- Wij hebben de kadernota's reserves en voorzieningen en weerstandsvermogen en risicomanagement geactualiseerd. Daarmee hebben we de vrije ruimte en de weerstandscapaciteit in beeld.
- Wij starten, samen met de accountantscommissie, een proces om te komen tot een inzichtelijke gemeentelijke begroting.
- Wij blijven de ontwikkelingen rond de herziening van het gemeentefonds actief volgen en leveren een bijdrage aan dit proces.
- Wij sturen op kostenbeheersing en –reductie in het Sociaal Domein en zetten de lobby voor het verkrijgen van extra rijksmiddelen onverminderd voort.

Algemeen financieel beleid

Wat willen we bereiken?	Wat doen we daarvoor in 2020
We zorgen dat onze financiële positie gezond blijft, de gemeentelijke begroting duurzaam in evenwicht is en het gemeentelijk weerstandsvermogen op voldoende niveau is om met de beleidsuitvoering samenhangende financiële risico's op te kunnen vangen. We besteden de beschikbare middelen zorgvuldig, efficiënt, transparant en resultaatgericht. De besteding van de gemeentelijke middelen is rechtmatig. We zetten in op haalbare en betaalbare ambities. We gaan de vrije ruimte van de gemeentelijke reservepositie onderzoeken. Een deel daarvan willen we aanwenden voor duurzame, maatschappelijke investeringen die passen bij onze ambities op het gebied van het sociale domein, duurzaamheid en de binnenstad. Ook beogen we daarmee andere (markt)partijen te stimuleren tot investeringen in de stad en de samenleving.	Naar een sluitende begroting Het uitgangspunt van een gezonde financiële huishouding blijft een belangrijk fundament om te blijven investeren in de stad. Wij willen daarom ook voor de langere termijn de gemeentebegroting structureel sluitend houden. Reserves en voorzieningen De kadernota Reserves en voorzieningen wordt geactualiseerd. Hierin inventariseren wij de kansen om onze reserves versterken. De werkwijze voor voorzieningen is tegen het licht gehouden en zo nodig aangepast.

Wat willen we bereiken?

De omvang van onze reserves is afgestemd op het doel waarvoor ze zijn ingesteld.

De gemeentelijke bestemmingsreserves en het gemeentelijk weerstandsvermogen blijven op peil.

Een compactere en begrijpelijker presentatie van de Programmabegroting en het Jaarverslag, en de invoering van de Kaderbrief en de nieuwe Voortgangsrapportage vergroten de sturingsmogelijkheden van de raad. Het gaat daarbij om het beleid, de besteding van de middelen en de daarmee te bereiken en gerealiseerde maatschappelijke effecten.

Wat doen we daarvoor in 2020

Weerstandsvermogen en risicomanagement

Volgens de geactualiseerde kadernota Weerstandsvermogen en risicomanagement streven we naar een weerstandsvermogen dat past bij het actuele risicobeeld. Wanneer dat nodig is, nemen we aanvullende maatregelen.

Planning en Control

We zetten het huidige beleid met betrekking tot de beleids- en begrotingscyclus voort.

De Kaderbrief blijven we als instrument verder ontwikkelen. Daarbij houden we rekening met de ervaringen met de Kaderbrief 2020. Deze heeft bijvoorbeeld geleid tot aanpassingen in de Programmabegroting. Bij de afzonderlijke programma's staan nu ook de geplande investeringen.

De doorontwikkeling van de Programmabegroting wordt in samenwerking met de accountantscommissie opgepakt. We houden u op de hoogte van de voortgang. Uiteindelijk willen we volgend jaar een compactere en begrijpelijker Begroting 2021.

Onvoorzien/incidenteel

Wat willen we bereiken?

Om ervoor te zorgen dat er financiële ruimte beschikbaar is voor dekking van lasten van niet in de begroting voorziene ontwikkelingen, bevat de Programmabegroting een budget voor 'onvoorziene uitgaven'.

Wat doen we daarvoor in 2020

Incidentele ruimte neemt af

De inzet van reserves voor ambities uit het bestuursakkoord en het opvangen van tekorten in het Sociaal Domein leiden tot een lagere reservepositie en daarmee ook tot een lagere omvang van de incidentele ruimte. Het gevolg hiervan is dat het opvangen van incidentele en onvoorziene uitgaven een zorgvuldig proces van onderbouwing behoeft.

Belastingheffing

Wat willen we bereiken?	Wat doen we daarvoor in 2020
Het heffen en innen van gemeentelijke belastingen vormt een belangrijk onderdeel van de gemeentelijke inkomsten. Bij de lokale belastingheffing wordt rekening gehouden met de eis van maximale kostendekkendheid die voor bepaalde heffingen en rechten geldt. De opbrengsten mogen niet hoger zijn dan de kosten.	Tarieven Tarieven worden zo veel mogelijk kostendekkend vastgesteld. In 2020 worden de tarieven trapsgewijs opgehoogd voor zover zij nog niet kostendekkend zijn. Hierbij worden de maximale rijkstarieven in acht genomen. In afwijking van het bestuursakkoord worden de tarieven voor de onroerendezaakbelastingen naast de inflatie extra verhoogd met 10,6%. De toeristenbelasting wordt verhoogd zodat in 2020 de extra inkomsten € 250.000 bedragen. De heffing van de afvalstoffenheffing en het rioolrecht is meer dan 100% kostendekkend geweest. Hierdoor dalen de tarieven in 2020.

Vennootschapsbelasting

Wat willen we bereiken?	Wat doen we daarvoor in 2020
Vanaf 2016 is de gemeente in principe vennootschapsbelastingplichtig voor de activiteiten die zij als ondernemer verricht. Als de gemeente met de uitvoering van de activiteiten als ondernemer winst behaalt, is daarover vennootschapsbelasting verschuldigd. Het maken van winst is voor de gemeente Assen geen beleidsdoel. Het is, als daar wel sprake van zou zijn, een bijkomend effect van het beleid. Dat maakt dat er slechts in beperkte mate sprake zal zijn van de verschuldigdheid van vennootschapsbelasting.	Invoering vennootschapsbelasting In 2020 voldoen we aan de vereisten die de Wet modernisering vennootschapsbelastingplicht aan overheidsondernemingen stelt. We stellen vast welke ondernemingsactiviteiten we als gemeente uitvoeren en welke kosten en opbrengsten daaraan zijn verbonden. Op dit moment zijn de onderdelen bedrijfsafval en parkeergarages belaste activiteiten. We beoordelen of er in 2020 nieuwe ondernemingsactiviteiten zijn en of de indeling van de grondslag moet worden gewijzigd. Wij gaan ervan uit dat de gemeente Assen in 2020 in beperkte mate vennootschapsbelasting aan het Rijk moet afdragen.

Omzetbelasting

Wat willen we bereiken?

Gemeenten zijn belastingplichtig voor de omzetbelasting als zij ondernemingsactiviteiten verrichten.

Voor de uitoefening van overheidstaken is er geen omzetbelasting verschuldigd. Het nadeel bij de uitoefening van overheidstaken is dat er geen aftrek van omzetbelasting kan plaatsvinden. Het werkt kostenverhogend. De gemeente kan onder voorwaarden de omzetbelasting terugkrijgen via het Btw-compensatiefonds.

Wat doen we daarvoor in 2020

In 2020 voldoen we aan de wettelijke verplichtingen voor de omzetbelasting.

Hiervoor stellen we vast voor welke activiteiten we omzetbelasting moeten betalen en zorgen vervolgens voor de verdere verwerking hiervan.

We hebben inzichtelijk op welke inkopen aftrek van omzetbelasting mogelijk is, waarvoor compensatie via het Btw-compensatiefonds kan plaatsvinden en op welke inkopen de omzetbelasting kostenverhogend is.

Financiering / Belegging/Renteresultaat

Wat willen we bereiken?

We financieren de gemeentelijke uitgaven efficiënt en risicomijdend. Wij doen dat binnen de wettelijke kaders en met inachtneming van het eigen 'treasurystatuut'.

Wat doen we daarvoor in 2020

We zetten het bestaande treasurybeleid voort.

We trekken alleen externe financieringsmiddelen aan als dat noodzakelijk is.

We zorgen voor continu inzicht in de uitgaande en inkomende gemeentelijke geldstromen. De interne sturing is gericht op beperking van de schuldenlast, kostenefficiency, voorkoming van renterisico's en maatwerkfinanciering.

Het rentebeleid in de Begroting 2020 en de meerjarenramingen blijft gestoeld op duurzaamheid, financiële stabiliteit en op het voorkomen van budgettaire schommelingen. Die lijn hanteren we ook bij de gemeentelijke grondexploitaties.

Het interne rentebeleid en het daaraan gekoppelde verdelingsprincipe voldoet aan de voorschriften en bepalingen in het BBV.

We bewaken de houdbaarheid van onze schuldpositie. We zorgen voor voldoende liquiditeit en solvabiliteit om op korte en langere termijn aan onze financiële verplichtingen te kunnen voldoen. We benutten kansen om de gemeentelijke schuldpositie en de rente- en aflossingsverplichtingen te verlichten.

Gemeentefonds

Wat willen we bereiken?

De uitkering uit het Gemeentefonds is algemeen dekkingsmiddel en bestemd voor gemeentebrede kostendekking.

Wat doen we daarvoor in 2020

Nieuw verdeelmodel gemeentefonds

In het kader van de algehele herziening van de financiële verhouding zijn onderzoeken gestart naar de systematiek voor de verdeling van de algemene uitkering voor gemeenten. Hierbij vindt een totale doorlichting plaats van bestaande onderdelen. De nog niet geïntegreerde delen van het Sociaal Domein gaan deel uitmaken van de algemene uitkering.

De integratie van Voogdij 18+ wordt uitgesteld naar 2022 en het onderdeel Beschermd Wonen gaat nog geen deel uitmaken van de integratie in 2021. De integratie van Beschermd Wonen start in 2022 en krijgt een langere doorlooptijd. Voor maatschappelijke opvang wordt over vier jaar een beslissing genomen.

Bestuurlijke besluitvorming over de algehele herziening vindt begin 2020 plaats en gaat in bij Begrotingsjaar 2021.

Of en in welke mate de algehele herziening voor Assen consequenties heeft is nog onduidelijk. Bij eerdere herzieningen was Assen nadeelgemeente.

Wij blijven deze ontwikkelingen nauwlettend volgen en in de samenwerkingsverbanden leveren wij een bijdrage in dit proces.

Accressen

De accressen voor 2020 en verder zijn ten opzichte van de decembercirculaire neerwaarts bijgesteld met in totaal € 603 miljoen. Deze bijstelling wordt vooral veroorzaakt door een lagere loon- en prijsontwikkeling.

Btw-compensatiefonds lager

Door het gunstig economisch klimaat is het beschikbare bedrag vanuit het BTW-compensatiefonds voor gemeenten steeds lager. Voor 2019 gaat het om een nadeel van € 1,3 miljoen voor de gemeente Assen. Het nadeel voor 2020 is vergelijkbaar.

Interbestuurlijk Programma

Bij de presentatie van het regeerakkoord van het kabinet Rutte is ook het Interbestuurlijk programma (IBP) gepresenteerd. Hierbij is de verbrede koppeling met daarin de trap op trap af methodiek gepresenteerd. Met deze verbrede koppeling en daarmee extra accressen zouden gemeente in staat moeten zijn om een bijdrage te leveren aan de afspraken uit dit programma.

Met de ontwikkelingen in het Sociaal Domein vanaf 2017 zijn wij echter genoodzaakt om deze extra accressen in te zetten als dekking voor de meerkosten in dit domein. Hiermee is er geen ruimte voor het IBP.

Tijdelijk extra geld jeugd

Voor de jaren 2020 en 2021 hebben de gemeenten € 300 miljoen per jaar gekregen ter dekking van de tekorten op Jeugdzorg. Voor Assen betekent dit € 1,6 miljoen aan extra middelen met een tijdelijk karakter. Dit is niet voldoende om het financiële nadeel op te vangen. Wij blijven proberen het Rijk te overtuigen van de noodzaak van aanvullende middelen in dit domein.

Schaalkorting

De schaalkorting wordt doorgezet en komt uiteindelijk uit op € 1,0 miljard. Deze korting komt voor Assen uiteindelijk uit op een structurele verlaging van € 4,0 miljoen in 2025. De jaarlijks oplopende korting wordt integraal verwerkt in de meerjarenprognose.

Wat willen we bereiken?

Wat doen we daarvoor in 2020

Algemene uitkering 2020

De algemene uitkering voor 2020 zetten wij in als dekking voor de kosten van de uitvoering van het gemeentelijk beleid. Conform de afspraken hanteren wij hiervoor de Meicirculaire als vertrekpunt. Wij hebben de algemene uitkering voorlopig bepaald op € 182,0 miljoen.

Ontwikkeling Algemene uitkering (bedragen x € 1 miljoen)

Jaar	2020	2021	2022	2023
Uitkering	182,0	184,2	184,4	187,5

De septembercirculaire laat zien dat de algemene uitkering gemeente Assen volgend jaar € 1,2 miljoen hoger uitvalt. Dit loopt op naar € 2,1 miljoen in 2023.

Overige algemene middelen

Wat willen we bereiken?

Wat doen we daarvoor in 2020

We besteden de beschikbare (overige) algemene middelen zorgvuldig, efficiënt, transparant en resultaatgericht. De middelen zijn beschikbaar voor het dekken van kosten van de gemeente voor brede beleidsuitvoering.

Financieel

Financieel overzicht Algemeen financieel beleid (bedragen x € 1.000)						
Beleidsthema	realisatie	begroting		meerjarenprognose		
	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Lasten						
Belastingheffing	94	663	682	593	602	612
Financiering/Belegging	164	150	173	194	216	216
Gemeentefonds	168	180	3.813	3.705	3.569	3.467
Overige algemene middelen	504	-1.377	-1.143	-1.402	-2.129	-1.299
Voorzieningen	251	0	0	0	0	0
Saldi kostenplaatsen	0	-1.006	-920	-775	-775	-775
Saldo afrondingen	0	1	-15	-13	-6	-7
Totaal lasten	1.181	-1.389	2.590	2.302	1.477	2.214

Algemeen financieel beleid				(bedragen x € 1.000)		
Beleidsthema	realisatie	begroting		meerjarenprognose		
	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Baten						
Belastingheffing	17.304	18.022	20.613	21.113	21.623	22.154
Financiering/Belegging	5.797	4.983	4.375	4.033	3.904	3.723
Gemeentefonds	154.995	162.341	185.554	188.845	189.543	192.358
Overige algemene middelen	1.272	75	62	62	1.662	1.662
Voorzieningen	286	0	0	0	0	0
Saldi kostenplaatsen	-76	0	0	0	0	0
Totaal baten	179.578	185.421	210.604	214.053	216.732	219.897
Saldo van lasten en baten						
	178.397	186.810	208.014	211.751	215.255	217.683
Mutaties in reserves						
Storting reserves	18.177	11.506	1.154	1.084	945	862
Beschikking reserves	25.053	22.349	9.613	6.931	4.594	1.784
Totaal mutaties in reserves	6.876	10.843	8.459	5.847	3.649	922
Resultaat algemene dekkingsmiddelen						
	185.273	197.653	216.473	217.598	218.904	218.605
Heffing vennootschapsbelasting						
	7	30	30	31	31	32
Onvoorzien/incidenteel						
	0	438	485	994	944	1.353
Resultaat algemeen financieel beleid						
	185.266	197.185	215.958	216.573	217.929	217.220

Investeringsprogramma 2019-2023 Algemeen financieel beleid					(bedragen x € 1.000)
Onderwerp	2019	2020	2021	2022	2023
Starters- en Verzilverleningen	750	750	750	750	0

Paragrafen

1. Lokale heffingen
2. Weerstandsvermogen en risicobeheersing
3. Onderhoud kapitaalgoederen
4. Financiering
5. Bedrijfsvoering
6. Verbonden partijen
7. Grondbeleid

Paragraaf 1. Lokale heffingen

Algemene beleidslijn

In de paragraaf Lokale heffingen staat aangegeven wat het beleid is, welke beleidsplannen en overige ontwikkelingen er zijn evenals de consequenties die dit heeft op de uitvoering van het beleid. Bij het voorgaande is zoveel mogelijk aansluiting gezocht bij het bestuursakkoord 2018-2022 'Samen duurzaam verder'.

Het fiscale beleid wordt uitgevoerd volgens de fiscale wetgeving, actuele jurisprudentie en de in acht te nemen algemene beginselen van behoorlijk bestuur. Verder dient er sprake te zijn van een doelmatige belastingheffing en van rechtvaardig en redelijk en billijk handelen.

Ten aanzien van de gemeentelijke belastingen wordt onderscheid gemaakt tussen de algemene belastingen, de bestemmingsbelastingen en het verhalen van kosten. De middelen verkregen vanuit de algemene belastingen, zoals onroerendezaakbelastingen en toeristenbelasting, zijn vrij besteedbaar. De hoogte van de belasting kan de gemeente bepalen, maar de hoogte van de belasting mag niet onredelijk en willekeurig zijn.

Bij bestemmingsbelastingen en verhaal van kosten wordt de opbrengst van de belasting gebruikt voor een specifiek doel. Bij bestemmingsbelastingen, zoals de afvalstoffenheffing en rioolheffing, wordt de opbrengst gebruikt voor het uitvoeren van een gemeentelijke taak. Bij het verhalen van kosten, zoals leges voor een omgevingsvergunning of een legitimatiebewijs, is de tegenprestatie rechtstreeks toerekenbaar aan een individu. De opbrengst mag per saldo niet meer zijn dan de kosten.

Beleidsuitvoering lokale heffingen 2020

Algemeen

In het bestuursakkoord 2018-2022 'Samen duurzaam verder' is een aantal zaken opgenomen die betrekking hebben op de lokale heffingen. Er staat beschreven dat de gemeentelijke dienstverlening kostendekkend is. Daarnaast bestaat het streven om de onroerendezaakbelastingen niet te verhogen, met uitzondering van de inflatiecorrectie. Verder moet begraven in Assen betaalbaar blijven.

Onroerendezaakbelastingen

Om meer inkomsten te realiseren, is het in 2020 vereist om de tarieven extra te verhogen. In het bestuursakkoord staat aangegeven dat de tarieven worden verhoogd met de inflatie. Het Centraal Planbureau heeft deze verhoging geraamd op 1,4% (consumentenprijsindex volgens de Meicirculaire). Om extra inkomsten te realiseren moeten de tarieven voor de onroerendezaakbelastingen daarbovenop worden verhoogd met 10,6%. De generieke waardedaling wordt gecompenseerd door de tariefsverhoging en de generieke waardeinstijging door de tariefsverlaging.

Afvalstoffenheffing

Voor de afvalstoffenheffing geldt de wettelijke eis dat de heffing maximaal kostendekkend mag zijn. De baten mogen niet hoger zijn dan de lasten. In 2018 is de opbrengst hoger geweest dan de lasten. Daarom is er in 2020 sprake van een verrekening in de afvalstoffenheffing.

Rioolheffing

Voor de rioolheffing geldt de wettelijke eis dat de heffing maximaal kostendekkend mag zijn. De baten mogen niet hoger zijn dan de lasten. In voorgaande jaren zijn de opbrengsten hoger geweest dan de lasten. Daarom zal er in de rioolheffing van 2020, 2021 en 2022 sprake zijn van een verrekening.

Toeristenbelasting

In 2020 zal er een meeropbrengst van € 0,25 miljoen worden gerealiseerd door het tarief in de toeristische sector te verhogen.

Parkeerbelasting

In 2019 is besloten om de parkeertarieven voor het jaar 2020 gelijk te houden aan het tarief van 2019, behoudens het tarief voor de kosten van een naheffingsaanslag. Daarvoor geldt het maximale tarief.

Lijkbezorgingsrechten

De tarieven voor lijkbezorgingsrechten worden in 2020 verhoogd met de inflatie. Daarnaast zijn er tarieven toegevoegd ten aanzien van het begraven in een galerijgraf.

Overige heffingen

De tarieven voor dienstverlening worden op termijn kostendekkend. Met ingang van 2019 worden de tarieven trapsgewijs opgehoogd. In 2020 worden de tarieven voor zover mogelijk met 10% verhoogd. Dit zorgt voor een verwachte meeropbrengst van € 0,15 miljoen ten opzichte van 2019. Een uitzondering op voorgaande zijn de leges waarvoor rijkstarieven worden vastgesteld. Die tarieven worden vastgesteld op het maximale tarief.

Belastingvoorstellen

De voorstellen tarieven belastingen, heffingen en algemene rechten 2020 bevatten de uitwerking van de algemene uitgangspunten van het beleid voor lokale belastingen.

Besluit Begroting en Verantwoording (BBV)

We passen de beleids-, reken- en spelregels toe conform het vernieuwde BBV.

Hierna is een omschrijving opgenomen van de verschillende belastingsoorten.

Belastingsoorten	
Belasting	Omschrijving
Afvalstoffenheffing	Heffing over het mogen aanbieden van (huishoudelijk) afval ter inzameling aan de afvalinzamelingsdienst.
Leges	Heffing ter compensatie van de kosten over individueel afgenomen diensten van de gemeente. Het gaat hierbij om onder andere omgevingsvergunningen en burgerdiensten.
Liggelden	Heffing over het innemen van een gemeentelijke ligplaats.
Lijkbezorgingsrechten	Heffing over het gebruik van een gemeentelijke begraafplaats en voor door de gemeente geleverde diensten verband houdende met de begraafplaats.
Marktgelden	Heffing ter zake van het in gebruik mogen nemen van een staanplaats op een gemeentelijke markt.
Onroerendezaakbelastingen	Belastingen op het eigendom en het gebruik van onroerende zaken.
Parkeerbelasting	Belasting over het parkeren (op straat) van een voertuig op aangewezen plaatsen en tijdstippen.
Precariobelasting	Belasting voor het plaatsen van voorwerpen op, onder of boven openbare gemeentegrond.

Belasting	Omschrijving
Rioolheffing	Heffing over de mogelijkheid om afvalwater en/of hemelwater af te voeren via de gemeentelijke riolering en het beheer van het grondwaterpeil.
Toeristenbelasting	Belasting op het overnachten in de gemeente door personen die daar niet wonen.

Belastinginkomsten-opbrengst lokale heffingen

De opbrengstraming 2020 bedraagt € 35,7 miljoen bruto. In 2019 was dit € 33,4 miljoen. De raming is bepaald rekening houdend met de hiervoor genoemde uitgangspunten en de algemene prijs- en volumeontwikkelingen.

Geraamde opbrengst gemeentelijke heffingen			(bedragen x € 1.000)
Omschrijving	Raming 2019	Raming 2020	mutatie
Onroerendezaakbelastingen	17.482	19.813	2.331
Rioolheffing	5.996	4.993	-1.003
Afvalstoffenheffing	5.390	6.374	984
Parkeerbelasting (straatparkeren)	1.640	1.541	-99
Overige legesopbrengsten	1.174	925	-249
Bouwleges	1.371	1.492	121
Lijkbezorgingsrechten	579	579	0
Toeristenbelasting	440	700	260
Precariobelasting	76	79	3
Bruto totaal	34.148	36.496	2.348
Af: kwijtschelding	784	790	6
Opbrengst gemeentelijke heffingen	33.364	35.706	2.342

Hieronder is een verdere onderbouwing opgenomen van de opbrengst en tariefstelling ten aanzien van de onroerendezaakbelastingen, de afvalstoffenheffing en het rioolrecht.

Geraamde opbrengsten onroerendezaakbelastingen 2020					(bedragen x € 1.000)	
Heffing	Grondslag	% Tarief 2019	% Tarief 2020	Raming 2019	Raming 2020	mutatie
Ozb eigenaren woningen	woning	0,1667	0,1774	9.584	10.754	1.170
Ozb gebruikers niet-woningen	niet-woning	0,3117	0,3395	3.092	3.695	603
Ozb eigenaren niet-woningen	niet-woning	0,3866	0,4199	4.806	5.294	488

Voor de onroerendezaakbelastingen geldt tot 2020 een macronorm. De macronorm geeft aan hoe hoog op landelijk niveau de stijging van de opbrengsten van de onroerendezaakbelastingen maximaal mag zijn. Onderzoeksinstituut Centrum voor Onderzoek van de Economie van de Lagere Overheden (hierna te noemen: COELO) verwacht dat de opbrengst van de onroerendezaakbelastingen in 2019 stijgt met € 163,4 miljoen. Deze stijging is hoger dan de macronorm van 4% (inhoudende een stijging van maximaal € 160,6 miljoen).

Vanaf 2020 wordt de macronorm vervangen door een benchmark woonlasten. Daaruit kan worden afgeleid wat de ontwikkelingen zijn van de lokale lasten betrekking hebbende op de onroerendezaakbelastingen, riool- en afvalstoffenheffing. De benchmark bestaat uit een vergelijking van de woonlasten en tariefontwikkeling per

provincie en in vergelijking tot het landelijk gemiddelde.

Geraamde opbrengsten afvalstoffenheffing en rioolheffing						(bedragen x € 1.000)
Heffing	Grondslag	% Tarief 2019	% Tarief 2020	Raming 2019	Raming 2020	mutatie
Afvalstoffenheffing eenpersoonshuishouden	huishouden	129,30	152,89	1.435	1.697	262
Afvalstoffenheffing meerpersoonshuishouden	huishouden	200,74	222,73	3.955	4.677	722
Rioolheffing	aansluiting	173,58	144,13	5.996	4.993	-1003

Verordeningen gemeentelijke heffingen		
Omschrijving	Verordening	Tarientabel
Afvalstoffenheffing	Verordening op de heffing en invordering van reinigingsheffingen 2019	E
Liggelden	Liggeldverordening 2013	C
Lijkbezorgingsrechten	Verordening op de heffing en invordering van lijkbezorgingsrechten 2018	D
Marktgelden	Verordening op de heffing en invordering van marktgelden 2013	B
Onroerendezaakbelasting	Verordening op de heffing en invordering van onroerendezaakbelastingen 2019	G
Overige leges	Algemene rechtenverordening 2019	A
Parkeerbelasting	Verordening op de heffing en invordering van parkeerbelastingen 2015	J
Precariobelasting	Verordening op de heffing en invordering van precariobelasting 2018	I
Rioolheffing	Verordening op de heffing en invordering van rioolheffing 2019	F
Toeristenbelasting	Verordening op de heffing en invordering van toeristenbelasting 2013	H

Inzicht wettelijke kostendekkendheid

Besluit Begroting en Verantwoording gemeenten en provincies (BBV)

In het Besluit Begroting en Verantwoording is opgenomen dat uit de begroting moet blijken dat de heffingen en leges maximaal kostendekkend zijn. Hierna is inzichtelijk gemaakt hoe verwacht wordt te kunnen voldoen aan de eis van maximaal kostendekkendheid.

Heffing en kosten 2020								(bedragen x € 1.000)
Omschrijving	alg. Rechten titel I	fysiek Rechten titel II	EUR Rechten titel III	Markt- gelden	Liggel- den	Lijk-bezorgings- rechten	Afvalstoffen- heffing	Rioolheffing
Kosten Taakveld	393	120	0	83	0	95	3.809	3.524
Overig	1.323	1.180	37	66	247	455	2.086	904
Inkomensverdeling	0	0	0	0	0	0	389	401
Inkomsten Taakveld	0	0	0	0	0	0	-1.111	-1.155
Netto kosten taakveld	1.716	1.300	37	149	247	550	5.173	3.674
Toe te rekenen kosten								
Overhead	811	723	26	15	173	279	576	792
Btw	51	46	2	1	11	18	625	527
Totale kosten	2.578	2.069	64	165	431	846	6.374	4.993
Opbrengst heffingen	765	1.497	32	126	29	579	6.374	4.993
Dekkingspercentage	30%	72%	50%	76%	7%	68%	100%	100%

Lokale belastingdruk

Belastingdruk

De belastingdruk voor huishoudens geeft aan hoe hoog de belastingen zijn die betrekking hebben op het wonen. Het gaat daarbij om de onroerendezaakbelastingen, de afvalstoffenheffing en de rioolheffing.

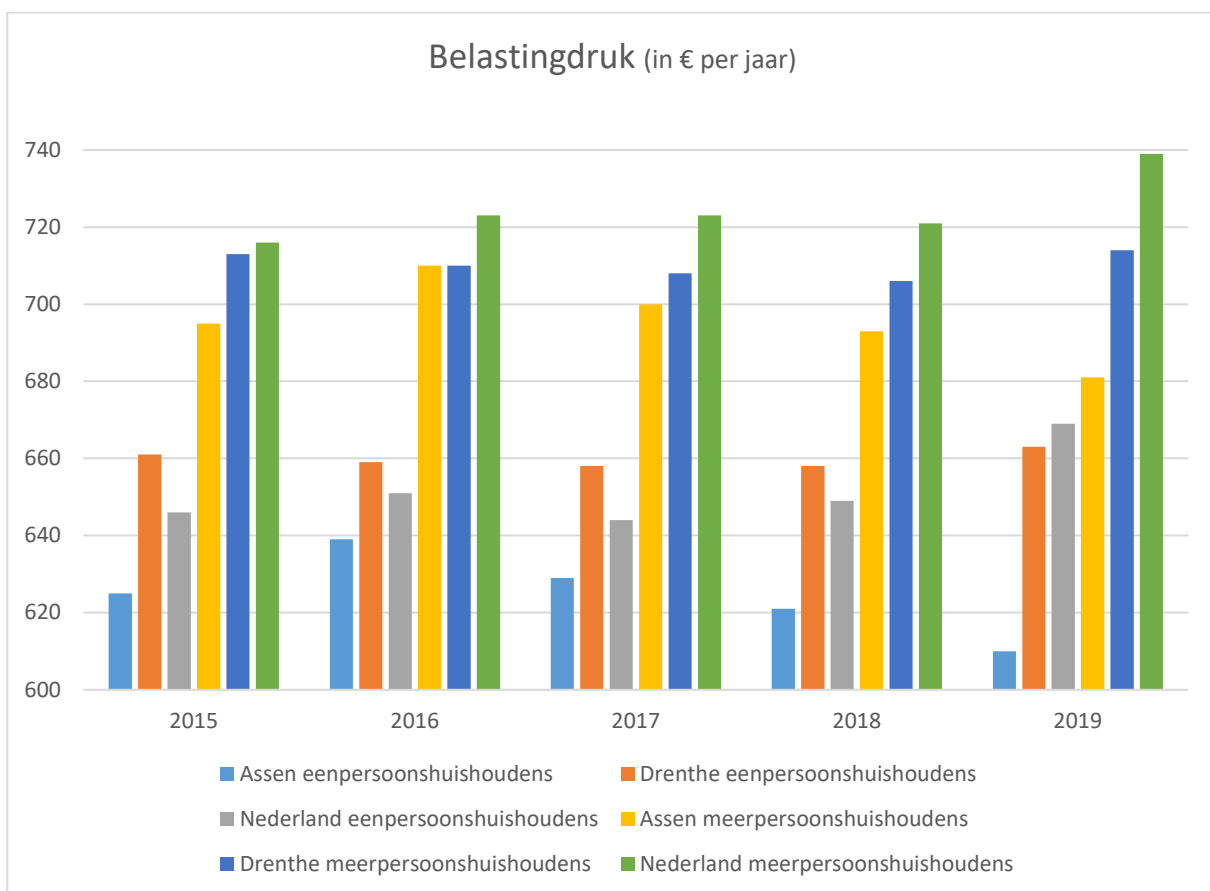
Er wordt een onderscheid gemaakt tussen eigenaren en gebruikers van woningen en of het een één- of meerpersoonshuishouden betreft. Onderzoeksinstituut COELO heeft onderzoek gedaan naar de belastingdruk. De meest actuele vergelijking die kan worden gemaakt is die met het jaar 2019. Er is een vergelijking van de belastingdruk in de gemeente Assen gemaakt met de gemiddelde belastingdruk in Drenthe en in Nederland.

In onderstaande tabellen staat de belastingdruk van gebruikers en eigenaren van woningen aangegeven. Het gaat hierbij om de belastingdruk van een meerpersoonshuishouden.

Belastingdruk gebruikers van woningen gemeente Assen (bedragen in € 1)					
Heffing/jaar	2016	2017	2018	2019	2020
Afvalstoffenheffing	230,42	213,74	210,31	200,74	222,73
Rioolheffing	189,48	180,59	181,04	173,58	144,13
Totaal gebruikers	419,90	394,33	391,35	374,32	366,86

Belastingdruk eigenaren van woningen gemeente Assen (bedragen in € 1)					
Waarde woning	2016	2017	2018	2019	2020
100.000	604,20	582,33	565,15	541,02	544,26
200.000	788,50	761,33	738,95	707,72	721,66
250.000	880,65	850,83	825,85	791,07	810,36
500.000	1.341,40	1.298,33	1.260,35	1.207,82	1.253,86
1.000.000	2.262,90	2.193,33	2.129,35	2.041,32	2.140,86

Gemeente Assen in vergelijking tot andere gemeenten

Uit deze grafiek blijkt dat de gemeente Assen zowel ten opzichte van het gemiddelde onder de Drentse gemeenten als het Nederlands gemiddelde een lager dan gemiddelde belastingdruk per huishouding heeft. Dit geldt zowel voor de één- als de meerpersoonshuishoudens.

Indicatoren gemiddelde woonlasten een-/meerpersoonshuishoudens			(bedragen x € 1.000)	
Omschrijving	2016	2017	2018	2019
Eenpersoonshuishoudens Assen	639	629	621	610
Eenpersoonshuishoudens Drenthe	659	658	658	663
Eenpersoonshuishoudens Nederland	651	644	649	669
Meerpersoonshuishoudens Assen	710	700	693	681
Meerpersoonshuishoudens Drenthe	710	708	706	714
Meerpersoonshuishoudens Nederland	723	723	721	739

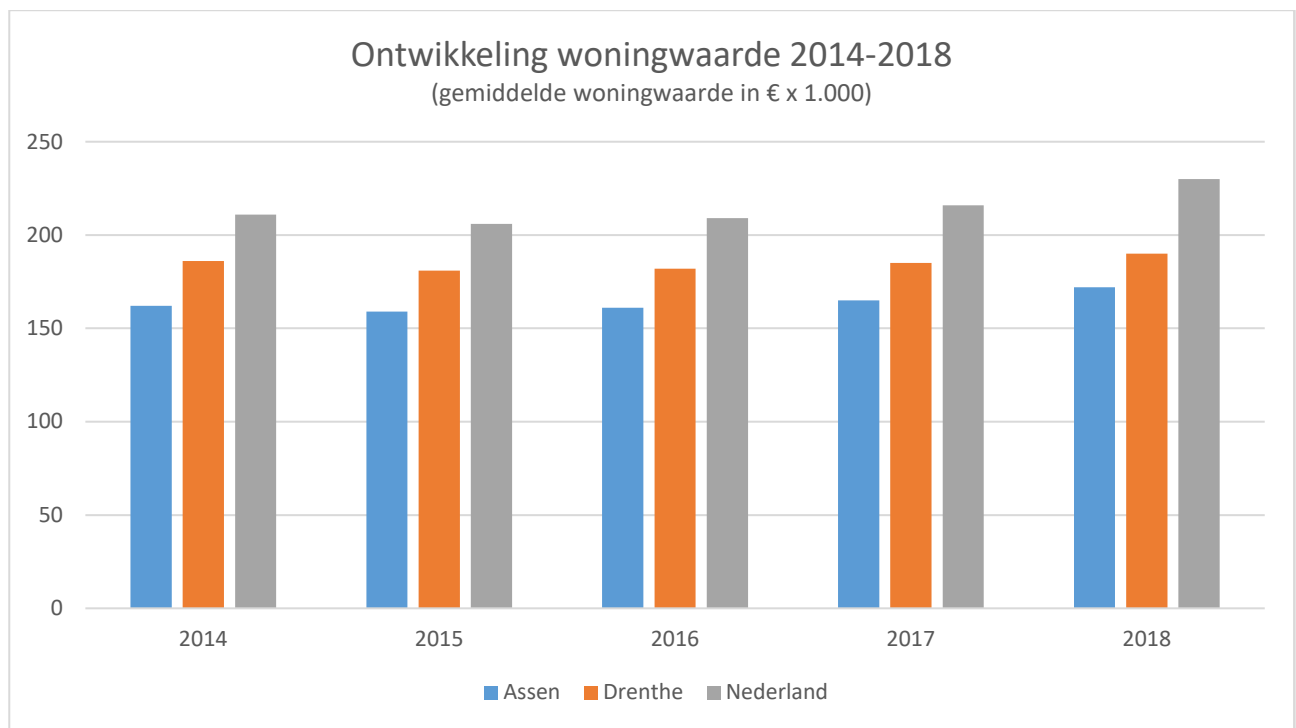
In onderstaand overzicht is een vergelijking gemaakt van de woonlasten in 2019 van de gemeente Assen met andere gemeenten in Drenthe en met referentiegemeenten waarvan de gegevens beschikbaar zijn.

Vergelijking tarieven woonlasten 2019 eigenaar-bewoner			(bedragen in € 1)
Gemeenten	Eenpersoonshuish.	Meerpersoonshuish.	Rangorde
Drentse gemeenten	663	714	nvt
Aa en Hunze	612	663	50
Assen	610	681	71
Borger-Odoorn	783	827	288
Coevorden	813	862	326
De Wolden	669	736	145
Emmen	733	767	209
Hoogeveen	596	667	58
Meppel	608	608	21
Midden-Drenthe	665	710	102
Noordenveld	681	722	119
Tynaarlo	583	629	26
Westerveld	563	641	33
Enschede	773	808	266
Leeuwarden	563	692	83
Zwolle	617	672	59

Wet waardering onroerende zaken (WOZ)

In het hierna opgenomen overzicht is de ontwikkeling van de woningwaarde in de periode 2014 tot en met 2018 opgenomen.

De algemene trend in de woningwaarde wordt jaarlijks in de onroerendezaakbelastingen gecompenseerd via het tarief om tot een voldoende belastingopbrengst te komen. Stel dat de waarde gemiddeld met vijf procent stijgt, dan daalt het tarief met vijf procent om tot dezelfde opbrengst te komen. Alleen de prijsindex leidt tot een hogere opbrengst.

Indicatoren gemiddelde WOZ-waarde (bedragen x € 1.000)			
Jaar	Assen	Drenthe	Nederland
2014	162	186	211
2015	159	181	206
2016	161	182	209
2017	165	185	216
2018	172	190	230

Uit dit overzicht blijkt dat de woningwaarde van woningen in de gemeente Assen vanaf het jaar 2016 is gestegen. Deze stijging ligt boven de gemiddelde stijging van de waarde van woningen in Drenthe. De waarde van woningen in de gemeente Assen is nog altijd lager dan de gemiddelde waarde van woningen in de provincie Drenthe. Dit heeft te maken met de relatief grote hoeveelheid goedkopere huurwoningen.

Kwijtscheldingsbeleid

Kwijtschelding

De gemeente Assen verleent kwijtschelding voor afvalstoffenheffing, rioolheffing en onroerendezaak-belastingen. Er is gebruik gemaakt van de mogelijkheid om een bijstandsnorm van honderd procent te hanteren in plaats van een percentage tussen de negentig en honderd procent. Aanvragers op bijstandsniveau kunnen in principe kwijtschelding verkrijgen, tenzij het vermogen te hoog is om daarvoor in aanmerking te komen. Verder heeft de gemeente Assen gebruik gemaakt van de mogelijkheid om kwijtschelding te verlenen voor belastingschulden van ondernemers die op bijstandsniveau leven. Het begrote bedrag aan te verlenen kwijtscheldingen in 2020 is in totaal € 0,8 miljoen.

Paragraaf 2 Weerstandvermogen en risicobeheersing

Het weerstandsvermogen geeft aan in hoeverre gemeentelijke risico's kunnen worden afgedekt door de beschikbare weerstandscapaciteit. Voldoende weerstandsvermogen voorkomt dat een financiële tegenvaller ons direct dwingt tot bezuinigen. Het weerstandsvermogen is voldoende als financiële tegenvallers goed opgevangen kunnen worden. Daarvoor zetten we weerstandscapaciteit en risico's tegen elkaar af.

Risicobeheersing

Onze organisatie werkt volgens het principe van integraal management. Hierbij zijn de manager, budgethouder of projectleider verantwoordelijk voor de risicobeheersing op respectievelijk hun beleidsterrein, afdeling, of project.

Zij maken risicoanalyses en organiseren risicosessies indien zij dat nodig achten voor de beheersing van risico's. Bij nieuwe of gewijzigde risico's met forse impact informeren zij het college en de raad.

In het kader van de P en C-cyclus vindt twee maal per jaar een gemeentebrede inventarisatie plaats, waarbij risico's worden geïnventariseerd en gekwantificeerd. Vervolgens wordt de benodigde weerstandscapaciteit voor het afdekken van de risico's gerelateerd aan de beschikbare weerstandscapaciteit. De uitkomst wordt opgenomen in de jaarlijkse begroting en jaarrekening.

De gehanteerde uitgangspunten, methodiek en werkwijze staan nader beschreven in de kadernota weerstandsvermogen en risicomangement.

Risico-inventarisatie

Wonen in Assen

PAS en PFAS

Op dit moment is er veel onzekerheid en onduidelijkheid over de voortgang van projecten en werken. Dat komt door de uitspraak van de Raad van State over het Programma Aanpak Stikstof (PAS) en het tijdelijk handelingskader dat het Rijk invoerde om onderzoek te doen naar vervuiling door poly- en perfluoralkylstoffen (PFAS)

Door de uitspraak van de Raad van State kunnen nieuwe vergunningen voor projecten en werken alleen verstrekt worden als de belasting door stikstof op Natura 2000 gebieden aantoonbaar niet toeneemt.

PFAS zijn stoffen met brandwerende en vuil en waterafstotende eigenschappen. Infrastructurele werken waarbij af- en aanvoer van grond of zand plaatsvindt kunnen pas starten als is aangetoond dat deze grond of zand niet verontreinigd zijn met PFAS. Deze tijdelijke maatregel geldt naar verwachting tot medio 2020.

Beide ontwikkelingen hebben vertragingen tot gevolg en brengen extra kosten met zich mee. Er is aanvullend onderzoek nodig en in bepaalde gevallen moet grond tijdelijk opgeslagen worden. Soms moeten plannen worden aangepast of zelfs gestopt.

De financiële risico's zijn daarom erg groot. Op dit moment is geen inschatting te maken om welke bedragen het gaat. Gezien de omvang van de problematiek is de verwachting dat er oplossingen komen. Bijvoorbeeld in de vorm van aanpassingen van de regels of maatregelen om de uitstoot van stikstof tegen te gaan. Tot die tijd hebben we te maken met kosten voor extra onderzoek en vertragingen.

RUD

De raad heeft in 2019 kennisgenomen van de Begrotingswijziging 2019 (extra bijdrage € 28.860) en de ontwerpbegroting 2020 (de gemeentelijke bijdrage is € 869.875) en heeft het bestuur geadviseerd om de raad tijdig te informeren over de geleverde productie in relatie tot de beschikbare uren, de productie voorop te stellen in de jaarprogrammering en over prognoses omtrent de voortgang en effecten van het voorgestelde Ontwikkelprogramma.

Warme overdracht bodemtaken per 2020

In het kader van de Omgevingswet worden de bevoegd gezag-taken Wet bodembescherming, die nu nog deels bij de provincies liggen, overgeheveld naar gemeenten. Dus ook van de provincie Drenthe naar de gemeente Assen. Tot op dit moment is het niet duidelijk wat deze taken exact inhouden, wat hiervan de omvang is en welk deel we als organisatie zelf gaan uitvoeren en welk deel we willen delegeren aan onze milieu-uitvoeringsorganisatie, de RUD. Ook is nog niet bekend of en zo ja hoeveel budget samen met deze taken wordt overgeheveld.

Assen neemt deel aan de provinciale/RUD-werkgroep waarin dit dossier wordt besproken. De besprekingen verkeren nog in de beginfase.

Werken in Assen

Toereikendheid Budget bijstandsuitkeringen (BUIG)

Voor het financieren van de te verstrekken bijstandsuitkeringen krijgen we rijksmiddelen: de BUIG-uitkering. Het aandeel van een gemeente in het landelijke macrobudget BUIG wordt ieder jaar opnieuw bepaald op basis van een ingewikkelde verdeelsystematiek. Statistische kenmerken van onze inwoners worden vertaald naar het aantal inwoners dat naar verwachting een beroep op de bijstand zal doen (volumecomponent). Dit aantal wordt vervolgens vermenigvuldigd met een prijs per uitkering (prijscomponent), waarna voor iedere gemeente in september de totale voorlopige bijdrage uit de Buig-uitkering voor het jaar daarop bekend wordt gemaakt. Gedurende het boekjaar wordt in april de Buig-uitkering bijgesteld en in september vindt de definitieve vaststelling plaats. Op dat moment hebben we een redelijke indicatie of de Buig-uitkering toereikend is voor het lopende boekjaar. Ondanks zorgvuldige inschattingen vooraf door het Werkplein hebben we de afgelopen jaren gezien dat deze bijstellingen door het Rijk kunnen leiden tot negatieve financiële gevolgen.

Beschut werk – ontwikkelingen omzet

Een deel van de bedrijfskosten binnen beschut werk (route werkplekken) wordt gedekt uit opdrachten binnen gemeenten (met name groenvoorziening) en bij externe partijen. Wijzigende conjuncturele omstandigheden kunnen van invloed zijn op deze omzet. Daarnaast kunnen wijzigingen in het cliëntenbestand ervoor zorgen dat het moeilijker wordt geschikte betaalde klussen binnen te halen.

Beschut werk - afbouw arbeidsplaatsen sociale werkvoorzieningen en WSW-bijdrage

Het Rijk geeft jaarlijks minder subsidie voor de sociale werkvoorziening omdat sinds 2015 geen nieuwe instroom meer mogelijk is. De terugloop van het aantal medewerkers en de afbouw van de bijbehorende bedrijfskosten verloopt langzamer dan de afbouw van de WSW-bijdrage. Landelijk leidt dit tot structurele tekorten op de sociale werkvoorziening. Dit gegeven leidt naar verwachting ook tot een tekort binnen de exploitatie van WPDA, omdat dit niet opgevangen kan worden door extra externe omzet. Dit tekort is begroot maar bij de Meicirculaire vindt pas de definitieve vaststelling van de WSW-bijdrage over het boekjaar plaats. Het risico bestaat dat deze negatief afwijkt.

Afwikkeling rechtszaak AwerC-Flex B.V met de nieuwe pensioenuitvoerder en de belastingdienst

Per 1 januari 2018 zijn medewerkers van AwerC-Flex B.V. na een rechtszaak met de FNV in dienst getreden van Alescon. Het risico bestaat dat de pensioenuitvoerder van Alescon PWRI voor deze medewerkers premies gaat vorderen over de periode 2013-2017. Dit terwijl aan de oude pensioenuitvoerder over deze periode ook premies zijn afgedragen. De belastingdienst legt daarnaast mogelijk een naheffingsaanslag op omdat zij van mening is dat

het feitelijk werkgeverschap over deze periode bij Alescon heeft gelegen. Het gaat hier in beide gevallen om substantiële bedragen, waarbij de commissie van vereffenaars van deze voormalige gemeenschappelijke regeling zal overwegen hier bezwaar tegen te maken.

FlorijnAs: risico's volledig afgedekt

Het risico van de FlorijnAs-projecten kan volledig worden gedekt door de risicoreserve. De risico's nemen af als gevolg van de fase waarin het programma zich nu bevindt.

Het stationsgebouw wordt nog voorzien van de vliesgevel aan vloer en dakconstructie. In de autotunnel is waterlekage uit het plafond, dit tast de duurzaamheid aan.

Tunnel de Maten is in uitvoering. Bij de onderdoorgang wordt gebruik gemaakt van polders. De polders worden gemaakt door kunststof damwanden te slaan als wanden en de bestaande leemlaag te gebruiken als bodem. Deze bodem is echter niet geheel waterdicht. Het risico bestaat, dat het lekwater wordt onderschat. Hierdoor kan de pomp- en ontijzeringscapaciteit te weinig zijn in de gebruiksfase. Het wordt hierdoor te nat.

Meedoen in Assen

Tekort Sociaal Domein

Het Sociaal Domein en met name de Jeugdzorg laat al enkele jaren een groeiend tekort zien. Het Rijk compenseert de gemeenten hierin slechts ten dele voor de komende jaren tot en met 2021. De uitvoering van de maatregelen Sociaal Domein hebben tot doel om de uitgaven met € 3,6 miljoen terug te dringen.

Het risico bestaat dat het tekort verder oploopt door volumegroei en kostenontwikkeling.

Volumegroei in het Sociaal Domein

Voor de Jeugdwet geldt dat we niet kunnen voorspellen of de ingezette maatregelen en de nieuwe inkoop 2020 leiden tot het gewenste effect. Deze maatregelen moeten leiden tot minder inzet van zorg en inzet van lichtere vormen van (goedkopere) zorg. Daarnaast bestaat de kans dat de vraag naar Jeugdzorg (volume) toe blijft nemen. De volumeontwikkeling is lastig te voorspellen.

Voor Veilig Thuis geldt dat met name de invoering van de verscherpte meldcode huiselijk geweld begin 2019 heeft geleid tot een forse stijging van het aantal meldingen. Voor 2020 zijn aan Veilig Thuis extra middelen toegekend voor uitvoering van nieuwe taken en de aanscherping van de meldcode. Als de stijging van het aantal meldingen voortzet, is onzeker of deze extra middelen voldoende zijn om de volumestijging op te vangen.

Zo is de verwachting dat met de invoering van de Wet abonnementstarief Wmo 2015 het aantal inwoners dat een beroep doet op de Wmo, zal toenemen. Het Rijk heeft toegezegd gemeenten hiervoor te compenseren als dit daadwerkelijk aan de orde is. Op dit moment is onduidelijk of deze compensatie de werkelijke kosten dekt.

Ook is de verwachting dat inwoners minder snel doorstromen naar de Wet Langdurige Zorg. De eigen bijdrage van de Wlz is namelijk in veel gevallen veel hoger waardoor inwoners te maken krijgen met een inkomensval.

Verder is op landelijk niveau het GGZ-akkoord gesloten en zijn er door VWS, ZN en VNG afspraken gemaakt over de extramuralisatie in de GGZ. Hoewel de ambitie van het Rijk is bijgesteld van 20 naar 10%, en de gemeenten ook extra middelen krijgen, verwachten gemeenten een toename van het aantal GGZ-cliënten dat in de wijk gaat wonen. Het is de vraag of de extra middelen van het Rijk deze volumegroei compenseren.

Tot slot zien we dat inwoners steeds ouder worden en langer thuis blijven wonen en daarmee een toenemend beroep doen op de Wmo. Dit gaat gepaard met een afnemend aantal in te zetten mantelzorgers en vrijwilligers.

AMVB reële kostprijs

De Wmo verplicht de raad tot het stellen van regels voor een goede verhouding tussen prijs en kwaliteit voor een voorziening. De AMvB Reële prijs Wmo 2015 regelt nader hoe een reële kostprijs moet worden vastgesteld. Deze AMvB is van toepassing op alle vormen van Wmo-ondersteuning met uitzondering van hulpmiddelen en woningaanpassingen. Dit betekent dat met de nieuwe inkoop de tarieven, als gevolg van cao-loonstijgingen in de zorg, per 1 januari 2020 zullen stijgen. Het Rijk compenseert deze stijging niet volledig in de Algemene Uitkering.

Invoering nieuwe wetten zonder voldoende middelen

De gevolgen van nieuwe wetgeving en maatregelen zijn soms verstrekkend omdat het Rijk onvoldoende passende financiering biedt voor de implementatie en uitvoering. Daardoor komt de uitvoering van onze taken en daarmee de continuïteit van zorg onder druk te staan. Concreet gaat om de volgende wetten: Wet Verplichte GGZ, de Wet Inburgering Nieuwkomers en de Wet Abonnementstarief Wmo 2015.

GKB vraagt aandacht (financieel en organisatorisch)

Het bestuur van de GKB heeft besloten tot het handhaven van het eerdere besluit inzake het afbouwen van dienstverlening aan gemeenten die niet deelnemen in de gemeenschappelijke regeling (zgn. DVO-gemeenten). Door hierin te temporiseren blijft de bedrijfsvoering tijdens dit proces op orde en geven we de organisatie de kans gecontroleerd verder af te bouwen.

Daarnaast gaan we onderzoeken of de GKB de eerste aangewezen aanbieder kan worden voor bewindvoering. Dit leidt tot meer grip op de instroom en het borgen van kennis en kunde binnen de GKB.

Ondanks de scherpe sturing op de bedrijfsvoering van de GKB blijft het risico bestaan dat het teruglopen van de omzet en de daarmee samenhangende afbouw van de organisatie de komende jaren niet geheel gelijkmatig zal verlopen. De GKB heeft geen eigen vermogen dus eventuele financiële gevolgen hiervan zullen door de GR-gemeenten moeten worden opgevangen.

Bedrijfsvoering

Projectmatige dekking (inclusief overhead)

De gemeente Assen heeft in de afgelopen jaren grote infrastructurele projecten als de FlorijnAs en Blauwe As uitgevoerd. De komende jaren zal dit qua omvang een stuk minder zijn. Het zoveel mogelijk omzetten van vaste naar flexibele formatie is in de afgelopen jaren als beheermaatregel op dit risico ingezet, waardoor dit risico in financiële omvang is afgenomen. Als gevolg van de aantrekkende economie zijn er duidelijk meer initiatieven in het ruimtelijk domein waardoor meer uren worden ingezet en doorbelast naar grondexploitaties waardoor het risico verder afneemt.

De gemeente Assen heeft voor de komende jaren weliswaar minder grote projecten, maar wel meer kleinere projecten waar in de voorbereidingsfase projectadviseurs worden ingeschakeld. Het projectbudget wordt echter pas na deze voorbereidingsfase bepaald, waarbij geen rekening wordt gehouden met voorbereidingskosten. In het verleden kon dit meestal nog worden opgevangen door het accepteren van overschrijdingen bij de eindafrekening van projecten of via het compenseren met diverse voordelen bij jaarrekeningresultaat. Dit zal vanaf 2020 als gevolg van de doorgevoerde bezuinigingen en realistische begrotingsopzet niet meer mogelijk zijn en leiden tot een nadeel van circa € 500.000.

Toekennen van geweldsmiddelen aan BOA's

Het ministerie van Justitie en Veiligheid heeft nog niet ingestemd met het besluit voor toekennen van geweldsmiddelen aan de BOA's. De kans is groot (80%) dat het ministerie van Justitie en Veiligheid geen geweldsmiddelen toekent. Dit heeft te maken met het feit dat de politie 'Nee, tenzij...' hanteert.

Zodra dit besluit genomen is, zal een bestuurlijke keuze moeten worden gemaakt hoe de veiligheid van de medewerkers van het team Handhaving kan worden gegarandeerd en welke consequenties dit zal hebben voor de formatie en kosten van het team Handhaving.

Vastgoed en grondbedrijf

Exploitatie betaald parkeren

Met ingang van 2019 hoeft er 's avonds en op zondag niet meer betaald te worden voor het straatparkeren in het centrum. De parkeerexploitatie is, mede daardoor, niet meer sluitend. Vanaf 2020 levert dit een taakstelling op van € 273.000. De exploitatie is geanalyseerd en voorgelegd aan de raad. De voorstellen uit het raadsbesluit worden in 2020 waar mogelijk geïmplementeerd of verder uitgewerkt. We willen in 2020 de taakstelling volledig invullen, met de maatregelen die genoemd staan bij parkeren. Het totale resultaat blijft afhankelijk van de ontwikkelingen van de parkeeropbrengsten.

Exploitatie vastgoed

De exploitatie van het gemeentelijk vastgoed is een dynamisch proces. Er is sprake van marktwerking met betrekking tot de verhuur van objecten. Tijdens de looptijd kan leegstand ontstaan, of moeten onderdelen eerder vervangen worden dan geraamd. Voor een aantal onderdelen ontstaat een zeker risico. De vraag is hoe de kostenstijgingen zich de komende jaren gaan ontwikkelen de verwachting is dat er wel kostenstijgingen zullen plaatsvinden maar dat deze niet meer zo excessief zijn als afgelopen jaar.

Naast de niet voorziene zaken zijn er ook een aantal specifieke posten te benoemen die in de loop van de komende jaren worden voorzien waar geen of niet voldoende middelen tegenover staan, dit zijn:

- Onderhoud luchtbehandeling bij Podium Zuidhaege, deze zijn in 2019 hersteld, maar zullen op termijn vervangen moeten worden. De opzet is om de luchtbehandeling in werking te houden tot de verduurzamingsopgave, als dit niet lukt moeten ze vervangen worden.
- Het systeem voor toegangsverlening en beveiliging van bedrijfsgebouwen is oud en onderdelen zijn niet meer leverbaar, bij vervanging dient te worden voldaan aan de nieuwste eisen en wetgeving waardoor de opgenomen budgetten niet meer voldoende zijn. Onderzocht zal worden hoe hier mee om te gaan.
- Bij diverse gebouwen is een gebouwbeheerssysteem aanwezig waar geen onderdelen meer voor te verkrijgen zijn. Als deze stuk gaan, moeten ze worden vervangen door een nieuw systeem. Hiermee is in de onderhoudsvoorziening geen rekening gehouden.
- De uitwerking van het integraal huisvestingsplan onderwijs (IHP) kan gevolgen hebben voor de exploitatie van het vastgoed. Dit heeft met name betrekking op ander uitgangspunten met betrekking tot huurprijzen, wisselscholen en beheeruitgangspunten.

Inbouwpakketten DNK

Met betrekking tot de inbouwpakketten van DNK zijn afspraken gemaakt over welke partij welke kosten draagt. De gemeente draagt een deel van de kosten, waarvan de verwachting is dat deze pas in 2022 tot grote uitgaven zal leiden. Onderdelen kunnen eerder stuk gaan dan verwacht. In dit geval wordt een deel van deze kosten eerder gemaakt. Voor dit risico wordt als grondslag voor bepaling van het risicobedrag 10% van de tot 2029 te verwachten kosten aangehouden. De komende jaren neemt het risicopercantage toe, doordat de datum waarop grotere investeringen ten behoeve van de inbouwpakketten gedaan dienen te worden dichterbij komt. In 2022 wordt een investering van € 0,62 miljoen verwacht en in 2027 € 4,9 miljoen.

Huurachterstanden

Voor de gemeentelijke panden wordt huur geïnd. In een aantal gevallen loopt de betaling van de huur achter op de geprognosticeerde inkomsten.

Klimaat archief

De klimaatregeling van het archief lijkt niet geheel te voldoen aan de eisen die eraan gesteld worden. In de warme periode functioneert deze goed, onduidelijk is of in de winterperiode de klimaatregeling blijft voldoen aan de eisen waaraan archiefruimten moeten voldoen.

Grondexploitaties

Risico's op grondexploitaties moeten binnen de grondbedrijf reserves worden opgevangen. Jaarlijks wordt bij het opstellen van de begroting per exploitatiegebied een analyse gemaakt van kosten, opbrengsten en risico's. Risico's die cijfermatig niet zijn meegenomen in een calculatie onder onvoorzien, moeten worden afgedekt door de weerstandsreserve binnen het grondbedrijf. De weerstandsreserve is rekenkundig bepaald op basis van de IFLO-norm (Inspectie Financiën Lagere Overheden) en wordt onderbouwd door risicoanalyses.

Algemeen financieel beleid

Rentebeleid Europese Centrale Bank (ECB)

Het bestuur van de ECB heeft het opkoopbeleid van staatsleningen met ingang van 2019 afgebouwd. Dat beleid was gericht op verruiming van de geldhoeveelheid, het laag houden van het rentepeerl en het stimuleren van de economische groei in de eurozone. De rente op de geld- en kapitaalmarkt waren mede daardoor nog steeds uitzonderlijk laag. Gezien de mondiale ontwikkelingen in de economische groei is de verwachting dat er een beleidsbijstelling van de Europese Centrale Bank tot een hernieuwde verruiming van de geldhoeveelheid en/of rentemaatregelen zal worden aangekondigd. Dit betekent dat de rente naar verwachting laag zal blijven. Op dit moment is nog niet bekend of en in welke mate er een beleidswijziging zal plaatsvinden. Hiermee is het nog ongewis wat de effecten zijn voor het renteniveau en daarmee de gevolgen voor de financiering van gemeentelijke uitgaven en de omvang van de daaraan verbonden rentekosten. De kans hierop en de mogelijke omvang van dit effect laten zich niet vooraf kwantificeren.

Afnemende ruimte onder Bcf-plafond

De omvang van het Btw-compensatiefonds is sinds een aantal jaren gemaximeerd. Onder- en overschrijding van dat maximum worden verrekenend met het gemeentefonds. Tot 2019 was steeds sprake van onderschrijdingen van het plafond en had daarmee een positief effect op de Asser algemene uitkering. Nu de economie weer volop draait is het beroep op het Btw-compensatiefonds dusdanig groot dat de ruimte onder het plafond nu nagenoeg nul is. De kans is aanwezig dat ruimte omslaat in een overschrijding. Als die ontwikkeling zich voordoet resulteert dat in een daling van de uitkering en een verlies aan dekkingsmiddelen. De kans hierop en de mogelijke omvang van dit effect laten zich niet vooraf kwantificeren.

Onderuitputting Rijksuitgaven

De rijksuitgaven zijn lager uitgevallen dan in de Rijksbegroting 2018 geraamd. Deze zgn. onderuitputting werkt via de koppelingssystematiek negatief door naar het gemeentefonds en naar de uitkeringen die gemeenten over 2018 uit het fonds ontvangen. Afwikkeling en verrekening heeft plaatsgevonden op basis van hierover in het kader van de financiële verhouding gemaakte afspraken plaats in het eerstvolgende begrotingsjaar 2019. De definitieve omvang van de onderuitputting en het effect daarvan op het accres 2019 en de daaropvolgende jaren zijn in de Meicirculaire 2019 door het kabinet bekend gemaakt en verwerkt. Of en in welke mate er sprake zal zijn van onderuitputting in de rijksuitgaven 2019 zal voor het eerst zichtbaar worden bij de septembercirculaire 2019. De mogelijke omvang ervan is bij het opstellen van de Begroting 2020 nog niet bekend en te kwantificeren.

Herziening financiële verhouding

In het kader van de algehele herziening van de financiële verhouding zijn onderzoeken gestart naar de methodieken (maatstaven en clusters) die de hoogte en de verdeling van de algemene uitkering voor gemeenten bepalen. De invoering van deze algehele herziening van de staat gepland voor 2020 en treed in werking bij het begrotingsjaar 2021.

Of en in welke mate de algehele herziening voor Assen consequenties heeft is op dit moment onduidelijk. Bij voorgaande herzieningen was Assen altijd nadeel gemeente.

Tijdelijk extra geld jeugd

Voor de jaren 2020 en 2021 hebben de gemeenten € 300 miljoen per jaar gekregen ter dekking van de tekorten in het domein jeugd. Voor Assen betekent dit tijdelijk € 1,6 miljoen aan extra middelen met een structureel karakter. Deze aanvullende middelen zijn niet voldoende om het geheel aan financiële nadelen in de jeugd op te vangen. Met ingang van 2022 zijn nog geen extra middelen voorzien aangezien dit aan een volgend kabinet wordt overgelaten. Ondanks het feit dat er een richtlijn met betrekking tot de aanvullende middelen voor de jaren 2022 en 2023 bekend is gemaakt is het onzeker of en in welke mate aanvullende middelen beschikbaar zullen worden gesteld.

Kengetallen weerstandsvermogen

Weerstandsvermogen	
Omschrijving	(bedragen x € 1.000 per 1-1-2020)
Weerstandscapaciteit (A)	65.548
Benodigde weerstandscapaciteit voor risico's (B)	27.266
Weerstandsvermogen absoluut (A-B)	38.282
Weerstandsvermogen ratio (A/B)	2,4

De beschikbare weerstandscapaciteit bestaat uit het vrije deel in de algemene en bestemmingsreserves, onbenutte belastingcapaciteit en vrije ruimte in de begroting.

Weerstandsvermogen is het saldo van de beschikbare weerstandscapaciteit minus de benodigde weerstandscapaciteit voor risico's.

De ratio weerstandsvermogen is de verhouding tussen de beschikbare weerstandscapaciteit en benodigde weerstandscapaciteit voor risico's.

De ratio voor het weerstandsvermogen bedraagt 2,4. Een ratio tussen de 1,0 en 1,4 wordt aangemerkt als voldoende en groter dan 1,4 als goed. Hieraan wordt dus voldaan. Voor het bepalen van de weerstandscapaciteit zijn een aantal componenten als pro memorie meegenomen waardoor de feitelijke weerstandscapaciteit nog iets hoger is.

Weerstandscapaciteit	
Omschrijving	(bedragen x € 1.000 per 1-1-2020)
Algemene reserve	18.248
Reserve weerstandsvermogen	16.000
Algemene reserve grondbedrijf	18.751
Weerstandsreserve grondbedrijf	11.449
Risico reserve FlorijnAs	1.100

Omschrijving	(bedragen x € 1.000 per 1-1-2020)
Bestemmingsreserves exclusief verplichtingen	p.m.
Stille reserves	p.m.
Onbenutte belastingcapaciteit	p.m.
Nieuwe beleidsruimte	p.m.
Totaal	65.548

Risico's	
Omschrijving	(bedragen x € 1.000 per 1-1-2020)
Decentralisatie Sociaal Domein	7.650
Exploitatie vastgoed	1.956
Overige beleidsterreinen	3.626
Algemeen en bedrijfsvoering	1.782
Grondexploitaties en projecten	12.252
Totaal	27.266

Kengetallen financiële positie							(in %)
Omschrijving	rekening 2018	prognose 2019	begroting 2020	mjp 2021	mjp 2022	mjp 2023	
Netto schuldquote	89%	102%	106%	111%	110%	106%	
Netto schuldquote na correctie verstrekke leningen	87%	100%	104%	109%	108%	104%	
Solvabiliteitsratio	36%	28%	24%	21%	19%	19%	
Structurele exploitatieruimte	-5,0%	-7,5%	-2,9%	-1,3%	-1,3%	0%	
Grondexploitatie	17%	17%	17%	16%	16%	16%	
Belastingcapaciteit	96%	92%	92%	92%	92%	92%	

Bovenstaande kengetallen zijn op grond van het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) voorgeschreven om inzicht te geven in de ontwikkeling van de financiële vermogenspositie.

De netto schuldquote geeft inzicht in de omvang van de netto schuldenlast ten opzichte van jaarlijkse baten. De ratio verslechtert als gevolg van toename van de schulden.

De solvabiliteitsratio geeft inzicht in de mate waarin aan de financiële verplichtingen kan worden voldaan en wordt bepaald als verhouding tussen eigen vermogen en totaal vermogen. De ratio verslechtert als gevolg van lagere bestemmingsreserves, met name de RSP-reserve FlorijnAs en een toename van de schulden.

Structurele exploitatieruimte geeft de structurele ruimte aan om de lasten te dragen. Deze wordt berekend als het saldo van structurele baten minus structurele lasten gedeeld door het totaal van de baten. De ratio verslechtert als gevolg van hogere lasten.

De ratio grondexploitatie geeft weer hoe de waarde van de grond zich verhoudt tot de totale jaarlijkse baten van de gemeente.

De belastingcapaciteit laat zien hoe de belastingdruk zich verhoudt ten opzichte van het landelijk gemiddelde.

Paragraaf 3. Onderhoud kapitaalgoederen

Algemeen

Inleiding

De belangrijkste kapitaalgoederen van de gemeente bestaan uit wegen, riolering, water, groen en gebouwen. Al deze kapitaalgoederen vergen onderhoud en worden geëxploiteerd. Deze paragraaf biedt inzicht in de beleidskaders voor de instandhouding van de kapitaalgoederen.

Algemene beleidskaders

Het beheer van de openbare ruimte is gericht op een minimaal acceptabele verzorging van gemeentelijke eigendommen en risicogestuurd beheer.

Groot onderhoud gebeurt conform de Agenda BOR: als er sprake is van een wettelijke verplichting, er bestuurlijke nalatigheid dreigt, de veiligheid naar algemene maatschappelijke maatstaven niet meer gewaarborgd is, als er exploitatietekorten of kapitaalverlies dreigt, of wanneer bij de uitvoering samengewerkt kan worden met andere partijen of projecten.

Wij hebben in de Agenda BOR (2017) de beeldkwaliteitsniveaus opnieuw vastgesteld voor de verzorging van de Openbare Ruimte (IBOR).

Beeldkwaliteit per gebied 2020					
Beeldkwaliteit	Groen	Meubilair	Reiniging	Verharding	Civiele kunstwerken
Centrum, Kloppend hart, oude centrum, centra	A	B	A	B	B
Wijken	B	B	B	B	B
Bedrijventerreinen	C	C	B	C	C
Buitengebied	C	C	B	C	C
Recreatief groot groen	C	C	B	C	C
Representatieve ontmoeting plekken, entree	B	B	B	B	B
Verbindingen en hoofdroutes	B	B	B	B	B

(hierin is A het hoogste en D het laagste onderhoudsniveau)

Financiële Kaders

De kosten van de instandhouding bestaan onder andere uit kosten voor onderhoud, kapitaallasten, beheer en exploitatielasten. De flexibiliteit in de onderhoudsbudgetten is beperkt, omdat onderhoud vroeg of laat altijd moet worden uitgevoerd om kapitaalverlies te voorkomen. Bovendien leidt achterstallig onderhoud over het algemeen tot meer kosten dan wanneer het onderhoud tijdig wordt gepleegd.

De hoogte van de budgetten is mede afhankelijk van de gekozen beeldkwaliteit. Hiervoor hebben wij diverse beheervisies opgesteld waarin beleidsdoelstellingen voor de diverse kapitaalgoederen zijn vastgesteld. In het vervolg van dit hoofdstuk is per soort kapitaalgoed op hoofdlijnen een relatie met de relevante beleidskaders gelegd.

Rioolbeheer en waterzuivering

Beleid

In het in 2019 te actualiseren en vast te stellen Gemeentelijk Water- en Rioleringsplan Assen 2019-2024 hebben wij de gezamenlijke visie en ambities van de gemeente en de waterschappen op het gebied van water in relatie tot ruimtelijke ordening vastgelegd.

Om een goed inzicht, afstemming met andere belangen en prioritering te krijgen is een voortschrijdende planning nodig. Daarbij kijken wij steeds vier jaar vooruit met een doorkijk naar de werkvoorraad daarna (vijf tot zes jaar). Wij maken een integrale afweging voor de prioritering van de projecten die voortkomen uit einde van de levensduur en slijtage van de inrichting, maatschappelijke vragen en bijvoorbeeld functiewijzigingen. De planningen worden afgestemd op de programma's van Gebiedsgericht Werken/Mijn Buurt Assen (GGW).

Financiën

De uitgaven met betrekking tot de riolering worden gedekt door inkomsten uit de rioolheffing. De kosten van vervanging van rioleringen zijn geactiveerd. Daarnaast is een onderhoudsvoorziening beschikbaar. De stand van de voorziening is eind 2018 € 9,7 miljoen en is op een voldoende niveau.

Afwijkingen en risico's

In het rioolbeheer zijn geen afwijkingen in kwaliteitsniveau, financiën en/of risico's door achterstallig onderhoud en dergelijke geconstateerd. Dit geldt ook voor de gemeentelijke waterwegen. Riolen zijn op middellange termijn aan vervanging toe. Hiervoor wordt het Gemeentelijk water- en rioleringsplan geactualiseerd.

Groenbeheer

Beleid

De Groenstructuurvisie en Het Groene Frame zijn toetsingskaders voor de ontwikkeling van ruimtelijke plannen en de basis voor het ontwikkelen van groenplannen. Ook is de Groenstructuurvisie onze kapstok voor het opstellen van de Groenbeheervisie. Deze geeft algemene kaders voor het beheer van het openbaar groen en richtlijnen voor het dagelijks onderhoud. Verder staan hierin de uitgangspunten voor het opstellen van gebiedsgerichte beheerplannen. De kwaliteitsniveaus voor het beheer zijn vastgesteld.

Ons Stedelijk speelbeleidskader geeft de kaders en ambities voor het buitenspelen in Assen voor de lange termijn. Wij hebben in 2015 in het kader van de bezuinigingen het beleid rond de vervanging van speeltoestellen gewijzigd. Bij einde levensduur wordt het speeltoestel weggehaald en niet vervangen.

Met inzet van medewerkers met een afstand tot de arbeidsmarkt houden we het onderhoudsniveau van ons groen op peil. Burgers en instellingen kunnen zelf zorgen voor een 'plus' op het onderhoudsniveau van het groen in hun omgeving. Deze uitgangspunten voor de verzorging en de verzorgingsniveaus van de openbare ruimte zijn in de Agenda BOR vastgelegd.

Financiën

Het huidige budget is onvoldoende toereikend voor regulier beheer op basis van de afgesproken kwaliteitsniveaus. Het effect zal zijn dat het beeldkwaliteitsniveau van bijvoorbeeld het centrum niet gehaald gaat worden. Er is budget beschikbaar voor het renoveren of vervangen van verouderde groenvakken. Er is geen budget voor vervanging van boomstructuren. Wanneer er uitbreidingen van areaal plaatsvinden, worden zoals afgesproken in de Agenda BOR de beheerbudgetten vooraf geregeld.

Afwijkingen en risico's

Het is nog niet duidelijk of het budget voor groenrenovaties toereikend is om alle vervangingen die nodig zijn te kunnen uitvoeren.

Begraven

Beleid

Doel is het zorgen voor kwalitatief goed begraven op korte en lange termijn, het waarborgen van de begraafcapaciteit, het bieden van kwalitatief goede begraafplaatsen en het op peil houden van de bijdrage die de begraafplaatsen leveren aan de groene kwaliteit van Assen. Het begraven moet voldoen aan de Wet op de Lijkbezorging. Het groenbeheer en het padenonderhoud op de begraafplaatsen voldoen aan de afgesproken IBOR-kwaliteitsniveaus.

Financiën

De beschikbare middelen zijn op voldoende niveau om het onderhoud uit te voeren. Om het begraven binnen Assen betaalbaar te houden is afgezien van het doorvoeren van kostendekkende tarieven.

Afwijkingen en risico's

Er is geen sprake van bijzondere risico's.

Wegbeheer

Beleid

Het dagelijks beheer vindt plaats op basis de vastgestelde beeldkwaliteit voor de verzorging en functioneel in stand houden van straten en wegen. Het onderhoud is gebaseerd op de Agenda BOR en de principes van risico gestuurd beheer. Het onderhoud is gericht op het behoud van de verkeersveiligheid, duurzaamheid, comfort en aanzien.

Het plannen van groot onderhoud en wegreconstructies vindt plaats op basis van resultaten van globale visuele weginspecties, restlevensduur onderzoeken, maatregeltoetsen en technische metingen. Bij de planning wordt voortdurend afgestemd met (geplande) rioleringsprojecten, ontwikkelingsplannen, verkeerskundige projecten en projecten vanuit gebiedsgericht werken.

Wij maken een integrale afweging van de prioritering van de voorkomende projecten die voortkomen uit einde levensduur van de wegen, maatschappelijke vragen en functiewijzigingen van de openbare ruimte.

In het meerjarenprogramma kijken wij volgens de beleidslijn van de Agenda BOR vijf jaar vooruit met een doorkijk naar het beschikbaar budget op de middellange termijn.

Financiën

De kaders van de Agenda BOR geven inzicht in de werkwijze en financiering van het beheer en onderhoud van verhardingen. De financiering van groot onderhoud komt ten laste van het straten- en wegenfonds. Deze is opgebouwd door het jaarlijkse bedrag uit de begroting en het straten- en wegenfonds. Het saldo is eind 2018 € 6,4 miljoen.

De financiering van herinrichtingsprojecten bij einde levensduur worden volgens de BBV in de investeringsstaat opgenomen volgens de Nota Kapitaalsgoederen.

Afwijkingen en risico's

Het risicogestuurd beheer kan mogelijk leiden tot een plaatselijke kwaliteitsvermindering, waardoor een verhoogd veiligheidsrisico voor weggebruikers en verkeersdeelnemers kan optreden. De noodzaak tot het uitvoeren van groot onderhoud en reconstructies in de oudere woonwijken neemt toe, waardoor de druk op de algemene middelen in de toekomst gaat toenemen.

Overige Infrastructuur

Beleid

Het onderhoud is met name gericht op het behoud van de verkeersveiligheid, duurzaamheid, comfort en aanzien. Het groot onderhoud en vervanging vinden plaats aan de hand van conditiemetingen en technische inspecties en zijn gebaseerd op het behoud van de verkeersveiligheid en duurzaamheid (voorkomen kapitaalvernietiging).

Om een goed inzicht, afstemming met andere belangen en prioritering te krijgen is een voortschrijdende planning nodig. Daarbij kijken wij steeds tien jaar vooruit. Wij maken een integrale afweging voor de prioritering van de projecten die voortkomen uit einde van de levensduur en slijtage van de inrichting, maatschappelijke vragen en functiewijzigingen. De planningen zijn afgestemd op de planningen van Gebiedsgericht Werken (GGW), zoals beschreven is in de Agenda BOR.

Financiën

De beheerplannen geven inzicht in de werkwijze en financiering van het dagelijks onderhoud van de overige infrastructuur. In de productbegroting van overige infrastructuur zijn de vervangingsinvesteringen vanwege einde levensduur opgenomen. De stand van de voorzieningen voor groot onderhoud van kunstwerken is geactualiseerd. De stand van de voorziening is eind 2018 € 3,1 miljoen en is hiermee toereikend. Wij kiezen voor grootschalige vervanging van openbare verlichting. Hiervoor is budget beschikbaar gesteld.

Afwijkingen en risico's

Als beheerder worden maatregelen genomen om de openbare ruimte veilig te houden. Hierdoor neemt de druk op de middelen voor het dagelijks beheer toe. Dit kan betekenen dat sommige werkzaamheden of vervangingsprojecten pas in een later stadium kunnen worden uitgevoerd. Tegelijkertijd werken we aan het verbeteren van de efficiency zodat we meer realiseren met de beperkte middelen. Hetgeen in lijn is met de Agenda BOR.

Maatschappelijk vastgoed

Beleid

Bij de inzet van gemeentelijke gebouwen voor beleidsdoelen kijkt de gemeentelijke organisatie kritisch naar effectiviteit en efficiëntie. Een betere bezetting van gebouwen door bijvoorbeeld multifunctioneel gebruik kan daardoor leiden tot een kleinere vastgoedportefeuille.

Onderhoudsvoorziening

Het vastgoed van de gemeente (met uitzondering van gebouwen in het grondbedrijf) heeft een redelijke conditie; niveau 3 van de NEN 2767. Hiervoor is gekozen om veiligheidsredenen en ter voorkoming van meerkosten van te grote degeneratie van gebouwen (bijvoorbeeld vervolgschades van lekkages).

Op basis van dit conditieniveau wordt éénmaal per drie jaar een inspectie gedaan van de gebouwen waarna een meerjaren onderhoudsplanung kan worden gemaakt. Op basis van deze onderhoudsplanung is een meerjaren investeringsplanung gemaakt die jaarlijks wordt herijkt als daar aanleiding voor is. De meerjaren investeringsplanung is de basis voor de onderhoudsvoorziening en de berekening van de benodigde stortingen in de onderhoudsvoorziening.

Uitgangspunt is dat de onderhoudskosten in de onderhoudsvoorziening worden gereserveerd tot het gebouw, of een specifiek omschreven gebouwonderdeel, is afgeschreven. Nadat een gebouw (of gebouwonderdeel) is afgeschreven worden investeringen geactiveerd en ontstaat er een activastaat conform de componentenmethode. Als de investering lager is dan € 25.000 wordt deze eenmalig afgeboekt.

Budgetten onderhoud kapitaalgoederen					(bedragen x € 1.000)
Categorie/product/jaar	Begroting		Meerjarenraming		
	2019	2020	2021	2022	2023
Categorie Rioolbeheer					
Riolering beheer en onderhoud	3.274	2.996	3.046	3.076	3.121
Watergangen	681	472	485	498	491
Waterwegen	170	137	139	141	143
Totaal Rioolbeheer	4.125	3.605	3.670	3.715	3.755
Categorie Groenbeheer					
Plantsoenen	2.143	2.151	2.219	2.251	2.283
Bossen en natuurterreinen	160	162	165	168	171
Kinderboerderijen	25	26	48	48	48
Speelterreinen	232	249	226	245	276
Totaal Groenbeheer	2.560	2.588	2.658	2.712	2.778
Begraven	234	188	188	188	190
Maatschappelijk vastgoed	30.487	27.446	28.318	28.948	29.278
Wegen	2.873	5.461	2.884	3.703	3.819
Categorie overige infrastructuur					
Bermen	18	18	18	18	18
Schoonhouden openbare ruimte	614	622	633	644	656
Verkeersregelingen	311	305	303	337	348
Kunstwerken	1.581	1.480	1.495	1.518	1.546
Klein Straatmeubilair	21	21	21	21	21
Openbare verlichting	688	735	723	730	737
Totaal overige infrastructuur	3.233	3.181	3.193	3.268	3.326
Totaal onderhoud kapitaalgoederen	43.512	42.469	40.911	42.534	43.146

Beleidsdocumenten							
Documentnaam / jaar/categorie	vastgesteld	wegen	overige infra	riolering	groen	begraven	gebouwen
Uitvoeringsplan verhardingen	2014	✓					
Beleidsplan openbare verlichting	2008		✓				
Beheersplan kunstwerken	2011		✓				
Beleidsplan graffiti en wildplakken	2011		✓				
Beleids- en beheersplan verkeersregelinstallaties	2013		✓				
Gemeentelijke Rioleringsplan Assen (GWRP 2013 2018)	2013			✓			
Beheer van het openbaar vaarwater in Assen 2008 2013	2008			✓			
Groenstructuurvisie	2006				✓		
Groenbeheervisie	2008				✓		
Beleidsnota Natuur- en milieueducatie	2009				✓		
Stedelijk speelbeleidskader	2009				✓		
Het Groene Frame					✓		
Beleidsnotitie begraafplaatsen	2006					✓	
Beheersverordening gemeentelijke begraafplaatsen	2011					✓	
Agenda BOR	2017	✓	✓		✓		
Inrichtings- en beheerplan De Boskamp	2011					✓	
Beleidsnota Historie en toekomst Noorder- en Zuiderbegraafplaats inclusief lijst cultuurhistorisch waardevolle monumenten	2010					✓	
Contourennota vastgoed 2009-2013	2009						✓
Kaderbrief 2019 (onderdeel bezuinigingen)	2009	✓	✓	✓	✓		✓

Treasurybeleid

Uitvoering treasurybeleid

We zetten het bestaande op totaalfinanciering gebaseerde treasurybeleid in 2020 voort. We zorgen ervoor dat er continu inzicht is in de uitgaande en inkomende gemeentelijke geldstromen. De interne sturing is gericht op beperking van de schuldenlast, kostenefficiëntie, voorkoming van renterisico's en maatwerkfinanciering. We volgen de ontwikkelingen op de geld- en kapitaalmarkt nauwlettend.

We zorgen voor voldoende liquiditeit en solvabiliteit zodat we zowel op korte als op de langere termijn aan onze financiële verplichtingen kunnen voldoen. We bewaken de houdbaarheid van onze schuldpositie. We benutten kansen om de gemeentelijke schuldpositie en de rente- en aflossingsverplichtingen te verlichten.

We trekken alleen dan externe financieringsmiddelen aan als dat met het oog op de uitoefening en financiering van de publieke taak noodzakelijk is.

Het rentebeleid in de Begroting 2020 en de meerjarenramingen zijn gestoeld op duurzaamheid, financiële stabiliteit en op het voorkomen van budgettaire schommelingen. Die lijn hanteren we eveneens in het kader van de gemeentelijke grondexploitatie. We zien erop toe dat het interne rentebeleid en het daaraan gekoppelde verdelingsprincipe blijven voldoen aan de voorschriften en bepalingen in het BBV.

We werken met en binnen de kaders van de Wet Fido en het gemeentelijke treasurystatuut. De uitvoering van de treasurytaken zijn, om kwetsbaarheid te voorkomen, kennis te verbreden en te delen belegd bij het treasuryteam.

Ontwikkeling van de schuldpositie

De omvang van de vaste schuld van de gemeente neemt in 2020 als gevolg van reguliere aflossing met € 29,6 miljoen af ten opzichte van 2019. De gemeentelijke leningenportefeuille omvat begin 2020 in totaal vierentwintig langlopende leningen met een gezamenlijke omvang van € 221,8 miljoen. We houden er in de ramingen rekening mee dat we in 2020 vervangende financieringsmiddelen moeten aantrekken om geplande investeringen te financieren en de aflossingen op de bestaande leningen te herfinancieren.

We stemmen omvang en samenstelling van de in 2020 aan te trekken financieringsmiddelen zo goed mogelijk af op feitelijke liquiditeitsbehoefte en houden daarbij rekening met de ontwikkeling van de financieringspositie op korte en lange termijn. Voor invulling maken we zowel gebruik van de kredietfaciliteiten van de Bank Nederlandse Gemeenten als van in looptijd variërende kort- en langlopende geldleningen. Ook de actuele rente op de geld- en kapitaalmarkt speelt daarbij een rol.

Ontwikkeling schuldpositie						(bedragen x € 1 miljoen)
Omschrijving/ultimo jaar	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Omvang vaste schuld	176	201	183	200	187	192
Omvang vlottende schuld	0	0	0	0	p.m.	p.m.

Rentebeleid

Algemene beleidslijnen

We zetten het bestaande rentebeleid in 2020 voort. Dat beleid is gestoeld op duurzaamheid, financiële stabiliteit en op het voorkomen van budgettaire schommelingen. We calculeren vanuit dat oogpunt tevens rente over de eigen gemeentelijke financieringsmiddelen. Het interne rentebeleid en het daaraan gekoppelde rente-omslagstelsel voldoen aan de voorschriften en bepalingen uit het vernieuwde BBV.

Renteverwachtingen (rentevisie)

De bestaande schuldpositie en de verwachtingen met betrekking tot de ontwikkeling van de rente op de internationale geld- en kapitaalmarkt bepalen de omvang van de rentekosten die we voor de financiering van lopende en komende uitgaven in de Begroting 2020 en de gemeentelijke exploitatie moeten opnemen.

De rente op de geld- en kapitaalmarkt was in de afgelopen jaren mede als gevolg van monetaire beleid van de Europese Centrale Bank (ECB) ongekend laag. Via herstructurering van de leningenportefeuille is zo optimaal mogelijk van die situatie gebruik gemaakt. Dat heeft geresulteerd in een aanzienlijke reductie van de jaarlijks verschuldigde rente. De gemiddelde rente op de huidige leningenportefeuille kon door die aanpak voor langere tijd worden teruggebracht tot onder de twee procent. Mogelijkheden voor verdergaande verlaging zijn daarmee de eerstkomende jaren uitgeput. Het interne rente-omslagpercentage en de interne renteverdeling zijn de op nieuwe situatie afgestemd.

Het rentepeil op de geld- en kapitaalmarkt is van veel factoren en internationale ontwikkelingen afhankelijk. Het bestuur van de ECB heeft besloten om met ingang van 2019 te stoppen met het opkoopbeleid van staatsleningen. Dat beleid was gericht op het verruimen van de geldhoeveelheid, het laag houden van het rentepeil en het stimuleren van de economische groei in de eurozone. Gezien de mondiale ontwikkelingen in de economische groei heeft de Europese Centrale Bank besloten dat de rentetarieven ten minste de gehele eerste helft van 2020 op hun huidige niveau zullen blijven, en in ieder geval zo lang als nodig is. Daarnaast blijft de geldhoeveelheid op peil door het besluit van de ECB tot het herinvesteren van de aflossingen op de effecten in het kader van het opkoopbeleid. In onze ramingen houden wij daarom rekening met een ongewijzigd renteniveau (zie tabel).

Voor 2020 hanteren we de volgende rentetarieven:

Rentetarieven 2020			
omschrijving/begrotingsjaar	2018	2019	2020
Calculatierente interne financiering	2,2%	2,2%	2,2%
Calculatierente externe financiering tot kasgeldlimiet	2,0%	2,0%	2,0%
Calculatierente externe financiering boven kasgeldlimiet	2,0%	2,0%	2,0%
Indexatie amortisatie reserves algemene dienst	2,2%	2,2%	2,2%
Indexatie overige reserves	0%	0%	0%
Rente grondexploitatie	1,5%	1,3%	1,1%
Calculatierente interne doorbelasting	2,2%	2,2%	2,2%

Financieringsbehoefte

We hebben de omvang van de gemeentelijke financieringsbehoefte voor 2020, rekening houdend met de voor het komend jaar geplande investeringen en met inachtneming van de bepalingen in het Besluit Begroting en Verantwoording als volgt bepaald.

Financieringsbehoefte 2020		(bedragen x € 1 miljoen)
Omschrijving		bedrag
Te financieren activa		
- Algemene dienst		440,5
- Grondexploitatie		22,0
Totaal te financieren activa		462,5
Beschikbare financieringsmiddelen		
- Vaste geldleningen ca		221,8
- Reserves en voorzieningen algemene dienst		136,3
- Reserves en voorzieningen grondexploitatie		30,2
- Transitoria		9,1
Totaal beschikbare financieringsmiddelen		397,6
Gecalculeerde financieringsbehoefte per 1-1-2020		64,9

Rentebegroting en -toerekening

Rentebegroting

De interne rekenregels zijn afgestemd op het vernieuwde Besluit Begroting en Verantwoording (BBV). Die schrijven voor dat de gemeente bij de bepaling van het rente-omslagpercentage moet uitgaan van het gewogen gemiddelde van de rente, die de gemeente betaalt voor de lopende geldleningen. Het gaat dan zowel om de vaste geldleningen (looptijd van één jaar of langer) als om kasgeldleningen (looptijd van minder dan één jaar). De raming van de rentelasten voor de geldleningen die de gemeente in 2020 mogelijk moet aangaan wordt gebaseerd op de renteverwachtingen (rentevisie). Voor 2020 is de rente-omslag als resultaat daarvan opnieuw bepaald op rond 2,2 %.

De voor 2020 geraamde rentetarieven, de voor het komende jaar gecalculeerde financieringsbehoefte en het voor de interne verdeling van de rente te hanteren omslagpercentage resulteren voor 2020 in de hiernavolgende rentebegroting :

Rentebegroting 2020				(bedragen x € 1.000)
Lasten	Resultaat 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	
Rente vaste geldleningen	3.928	4.352	4.166	
Rente reserves en voorzieningen	4.679	4.115	3.665	
Rente kortgeld financiering	-11	561	561	
Rente rekening-courant Grondbedrijf	617	601	586	
Overige rentekosten	115	109	109	
Vergoedingsrente gemeentelijke heffingen	0	0	0	
Voordeel renteomslag	0	586	920	
Totaal lasten	9.328	10.323	10.006	

Baten	Resultaat 2018	Begroting 2019	Begroting 2020
Rente geldleningen uitgegeven (u.g)	0	1	0
Rente overtollige financieringsmiddelen	0	0	0
Rente grondexploitatie	852	879	828
Rente investeringen	8.360	9.444	9.177
Bouwrente	24	0	0
Nadeel renteomslag	92	0	0
Totaal baten	9.328	10.323	10.006

Rentetoerekening

De nieuwe begrotings- en verantwoordingsvoorschriften schrijven voor dat gemeenten de wijze waarop ze de rentelasten aan de gemeentelijke producten, programma's en projecten toerekenen in de begroting en in de jaarrekening zichtbaar maken.

Renteschema 2020		(bedragen x € 1.000)
Omschrijving		bedrag
a. Externe rentelasten korte en lange financiering		
- Vaste geldleningen		4.166
- Korte termijn financiering		561
Totaal a. Externe rentelasten korte en lange financiering		4.727
b. Totaal b. Externe rentebaten		1
Saldo rentelasten en baten		4.726
c. Rente die wordt doorberekend		
- c1. Rente die aan de grondexploitatie wordt doorberekend		-242
- c2. Rente projectfinanciering die aan betreffende taakveld wordt toegerekend		0
- c3. Rentebaten door verstrekte leningen die aan taakveld worden toegerekend		0
Totaal c. Rente die wordt doorberekend		-242
Totaal aan taakvelden toe te rekenen externe rente (a+b+c)		4.483
d. Rente over eigen vermogen en voorzieningen		
- d1. Rente over eigen vermogen		3.123
- d2. Rente over voorzieningen		651
Totaal d. Rente over eigen vermogen en voorzieningen		3.774
Totaal aan taakvelden toe te rekenen rente (a+b+c+d)		8.257
e. Aan taakvelden toegerekende rente (renteomslag)		9.177
f. Renteresultaat op het taakveld treasury (e – [totaal a+b+c+d])		920
Renteomslagpercentage		1,8

Risicobeheer

Wettelijke normen

Om risico's en ongewenste budgettaire effecten van rentefluctuaties te beperken kent de Wet financiering decentrale overheden (Wet Fido) een tweetal normen waar gemeenten zich in de uitvoering van het treasurybeleid aan dienen te houden. Dat zijn de renterisiconorm en de kasgeldlimiet. Daarnaast stelt de wet, eveneens met het oog op risicobeheersing, beperkingen aan het extern beleggen van overtollige financieringsmiddelen. Die liggen vast in de Regeling schatkistbankieren decentrale overheden.

Renterisiconorm en kasgeldlimiet		(bedragen respectievelijk in percentage en x € miljoen)		
Norm	Percentage	Rekening 2018	Begroting 2019	Begroting 2020
Renterisiconorm	20,0	69,7	66,0	63,7
Kasgeldlimiet	8,5	29,6	28,1	27,1
Schatkistbankieren	0,75	2,6	2,5	2,4

Renterisiconorm

De renterisiconorm is het bedrag dat de gemeente in een jaar maximaal mag (her)financieren. Dit om te voorkomen dat er in enig jaar een te grote concentratie van aflossingen en renteherzieningen op lopende leningen plaatsvindt en om grote schommelingen in de jaarlijkse rentekosten tegen te gaan.

Het renterisicobedrag wordt op basis van de Wet Fido berekend als de som van de renteherzieningen en de aflossingen. Het totale renterisicobedrag mag niet groter zijn dan 20 % van het begrotingstotaal. Voor het begrotingsjaar 2020 bedraagt de norm € 63,7 miljoen. Uit de onderliggende berekening blijkt dat het renterisico in de leningenportefeuille in 2020 goed is gespreid en er de komende jaren sprake is van voldoende ruimte onder de norm.

Renterisiconorm		(bedragen respectievelijk in percentage en x € miljoen)	
Norm	Rekening 2018	Begroting 2019	Begroting 2020
Renteherziening	0	0	0
Aflossingen	12,5	13,5	29,6
Totaal renterisico	12,5	13,5	29,6
Risiconorm	69,7	66,0	63,7
Ruimte onder norm	57,2	52,5	34,1
Overschrijding norm	0	0	0

Kasgeldlimiet

De kasgeldlimiet begrenst de omvang van de netto kortlopende schuld van de gemeente. Hij geeft het volume aan dat de gemeente maximaal mag invullen met geldleningen met een looptijd korter dan 1 jaar. Het maximum bedraagt 8,5 % van het begrotingstotaal van de begroting. Op basis van de cijfers in de Begroting 2020 bedraagt de norm voor het komende jaar € 27,1 miljoen.

De gemeente mag de kasgeldlimiet niet meer dan drie achtereenvolgende kwartalen overschrijden. Als die situatie zich voordoet moet de gemeente de provincie daarover informeren en een plan aanbieden waarin wordt aangegeven hoe en op welke termijn weer aan de kasgeldlimiet wordt voldaan. We maken bij de voorziening in de dagelijkse financieringsbehoefte zo optimaal mogelijk gebruik van de gunstige rentestanden op de geld- en/of de kapitaalmarkt.

Schatkistbankieren

Invoering van het schatkistbankieren beperkt de eigen beleggingsmogelijkheden van de gemeente. Als er sprake is van overtollige financieringsmiddelen waarvan de omvang uit gaat boven het wettelijk vastgestelde drempelbedrag dan worden die middelen door het Rijk afgeroomd ten gunste van de 'schatkist' bij het Ministerie van Financiën.

De wettelijke limiet bedraagt in 2020 0,75 % van het gemeentelijk begrotingstotaal. Op basis van de norm is voor Assen in 2020 een drempelbedrag van toepassing is van € 2,4 miljoen. Het treasurybeleid is gericht op voorkoming van overliquiditeit. We zijn daarin echter ook afhankelijk van omvang en verloop van inkomende geldstromen. Dat impliceert dat schatkistbankieren niet volledig op voorhand kan worden uitgesloten.

Kredietrisico

Assen voert een terughoudend beleid met betrekking tot het verstrekken van geldleningen aan en garantstelling ten behoeve van derden. Dit is alleen aan de orde als met het verstrekken van een geldlening of een garantie een publiek belang gediend is en vast staat dat belang ook als zodanig door de raad wordt erkend. Daarnaast zal de geldlening of de garantstelling met voldoende zekerheden bijvoorbeeld in de vorm van vestiging van het recht van hypotheek of pandrecht, geborgd moeten zijn zodat rente, aflossing en/of terugbetaling veilig zijn gesteld.

We continueren dit beleid in 2020. De Begroting 2020 voorziet dan ook niet in het verstrekken van geldleningen aan derden of garanties voor geldleningen. Hierover wordt in 2020 als die situatie zich voor gaat doen op basis van een separaat voorstel door de raad besloten.

Op basis van in het verleden genomen besluiten is per 1 januari 2020 sprake van de volgende aan derden verstrekte geldleningen. Daarnaast zijn in dit overzicht ook de te verstrekken geldleningen opgenomen in het kader van het bestuursakkoord. Het gaat hier om startersleningen en verzilverleningen.

Overzicht aan derden verstrekte geldleningen (bedragen x € 1.000)			
Kedietnemer	Risico/zekerheid	Schuldrestant	% totaal
Stimuleringsfonds Volkshuisvesting <i>Startersleningen</i>	De ingelegde gelden komen terug via het revolvingsysteem.	3.041	50
Stimuleringsfonds Volkshuisvesting <i>Zonneleningen</i>	De ingelegde gelden komen door tijdsverloop in de vorm van aflossing terug.	2.273	38
Stimuleringsfonds Volkshuisvesting <i>Verzilverleningen</i>	De ingelegde gelden komen door tijdsverloop in de vorm van aflossing terug	500	8
Gemeentelijk personeel <i>Hypothecaire leningen ten behoeve van aankoop van een woning</i>	Recht van hypotheek	179	4
Totaal aan derden verstrekte geldleningen		5.993	100

Paragraaf 5. Bedrijfsvoering

Algemeen

De bedrijfsvoeringsparagraaf geeft aanvullende informatie op het programma bedrijfsvoering.

Uitgangspunten

De loonsomraming voor 2020 is gebaseerd op de in de Begroting 2019 vastgestelde formatie en op verdere afzonderlijke besluitvorming op de formatie in 2019 met doorwerking naar 2020. Verder is rekening gehouden met voorgenomen beleidsmaatregelen met formatieve consequenties voor 2020. Vertrekpunt voor de loonsom is het salarisspeil eind 2020 op basis van de nieuwe cao-gemeenten 2019-2020 die per 1 oktober 2019 met terugwerkende kracht tot 1 januari 2019 is ingegaan. Dit betreft salarisverhogingen van 3,25% per 1 oktober 2019, 1% per 1 januari 2020, 1% per 1 juli 2020 en 1% per 1 oktober 2020. In de meerjarenprognose wordt rekening gehouden met een salarisontwikkeling in 2021 van 2,9%, in 2022 van 2,5% en in 2023 van 2,3%. Deze percentages zijn gebaseerd op de in de Meicirculaire 2019 opgenomen loonvoet sector overheid.

Verder is rekening gehouden met de gevolgen van jaarlijkse periodieke verhogingen en het persoonsgebonden budget van € 456 per fte. Voor vergoedingen en toelagen aan het personeel is een (gemiddeld) bedrag van € 119 per fte beschikbaar. Naast de loonsom is voor beheerskosten binnen de bedrijfsvoering een aantal normbedragen van toepassing. Zo bedraagt het budget voor vorming en opleiding 1,38% van de loonsom. Voor de overige personeelskosten per team is gerekend met een bedrag van € 248 per fte.

De toegepaste prijsindex op de prijsgevoelige bedrijfsvoeringsbudgetten bedraagt 1,4%. Voor de prognoses 2021-2022 is als aanname rekening gehouden met een prijsontwikkeling van jaarlijks 1,7% en voor 2023 1,8%. Deze percentages zijn conform de afgegeven prijsindexen in de Meicirculaire 2019.

Middeleninzet bedrijfsvoering

De kosten van de bedrijfsvoering zijn gesplitst in directe taken en ondersteuningstaken (overhead). Hiervoor zijn diverse tabellen opgenomen in deze paragraaf. Voor wat betreft de toerekening van de bedrijfsvoeringkosten aan de taakvelden is een overzicht opgenomen van de personele inzet op deze taakvelden.

Middelen bedrijfsvoering				(bedragen x € 1.000)	
omschrijving	Realisatie 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Verschil	
				in €	in %
Personeelskosten	44.563	45.448	46.762	-1.315	3%
Beheerkosten	8.342	7.489	7.519	-30	0%
Kapitaallasten	2.328	2.998	2.451	547	-22%
Frictiekosten	599	455	347	-108	-31%
Storting frictievoorziening	350	0	0	0	0%
Totaal lasten	56.182	56.390	57.079	-690	1%

omschrijving	Realisatie 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Verschil	
				in €	in %
Inkomsten uit detachering van medewerkers	1.198	554	498	-56	-11%
Overige inkomsten bedrijfsvoering	1.215	719	719	0	0%
Toerekening bedrijfsvoeringskosten aan projecten en grondexploitatie	6.016	6.466	6.792	327	5%
Onttrekking frictievoorziening	599	455	347	-108	-31%
Onttrekking Gemeentelijk Sociaal Deelfonds	375	0	0	0	0%
Totaal baten	9.403	8.194	8.356	163	2%
Totaal middelen bedrijfsvoering	46.779	48.196	48.723	-527	1%

Personeelskosten € 1,3 miljoen

Bij de bepaling van de loonsom is rekening gehouden met salaris, autonome en formatieve ontwikkelingen. De loonsom is met name toegenomen door reguliere indexering als gevolg van de nieuwe cao-gemeenten 2019-2020, die gefaseerd wordt doorgevoerd tot totaal 6,25%.

De formatie is uitgebreid met name ten behoeve van de Energietransitie. Daartegenover is de formatie afgenomen als gevolg van het vervallen van tijdelijke formatie. Per saldo is de totale formatie nagenoeg gelijk gebleven.

Een aantal opgenomen stelposten (onder andere als gevolg van de samenwerking in SDA-verband) is komen te vervallen met ingang van 2020.

Beheerskosten € 0,0 miljoen

De centralisatie van ict-budgetten is in deze begroting op basis van realistische inschatting uitgewerkt. Door verschuivingen en vrijval van kapitaallasten van ict-investeringen is dit budgettair neutraal.

Kapitaallasten - € 0,5 miljoen

De kapitaallasten zijn met name afgenomen doordat steeds meer softwareleveranciers zijn overgegaan van meerjarige naar jaarlijkse licenties. Dit heeft een verschuiving van kapitaallasten naar beheerskosten tot gevolg. Daarnaast is een aantal grotere investeringen zoals vervanging van het netwerk uitgesteld.

Frictiekosten en -voorziening - € 0,1 miljoen

Voor dekking van de kosten van personele frictie, die zijn ontstaan als gevolg van bezuinigingen en organisatie-ontwikkelingen, is een voorziening getroffen. Begin 2019 was hiervan nog € 1,8 miljoen beschikbaar.

De voorziening is bestemd voor dekking van de kosten van personeel vallend onder de noemer 'van werk naar werk'. De frictievoorziening is toereikend om de financiële consequenties van medewerkers die eind 2018 boventallig waren op te kunnen vangen. De voorziening wordt zo nodig op de lopende verplichtingen bijgesteld. Door minder lasten is ook de onttrekking aan de frictievoorziening lager.

Inkomsten - € 0,3 miljoen

De toerekening van kosten aan projecten en de grondexploitatie is aangepast aan de loonontwikkeling.

Kosten directe bedrijfsvoering en kosten ondersteuning (overhead)

Onderstaande tabellen geven inzicht in de omvang van de bedrijfsvoeringskosten van het primair proces en de kosten van overhead. Personeelskosten van medewerkers en overige kosten die direct verband houden met de uitvoering van het beleid worden gerekend tot de directe kosten.

Alle kosten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van de medewerkers in het primaire proces worden

gerekend tot de overhead. Deze kosten bestaan uit alle loonkosten van de zogenaamde PIOFACH-functies (Personeelszaken, Informatievoorziening, Organisatie, Financiën, Automatisering, Communicatie en Huisvesting), ict-kosten, huisvestingskosten, uitbestedingskosten bedrijfsvoering en rentekosten die niet zijn toe te rekenen aan het primaire proces.

Kosten directe bedrijfsvoering				(bedragen x € 1.000)	
omschrijving	Realisatie 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Verschil	
				in €	in %
Personeelskosten	30.450	28.162	28.880	-717	2%
Beheerkosten	4.674	4.641	4.644	-3	0%
Kapitaallasten	825	1.858	1.514	344	-23%
Frictiekosten	599	455	347	-108	-31%
Inkomsten bedrijfsvoering	-1.484	-467	-435	-32	-7%
Toerekening bedrijfsvoeringskosten aan projecten en grondexploitatie	-3.736	-3.647	-3.870	223	6%
Mutaties frictievoorziening	-249	455	347	-108	-31%
Onttrekking Gemeentelijk Sociaal Deelfonds	-375	0	0	0	0%
Totaal kosten directe bedrijfsvoering	30.704	30.547	30.732	-185	1%

Kosten ondersteuning (overhead)				(bedragen x € 1.000)	
omschrijving	Realisatie 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Verschil	
				in €	in %
Personeelskosten	14.113	17.285	17.882	-597	3%
Beheerkosten	3.668	2.848	2.875	-27	1%
Kapitaallasten	1.502	1.140	937	203	-22%
Inkomsten ondersteuning	-929	-806	-782	-24	-3%
Toerekening overhead aan projecten en grondexploitatie	-2.280	-2.818	-2.922	104	4%
Totaal kosten ondersteuning	16.074	17.649	17.991	-342	2%

In de tabel overheadkosten zijn geen huisvestingskosten opgenomen. Huisvesting die wordt gerekend tot de overhead heeft betrekking op kantoorruimten. Dit zijn ruimten voor de uitvoering van de algemene taken van de gemeentelijke organisatie. Deze kosten vallen onder het programma Vastgoed. Dit betreft een totaalbedrag van circa € 2,3 miljoen. De totale lasten van de ondersteuning (overhead) ten behoeve van het primaire proces bedragen daarmee circa € 20 miljoen.

Specificatie kosten overhead				(bedragen x € 1.000)	
omschrijving	Realisatie 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Verschil in €	in %
Management	3.436	3.602	4.092	-490	12%
Dienstverlening	517	530	553	-23	4%
Financiën	2.131	2.377	2.395	-18	1%
P&O / HRM	1.452	1.473	1.488	-15	1%
Inkoop	219	265	291	-26	9%
Communicatie	646	410	439	-29	7%

omschrijving	Realisatie 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Vershil in €	in %
Informatiemanagement	419	775	527	248	-47%
Juridische zaken	896	805	853	-48	6%
Bestuurszaken/-ondersteuning	790	946	931	15	-2%
Informatievoorz. en Automatisering (ICT)	5.035	6.036	5.999	37	-1%
Facilitaire zaken en huisvesting	4.150	4.549	4.826	-277	6%
Gegevensbeheer en Informatievoorziening	769	744	774	-30	4%
Managementondersteuning	813	829	836	-7	1%
Totaal	21.273	23.342	24.004	-662	3%
Toerekening kosten overhead aan derden	-929	-806	-782	-24	-3%
Toerekening aan projecten en grondexploitatie	-2.280	-2.818	-2.922	104	4%
Totaal overhead	18.064	19.717	20.300	-583	3%
Progr. Vastgoed en Grondbedrijf (huisvest.)	1.990	2.068	2.309	241	10%
Totaal overhead Bedrijfsvoering	16.074	17.649	17.991	-342	2%

Toelichting kosten overhead

De kosten van overhead zijn per saldo met € 0,3 miljoen toegenomen met name als gevolg van de nieuwe cao-gemeenten 2019-2020, een aantal vervallen stelposten en incidentele middelen.

Toerekening kosten Bedrijfsvoering				(bedragen x € 1.000)	
omschrijving	Realisatie 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Vershil	
				in €	in %
Lasten					
directe taken	35.950	34.709	35.445	-736	2%
overhead	19.283	21.160	21.286	-126	1%
frictiekosten	599	455	347	108	-31%
storting frictievoorziening	350	0	0	0	0%
Lasten programma Bedrijfsvoering	56.182	56.325	57.078	-753	1%
Baten					
derden	2.413	1.297	1.357	60	4%
projecten en investeringen	4.438	5.436	5.516	80	1%
grondexploitatie	1.578	941	1.135	194	17%
onttrekking frictievoorziening	599	455	347	-108	-31%
Baten programma Bedrijfsvoering	9.028	8.129	8.355	226	3%
Totaal toerekening	47.154	48.196	48.723	-527	1%

Projectmatige dekking

In de personeelskosten is rekening gehouden met dezelfde omvang van de projectenportefeuille als in 2019. De toerekening van kosten is aangepast aan de loonontwikkeling. Dit vertaalt zich in een bijgestelde toerekening van bedrijfsvoeringskosten aan projecten, investeringen en grondexploitaties.

Effect op programma Bedrijfsvoering

Alle hiervoor genoemde ontwikkelingen hebben per saldo geleid tot een uitzetting van € 0,5 miljoen (+ 1%) op het programma Bedrijfsvoering (directe en ondersteunende taken).

Personeelsformatie

Personeelsformatie(fte's)					
omschrijving	Realisatie 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Verschil	
				in fte's	in %
Bedrijfsvoering algemeen	594	608	607	-1	-0,2%
Totale formatie	594	608	607	-1	-0,2%

Ontwikkeling personeelsformatie

Ten opzichte van 2019 is de totale personeelsformatie afgenomen met 1 fte. Deze daling is met name het gevolg van het vervallen van tijdelijke extra capaciteit voor directe taken. De capaciteit voor overhead is gelijk gebleven.

Formatie behorende tot de overhead (fte's)					
omschrijving	Realisatie 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Verschil	
				in fte's	in %
Management	30	31	31	0	0%
Financiën	25	25	25	0	0%
P&O / HRM	14	13	14	1	7%
Inkoop	4	3	3	0	0%
Communicatie	7	5	5	0	0%
Juridische zaken	5	6	6	0	0%
Bestuurszaken/-ondersteuning	6	7	7	0	0%
Informatievoorz. en Automatisering (ict)	36	38	38	0	0%
Facilitaire zaken en huisvesting	15	17	17	0	0%
DIV	6	6	6	0	0%
Managementondersteuning	15	15	14	-1	-7%
Totale overhead	164	167	167	0	0%

Personele inzet op taakvelden

Het overzicht van de personele inzet op taakvelden is bedoeld om de stuurinformatie voor de raad tot stand te brengen. De bestaande programma- en productindeling is echter gehandhaafd als basis voor allocatie, autorisatie en verantwoording. Binnen de bestaande programma-indeling worden de totale bedrijfsvoeringskosten

toegerekend aan het programma Bedrijfsvoering. Ondanks dat de kosten van de bedrijfsvoering volledig worden toegerekend aan het programma Bedrijfsvoering, geeft de volgende tabel inzicht in de personele inzet per taakveld.

Deze tabel is afgeleid van de personele inzet per programma en beleidsthema, zoals deze is opgenomen in de begroting. Niet alle taakvelden zijn opgenomen in dit overzicht, omdat niet alle bestaande beleidsthema's gerelateerd zijn aan een taakveld. Alle bedrijfskosten die direct verbonden zijn aan activiteiten/taken/producten die gericht zijn op de externe klant, zijn aan de betreffende taakvelden toegerekend. De overhead is verantwoord op een separaat taakveld binnen het hoofdtaakveld Bestuur en ondersteuning.

Personele inzet 2020 op taakvelden		
Hoofdtaakveld / Taakveld	uren (x 1.000)	fte's
Bestuur en ondersteuning		
Bestuur	3.858	3
Burgerzaken	76.123	54
Overhead	237.386	167
Overhead (vastgoed, bedrijfsgebouwen)	3.593	3
onroerendezaakbelasting woningen	4.691	3
Totaal Bestuur en ondersteuning	325.652	229
Veiligheid		
Crisisbeheersing en brandweer	5.885	4
Openbare orde en veiligheid	13.914	10
Totaal Veiligheid	19.798	14
Verkeer, vervoer en waterstaat		
Verkeer en vervoer	36.696	26
Parkeren	19.336	14
Economische havens en waterwegen	1.015	1
Openbaar vervoer	28	0
Totaal Verkeer, vervoer en waterstaat	57.074	40
Economie		
Economische ontwikkeling	6.732	5
Bedrijfsloket en bedrijfsregelingen	3.769	3
Totaal Economie	10.501	7
Onderwijs		
Onderwijshuisvesting	12.091	9
Onderwijsbeleid en leerlingzaken	11.264	8
Totaal Onderwijs	23.355	16

Hoofdtakveld / Taakveld	uren (x 1.000)	fte's
Sport, cultuur en recreatie		
Sportbeleid en activering	2.865	2
Sportaccommodaties	6.735	5
Cultuurpresentatie, -productie en -participatie	6.705	5
Musea	408	0
Media	700	0
Openbaar groen en (openlucht) recreatie	70.753	50
Totaal Sport, cultuur en recreatie	88.167	62
Sociaal Domein		
Samenkracht en burgerparticipatie	23.737	17
Wijkteams	5.929	4
Inkomensregelingen	5.747	4
Begeleide participatie	244	0
Arbeidsparticipatie	324	0
Maatwerkvoorzieningen (Wmo)	6.085	4
Maatwerkdienstverlening 18+	24.016	17
Maatwerkdienstverlening 18-	25.919	18
Geëscaleerde zorg18+	29.999	21
Geëscaleerde zorg 18-	11.103	8
Totaal Sociaal Domein	133.102	94
Volksgezondheid en milieu		
Volksgezondheid	173	0
Riolering	22.343	16
Afval	43.765	31
Milieubeheer	7.128	5
Begraafplaatsen en crematoria	8.173	6
Totaal Volksgezondheid en milieu	81.582	57
Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening & stedelijke vernieuwing		
Ruimtelijke ordening	20.276	14
Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	11.147	8
Wonen en bouwen	31.256	22
Totaal Volkshuisvesting, RO & stedelijke vernieuwing	62.679	44
Projecten en investeringen	52.270	37
Inzet ten behoeve van derden	7.427	5
Totaal Personele inzet 2019	861.608	607

Investeringsen

Investeringsprogramma 2019 - 2023 Bedrijfsvoering					(bedragen € x 1.000)
Programma/Beleidsproduct	t/m 2019	2020	2021	2022	2023
Ict	1.341	1.543	786	280	150
Materieel	467	856	557	1.468	0
Kantoorinventaris	119	360	0	0	0
Overige	558	12	450	0	0
Totaal Bedrijfsvoering	2.485	2.770	1.793	1.748	150

Meerjarenprognose bedrijfsvoering

Meerjarenprognose Bedrijfsvoering (bedragen x € 1.000)				
Omschrijving	Begroting 2020	Meerjarenprognose		
		2021	2022	2023
Kosten bedrijfsvoering				
Personeelskosten	46.762	48.022	49.151	50.158
Beheerskosten	7.519	7.595	7.719	7.852
Kapitaallasten	2.451	2.376	2.345	2.289
Inkomsten bedrijfsvoering	-8.009	-8.120	-8.230	-8.343
Totaal kosten bedrijfsvoering	48.723	49.873	50.985	51.956
Toerekening bedrijfsvoering				
Programma Bedrijfsvoering direct	35.037	34.246	34.947	35.545
Programma Bedrijfsvoering overhead	21.695	23.747	24.268	24.754
Toerekening bedrijfsvoeringskosten aan projecten	-4.483	-4.488	-4.491	-4.494
Inkomsten derden	-1.217	-1.232	-1.245	-1.258
Progr. Vastgoed en Grondbedrijf	-2.309	-2.400	-2.494	-2.591
Totaal toerekening	48.723	49.873	50.985	51.956

Paragraaf 6. Verbonden partijen

Algemeen

De gemeente Assen heeft een aantal verbonden partijen die voor de gemeente taken uitvoeren of met wie de gemeente samenwerkt om doelen voor de Asser samenleving te bereiken. Achter het begrip 'verbonden partijen' gaat een grote verscheidenheid schuil aan organisaties, constellaties, inhoud en geld.

De financiële belangen van de gemeente in deze partijen variëren van enkele duizenden euro's tot vele miljoenen euro's. Volgens het Besluit Begroting en verantwoording (BBV) moeten gemeenten in de Begroting een paragraaf 'verbonden partijen' opstellen.

Het doel van deze paragraaf is op een centrale plaats inzicht verschaffen in, en informatie verstrekken over, alle partijen waarmee de gemeente bestuurlijke en financiële banden onderhoudt. Inzicht hierin is relevant omdat betrokken partijen direct of indirect belast (kunnen) zijn met uitvoering van beleid dat door de gemeente aan de betreffende partij is overgedragen en daarmee gemeentelijke middelen gemoeid kunnen zijn en financiële risico's worden gelopen.

Kadernota en uitvoeringsnota

In de notitie Verbonden partijen van de commissie BBV is geregeld dat de visie en beleidsvoornemens omtrent verbonden partijen vastgelegd moeten worden in een nota Verbonden partijen. Medio 2017 heeft de raad de kadernota Governance verbonden partijen vastgesteld. Met deze kadernota hebben we de spelregels bepaald voor de wijze waarop wij omgaan met verbonden partijen. Deze nota geeft richting aan governance, aan de hand van het instellen, sturen, controleren en evalueren van de samenwerking met verbonden partijen. Hierdoor kan invulling worden gegeven aan de beoordeling (van het uitvoeren van de op afstand gezette taak door een verbonden partij) en verantwoording door een verbonden partij.

Daarnaast heeft het college medio 2017 de uitvoeringsnota Verbonden Partijen vastgesteld. Deze uitvoeringsnota vormt een handreiking voor het college en de ambtelijke organisatie bij het vormgeven, onderhouden, evalueren en heroverwegen van samenwerkingsrelaties met verbonden partijen. Dit onder andere op basis van de kenmerken van een verbonden partij, een samenhangend risicoprofiel van een verbonden partij en het toepassen van het gewenste stuur- en beheersinstrumentarium (soft controls en hard controls) per verbonden partij. Daarnaast biedt deze nota duidelijkheid over interne rollen en de daarbij behorende taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden.

Definitie verbonden partijen

De gemeente heeft verschillende mogelijkheden om het publiek belang te behartigen. Eén daarvan is, op afstand zetten van publieke taken en deze onderbrengen bij een verbonden partij: een privaatrechtelijke of een publiekrechtelijke organisatie waarin de gemeente een bestuurlijk én een financieel belang heeft.

Volgens de BBV wordt bestuurlijk belang gedefinieerd als: 'Zeggenschap, hetzij uit hoofde van vertegenwoordiging in het bestuur hetzij uit hoofde van stemrecht' en financieel belang als: 'Een aan de verbonden partij ter beschikking gesteld bedrag dat niet verhaalbaar is als de verbonden partij failliet gaat onderscheidenlijk het bedrag waarvoor aansprakelijkheid bestaat indien de verbonden partij haarverplichtingen niet nakomt'. Een organisatie waarin de gemeente alleen een financieel belang heeft, met name bij subsidierelaties, is daarom geen verbonden partij volgens de definitie in het BBV.

Gemeenschappelijke regelingen

Drents Archief, GR, Assen					(bedragen in € x 1.000)
ontvangst + bijdrage -	verwacht eigen vermogen		verwacht vreemd vermogen		verwacht resultaat 2020
	1-jan	31-dec	1-jan	31-dec	
- 121	135	135	75	62,5	0
Doel	Wettelijke taak archiefbeheer Rijk en gemeente Assen. Toegankelijk maken van gemeentelijk archief voor publiek. Vanuit gemeente publiekstaak inzien digitale bestemmings- en bouwplannen.				
Bestuurlijk belang	Lid AB en DB, besluit bij meerderheid van stemmen.				
Financieel belang	Jaarlijkse exploitatiebijdrage.				
Ontwikkelingen	Groei fysieke aantal bezoekers voor archiefzaken & publiekstaak gemeente. Nieuwe services zoals Routeapps en meer sociale media inzet. Rijksbeleid zet in op nieuwe koers archieffunctie (digitaal); hierover in discussie met regionale archieven.				
Veranderingen in het belang	Toename belang door overheveling publiekstaken gemeente naar archief.				

Eems Dollard Regio (EDR), GR, Nieuweschans					(bedragen in € x 1.000)
ontvangst + bijdrage -	verwacht eigen vermogen		verwacht vreemd vermogen		verwacht resultaat 2020
	1-jan	31-dec	1-jan	31-dec	
- 7	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.
Doel	Economische en culturele stimulering.				
Bestuurlijk belang	Lid openbaar lichaam.				
Financieel belang	Jaarlijkse bijdrage.				
Ontwikkelingen	Begrotingscijfers zijn nog niet bekend.				
Veranderingen in het belang	Geen				

Gemeenschappelijke gezondheidsdienst Drenthe (GGD) GR, Assen					(bedragen in € x 1.000)
ontvangst + bijdrage -	Verwacht eigen vermogen		Verwacht vreemd vermogen		Verwacht resultaat 2020
	1-jan	31-dec	1-jan	31-dec	
-2.507	2.422	2.733	2.369	2.369	0
Doel	Uitvoering van wettelijke taken van de gemeente op het gebied van de publieke gezondheidszorg, een bijdrage leveren aan de publieke gezondheidszorg met afstemming op de curatieve gezondheidszorg en de geneeskundige hulpverlening voor 12 Drentse gemeenten.				
Bestuurlijk belang	Lid AB en DB, besluit bij meerderheid van stemmen.				
Financieel belang	Jaarlijkse exploitatiebijdrage.				
Ontwikkelingen	In de Begroting 2020 heeft de GGD de belangrijkste ontwikkelingen geschetst.				
Veranderingen in het belang	Voor een aantal wettelijke bedrijfsvoeringstaken (Arbo preventie, informatiebeveiliging en klachtenbegeleiding/afhandeling) is aanvullende formatie en expertise nodig. Conform Kaderbrief 2020 is extra financiering opgenomen in de Begroting 2020. In de Begroting 2020 zijn de cao-stijging en indexering vanuit de Kaderbrief 2020 verwerkt.				

Gemeenschappelijke Kredietbank Drenthe (GKB), GR, Assen					(bedragen in € x 1.000)
ontvangst + bijdrage -	Verwacht eigen vermogen		Verwacht vreemd vermogen		Verwacht resultaat 2020
	1-jan	31-dec	1-jan	31-dec	
-1.250	10	16	17.239	17.044	6
Doel	Op maatschappelijk en zakelijk verantwoorde wijze voorzien in de behoefte aan onder andere geldkrediet, schuldhelpverlening, budgetbeheer en beschermingsbewind. (wettelijke taken wet gemeentelijke schuldhelpverlening).				
Bestuurlijk belang	GR van drie Drentse gemeenten, lid AB en DB, besluit bij meerderheid van stemmen.				
Financieel belang	Handhaving kostendeekkende exploitatie.				
Ontwikkelingen	In 2017 heeft een strategische herijking plaatsgevonden. Er is een pakket aan maatregelen afgesproken waar de GKB ook in 2020 deels nog invulling aan moet gaan geven. Het gaat hierbij onder meer om het uit faseren van contracten met gemeenten die geen deelnemer zijn in de gemeenschappelijke regeling (DVO-gemeenten) en het in verder in overeenstemming brengen van het personeelsbestand (overhead) met een lager omzetniveau. De kosten voor de dienstverlening nemen toe door hogere tarieven voor schuldhelpverlening en meer complexe schuldproblematiek.				
Veranderingen in het belang	Gemeente Assen neemt deel in de gemeenschappelijke regeling naar rato van het aantal inwoners. Dit varieert van jaar tot jaar minimaal.				

Publiek Vervoer, GR, Assen					(bedragen in € x 1.000)
ontvangst + bijdrage -	verwacht eigen vermogen		verwacht vreemd vermogen		verwacht resultaat 2020
	1-jan	31-dec	1-jan	31-dec	
- 41	4	11	0	0	7
Doel	Het contractbeheer en doorontwikkelen van het Wmo- en leerlingenvervoer.				
Bestuurlijk belang	Vertegenwoordigd via gemeente Noordenveld.				
Financieel belang	Jaarlijkse exploitatiebijdrage.				
Ontwikkelingen	Basis op orde krijgen en houden. Doorontwikkelen en optimalisatie.				
Veranderingen in het belang	Doordat de uitvoering van het Publiek Vervoer door Connexxion nog niet naar wens is, is het bestuurlijk belang voorsnog groter.				

Recreatieschap Drenthe, GR, Diever					(bedragen in € x 1.000)
ontvangst + bijdrage -	verwacht eigen vermogen		verwacht vreemd vermogen		verwacht resultaat 2020
	1-jan	31-dec	1-jan	31-dec	
- 80	672	679	1.222	1.222	0
Doel	Het Recreatieschap is, als gemeenschappelijke regeling, één van de instrumenten die de deelnemende gemeenten inzetten om snel, effectief, daadkrachtig én succesvol de toegevoegde waarde van de recreatief-toeristische sector op lokaal en regionaal niveau te vergroten.				
Bestuurlijk belang	Lid AB en DB, besluit bij meerderheid van stemmen.				
Financieel belang	Jaarlijkse exploitatiebijdrage, aandeel Assen 7,5% van de apparaatskosten.				
Ontwikkelingen	Recreatieschap Drenthe heeft voor 2020 de volgende speerpunten: werken aan een optimale toeristische infrastructuur; het versterken van de kwaliteit van de sector; het vergroten van toegankelijkheid van duurzaamheid; het bevorderen van de gastvrijheid van de sector.				
Veranderingen in het belang	Geen				

Regio Groningen-Assen 2030 (RGA), GR zonder meer, Groningen (RGA)					(bedragen in € x 1.000)
ontvangst + bijdrage -	verwacht eigen vermogen		verwacht vreemd vermogen		verwacht resultaat 2020
	1-jan	31-dec	1-jan	31-dec	
- 931	5.449	756	3.106	1.600	- 4.692
Doel	Samenwerking ten behoeve van regio-ontwikkeling.				
Bestuurlijk belang	Deelname in convenant; lid van stuurgroep en DB.				
Financieel belang	Bijdrage in fonds/investering subsidie(s).				
Ontwikkelingen	De geactualiseerde Regiovisie is leidend voor de werkzaamheden				
Veranderingen in het belang	Geen				

Regionaal Uitvoeringsorgaan Drenthe (RUD), GR, Assen					(bedragen in € x 1.000)
ontvangst + bijdrage -	verwacht eigen vermogen		verwacht vreemd vermogen		verwacht resultaat 2020
	1-jan	31-dec	1-jan	31-dec	
- 870	62	72	0	0	10
Doel	Uitvoeren van milieutaken ten aanzien van bedrijven. Specialistisch advies op het gebied van bodem, lucht, geluid, asbest en externe veiligheid, voor 12 Drentse gemeenten en de Provincie Drenthe.				
Bestuurlijk belang	Lid van het AB, besluiten worden genomen bij meerderheid van stemmen.				
Financieel belang	Jaarlijkse exploitatiebijdrage.				
Ontwikkelingen	De organisatorische positie is kwetsbaar.				
Veranderingen in het belang	Geen				

Werkplein Drentsche Aa, GR, Assen					(bedragen in € x 1.000)
ontvangst + bijdrage -	verwacht eigen vermogen		verwacht vreemd vermogen		verwacht resultaat 2020
	1-jan	31-dec	1-jan	31-dec	
-16.352	133	133	14.255	13.393	0
Doel	Uitvoering Participatiewet voor gemeenten Assen, Tynaarlo en Aa en Hunze				
Bestuurlijk belang	Lid AB en DB, besluiten worden genomen bij unanimiteit van stemmen.				
Financieel belang	Jaarlijkse gemeentelijke (exploitatie) bijdrage				
Ontwikkelingen	Voor 2020 is sprake van de eerst volledig geactualiseerde begroting van WPDA waar de activiteiten van voormalig Alescon Noord (iWerk) aan zijn toegevoegd. In 2019 is de aandacht vooral uitgegaan naar aansluiten van teams, processen en systemen. Het jaar 2020 wordt benut voor de transformatie waarin bij de mogelijkheden die iWerk biedt breder worden benut als middel voor het bevorderen van meedoen en werk door onze inwoners.				
Veranderingen in het belang	Geen				

Veiligheidsregio Drenthe, GR, Assen					(bedragen in € x 1.000)
ontvangst + bijdrage -	verwacht eigen vermogen		verwacht vreemd vermogen		verwacht resultaat 2020
	1-jan	31-dec	1-jan	31-dec	
-3.063	1.125	1.096	32.466	29.307	0
Doel	Veiligheidsregio Drenthe is een netwerkorganisatie ter ondersteuning van de gemeentelijke taken op het gebied van brandweer, crisisbeheersing en geneeskundige hulpverlening voor twaalf Drentse gemeenten.				
Bestuurlijk belang	Lid en voorzitter van het AB en DB, besluiten worden genomen bij meerderheid van stemmen.				
Financieel belang	Jaarlijkse exploitatiebijdrage				
Ontwikkelingen	De VRD wil in 2020 een vervolg geven aan de transitie naar een nieuw model voor brandweezorg, die nodig is voor een goede en financieel verantwoorde hulpverlening aan de inwoners. Verder is de samenwerking van crisisbeheersing in Drenthe een onderwerp dat aandacht krijgt. In 2020 zijn de veranderingen in de crisisorganisatie doorgevoerd naar aanleiding van de evaluatie in 2018. Daarnaast heeft een aantal landelijke ontwikkelingen ten aanzien van de meldkamer, de Omgevingswet en de Wet normalisering rechtspositie ambtenaren invloed op de VRD in 2020.				
Veranderingen in het belang	Geen				

Vennootschappen en coöperaties

Bank Nederlandse Gemeenten nv, Den Haag					(bedragen in € x 1.000)
ontvangst + bijdrage -	verwacht eigen vermogen		verwacht vreemd vermogen		verwacht resultaat 2020
	1-jan	31-dec	1-jan	31-dec	
190	4.991.000	p.m.	132.518.000	p.m.	p.m.
Doel	Bank, bijdragen aan maatschappelijke voorzieningen tegen zo laag mogelijke kosten.				
Bestuurlijk belang	Aandeelhouder; samen met de Nederlandse staat, provincies en gemeenten stemrecht in de algemene vergadering van aandeelhouders.				
Financieel belang	Dividend uit deelneming in kapitaal 85.301 aandelen (0,15%) à € 2,50.				
Ontwikkelingen	Geen				
Veranderingen in het belang	Geen				

Claim Staat Vennootschap (CSV) Amsterdam bv, Den Bosch					(bedragen in € x 1.000)
ontvangst + bijdrage -	verwacht eigen vermogen		verwacht vreemd vermogen		verwacht resultaat 2020
	1-jan	31-dec	1-jan	31-dec	
-	746	p.m.	45	0	p.m.
Doel	Bundeling belang in verband met potentiële schadevordering op de Staat met betrekking tot indirect geleden schade als gevolg van de splitsingswetgeving.				
Bestuurlijk belang	Aandeelhouder.				
Financieel belang	Dividend uit deelneming in kapitaal 11.520 aandelen (0,57%) à € 0,01.				
Ontwikkelingen	De looptijd van de vennootschap is afhankelijk van de periode dat claims worden afgewikkeld. Eventuele claims kunnen tot vijf jaar na completion (mei 2019) worden ingediend. Na afwikkeling van eventuele claims kan de Escrow-rekening worden opgeheven en het restant dat nog op de rekening staat aan de aandeelhouders worden uitgekeerd.				
Veranderingen in het belang	Naar verwachting zal de vennootschap eind 2019/begin 2020 worden geliquideerd.				

CBL (Cross Border Lease) Vennootschap bv, Den Bosch					(bedragen in € x 1.000)
ontvangst + bijdrage -	verwacht eigen vermogen		verwacht vreemd vermogen		verwacht resultaat 2020
	1-jan	31-dec	1-jan	31-dec	
-	137	p.m.	22	p.m.	p.m.
Doel	Medebeheer (naast RWE, Essent en Enexis) van het CBL-fonds Escrow Fonds ter afdekking van eventuele verliezen voortvloeiende uit in het verleden afgesloten CBL-overeenkomsten met Amerikaanse investeerders. Fungeren als doorgeefluik voor betalingen in en uit het CBL-fonds.				
Bestuurlijk belang	Aandeelhouder samen met 6 provincies en circa 115 gemeenten.				
Financieel belang	Dividend uit deelneming in kapitaal 11.520 aandelen (0,57%) met een waarde van € 0,01 per aandeel.				
Ontwikkelingen	Het CBL Escrow Fonds is in 2016 geliquideerd en financieel afgewikkeld. De vennootschap blijft op grond van contractuele verplichtingen voorlopig in stand. Het is in overleg met andere partijen om na te gaan wanneer die verplichtingen voortijdig kunnen worden beëindigd en de vennootschap kan worden geliquideerd.				
Veranderingen in het belang	Geen				

Enexis Holding nv, Den Bosch					
ontvangst + bijdrage -	verwacht eigen vermogen		verwacht vreemd vermogen		verwacht resultaat 2020
	1-jan	31-dec	1-jan	31-dec	
450	4.024.000	p.m.	3.691.000	p.m.	p.m.
Doel	Nutsbedrijf, distributie en transporteren van energie, netwerkbeheer.				
Bestuurlijk belang	Aandeelhouder, de Drentse gemeenten bezitten een kleine 2%, Assen bezit 568.290 aandelen ad € 1 per aandeel.				
Financieel belang	Dividend uit deelneming in kapitaal 568.290 aandelen (0,38 % na gedeeltelijke aandelenverkoop).				
Ontwikkelingen	Versnelling van energietransmissie en samen met lokale partners realiseren van de klimaatdoelen.				
Veranderingen in het belang	Geen				

Groningen Airport Eelde (GAE) nv, Eelde					(bedragen in € x 1.000)
ontvangst + bijdrage -	verwacht eigen vermogen		verwacht vreemd vermogen		verwacht resultaat 2019
	1-jan 2019	31-dec 2019	1-jan	31-dec	
-388	12.709	12.833	4.823	2.939	- 235
Doel	Uitoefening van het luchthavenbedrijf. Voornamelijk de aanleg, het onderhoud, de ontwikkeling, en de exploitatie van het luchtvaartterrein, inclusief het verrichten van daaraan verbonden handelingen van commerciële of financiële aard.				
Bestuurlijk belang	Aandeelhouder (10%) Nieuwe commissarissen worden voorgesteld door RvC en benoemd door de AvA. Bestuurlijk maakt Assen deel uit van de AvA samen met Provincies Groningen en Drenthe en de gemeenten Tynaarlo en Groningen.				
Financieel belang	Deelneming in kapitaal.				
Ontwikkelingen	Voor de ontwikkelingen rondom Groningen Airport Eelde wordt verwezen naar het programma 5 ‘Samen werken aan Assen’				
Veranderingen in het belang	De splitsing van de onderneming in een Luchthaven Ontwikkelingsmaatschappij (LOM en een Luchthaven Exploitatiemaatschappij (LEM) heeft een lagere prioriteit gekregen. De (nieuwe) Raad van Commissarissen heeft de opdracht om met een voorstel te komen om het aantal aandeelhouders te verminderen, zonder dat dit nadelige consequenties heeft voor de overige aandeelhouders.				

PBE (Publiek Belang Elektriciteitsproductie) bv, Den Bosch					
ontvangst + bijdrage -	verwacht eigen vermogen		verwacht vreemd vermogen		verwacht resultaat 2020
	1-jan	31-dec	1-jan	31-dec	
-	1.605	p.m.	23	p.m.	p.m.
Doel	PBE wikkelt taken af die uit de verkoop zijn voortgekomen. Daarnaast is PBE verplichtingen aangegaan in het kader van het Convenant Borging Publiek Belang Kerncentrale Borssele uit 2009. Hiermee is een termijn van 8 jaar na verkoop gemoeid.				
Bestuurlijk belang	Aandeelhouder.				
Financieel belang	Dividend uit deelneming in kapitaal 11.520 aandelen (0,57%) à € 0,01.				
Ontwikkelingen	Het General Escrow Fonds is in 2016 geliquideerd en financieel afgewikkeld. De vennootschap blijft op grond van contractuele verplichtingen voorlopig in stand. Het is in overleg met andere partijen om na te gaan wanneer die verplichtingen voortijdig kunnen worden beëindigd en de vennootschap kan worden geliquideerd.				
Veranderingen in het belang	Geen.				

Verkoop Vennootschap bv, Den Bosch					(bedragen in € x 1.000)
ontvangst + bijdrage -	verwacht eigen vermogen		verwacht vreemd vermogen		verwacht resultaat 2020
	1-jan	31-dec	1-jan	31-dec	
-	112	p.m.	30	p.m.	p.m.
Doel	Maximalisatie van de uiteindelijke verkoopopbrengst; en optimalisering met betrekking tot de risicoafdekking.				
Bestuurlijk belang	Aandeelhouder.				
Financieel belang	Dividend uit deelneming in kapitaal. Gemeente Assen bezit 11.520 aandelen (0,57%) à € 0,01.				
Ontwikkelingen	Het General Escrow Fonds is in 2016 geliquideerd en financieel afgewikkeld. De vennootschap blijft op grond van contractuele verplichtingen voorlopig in stand. Het is in overleg met andere partijen om na te gaan wanneer die verplichtingen voortijdig kunnen worden beëindigd en de vennootschap kan worden geliquideerd.				
Veranderingen in het belang	Geen				

Vordering op Enexis bv, Den Bosch					(bedragen in € x 1.000)
ontvangst + bijdrage -	verwacht eigen vermogen		verwacht vreemd vermogen		verwacht resultaat 2020
	1-jan	31-dec	1-jan	31-dec	
-	-2	p.m.	356.324	p.m.	p.m.
Doel	Afhandeling van alle rechten en plichten die zijn voortgekomen uit de verkoop van Essent. Bundeling belang in de bruglening aan Enexis.				
Bestuurlijk belang	Aandeelhouder.				
Financieel belang	Dividend uit deelneming in het aandelenkapitaal 11.520 aandelen (0,57%) à € 0,01.				
Ontwikkelingen	Op dit moment resteert alleen nog de lening van de vierde tranche. Deze mag niet vervroegd worden afgelost. Afhankelijk van het resultaat van een aantal ratio's zou de vierde tranche eventueel geconverteerd kunnen worden in verwacht eigen vermogen.				
Veranderingen in het belang	Naar verwachting zal de vennootschap eind 2019/begin 2020 geliquideerd kunnen worden.				

Waterleiding Maatschappij Drenthe nv (WMD), Assen					(bedragen in € x 1.000)
ontvangst + bijdrage -	verwacht eigen vermogen		verwacht vreemd vermogen		verwacht resultaat 2020
	1-jan	31-dec	1-jan	31-dec	
-	44.771	p.m.	130.114	p.m.	p.m.
Doel	Nutsvoorziening, gewaarborgde levering van water				
Bestuurlijk belang	Aandeelhouder, samen met de provincie en 11 gemeenten, stemrecht in de algemene vergadering van aandeelhouders. Gemeente Assen bezit 147 van de 1.946 geplaatste aandelen.				
Financieel belang	Deelneming in kapitaal				
Ontwikkelingen	Geen				
Veranderingen in het belang	Geen				

Paragraaf 7. Grondbeleid

Algemeen

Het gemeentelijke grondbeleid is ondersteunend aan de beleidsdoelstellingen van de gemeente Assen zoals woningbouw, werken, infrastructuur, energie(-transitie) en het realiseren van maatschappelijke voorzieningen. Hoofddoelstelling is het realiseren van de ruimtelijke opgaven die Assen zichzelf stelt. De Regiovisie Groningen-Assen, de Structuurvisie+, de Masterstudie FlorijnAs, de visie op de binnenstad, het structuurplan Stadsrandzone, Strategienota Ruimte 2016 en de duurzaamheidsvisie, geven een beeld van deze ruimtelijke opgave. De invulling van deze ambities staat nader beschreven in de verschillende programma's.

Grondbeleid

De huidige tijd vraagt om een meer gefaseerde en marktgerichte gebiedsontwikkeling. Naast actief grondbeleid wordt ook faciliterend grondbeleid nadrukkelijk overwogen, zoals in het Havenkwartier, Kloosterveen, Woonpark Diepstroeten en bij eigendommen van derden in de binnenstad,. Onderstaande tabel geeft een overzicht van het gehanteerde grondbeleid bij vastgestelde (= bouwgrond in exploitatie) en toekomstige (= strategische gronden) ruimtelijke ontwikkelingen.

bouwgrond in exploitatie	gemeentelijk grondbeleid¹
Veemarktterrein	Grondverwerving, bouw- en woonrijp maken door de gemeente en gronduitgifte op basis van een ontwikkelovereenkomst met derden.
Gasfabriek Witterstraat	Grondverwerving, bouw- en woonrijp maken en gronduitgifte door de gemeente.
Citadel / TPG Rolderstraat	Grondverwerving, bouw- en woonrijp maken door de gemeente en gronduitgifte op basis van een ontwikkelovereenkomst met derden.
Oostergoo / Schakelterrein	Grondverwerving, bouw- en woonrijp maken door de gemeente en gronduitgifte op basis van een ontwikkelovereenkomst met derden.
Assen-Oost	Grondverwerving, bouw- en woonrijp maken door de gemeente en gronduitgifte op basis van een ontwikkelovereenkomst met derden.
Hoekbree	Grondverwerving, bouw- en woonrijp maken door de gemeente en gronduitgifte op basis van een ontwikkelovereenkomst met derden.
Peelerpark	Grondverwerving, bouw- en woonrijp maken en gronduitgifte door de gemeente.
Groene Dijk	Grondverwerving, bouw- en woonrijp maken en gronduitgifte door de gemeente.
Messchenveld 1A	Grondverwerving, bouw- en woonrijp maken en gronduitgifte door de gemeente.
Werklandschap Assen-Zuid	Grondverwerving, bouw- en woonrijp maken en gronduitgifte door de gemeente. De focus ligt op de gronden gelegen ten westen van Graswijk (raadsbrief 2013) met het bestemmingsplan Entreezone (2019) als een eerste fase.
Kloosterveen 2012	Grondverwerving, bouw- en woonrijp maken en gronduitgifte door de gemeente in de buitenring van Kloosterveste en Kloosterbos.
Kloosterveen 2	Grondverwerving, bouw- en woonrijp maken en gronduitgifte (eventueel op basis van de ontwikkelovereenkomst) bij gemeentelijke eigendommen en het faciliteren

¹ De werkzaamheden zoals deze zijn voorzien op onze 'bouwgrond in exploitatie' (BIE) vallen binnen de definitie van actief grondbeleid, zoals vastgelegd in het besluit begroting en verantwoording (BBV).

bouwgrond in exploitatie	gemeentelijk grondbeleid¹
	van ontwikkelingen door derden. Voor dit gebied is een ontwerp bestemmingsplan Kloosterakker in procedure gebracht. Het gebied maakt onderdeel uit van de structuurvisie Kloosterveen 2017-2035, waarbij de Nota Bovenplanse Investerings (NBI) is vastgesteld. De NBI vormt ons kader voor onderhandelingen met ontwikkelende derden in Kloosterveen. Wij hanteren actief grondbeleid indien een private ontwikkelaar niet overgaat tot de ontwikkeling van noodzakelijke woningbouw, binnen de kaders zoals die door de raad worden vastgesteld, zoals het bestemmingsplan, het exploitatieplan en het beeldkwaliteitsplan.
strategische gronden	gemeentelijk grondbeleid
De Haar / TRZ	Marktpartijen, eigenaren en gebruikers in het gebied worden uitgenodigd om te komen met initiatieven. In de TRZ wordt uitgegaan van een gefaseerde ontwikkeling en faciliterend grondbeleid op basis van uitnodigingsplanologie. Hiertoe is met de partners binnen de TRZ een intentieovereenkomst gesloten. Voor 2020 is voor faciliterende grondbeleid € 350.000 opgenomen in de begroting, waarvan €200.000 voor een bestemmingsplanprocedure van het ijscomplex (raadsbesluit 1 juni 2017).
Havenkade	Voor het Havenkwartier wordt uitgegaan van een gefaseerde ontwikkeling en faciliterend grondbeleid op basis van uitnodigingsplanologie. Marktpartijen, eigenaren en gebruikers in het gebied worden uitgenodigd om te komen met initiatieven. Voor 2020 is € 100.000 opgenomen aan planvorming.
Kloosterveen 3	De kaders voor deze gebiedsontwikkeling, als vervolg op Kloosterakker, zijn opgenomen in de Structuurvisie Kloosterveen 2017-2035. Bij de verdere ontwikkeling van Kloosterveen wordt uitgegaan van een actief grondbeleid voor de gemeentelijke gronden en faciliterend grondbeleid bij eigendom van derden. Voor de planvorming is geen bedrag opgenomen in de begroting.

Herziening grondexploitaties

Alle grondexploitaties worden bij de begroting herzien en aan de raad voorgelegd. Deze herziening vindt plaats op basis van meest actuele beleidsmatige uitgangspunten. Deze uitgangspunten beslaan onder meer het grondbeleid per complex, de programmering, de grondprijzenbrief en de parameters voor rente en inflatie.

Bij de jaarafsluiting worden, op basis van de door de raad vastgestelde uitgangspunten, alle grondexploitaties administratief herzien om aansluiting te krijgen bij de feitelijke realisatie van het afgelopen jaar.

Programmering

Op 24 november 2016 heeft de raad de Strategienota Ruimte 2016 vastgesteld. De nota hanteert bewust een korte horizon (10 jaar), omdat recente onderzoeken laten zien dat behoeften vaak sterk fluctueren. We zijn wettelijk verplicht onze ruimtelijke keuzes te baseren op de actuele regionale behoefte. Daartoe is voor de toekomstige vraag naar ruimte een aantal scenario's doorgerekend. Basis voor de scenario's zijn de vier lange termijn scenario's van het centraal planbureau en drie bevolkingsscenario's. Het Strong Europe (SE) scenario wordt als het meest waarschijnlijk beschouwd. De ruimtevraag is onderbouwd met een woningmarktonderzoek door KAW en een economische behoefteraming door onderzoeksbureau Louter. Voor de periode tot 2025 komt de strategienota tot een woningbouwbehoefte van 340 woningen per jaar. Voor de gemengde bedrijventerreinen komt in het meest realistische scenario de behoefte uit op 2,25 hectare voor de periode tot 2025. De aangehouden

uitgifte in deze jaarrekening voor bedrijfskavels ligt met 2,6 hectare per jaar iets hoger dan aangehouden in de strategienota, als gevolg van een omvangrijke voorziene verkoop op Messchenveld.

Beheersmaatregelen langere looptijden

Het besluit begroting en verantwoording (BBV) hanteert een richttermijn van 10 jaar voor de maximale looptijd, die voortschrijdend moet worden gezien en waar alleen gemotiveerd van kan worden afgeweken. Voor de complexen Messchenveld 1a en Kloosterveen 2 is dit van toepassing, het complex werklandschap Assen-zuid is aangepast. Met de vaststelling van de Begroting 2019 heeft de raad de volgende beheersmaatregelen geaccordeerd:

Messchenveld 1a

De looptijd van deze grondexploitatie bedraagt 18 jaar. Dit bedrijventerrein is nagenoeg volledig woonrijp gemaakt. Een gefaseerde aanleg van het terrein is daarmee niet meer mogelijk. Het verkooprisico bestaat derhalve uit het verkooptempo van de beschikbare bouw kavels. Een besparing op de gereserveerde kosten kan worden aangemerkt als een beheersmaatregel voor het uitblijven van de opbrengsten na 10 jaar. Dit betreft investeringen in de aanpassing van uitritten en de aanpassing van nutsvoorzieningen. Ook wordt over de gehele looptijd afgezien van indexering van de opbrengsten.

Kloosterveen 2

De voorliggende grondexploitatie heeft een looptijd van 10 jaar en valt daarmee precies binnen de richttermijn uit het BBV. Indien desondanks blijkt dat er op termijn geen markt meer is voor nieuwe woningen kan worden afgezien van investeringen in het bouw- en woonrijp maken van de resterende kavels.

Werklandschap Assen-Zuid

Hier is het daadwerkelijk in ontwikkeling te nemen exploitatiegebied verkleind, passend bij de geprognosticeerde marktvraag voor de komende 10 jaar. Het exploitatiegebied wordt jaarlijks op basis van de gerealiseerde uitgifte voortschrijdend gezien. Deze werkwijze zorgt voor een beperking van de looptijd. Het vaststellen van een beheersmaatregel conform het BBV is daarmee niet nodig. Voor de rest van het exploitatiegebied worden voorlopig geen grondopbrengsten, maar ook geen investeringen in het bouw- en woonrijp maken geraamd. Reeds aangekochte gronden alhier kunnen na 10 jaar worden verkocht tegen de agrarische waarde, indien dan blijkt dat er geen marktvraag meer bestaat naar deze bedrijfskavels.

Grondprijzen

Bij de bepaling van uitgifteprijs wordt in beginsel uitgegaan van de marktwaarde van bouwrijpe grond. Om beleidsmatige redenen wordt bij sociale woningbouw en maatschappelijke voorzieningen afgeweken van dit beginsel. Voor de wenselijke transparantie worden jaarlijks bij de begroting de uitgifteprijs van de gemeente Assen openbaar gemaakt in de grondprijzenbrief.

Vastgoedwaarden, bouwkosten en daarmee ook grondwaarden veranderen als gevolg van de gewijzigde marktomstandigheden. Met name de verkoopprijzen voor woningbouw zijn afgelopen jaar sterk gestegen. Tevens is afgelopen voorjaar besloten om nieuwbouw verplicht aardgasvrij te ontwikkelen. We hebben daarom onderzocht welke effecten dit heeft op onze uitgifteprijs. We zijn terughoudend bij het verhogen van grondprijzen en voorzichtig met het 'inboeken' van de opbrengsten ervan. In onze grondexploitaties wordt niet uitgegaan van automatisch stijgende opbrengsten. In de grondprijzenbrief 2020 hebben we de uitgifteprijs voor onze bedrijventerreinen niet verhoogd.

Parameters voor rente, inflatie en onvoorzien

Het gemeentelijk grondbedrijf wordt gefinancierd vanuit de algemene dienst en er wordt geen gebruik gemaakt van projectfinanciering. Aan de bedrijfsgrond in exploitatie (BIE) wordt daarom de daadwerkelijk betaalde rente over het vreemd vermogen toegerekend en er wordt geen rente toegerekend aan het eigen vermogen. De rekenrente bedraagt 1,5%. Dit is conform het voorschrift van de BBV.

De disconteringsvoet binnen het grondbedrijf is gelijkgesteld aan het maximale meerjarig streefpercentage van de Europese Centrale Bank voor de inflatie binnen de Eurozone, momenteel (maximaal) 2%. Dit is conform het voorschrift van de BBV.

Het is voor de hand liggend om bij de indexatie (prijsstijging) van kosten en opbrengsten eveneens aan te sluiten bij het meerjarig streefpercentage voor de inflatie binnen de Eurozone. De Europese Centrale Bank streeft immers naar een stijging van het algemene prijspeil dicht tegen de 2%. Naar verwachting stijgen de kosten en opbrengsten immers op langere termijn met eenzelfde percentage. Voor toekomstige kostenstijgingen gaan we daarom uit van 2%. Vanuit het voorzichtigheidsprincipe wordt voor de grondopbrengsten een indexeringspercentage van 0% aangehouden.

In een grondexploitatie wordt over de nog te maken kosten gerekend met een onzekerheidsmarge, opgenomen onder de post onvoorzien². Standaard wordt in de exploitatie gerekend met een percentage van 10%. Bij projectspecifieke risico's kan hiervan worden afgeweken. In dergelijke gevallen wordt dit expliciet kenbaar gemaakt. In de voorliggende begroting is dat het geval bij het complex Citadel / TPG Rolderstraat. De waardering van de gemeentelijke panden en de risico's daarbij in het vastgoedbeheer en onderhoud geven aanleiding tot een grotere onzekerheidsmarge.

Vennootschapsbelasting

Sinds 2016 heeft ook het gemeentelijk grondbedrijf te maken met vennootschapsbelasting. Bij de start is onderzoek laten doen naar de fiscale positie van het grondbedrijf. De uitkomst was dat het grondbedrijf niet door de ondernemerspoort komt en daarmee niet vennootschapsbelastingplichtig is. Jaarlijks wordt gecontroleerd of hier nog aan wordt voldaan.

Grondexploitaties en het MPG

Grondexploitaties opgenomen in het grondbedrijf zijn langjarige projecten. Beslismomenten zijn niet gekoppeld aan de jaarcyclus van de gemeentelijke begroting. De uitgaven binnen projecten vloeien voort uit in het verleden separaat door de raad vastgestelde grondexploitaties, zoals bijvoorbeeld: Hoekbree, Assen-Oost, etc. Het collegeprogramma bevat ook beleidsambities buiten de reeds vastgestelde grondexploitaties. Daarom is bij deze begroting een meerjarenperspectief grondexploitaties (=MPG) gevoegd. Het MPG bevat vertrouwelijke informatie en wordt niet openbaar gemaakt. In het MPG staan projecten waarin de gemeente mogelijk financieel zal gaan participeren. Projecten die volledig door marktpartijen worden gerealiseerd, zoals bijvoorbeeld Woonpark Diepstroeten en TT-World zijn er niet in opgenomen. In een dergelijke situatie blijft onze rol beperkt tot de planologische medewerking en eventuele vergunningen. De gemeente loopt hierbij dus geen financieel risico, maar kan beleidsmatig wel een belang hebben bij de realisatie ervan.

² De post onvoorzien betreft geen aparte kostensoort. Het betreft onzekerheidsmarge over de kostensoorten, zoals deze zijn opgenomen in de kostensoortenlijst (Bro artikel 6.2.3 t/m 6.2.5). In verband met de wens tot financiële transparantie wordt het totaal aan onvoorzien apart in beeld gebracht.

Financieel beleid

Het uitgangspunt van het financiële beleid is dat de grondbedrijfactiviteiten financieel zelfstandig zijn. Dit betekent dat het proces van stedelijke ontwikkeling dat hiervoor nodig is, niet leidt tot een beslag op de algemene middelen van de gemeente. Dat vraagt om een financieel gezond bedrijf (samenspel van grondexploitaties en reserves) waarbinnen grote schommelingen in het eigen vermogen kunnen worden opgevangen. De financiële grondslagen van het grondbedrijf zijn door de raad vastgesteld en gebaseerd op het Besluit begroting en verantwoording (BBV). In de financiële grondslagen zijn onder meer de waarderingsgrondslagen van de activa (bezittingen) vastgelegd. Tevens is in het BBV bepaald dat verliezen worden genomen zodra die bekend zijn en winsten worden verwerkt op het moment van realisatie. De wijzigingen in het BBV zijn verwerkt in deze jaarrekening.

Ontwikkeling vermogenspositie

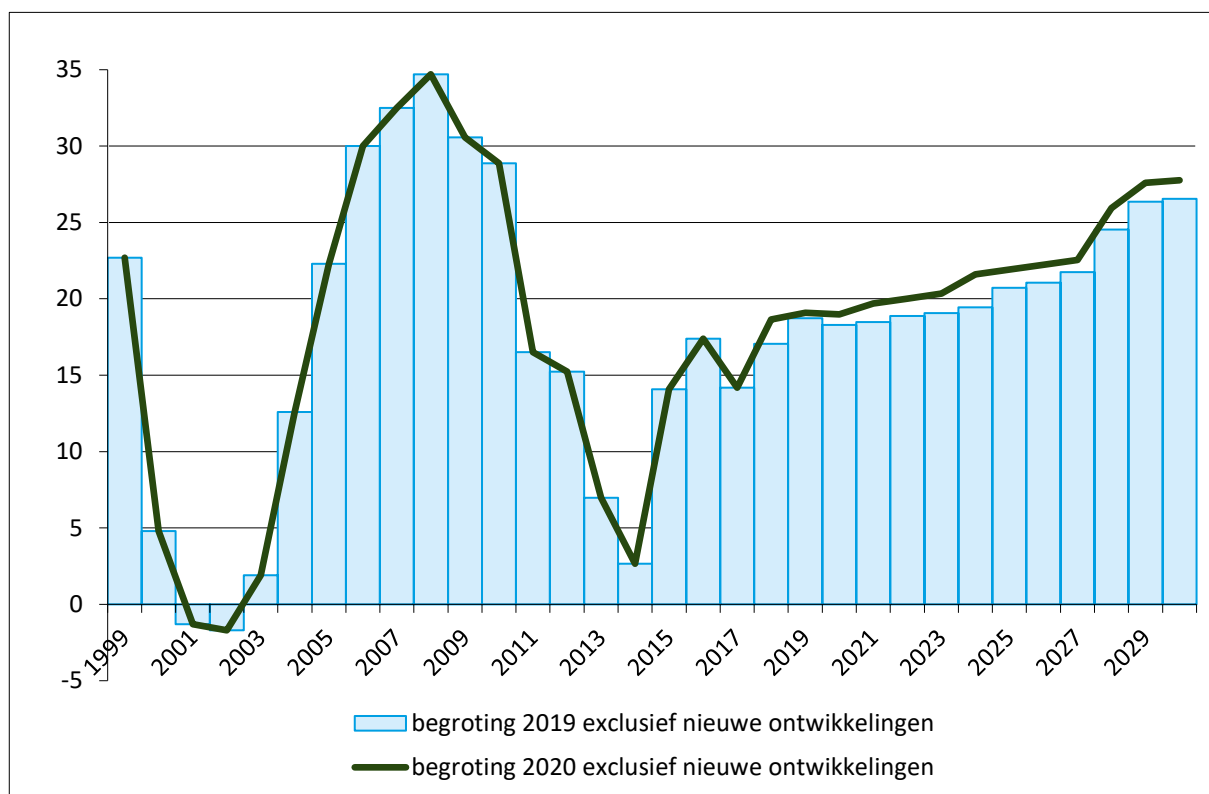
De financiële positie van het grondbedrijf verandert voortdurend. Voor de beschrijving van de vermogenspositie van het grondbedrijf maken we onderscheid tussen de algemene reserve grondbedrijf en de weerstandsreserve grondbedrijf. Beleidsmatig gezien is het verloop van de algemene reserve grondbedrijf het meest van belang.

Algemene reserve grondbedrijf

De algemene reserve grondbedrijf is bedoeld voor het afdekken van negatieve effecten bij reguliere actualisatie van de vastgestelde grondexploitaties en jaarlijkse rentelasten op nadelige exploitaties. Verder kan de algemene reserve grondbedrijf worden benut voor nieuwe gebiedsontwikkelingen.

De basis voor de Begroting 2020 wordt gevormd door de jaarrekening 2018, actualisatie van vastgestelde grondexploitaties en nieuw genomen besluiten. De actualisatie zorgt voor een beperkt gewijzigd verloop van de algemene reserve grondbedrijf (= blauwe lijn) zoals te zien in figuur A.

Het verschil ten opzichte van de Begroting 2019 is gering en wordt met name verklaard door de vaststelling van de herziene grondexploitatie Veemarktterrein (= plan Asselyn).

Figuur A: Begroting grondbedrijf 2020; verloop algemene reserve grondbedrijf.

Het meerjarenbeeld van de algemene reserve grondbedrijf in de komende jaren wordt door een aantal componenten bepaald. Enerzijds treedt jaarlijks een daling op in verband met de verplichte toename van de verliesvoorziening voor nadelige complexen. Deze is op basis van contante waarde en moet jaarlijks worden opgehoogd met de factor waartegen contant is gemaakt tot uiteindelijk de eindwaarde. In totaal gaat dit om een last van ruim € 10 miljoen. Anderzijds, als de kavelverkoop zich ontwikkelt zoals gepland, kan verdere winstneming plaats vinden van in totaal € 4 miljoen en kan een groot deel van de weerstandsreserve vrijvallen ten gunste van de algemene reserve, een bate van circa € 10 miljoen. Let wel, er is daarna geen weerstandsreserve meer ten behoeve van nieuwe ontwikkelingen, deze zal opnieuw opgebouwd moeten worden ten laste van de algemene reserve.

Weerstandsreserve grondbedrijf

De weerstandsreserve grondbedrijf dient voor het opvangen van risico's in de reeds vastgestelde grondexploitaties en verworven gronden voor nieuwe ontwikkelingen.

Voor de jaarlijkse bepaling van de weerstandsreserve grondbedrijf hanteren we de IFLO-norm van het ministerie van Binnenlandse Zaken. Onderbouwing hiervan gebeurt met een risicoanalyse op projectniveau.

Raming nog te realiseren bedragen

Op basis van de actuele grondexploitaties bedraagt het verwachte nog te realiseren resultaat € 58 miljoen nadelig (eindwaarde). Voor alleen de exploitaties met een negatief resultaat bedraagt het verwachte nog te realiseren resultaat € 62 miljoen nadelig op basis van eindwaarde, hiervoor is per 1 januari 2019 een voorziening getroffen van € 52 miljoen op basis van contante waarde.

De nog te realiseren kosten bedragen € 44 miljoen exclusief rente en indexatie, de nog te realiseren opbrengsten bedragen € 71 miljoen.

Uitvoeringskredieten

In de MPG is een actueel en integraal overzicht van de grondexploitaties opgenomen. Het MPG is vertrouwelijk en u ontvangt het jaarlijks met de begroting. Gelijktijdig met de begroting worden de kredieten in overeenstemming gebracht met het verwachte kostenniveau zoals opgenomen in de meest actuele calculaties. Dit leggen we in een apart raadsvoorstel aan u voor. De geactualiseerde kredieten bestaan uit alle al gemaakte kosten (inclusief strategische grondaankopen en bijgeschreven rente) en alle geprognosticeerde kosten (inclusief de geprognosticeerde prijsstijgingen en de geprognosticeerde interne rekenrente). De gerealiseerde winstnemingen worden niet meegenomen in het uitvoeringskrediet.

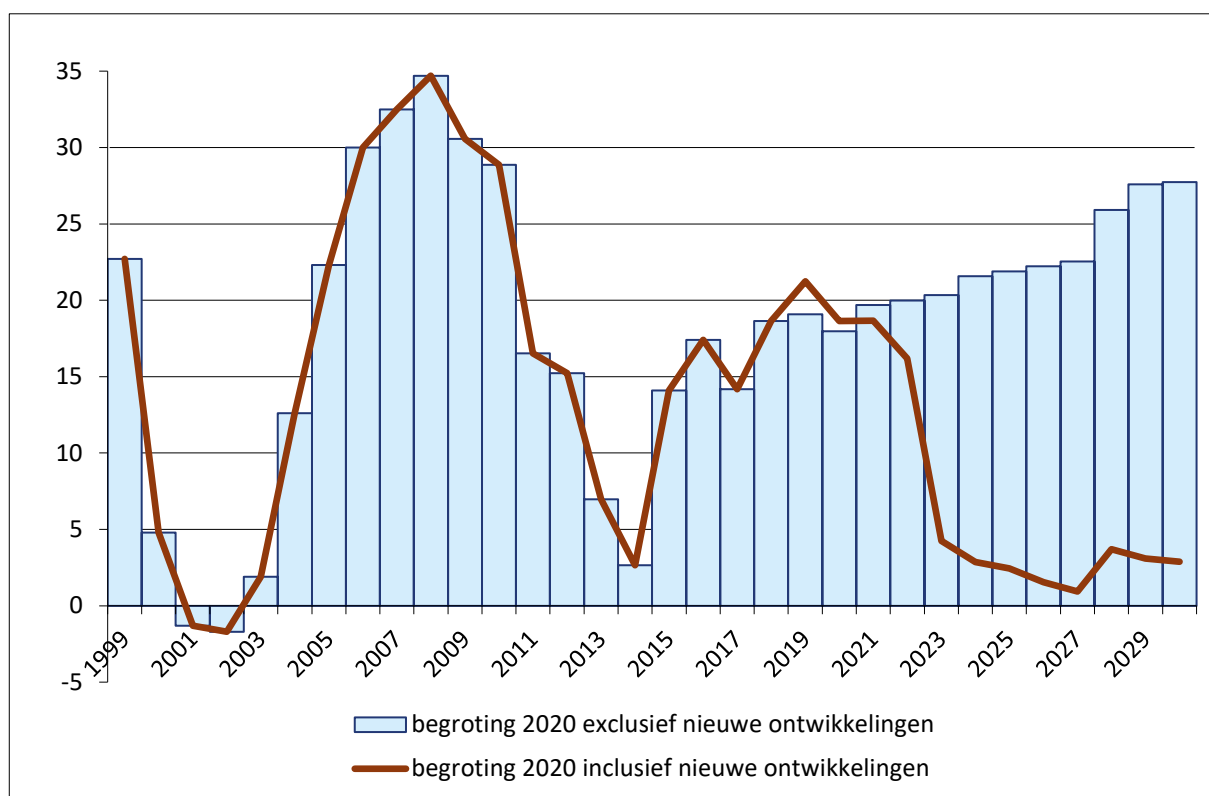
Meerjarenperspectief grondexploitaties (MPG)

De MPG is gebaseerd op de herziening van vastgestelde grondexploitaties en op concept grondexploitaties voor nieuwe ontwikkelingen, waarvoor mogelijk in de toekomst nog raadsbesluiten worden genomen. De volgende ontwikkelingen zijn financieel in het MPG opgenomen:

Mogelijke besluitvorming	Omschrijving
TRZ (complex De Haar)	Voor een eventuele structurele inzet voor de TRZ wordt in het meerjarenperspectief de komende 10 jaar € 100.000 per jaar opgenomen voor planbegeleiding.
Havenkwartier (complex Havenkade)	In het MPG wordt uitgegaan van een herijkte visie en een bijdrage voor place-making in het gebied. Tevens is de ontwikkeling van een beperkte eerste fase (Sluiskade) meegenomen.

Mogelijke besluitvorming	Omschrijving
Kloosterakker (voorheen complex Kloosterveen 2)	Het bestemmingsplan Kloosterakker ligt per 29 mei 2019 ter inzage. Dit plan wordt naar verwachting in de tweede helft van 2019 ter besluitvorming aan de raad voorgelegd. De concept grondexploitatie voor Kloosterakker is in het MPG opgenomen.
Kloosterveen 3	Dit complex bevat de gemeentelijke eigendommen in Kloosterveen, gelegen buiten de exploitatiegrens van Kloosterakker. De kaders voor deze gebiedsontwikkeling, als vervolg op Kloosterakker, zijn opgenomen in de Structuurvisie Kloosterveen 2017-2035. In de concept grondexploitatie voor Kloosterveen 3 wordt uitgegaan van een actieve ontwikkeling van gemeentelijke gronden en faciliterend grondbeleid voor eigendommen van derden.
3de Hoofdontsluiting Kloosterveen	De provincie Drenthe werkt momenteel aan een oplossing voor het knelpunt Norgerbrug. Bij deze aanpassing dient ook rekening te worden gehouden met de ontsluiting voor Kloosterveen op de N371. Gezien de noodzaak van deze hoofdontsluiting voor de verdere ontwikkeling van Kloosterveen is deze opgenomen in het MPG.
locaties Noorderpark	In de wijk Noorderpark vallen enkele locaties met maatschappelijke vastgoed vrij, waarmee ze beschikbaar komen voor nieuwe functies. De gezamenlijke locaties zullen worden ingebracht in een aparte grondexploitatie.
Sociale woningbouw	Onze Woonvisie geeft aan dat er in Assen behoefte is aan de toevoeging van sociale woningbouw. In de (concept) grondexploitaties voor Kloosterakker en Kloosterveen 3 is daarmee reeds rekening gehouden. Echter bij nieuwe binnenstedelijk ontwikkelingen kan er ook een beleidsmatig behoefte zijn aan sociale woningbouw. Met onze sociale grondprijs levert dit mogelijk een (extra) tekorten op de grondexploitatie.

In de onderstaande figuur B geeft de blauwe lijn het verloop van de algemene reserve grondbedrijf inclusief het effect van de hierboven genoemde ontwikkelingen.

Figuur B: Meerjarenperspectief grondbedrijf 2020; verloop algemene reserve grondbedrijf inclusief nieuwe ontwikkelingen

De nieuwe ontwikkelingen zorgen voor een daling van de algemene reserve grondbedrijf tot op de nullijn. De beschikbare reserve is dus net voldoende om tekorten en risico's van alle nieuwe genoemde ontwikkelingen te kunnen afdekken. De komende jaren zal daarom zorgvuldig onderzocht worden welke ontwikkeling in welke vorm in de begroting kunnen worden meegenomen. Naast de opgenomen ontwikkelingen in het MPG, zijn er ook nog andere ontwikkelingen die mogelijk een beslag zullen leggen op de reserve grondbedrijf, zoals bijvoorbeeld:

- Diverse ruimtelijke ontwikkelingen in de binnenstad van Assen
- Het vervolg, na Sluiskade, van de ontwikkeling in het Havenkwartier
- Actief grondbeleid bij de ontwikkeling van de Toeristisch Recreatieve Zone
- Overige ruimtelijk ontwikkelingen in Assen

De hierboven genoemde ontwikkelingen zijn dus niet meegenomen in het MPG.

Financiële begroting

Samenvatting resultaten

1. Programmaplan
2. Lasten en baten per programma
3. Lasten en baten per programma en beleidsthema
4. Lasten en baten per taakveld

1. Programmaplan

Programmaplan (bedragen x € 1.000)						
Beleidsthema	realisatie	begroting		meerjarenprognose		
	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Programma's	-176.403	-193.472	-207.806	-203.620	-204.808	-202.745
Algemene dekkingsmiddelen	178.397	186.810	209.014	212.751	216.255	218.683
Kosten overhead	-15.741	-17.719	-17.743	-17.590	-18.036	-18.036
Heffing vennootschapsbelasting	-7	-30	-30	-31	-31	-32
Onvoorzien/incidenteel	0	-438	-485	-994	-944	-1.353
Totaal saldo van baten en lasten	-13.754	-24.849	-17.050	-9.484	-7.564	-3.483
mutaties in reserves						
storting reserves	29.950	13.277	4.014	1.278	1.152	1.069
beschikking reserves	44.870	37.228	21.064	10.762	9.062	6.114
Totaal mutaties in reserves	14.920	23.951	17.050	9.484	7.910	5.045
Resultaat	1.166	-898	0	0	346	1.562

2. Lasten en baten per programma

Lasten en baten per begrotingsprogramma (bedragen x € 1.000)						
Programma	realisatie	begroting		meerjarenprognose		
	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Lasten						
Wonen in Assen	24.599	23.001	24.860	22.726	23.705	23.296
Werken in Assen	48.148	52.858	60.648	56.548	56.426	56.054
Meedoen in Assen	109.864	113.152	118.118	117.407	117.160	115.383
Aantrekkelijk Assen	17.591	18.321	15.449	15.427	15.671	15.691
Samen werken aan Assen	4.594	4.745	4.335	4.333	4.303	4.030
Bedrijfsvoering, directe taken	35.835	34.710	36.836	38.218	38.962	40.041
Vastgoed en Grondbedrijf	27.503	41.350	33.983	33.324	33.906	34.236
Totaal lasten	268.134	288.137	294.229	287.983	290.133	288.731
Baten						
Wonen in Assen	20.360	17.570	18.988	19.322	19.484	19.484
Werken in Assen	33.141	31.820	32.309	30.613	31.351	31.897
Meedoen in Assen	7.944	7.482	7.943	7.862	7.865	7.870
Aantrekkelijk Assen	2.192	2.961	197	172	172	172
Samen werken aan Assen	1.354	849	771	792	805	805
Bedrijfsvoering, directe taken	4.393	4.232	4.856	4.937	5.017	5.127
Vastgoed en Grondbedrijf	22.347	29.751	21.359	20.665	20.631	20.631
Totaal baten	91.731	94.665	86.423	84.363	85.325	85.986
Totaal saldo programma's	-176.403	-193.472	-207.806	-203.620	-204.808	-202.745
Algemene dekkingsmiddelen						
Lasten	1.181	-1.389	1.590	1.302	477	1.214
Baten	179.578	185.421	210.604	214.053	216.732	219.897
Totaal algemene dekkingsmiddelen	178.397	186.810	209.014	212.751	216.255	218.683
Overhead						
Lasten	19.690	21.160	21.286	21.163	21.639	21.639
Baten	3.949	3.441	3.543	3.573	3.603	3.603
Totaal overhead	-15.741	-17.719	-17.743	-17.590	-18.036	-18.036
Heffing vennootschapsbelasting	7	30	30	31	31	32
Onvoorzien/incidenteel	0	438	485	994	944	1.353

Programma	realisatie	begroting		meerjarenprognose		
	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Saldo van lasten en baten	-13.754	-24.849	-17.050	-9.484	-7.564	-3.483
Mutaties in reserves						
Storting reserves	29.950	13.277	4.014	1.278	1.152	1.069
Beschikking reserves	44.870	37.228	21.064	10.762	9.062	6.114
Totaal mutaties in reserves	14.920	23.951	17.050	9.484	7.910	5.045
Resultaat	1.166	-898	0	0	346	1.562

3. Lasten en baten per programma en beleidsthema

Lasten per programma en beleidsthema				(bedragen x € 1.000)		
Programma / Beleidsthema	realisatie	begroting		meerjarenprognose		
	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Wonen in Assen						
Woningbouw/woonplan	1.624	1.986	1.941	1.979	1.779	1.677
Openbare ruimte	12.029	13.335	15.809	13.393	14.398	14.659
Bereikbaarheid, verkeer en vervoer	5.207	1.411	1.189	1.356	1.532	1.387
Duurzaamheid	5.739	6.269	5.921	5.998	5.996	5.573
Totaal Wonen in Assen	24.599	23.001	24.860	22.726	23.705	23.296
Werken in Assen						
Participatie en inkomen	40.553	41.850	55.129	54.942	54.808	54.873
Economische ontwikkelingen en innovatie	1.825	1.708	1.619	1.606	1.618	1.181
FlorijnAs	5.770	9.300	3.900	0	0	0
Totaal Werken in Assen	48.148	52.858	60.648	56.548	56.426	56.054
Meedoen in Assen						
Jeugdzorg	27.100	27.876	28.615	28.309	27.837	27.845
Wmo, gezondheidszorg en vrijwilligerswerk	66.376	66.362	70.597	70.213	70.191	69.043
Mijn Buurt Assen	4.498	4.725	4.749	4.739	4.808	4.407
Meedoenbeleid	3.911	4.755	4.470	4.455	4.530	4.206
Sport	282	381	336	341	346	351
Schuldhelpverlening	1.068	1.450	1.470	1.483	1.508	1.535
Onderwijs	6.630	7.603	7.881	7.867	7.940	7.996
Totaal Meedoen in Assen	109.864	113.152	118.118	117.407	117.160	115.383
Aantrekkelijk Assen						
Aantrekkelijke binnenstad	327	2.901	415	243	246	249
Kunst en cultuur	10.549	10.546	10.386	10.358	10.435	10.620
Evenementen	3.365	1.506	1.173	1.185	1.198	961
Veiligheid	3.351	3.368	3.475	3.641	3.792	3.861
Totaal Aantrekkelijk Assen	17.591	18.321	15.449	15.427	15.671	15.691

Programma / Beleidsthema	realisatie	begroting		meerjarenprognose		
	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Samen werken aan Assen						
Bestuur	3.009	3.121	3.094	3.061	3.020	2.978
Regionale samenwerking	330	373	495	500	505	270
Dienstverlening	1.255	1.251	746	772	778	782
Totaal Samen werken aan Assen	4.594	4.745	4.335	4.333	4.303	4.030
Bedrijfsvoering						
Kosten directe taken	35.834	34.709	35.836	37.218	37.962	39.041
Totaal Bedrijfsvoering	35.834	34.709	35.836	37.218	37.962	39.041
Vastgoed en Grondbedrijf						
Parkeren	4.390	4.494	3.900	3.923	3.928	3.928
Vastgoed	20.109	23.138	21.201	22.087	22.713	23.043
Grondbedrijf	629	10.567	6.279	4.748	4.700	4.700
Totaal Vastgoed en Grondbedrijf	25.128	38.199	31.380	30.758	31.341	31.671
Totaal lasten	265.759	284.986	290.626	284.417	286.568	285.166

Baten per programma en beleidsthema (bedragen x € 1.000)						
Programma / Beleidsthema	realisatie	begroting		meerjarenprognose		
	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Wonen in Assen						
Woningbouw/woonplan	2.365	1.440	1.566	1.787	1.908	1.908
Openbare ruimte	8.956	7.918	8.017	8.073	8.202	8.202
Bereikbaarheid, verkeer en vervoer	206	185	185	185	97	97
Duurzaamheid	8.833	8.027	9.220	9.277	9.277	9.277
Totaal Wonen in Assen	20.360	17.570	18.988	19.322	19.484	19.484
Werken in Assen						
Participatie en inkomen	31.404	30.200	29.509	30.493	31.231	31.777
Economische ontwikkelingen en innovatie	128	120	120	120	120	120
FlorijsAs	1.610	1.500	2.680	0	0	0
Totaal Werken in Assen	33.141	31.820	32.309	30.613	31.351	31.897
Meedoen in Assen						
Jeugdzorg	0	0	0	0	0	0
Wmo, gezondheidszorg en vrijwilligerswerk	3.228	2.365	2.540	2.540	2.540	2.540
Mijn Buurt Assen	172	0	0	0	0	0
Sport	0	0	0	0	0	0
Schuldhelpverlening	0	0	0	0	0	0
Onderwijs	4.545	5.117	5.403	5.322	5.325	5.330
Totaal Meedoen in Assen	7.945	7.482	7.943	7.862	7.865	7.870
Aantrekkelijk Assen						
Aantrekkelijke binnenstad	13	2.515	25	25	25	25
Kunst en cultuur	76	125	125	100	100	100
Evenementen	2.042	304	4	4	4	4
Veiligheid	60	17	43	43	43	43
Totaal Aantrekkelijk Assen	2.192	2.961	197	172	172	172
Samen werken aan Assen						
Bestuur	129	0	0	0	0	0
Dienstverlening	1.225	849	771	792	805	805
Totaal Samen werken aan Assen	1.354	849	771	792	805	805

Programma / Beleidsthema	realisatie	begroting		meerjarenprognose		
	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Bedrijfsvoering						
Inkomsten directe taken	4.393	4.232	4.856	4.937	5.017	5.127
Totaal Bedrijfsvoering	4.393	4.232	4.856	4.937	5.017	5.127
Vastgoed en Grondbedrijf						
Parkeren	4.943	5.607	4.843	4.843	4.843	4.843
Vastgoed	11.958	12.386	10.889	10.895	10.901	10.901
Grondbedrijf	5.060	10.675	5.333	4.633	4.593	4.593
Totaal Vastgoed en Grondbedrijf	21.962	28.668	21.065	20.371	20.337	20.337
Totaal baten	91.347	93.582	86.129	84.069	85.031	85.692
Totaal saldo programma's	-174.412	-191.403	-204.497	-200.348	-201.537	-199.474

Algemene dekkingsmiddelen						
Programma / Beleidsthema	realisatie 2018	begroting		meerjarenprognose		
		2019	2020	2021	2022	2023
Lasten						
Belastingheffing	94	663	682	593	602	612
Financiering/Belegging	164	150	173	194	216	216
Gemeentefonds	168	180	3.813	3.705	3.569	3.467
Overige algemene middelen	504	-1.377	-1.143	-1.402	-2.129	-1.299
Voorzieningen	251	0	0	0	0	0
Saldi kostenplaatsen	0	-1.006	-920	-775	-775	-775
Saldo afrondingen	0	1	-15	-13	-6	-7
Totaal lasten	1.181	-1.389	2.590	2.302	1.477	2.214
Baten						
Belastingheffing	17.304	18.022	20.613	21.113	21.623	22.154
Financiering/Belegging	5.797	4.983	4.375	4.033	3.904	3.723
Gemeentefonds	154.995	162.341	185.554	188.845	189.543	192.358
Overige algemene middelen	1.272	75	62	62	1.662	1.662
Voorzieningen	286	0	0	0	0	0
Saldi kostenplaatsen	-76	0	0	0	0	0
Totaal baten	179.578	185.421	210.604	214.053	216.732	219.897
Totaal saldo algemene	178.397	186.810	208.014	211.751	215.255	217.683

Overhead						
Programma / Beleidsthema	realisatie	begroting		meerjarenprognose		
	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Lasten						
Bedrijfsvoering, kosten overhead (ondersteunende taken)	19.690	21.160	21.286	21.163	21.639	21.639
Vastgoed, kosten overhead	2.375	3.151	2.603	2.566	2.565	2.565
Totaal lasten	22.065	24.311	23.889	23.729	24.204	24.204
Baten						
Bedrijfsvoering, inkomsten overhead (ondersteunende taken)	3.949	3.441	3.543	3.573	3.603	3.603
Vastgoed, inkomsten overhead	385	1.083	294	294	294	294
Totaal baten	4.334	4.524	3.837	3.867	3.897	3.897
Totaal saldo overhead	-17.731	-19.787	-20.052	-19.862	-20.307	-20.307
Heffing vennootschapsbelasting	7	30	30	31	31	32
Onvoorzien/incidenteel	0	438	485	994	944	1.353
Totaal saldo van baten en lasten	-13.754	-24.849	-17.050	-9.484	-7.564	-3.483
Mutaties in reserves						
storting reserves	29.950	13.277	4.014	1.278	1.152	1.069
beschikking reserves	44.870	37.228	21.064	10.762	9.062	6.114
Totaal mutaties in reserves	14.920	23.952	17.050	9.484	7.910	5.045
Resultaat	1.166	-898	0	0	346	1.562

4. Lasten en baten per taakveld

Lasten en baten per taakveld (bedragen x € 1.000)						
Taakvelden	realisatie	begroting		meerjarenprognose		
	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Lasten						
0. Bestuur en ondersteuning						
0.1 Bestuur	3.216	3.602	3.706	3.683	3.652	3.379
0.2 Burgerzaken	5.125	5.009	4.662	4.784	4.880	4.966
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	1.380	0	0	0	0	0
0.4 Overhead, ondersteuning organisatie	20.567	24.661	24.220	24.642	25.077	25.520
0.5 Treasury	9.502	150	173	194	216	216
0.61 OZB woningen	1.022	951	982	900	915	931
0.63 Parkeerbelasting	47	0	45	45	45	45
0.64 Belastingen overig	51	39	39	39	39	39
0.7 Alg. uitkering en ov uitkering	0	0	3.633	3.525	3.389	3.287
0.8 Overige baten en lasten	989	-1.358	-1.042	-334	-1.032	285
0.9 Vennootschapsbelasting (VpB)	7	30	30	31	31	32
0.10 Mutaties reserves	29.950	13.277	4.014	1.278	1.152	1.069
0.11 Resultaat rekening baten en lasten	0	1	-15	-13	-6	-7
Totaal 0. Bestuur en ondersteuning	71.857	46.362	40.447	38.774	38.358	39.762
1. Veiligheid						
1.1 Crisisbeheersing en brandweer	4.075	4.244	4.267	4.436	4.589	4.658
1.2 Openbare orde en veiligheid	1.252	1.073	1.261	1.285	1.307	1.330
Totaal 1. Veiligheid	5.327	5.317	5.528	5.721	5.896	5.988
2. Verkeer, vervoer en waterstaat						
2.1 Verkeer en vervoer	17.967	19.553	16.458	10.140	11.268	11.352
2.2 Parkeren	5.300	5.584	4.773	4.822	4.851	4.873
2.3 Recreatieve havens	27	76	1	1	1	1
2.4 Economische havens en waterwegen	133	223	190	193	197	200
2.5 Openbaar vervoer	97	71	30	115	118	120
Totaal 2. Verkeer, vervoer en waterstaat	23.525	25.507	21.452	15.271	16.435	16.546

Taakvelden	realisatie	begroting		meerjarenprognose		
	2018	2019	2020	2021	2022	2023
3. Economie						
3.1 Economische ontwikkeling	2.074	1.940	1.847	1.840	1.858	1.347
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	-2.875	0	0	0	0	0
3.3 Bedrijfsloket en bedrijfsregelingen	274	276	278	283	289	294
3.4 Economische promotie	3.529	4	4	4	4	4
Totaal 3. Economie	3.002	2.220	2.129	2.127	2.151	1.645
4. Onderwijs						
4.1 Openbaar basisonderwijs	3.245	3.394	3.407	3.326	3.329	3.329
4.2 Onderwijshuisvesting	9.416	9.685	9.611	10.000	10.290	10.331
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	2.814	3.770	3.672	3.710	3.751	3.793
Totaal 4. Onderwijs	15.475	16.849	16.690	17.036	17.370	17.453
5. Sport, cultuur en recreatie						
5.1 Sportbeleid en activering	467	565	501	510	519	527
5.2 Sportaccommodaties	4.696	5.899	5.208	5.198	5.259	5.250
5.3 Cultuurpresentatie, - productie, - participatie	11.065	11.131	10.906	10.835	10.868	11.005
5.4 Musea	235	259	261	262	262	263
5.5 Cultureel erfgoed	10	0	0	0	0	0
5.6 Media	3.440	3.494	3.581	3.644	3.696	3.753
5.7 Openbaar groen en (open)luchtrecreatie	8.849	9.514	9.245	9.422	9.576	9.174
Totaal 5. Sport, cultuur en recreatie	28.762	30.862	29.702	29.871	30.180	29.972
6. Sociaal domein						
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	6.646	8.226	7.659	7.628	7.719	7.638
6.2 Wijkteams	2.180	2.564	2.145	2.159	2.423	1.188
6.3 Inkomensregelingen	41.331	43.381	42.773	43.213	43.652	43.802
6.4 Begeleide participatie	1.486	1.534	2.002	1.779	1.676	1.624
6.5 Arbeidsparticipatie	1.996	2.038	15.155	14.743	14.356	14.007
6.6 Maatwerkvoorzieningen (Wmo)	5.147	2.637	2.494	2.502	2.509	2.515
6.71 Maatwerkdienstverlening 18+	17.902	18.839	19.952	19.588	19.132	19.186
6.72 Maatwerkdienstverlening 18-	17.077	1.901	17.701	17.440	17.358	17.372
6.81 Geëscaleerde zorg 18+	43.795	45.487	49.136	49.149	49.381	49.417
6.82 Geëscaleerde zorg 18-	10.554	26.578	12.089	12.084	11.731	11.757
Totaal 6. Sociaal domein	148.114	153.185	171.106	170.285	169.937	168.506

Taakvelden	realisatie	begroting		meerjarenprognose		
	2018	2019	2020	2021	2022	2023
7. Volksgezondheid en milieu						
7.1 Volksgezondheid	2.391	2.605	2.701	2.751	2.791	2.851
7.2 Riolering	5.465	4.639	4.748	4.843	4.915	4.979
7.3 Afval	6.970	6.747	7.161	7.242	7.283	7.312
7.4 Milieubeheer	2.010	2.522	1.958	2.032	2.060	1.674
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	680	777	723	735	747	759
Totaal 7. Volksgezondheid en milieu	17.516	17.290	17.291	17.603	17.796	17.575
8. Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing						
8.1 Ruimtelijke ordening	3.928	4.570	4.116	4.440	4.526	4.714
8.2 Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)	2.604	10.567	6.279	4.748	4.700	4.700
8.3 Wonen en bouwen	2.300	4.692	2.178	2.048	2.090	2.130
Totaal 8. Volkshuisvesting etc.	8.832	19.829	12.573	11.236	11.316	11.544
Totaal lasten	322.409	317.421	316.918	307.924	309.439	308.991
Baten						
0. Bestuur en ondersteuning						
0.1 Bestuur	91	0	0	0	0	0
0.2 Burgerzaken	1.413	849	771	792	805	805
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	287	0	0	0	0	0
0.4 Overhead, ondersteuning organisatie	1.301	4.524	3.837	3.837	3.837	3.837
0.5 Treasury	15.044	4.983	4.375	4.033	3.904	3.723
0.61 OZB woningen	13.571	14.347	16.412	16.804	17.204	17.629
0.62 OZB niet woningen	3.179	3.135	3.401	3.499	3.599	3.705
0.63 Parkeerbelasting	1.694	1.763	1.541	1.541	1.541	1.541
0.64 Belastingen overig	166	176	186	189	192	192
0.7 Alg. uitkering en overige uitk. gemeentefonds	154.995	162.341	185.554	188.845	189.543	192.358
0.8 Overige baten en lasten	1.585	240	227	227	1.827	1.827
0.10 Mutaties reserves	44.870	37.228	21.064	10.762	9.062	6.114
Totaal 0. Bestuur en ondersteuning	238.198	229.586	237.368	230.529	231.514	231.731
1. Veiligheid						
1.1 Crisisbeheersing en brandweer	20	35	41	41	41	41
1.2 Openbare orde en veiligheid	96	2	2	2	2	2
Totaal 1. Veiligheid	116	37	43	43	43	43

Taakvelden	realisatie	begroting		meerjarenprognose		
	2018	2019	2020	2021	2022	2023
2. Verkeer, vervoer en waterstaat						
2.1 Verkeer en vervoer	3.380	2.395	3.575	895	807	807
2.2 Parkeren	3.296	3.844	3.442	3.442	3.442	3.442
2.3 Recreatieve havens	29	27	29	31	33	33
2.5 Openbaar vervoer	2	0	0	0	0	0
Totaal 2. Verkeer, vervoer en waterstaat	6.707	6.266	7.046	4.368	4.282	4.282
3. Economie						
3.1 Economische ontwikkeling	147	120	120	120	120	120
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	1.071	0	0	0	0	0
3.3 Bedrijfsloket en bedrijfsregelingen	284	118	118	128	138	138
3.4 Economische promotie	2.549	448	708	718	728	728
Totaal 3. Economie	4.052	686	946	966	986	986
4. Onderwijs						
4.1 Openbaar basisonderwijs	3.245	3.394	3.407	3.326	3.329	3.334
4.2 Onderwijshuisvesting	1.202	882	882	882	882	882
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	1.343	1.723	1.996	1.996	1.996	1.996
Totaal 4. Onderwijs	5.790	5.999	6.285	6.204	6.207	6.212
5. Sport, cultuur en recreatie						
5.1 Sportbeleid en activering	9	0	0	0	0	0
5.2 Sportaccommodaties	2.522	3.013	2.681	2.681	2.681	2.681
5.3 Cultuurpresentatie, - productie, - participatie	3.900	4.030	3.870	3.845	3.845	3.845
5.4 Musea	300	328	318	318	318	318
5.6 Media	737	851	828	828	828	828
5.7 Openbaar groen en (open)luchtrecreatie	863	666	275	275	275	275
Totaal 5. Sport, cultuur en recreatie	8.332	8.888	7.972	7.947	7.947	7.947
6. Sociaal domein						
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	1.994	1.807	1.188	1.188	1.188	1.188
6.3 Inkomensregelingen	31.421	30.200	29.509	30.493	31.231	31.777
6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)	897	550	0	0	0	0
6.71 Maatwerkdienstverlening 18+	123	0	260	260	260	260
6.72 Maatwerkdienstverlening 18-	56	0	0	0	0	0
6.81 Geëscaleerde zorg 18+	2.569	2.019	2.646	2.646	2.646	2.646
6.82 Geëscaleerde zorg 18-	0	0	0	0	0	0
Totaal 6. Sociaal domein	37.060	34.576	33.603	34.587	35.325	35.871

Taakvelden	realisatie	begroting		meerjarenprognose		
	2018	2019	2020	2021	2022	2023
7. Volksgezondheid en milieu						
7.1 Volksgezondheid	29	0	0	0	0	0
7.2 Riolering	6.261	6.061	6.148	6.189	6.303	6.303
7.3 Afval	8.892	8.992	8.985	9.042	9.042	9.042
7.4 Milieubeheer	53	-965	235	235	235	235
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	680	597	590	590	590	590
Totaal 7. Volksgezondheid en milieu	15.915	14.685	15.958	16.056	16.170	16.170
8. Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing						
8.1 Ruimtelijke ordening	1.284	1.239	842	948	954	954
8.2 Grondexploitatie (niet bedrijven terreinen)	3.726	10.675	5.333	4.633	4.593	4.593
8.3 Wonen en bouwen	2.395	3.886	1.522	1.643	1.764	1.764
Totaal 8. Volkshuisvesting etc.	7.405	15.800	7.697	7.224	7.311	7.311
Totaal baten	323.575	316.523	316.918	307.924	309.785	310.553
Resultaat	1.165	-898	0	0	346	1.562

1. Wonen in Assen

Woningbouw/woonplan

- 5.4 Musea
- 8.1 Ruimtelijke ordening
- 8.3 Wonen en bouwen

Openbare ruimte

- 0.2 Burgerzaken
- 0.64 Belastingen overig
- 0.8 Overige baten en lasten
- 2.1 Verkeer en vervoer
- 2.3 Recreatieve havens
- 2.4 Economische havens en waterwegen
- 3.3 Bedrijfsloket en bedrijfsregelingen
- 3.4 Economische promotie
- 5.7 Openbaar groen en (open)luchtrecreatie
- 7.2 Riolering
- 7.5 Begraafplaatsen en crematoria

Bereikbaarheid, verkeer en vervoer

- 2.1 Verkeer en vervoer
- 2.5 Openbaar vervoer

Duurzaamheid

- 7.3 Afval
- 7.4 Milieubeheer

2. Werken in Assen

Participatie en inkomen

- 6.3 Inkomensregelingen
- 6.4 Begeleide participatie
- 6.5 Arbeidsparticipatie

Economische ontwikkeling en innovatie

- 3.1 Economische ontwikkeling
- 5.7 Openbaar groen en (open)luchtrecreatie

FlorijsAs

- 2.1 Verkeer en vervoer

3. Meedoen in Assen

Jeugdzorg

- 4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken
- 6.1 Samenkracht en burgerparticipatie
- 6.2 Wijkteams
- 6.71 Maatwerkdienstverlening 18+
- 6.72 Maatwerkdienstverlening 18-
- 6.82 Geëscaleerde zorg 18-

Wmo, gezondheidszorg en vrijwilligerswerk

- 6.2 Wijkteams
- 6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)
- 6.71 Maatwerkdienstverlening 18+
- 6.81 Geëscaleerde zorg 18+
- 7.1 Volksgezondheid

Mijn Buurt Assen

- 5.7 Openbaar groen en (open)luchtrecreatie
- 6.1 Samenkracht en burgerparticipatie

Meedoenbeleid

- 6.3 Inkomensregelingen

Sport

- 5.1 Sportbeleid en activering

Schuldhelpverlening

- 6.71 Maatwerkdienstverlening 18+

Onderwijs

- 4.1 Openbaar basisonderwijs
- 4.2 Onderwijshuisvesting
- 4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken

4. Aantrekkelijk Assen

Aantrekkelijke binnenstad

8.3 Wonen en bouwen

Kunst en cultuur

5.3 Cultuurpresentatie, -productie, -participatie

5.6 Media

Evenementen

5.7 Openbaar groen en (open)luchtrecreatie

Parkeren

0.63 Parkeerbelasting

1.2 Openbare orde en veiligheid

2.2 Parkeren

Veiligheid

1.1 Crisisbeheersing en brandweer

1.2 Openbare orde en veiligheid

5. Samen werken aan Assen

Bestuur

0.1 Bestuur

0.4 Overhead, ondersteuning organisatie

Regionale samenwerking

0.1 Bestuur

Dienstverlening

0.2 Burgerzaken

0.61 OZB woningen

6. Bedrijfsvoering

Bedrijfsvoering - directe kosten

0.1 Bestuur

0.2 Burgerzaken

0.61 OZB woningen

0.8 Overige baten en lasten

1.1 Crisisbeheersing en brandweer

1.2 Openbare orde en veiligheid

2.1 Verkeer en vervoer

2.2 Parkeren

2.4 Economische havens en waterwegen

2.5 Openbaar vervoer

3.1 Economische ontwikkeling

3.3 Bedrijfsloket en bedrijfsregelingen

4.2 Onderwijshuisvesting

4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken

5.1 Sportbeleid en activering

5.2 Sportaccommodaties

5.3 Cultuurpresentatie, -productie, -participatie

5.4 Musea

5.5 Cultureel erfgoed

5.6 Media

5.7 Openbaar groen en (open)luchtrecreatie

6.1 Samenkracht en burgerparticipatie

6.2 Wijkteams

6.3 Inkomensregelingen

6.4 Begeleide participatie

6.5 Arbeidsparticipatie

6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)

6.71 Maatwerkdienstverlening 18+

6.72 Maatwerkdienstverlening 18-

6.81 Geëscaleerde zorg 18+

6.82 Geëscaleerde zorg 18-

7.1 Volksgezondheid

7.2 Riolering

7.3 Afval

7.4 Milieubeheer

7.5 Begraafplaatsen en crematoria

8.1 Ruimtelijke ordening

8.2 Grondexploitatie (niet bedrijven terreinen)

8.3 Wonen en bouwen

Bedrijfsvoering - overhead

0.4 Overhead, ondersteuning organisatie

7. Vastgoed en Grondbedrijf	
Vastgoed	
0.8	Overige baten en lasten
1.1	Crisisbeheersing en brandweer
2.2	Parkeren
2.3	Recreatieve havens
4.2	Onderwijshuisvesting
5.2	Sportaccommodaties
5.3	Cultuurpresentatie, -productie, -participatie
5.4	Musea
5.6	Media
5.7	Openbaar groen en (open)luchtrecreatie
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie
6.81	Geëscaleerde zorg 18+
7.3	Afval
7.5	Begraafplaatsen en crematoria
8.1	Ruimtelijke ordening
Vastgoed - overhead	
0.4	Overhead, ondersteuning organisatie
Grondbedrijf	
0.3	Beheer overige gebouwen en gronden
3.2	Fysieke bedrijfsinfrastructuur
8.2	Grondexploitatie (niet bedrijven terreinen)

8. Algemeen financieel beleid	
Onvoorzien/incidenteel	
0.8	Overige baten en lasten
Belastingheffing	
0.61	OZB woningen
0.62	OZB niet woningen
0.64	Belastingen overig
3.4	Economische promotie
Financiering/Belegging	
0.5	Treasury
Gemeentefonds	
0.7	Alg. uitkering en ov. uitk. gemeentefonds
0.8	Overige baten en lasten
Heffing vennootschapsbelasting	
0.9	Vennootschapsbelasting (VpB)
Overige algemene middelen	
0.8	Overige baten en lasten
Reserves en voorzieningen	
0.8	Overige baten en lasten
0.10	Mutaties reserves
Resultaat rente omslag	
0.8	Overige baten en lasten
Saldo	
0.11	Resultaat v.d. rekening van baten en lasten

Financiële begroting

Toelichting financiële begroting

1. Hoofdpijnen meerjarig financieel beleid
2. Kaders, richtlijnen en ambities
3. Analyse begrotingsresultaat 2020 en prognoses 2021-2023
4. Incidentele lasten en baten 2020-2023
5. Structurele toevoegingen en onttrekkingen reserves 2019-2022
6. Geprognosticeerde balans
7. Overzicht EMU-saldo 2018-2022
8. Gemeentelijke reservepositie
9. Gemeentefonds
10. Arbeidskosten gerelateerde verplichtingen
11. Overzicht investeringen
12. Totaal mix aan maatregelen
13. Totaal ambities bestuursakkoord

1. Hoofdpijnen meerjarig financieel beleid

Beleidslijnen en spelregels

In dit hoofdstuk besteden we aandacht aan de beleidslijnen en spelregels die we in ons financieel beleid en bij de samenstelling van de begroting en meerjarenprognose hanteren. We geven uitleg over het resultaat van de Begroting 2020, de meerjarencijfers, en over de belangrijkste achtergronden daarvan.

We lichten de opbouw en het verloop van de gemeentelijke reservepositie toe en besteden aandacht aan de meerjarige opbouw en omvang van de uitkering uit het gemeentefonds. Verder bevat dit hoofdstuk de informatie en de financiële overzichten die op grond van het Besluit begroting en verantwoording (BBV) in de financiële stukken gepresenteerd moeten worden. Deze dienen ter verbetering van het financiële inzicht in, en de transparantie voor, de raad.

Hoofdpijnen

Het financiële lange termijn beleid van de gemeente Assen is gericht op duurzaamheid, stabiliteit en continuïteit. We streven naar jaarlijks sluitende begrotingen en een solide reservepositie. Er is ruimte om financiële tegenvallers die zich in de beleidsuitvoering voordoen op te vangen. We wegen voor beleidsuitvoering de benodigde inzet van middelen in totaalverband af. In de verdere uitvoering van het financiële beleid staan de volgende beleidsdoelen centraal:

- Besteding en beheer van gemeenschapsgeld is zorgvuldig, efficiënt, transparant en resultaatgericht.
- Er is sprake van duurzaam evenwicht tussen lasten en baten waarbij de lasten op evenwichtige wijze gespreid worden over de huidige en toekomstige generaties.
- Het financieel beleid, het beheer van de middelen en de administratie voldoen aan de vereisten die wet- en regelgeving daaraan stellen.
- Er is sprake van repressief financieel provinciaal toezicht.
- De presentatie van het te voeren beleid en van de daarvoor in te zetten middelen is eenduidig en transparant.
- Er is doorlopend inzicht in de risico's die van invloed zijn de financiële positie van de gemeente.
- De gemeentelijk weerstandscapaciteit is op peil; de weerstandsratio voldoet aan de door de raad vastgestelde normering.
- Niet of niet langer voor beleidsuitvoering en/of voor uitvoering van beheerstaken benodigde middelen vloeien terug naar de algemene middelen en/of naar de algemene reserve.
- Onderhoudsvoorzieningen zijn afgestemd op en toereikend voor, actuele en toekomstige onderhoudsopgaven.
- De tarieven van de belastingen worden jaarlijks tenminste aangepast aan de inflatie.
- De tarieven voor de overige gemeentelijke heffingen en rechten (leges) zijn maximaal 'kostendekkend'.
- De uitkeringen uit het gemeentefonds sluiten aan bij circulaire van het ministerie van Binnenlandse Zaken.
- Er is continu inzicht in de liquiditeitspositie en de financieringsbehoefte.
- De gemeentelijke grondexploitatie is financieel zelfstandig.
- De beleidsuitvoering in het Sociaal Domein moet in beginsel plaatsvinden binnen de daarvoor van het Rijk overkomende middelen.
- Er is sprake van een gezonde op de gemeentelijke opgave afgestemde schuldpositie; de gemeentelijke solvabiliteit voldoet aan de door de raad vastgestelde normering.

- Het aantrekken en/of uitzetten van financieringsmiddelen geschiedt efficiënt, risicomijdend en uitsluitend voor de uitoefening van de publieke taak.

Spelregels bestuursakkoord 'Samen duurzaam verder'

- Daarnaast houden we, als de omstandigheden dat toelaten, in de uitvoering van het beleid rekening met de financiële spelregels uit de paragraaf 'Het geld van Assen' van het bestuursakkoord 'Samen duurzaam Verder 2018-2022'. Die luiden als volgt:
- Structurele lasten worden gedekt door structurele baten.
- Alleen nieuwe investeringen/projecten als er sprake is van een sluitend financieel dekkingsplan.
- Uit het oogpunt van flexibiliteit vindt middeleninzet voor nieuw beleid alleen op projectbasis plaats. Voor continuering is altijd een nieuw besluit nodig en is altijd beleidsevaluatie vereist.
- We willen bestaande budgetten zoveel mogelijk ontschotten voor een integrale aanpak van de maatschappelijke opgaven.
- Overschrijdingen worden opgevangen binnen het betreffende beleidsterrein. Als er sprake is van (andere) meevallers binnen het beleidsterrein, dan zijn deze in te zetten als compensatie voor deze overschrijdingen.
- Meevallers worden niet ingezet voor nieuw beleid.
- Rijkskortingen op specifieke uitkeringen worden in beginsel opgevangen binnen het betreffende beleidsterrein.
- We streven ernaar om de onroerendzaakbelasting (OZB) jaarlijks enkel aan te passen aan de inflatie.
- De gemeentelijke dienstverlening is kostendekkend.
- Tegenvallers in grondexploitaties vangen we op door lopende grondexploitaties te optimaliseren of te versoberen.

2. Kaders, richtlijnen en ambities

Kaderbrief 2020 als referentiekader

De financiële kaders, de begrotingspositie en de meerjarenprognose zijn als onderdeel van Kaderbrief 2020 getoetst en geactualiseerd. In dit hoofdstuk wordt steeds de vergelijking gemaakt tussen het beleid en de cijfers in de Kaderbrief 2020. De raad heeft op 11 juli 2019 ingestemd met de Kaderbrief 2020.

Samenvattend beeld Kaderbrief 2020

In de Kaderbrief 2020 heeft het college de raad uitgenodigd om de kaders en beleidsuitgangspunten voor het komende Begroting jaar 2020 vast te stellen. Naast de bepaling van de richting en de uitgangspunten zijn bij die gelegenheid tevens de Begroting 2019 en het meerjarenperspectief 2020-2022 geactualiseerd. Daarnaast is een aantal ontwikkelingen gesignaleerd die van belang zijn voor het beleids- en Begrotingsproces 2020 en de in dat kader aan de orde zijn beleidsinvulling. De actualisering van de financiële vooruitzichten liet zien dat zowel de Begroting 2019 als het meerjarenbeeld voor de periode 2020-2022 over de volle breedte verslechterden.

De inhoud van de Meicirculaire 2019 is op hoofdlijnen in de Kaderbrief verwerkt. Van bijzonder belang voor de eigen financiële vooruitzichten waren de in de circulaire aangekondigde neerwaartse bijstelling van de accressen 2018-2022 van in totaal € 603 miljoen en de door het kabinet toegezegde tijdelijke tegemoetkoming in de tekorten van de tekorten in de Jeugdzorg van in totaal € 1,0 miljard. De verdere uitwerking van de maatregelen in de Meicirculaire is betrokken bij de voorbereiding van de Begroting 2020.

Financiële vooruitzichten 2020-2023 Kaderbrief

De afsluitende financiële eindresultaten van de Kaderbrief 2020 luiden als volgt.

Eindresultaten Kaderbrief 2020		(bedragen x € 1.000)			
Omschrijving	2020	2021	2022	2023	
Resultaten beleid Begroting 2020-2023	-7.196	-6.885	-6.777	-6.915	
- Autonome ontwikkelingen	-4.600	-3.646	-3.454	-3.354	
- Nieuwe beleidsmaatregelen	-1.300	-1.354	-1.323	-1.224	
- Meicirculaire 2019 (extra middelen jeugd)	2.200	2.200	600	600	
- Stelpost extra rijksmiddelen Jeugdzorg	-	-	6.770	6.770	
Geactualiseerde resultaten Kaderbrief 2020	-10.887	-9.676	-4.185	-4.123	
- Inzet maatregelenpakket	4.761	5.168	5.218	5.218	
Einduitkomsten/prognoses 2020-2023 Kaderbrief 2020	-6.126	-4.508	1.033	1.095	

In Kaderbrief werden 2020 en 2021 begrotingstekorten van respectievelijk € 6,1 miljoen en € 4,5 miljoen geprognostiseerd. De tekorten ontstaan vooral door de veel te beperkte compensatie die het Rijk in 2020 en 2021 beschikbaar stelt voor het opvangen van de tekorten op Jeugdzorg, door autonome ontwikkelingen en door de extra financiële middelen die we vrij willen maken om te kunnen blijven investeren in onze stad. Voorgestelde beleidslijn was om de als gevolg van die aanpak in 2020 en 2021 ontstane begrotingstekorten te dekken door de algemene reserve daarvoor in te zetten. De begrotingen 2022 en 2023 zijn bij de Kaderbrief 2020 sluitend gemaakt met de 'stelpost extra rijksmiddelen jeugd'. De begrotingsresultaten eindigden op basis van die lijn op rond € 1,0 miljoen positief.

Financiële beleidsrichtingen Kaderbrief 2020

De kaders, beleidsrichtingen en financiële aanpak uit de Kaderbrief 2020 zijn leidend voor het in de Programmabegroting 2020 en de meerjarenprognose 2021-2023 te presenteren beleid, de daarvoor te ramen budgetten en de op te stellen financiële prognoses. Realisatie van de ambities uit het collegeakkoord 'Samen Duurzaam Verder', aanpak van de beleidsknelpunten en -wensen uit de Kaderbrief 2020 en het financieel in control brengen van het Sociaal Domein, staan daarin voor 2020, samen met de vastgestelde bezuinigingen, centraal.

De Programmabegroting 2020 en de meerjarenprognose 2021-2023 bevatten daarnaast reële ramingen en prognoses voor de uitvoering van de taken op het terrein van de Jeugdzorg en de overige taken in het Sociaal Domein. De tekorten die daardoor in de Begrotingsjaren 2020/2021 ontstaan worden in de betrokken jaren opgevangen door de inzet van reservemiddelen en besparingen binnen de programma's.

Insteek in de Kaderbrief 2020 was dat de tekorten in de Jeugdzorg in Assen vanaf 2022 structureel gedekt kunnen gaan worden met behulp van de extra rijksmiddelen die het kabinet vanaf dat jaar structureel voor de bekostiging van de taken in de Jeugdzorg beschikbaar zal stellen. Assen anticipeert daarmee op de uitkomsten van het onafhankelijke landelijk onderzoek naar de achtergronden van kostenontwikkeling in de Jeugdzorg. De uitkomsten daarvan moeten volgens plan eind 2020 beschikbaar zijn.

Financiële en fiscale kaders en spelregels

Hoofddoelstelling van het financieel beleid is presentatie en de vaststelling van sluitende jaarbegrotingen. Om tot sluitende jaarbegroting 2020 en 2021 te komen wordt er in die jaren, mede ter dekking van de tekorten in de Jeugdzorg, beslag gelegd op de algemene reserve. De noodzakelijk omvang wordt bepaald op basis van de uitkomsten van de betrokken begrotingen en de overige beschikbare dekkingsmiddelen.

Uiterlijk vanaf 2022 is de Asser Begroting reëel en structureel in evenwicht. Aanneمة in dat verband is dat het kabinet op basis van de uitkomsten van het landelijk onderzoek naar de kostenontwikkeling in de Jeugdzorg vanaf 2022 extra rijksmiddelen beschikbaar stelt om de bestaande tekorten in de Jeugdzorg af te dekken. Om uiting te geven aan die lijn wordt vanaf 2022 een structurele 'stelpost extra rijksmiddelen Jeugdzorg' van € 1,6 miljoen in de jaarschijf 2020 van de meerjarenprognose 2021-2023 opgenomen. Deze aanpak sluit aan bij de richtlijn die de gezamenlijke toezichthouders in dit verband hebben vastgesteld.

Om tekorten in de begroting en 2020-2023 zoveel mogelijk te beperken en vanaf 2022 tot een structureel sluitend financieel kader te komen wordt vanaf 2020 uitvoering gegeven aan het in de Kaderbrief opgenomen Mix aan maatregelenpakket. Ook het in de Kaderbrief gepresenteerde 'noodpakket' met bezuinigingen is daarvoor in principe beschikbaar. De omvang van deze beide pakketten bedragen resp. € 5,0 en € 1,0 miljoen structureel. Over omvang en definitieve samenstelling van het aanvullende pakket wordt in het kader van beleidsinvulling 2020 en de vaststelling van het bijbehorende dekkingsplan besloten.

Op het moment dat de resultaten van het landelijk onderzoek naar de kosten van de Jeugdzorg bekend zijn (eind 2020) en er duidelijkheid is over omvang en verdeling van mogelijke extra rijksmiddelen zal beoordeeld en afgewogen moeten worden of en welke verdere maatregelen er getroffen moeten worden om tot een structureel sluitende begroting te komen.

Voor wat betreft het fiscale beleid is in de Kaderbrief 2020 aangegeven dat het bestaande beleid in 2020 wordt gecontinueerd met dien verstande dat:

- De onroerendezaakbelasting-tarieven naast de reguliere trendmatige aanpassing voorsnog met 10% extra worden verhoogd.
- De opbrengst van de toeristenbelasting met € 250.000 wordt verhoogd.
- De tarieven voor het rioolrecht en de afvalstoffenheffing kostendekkend blijven.
- De overige heffingen in 2020 conform het Bestuursakkoord gefaseerd verder kostendekkend worden gemaakt.

De paragraaf “lokale heffingen” bevat de nadere toelichting op het fiscale beleid. De vaststelling van de in 2020 te hanteren tarieven vindt plaats als onderdeel van de besluitvorming tarievenbeleid 2020.

Uitvoering Bestuursakkoord ‘Samen duurzaam verder’

In het bestuursakkoord zijn afspraken gemaakt over de in de lopende bestuursperiode te realiseren ambities, en de daarvoor beschikbaar te stellen middelen. Daarbij is gekozen voor een incidentele, tijdgebonden en structurele aanpak en een daarop afgestemde inzet van middelen. In de uitwerking betekent dit dat betrokken incidentele en tijdgebonden activiteiten aan het eind van de periode worden afgebouwd en stoppen en dat beschikbare budgettaire ruimte en de daarvoor vastgestelde dekkingsmaatregelen vanaf dat moment weer komen te vervallen.

Middelen bestuursakkoord (bedragen x € 1.000)				
Omschrijving	2020	2021	2022	2023
Onderweg in Assen	77	186	251	335
Levendig Assen	411	411	411	-
Besturen in Assen	540	440	340	-
Wonen in Assen	12	18	24	24
Sociaal Assen	1.665	1.665	1.915	100
Duurzaam Assen	454	532	610	335
Leven in Assen	510	573	637	400
Ondernemen in Assen	1.025	875	875	300
Totaal scherper budgetteren	4.694	4.700	5.063	1.494

Bezuinigingsmaatregelen

Conform de uitgangspunten en beleidsrichtingen in de Kaderbrief 2020 zijn de volgende bezuinigingen uit het zgn. basispakket in de programmabudgetten 2020 en de jaarschijven 2021-2023 opgenomen.

Mix aan maatregelen Kaderbrief 2020 (bedragen x € 1.000)				
Omschrijving	2020	2021	2022	2023
Wonen in Assen	521	521	521	521
Werken voor Assen	110	110	110	110
Meedoen in Assen	1.664	2.276	2.276	2.276
Aantrekkelijk Assen	271	296	346	346
Samen werken aan Assen	62	62	62	62
Vastgoed en grondbedrijf	663	433	433	433
Algemeen financieel beleid	1.470	1.470	1.470	1.470
Totaal maatregelen	4.761	5.168	5.218	5.218

Over aard en omvang van in deze bestuursperiode mogelijk nog verder te treffen bezuinigingen wordt in het kader van de door de raad vaststellen beleids- en dekkingsplan 2020-2023 definitief besloten.

In de Kaderbrief is daartoe in de vorm van het ‘noodpakket’ een eerste voorzet gegeven. De omvang van het noodpakket is in de Kaderbrief 2020 geraamd op € 1,0 miljoen structureel. Naar de haalbaarheid van de daarin opgenomen bezuinigingsrichtingen moest ten tijde van de bespreking van de Kaderbrief nog nader onderzoek plaatsvinden. Opbouw van het in juli besproken noodpakket zag er als volgt uit:

Bezuinigingen: noodpakket Kaderbrief 2020				(bedragen x € 1.000)
Omschrijving	2020	2021	2022	2023
Wonen in Assen	379	379	379	379
Werken voor Assen	129	129	129	4
Meedoen in Assen	314	314	314	314
Aantrekkelijk Assen	274	274	274	274
Samen werken aan Assen	-	-	-	-
Vastgoed en grondbedrijf	-	-	-	-
Algemeen financieel beleid	39	39	39	39
Totaal maatregelen	1.135	1.135	1.135	1.010

Over mogelijke inzet van het noodpakket en eventuele andere nog voor het sluitend maken van de begroting en de meerjarenprognose noodzakelijke maatregelen wordt in het kader van de beleidsinvulling 2020 en het voor de periode 2020-2023 opgestelde financiële dekkingplan definitief besloten. Voorstellen daartoe maken onderdeel uit van het hoofdstuk 'Financiële vooruitzichten 2020-2023'.

Financiële uitgangspunten

Aanpak opbouw budgetten en financiële prognoses 2020-2023

De verbetering van de kwaliteit van de planning- en control producten, en de over het beleid en de financiën te presenteren informatie, is een continuproces. De in 2017 vastgestelde planning- en controlcyclus vormt hiervoor de basis. Verder zijn de voor dit doel vastgestelde verbeterplannen en de aanbevelingen van de accountant en de provinciale toezichthouder daarvoor input.

We houden rekening met eisen die wet- en regelgeving aan vorm, inhoud en kwaliteit van de gemeentebegroting en aan de jaarrekening en jaarverslag stellen. Belangrijke kaders in dat verband zijn de Gemeentewet, de Wet financiering decentrale overheden (Fido), het besluit Begroting en Verantwoording (BBV) en de jaarlijkse Kaderbrief van de financieel toezichthouder. Het uitgangspunt blijft beleidspresentatie op basis van de drie W-vragen. Die luiden: Wat willen we bereiken? Wat gaan we daarvoor doen? en Wat gaat dat kosten?

Vanaf 2015 hanteren we een sterk vereenvoudigde begrotingssystematiek. De opbouw van de programma- en productbudgetten vindt sindsdien 'top down' plaats. Het vertrekpunt is aanvaard beleid tot en met de Kaderbrief met de bijbehorende mutaties in de jaarschijven van de dan lopende meerjarenprognose. Waar nodig vindt actualisering plaats op basis van externe ontwikkelingen en eigen besluitvorming.

Ook het doorrekenen van loon-, prijs-, en volumeontwikkelingen is onderdeel van dit proces. De zo opgebouwde budgetten zijn basis voor bespreking, vaststelling, autorisatie en het afleggen van verantwoording over het gevoerde beleid. Voor het opstellen en actualiseren van de nieuwe meerjarenprognose geldt een vergelijkbare aanpak.

De budgetten voor de gemeentelijke bedrijfsvoering worden sinds 2015 vanuit een oogpunt van transparantie centraal geraamd en verantwoord binnen het begrotingsprogramma Bedrijfsvoering. Met uitzondering van de gemeentelijke inzet voor realisatie van specifieke investeringsprojecten en voor de gemeentelijke grondexploitatie, vindt er sindsdien geen toerekening van de kosten van de bedrijfsvoering meer plaats aan de beleidsprogramma's, de beleidsvelden en de beleidsproducten.

Uitgangspunten opbouw budgetten/prognoses 2020-2023

De opbouw en samenstelling van de product- en de programmabudgetten voor 2020 en van de financiële prognoses voor de periode 2021-2023 vindt plaats op basis van de volgende uitgangspunten:

- Het aanvaarde beleid, de geactualiseerde budgetten 2019 en prognoses t/m de Kaderbrief 2020.
- De autonome ontwikkelingen, knelpunten en nieuwe beleidsmaatregelen conform de Kaderbrief 2020.
- Het pakket bezuinigingsmaatregelen 'Opmaat naar een sluitende meerjarenbegroting 2022'
- Toepassing beleids-, reken- en spelregels conform het vernieuwde BBV en het eigen bestuursakkoord.
- Stortingen in en onttrekkingen aan van reserves conform de spelregels uit de 'nota reserves en voorzieningen'.
- Raming/prognoses bijdragen GR-en conform de (meerjaren-) begrotingen 2020 van de betrokken GR-en.
- Raming/prognoses algemene uitkering gebaseerd op de prognoses en maatregelen uit de Meicirculaire 2019.
- Raming aandeel onderschrijding BCF-plafond conform advies/richtlijn BZK Meicirculaire 2019.
- Loonontwikkeling 2019- 2020 maximaal 5,5% (= t.o.v. werkelijk niveau maart 2019).
- Prijsontwikkeling 2019-2020 maximaal 1,4 % (conform Meicirculaire 2019 en incl. nacalculatie).
- Loon- en prijsontwikkeling 2021-2023 voorlopige aanname jaarlijks gemiddeld resp. 2,5 % en 1,7 %.
- Reguliere vervangingsinvesteringen in bedrijfsmiddelen, bedrijfsgebouwen en andere gemeentelijke panden.
- Renterevisie en rentebeleid 2020 ongewijzigd ten opzichte van 2019.
- Omslagrente 2,2% rente financiering grondexploitatie 1,5 %, indexatierente amortisatiereserves jaarlijks 2,2%.
- Aanpassing tarieven onroerendezaakbelasting per 1 januari 2020 in totaal 11,4 % bestaande uit:
 - 1,4 % reguliere aanpassing op basis van consumentenprijsindex 2020 (cf. Meicirculaire 2019).
 - 5,0 % extra conform maatregelenpakket Kaderbrief 2020.
 - 5,0 % extra conform voorstel Begroting 2020.
- De opbrengt van de toeristenbelasting wordt met € 250.000 verhoogd.
- Overige heffingen en tarieven zoveel mogelijk kostendekkend; anders trendmatig 1,4 % (cpi Meicirculaire 2019).

Rentecalculatie en -verdeling

Het rentepeil en de interne renteverdeling zijn ingaande de Begroting 2017 geactualiseerd en aangepast aan de op dat moment geldende omstandigheden op de geld- en kapitaalmarkt. Als resultaat daarvan hanteren we sindsdien een middelde rekenrente van rond 2%.

Als gevolg van het monetaire beleid van de Europese Centrale Bank is het rentepeil op dit moment extreem laag. Onduidelijk en onzeker is of en hoe lang die situatie zal aanhouden. De monetaire situatie is te onzeker en de verdere ontwikkeling is van te veel factoren afhankelijk om het eigen rentebeleid en de rente-uitgangspunten die we sinds 2017 in onze eigen begroting hanteren daarop bij te stellen. Vanuit een oogpunt van financiële continuïteit zijn in de Begroting 2020 en bij het opstellen van de meerjarenprognose dan ook geen wijzigingen meer in het rentebeleid doorgevoerd.

Rente-uitgangspunten 2020			
omschrijving/begrotingsjaar	2018	2019	2020
Calculatierente interne financiering	2,2%	2,2%	2,2%
Calculatierente externe financiering tot kasgeldlimiet	2,0%	2,0%	2,0%
Calculatierente externe financiering boven kasgeldlimiet	2,0%	2,0%	2,0%
Indexatie amortisatie reserves algemene dienst	2,2%	2,2%	2,2%
Indexatie overige bestemmingsreserves	0,0%	0,0%	0,0%
Renteverrekening met Grondbedrijf	1,5%	1,3%	1,1 %
Calculatierente interne doorbelasting	2,2%	2,1%	2,16%

Omvang en inzet bespaarde rente

De gemeentelijke reserves en voorzieningen dienen als financieringsmiddel voor het totaal vermogen. Als de gemeente geen reserves en voorzieningen tot haar beschikking zou hebben, zouden daarvoor in de plaats externe financieringsmiddelen moeten worden en rente over moeten worden gecalculeerd en betaald. Door net als bij vreemd vermogen ook (bespaarde) rente over de beschikbare eigen financieringsmiddelen i.c. over de reserves en voorzieningen te calculeren wordt voorkomen dat op het moment dat de beschikbare eigen financieringsmiddelen afnemen er budgettaire ruimte moet worden vrijgemaakt voor dekking van nieuw aan te trekken externe financieringsmiddelen. Deze aanpak draagt bij aan financiële stabiliteit in de gemeentelijke exploitatie. De jaarlijks te calculeren bespaarde rente wordt primair ingezet voor indexatie van de bestemmingsreserves; het daarvoor niet benodigde deel is beschikbaar voor andere begrotingsdoeleinden.

Bespaarde rente (bedragen x € 1.000)				
omschrijving/begrotingsjaar	2020	2021	2022	2023
Gecalculeerde stand reserves ca 1/1	165.369	150.002	143.665	135.595
Te calculeren bespaarde rente (2%)	3.638	3.300	3.161	2.978
In te zetten voor:				
Structurele dekking (maximaal 1,2 miljoen)	-1.217	- 1.217	- 1.217	- 1.217
Indexatie amortisatiereserves	-1.093	-1.014	- 943	- 872
Tijdelijke inzet ambities CP 2018-2022	-1.250	-500	-500	-
Incidentele ruimte in begroting /mjp	78	569	501	889

Onvoorzien/incidenteel

De budgetten voor onvoorzien en incidentele uitgaven zijn voor 2020 in basis geraamd op € 410.000 en € 78.000.

Het budget 'Onvoorzien' wordt jaarlijks aangepast met een prijs- en volumecomponent. De omvang van de 'incidentele ruimte' wordt ieder jaar opnieuw bepaald. De wijze waarop dat gebeurt is hiervoor weergegeven. Om te grote structurele afhankelijkheid en jaarlijkse schommelingen in het begrotingsbeeld te voorkomen is de inzet van bespaarde rente als structureel dekkingsmiddel in eerdere bestuursperioden gemaximeerd en bepaald op € 1,2 miljoen structureel.

In het kader van het dekkingsplan 2018-2022 is besloten dit maximum tot en met 2022 tijdelijk met te verhogen. Voor 2020 bedraagt die verhoging € 1,2 miljoen; in 2021 en 2022 jaarlijks € 0,5 miljoen. Die resulteert er in dat er 2020 nog een vrije ruimte van € 78.000 resteert die gedurende het begrotingsjaar als eenmalig dekkingsmiddel voor andere beleids- en begrotingsdoeleinden kan worden ingezet. Omdat er vanaf 2021 een minder groot deel van de incidentele ruimte behoeft te worden ingezet voor kostendekking van ambities uit het bestuursakkoord neemt de vrij beschikbare incidentele ruimte vanaf dat jaar gefaseerd aan weer toe.

Onvoorzien/incidenteel		(bedragen x € 1.000)		
omschrijving/begrotingsjaar	2020	2021	2022	2023
Ruimte onvoorzien	407	425	445	463
Incidentele ruimte	78	569	501	889
Beschikbaar in begroting /mjp	485	994	946	1.352

Loon-, prijs- en volumeontwikkeling

In de opbouw van de producten en de programmabudgetten en in de bedrijfsvoering 2020, is rekening gehouden met de financiële gevolgen van loon-, en prijs- en volumeontwikkelingen

Loon- en prijsontwikkeling

De raming van de gemeentelijke loonsom is nominaal met 5,5% aangepast ten opzichte van het peil februari 2019. Met deze aanpassing kunnen de budgettaire effecten van de recent afgesloten nieuwe cao-gemeenten worden opgevangen. Er is niet op voorhand rekening gehouden met mogelijke verdere verhoging van de APB-premies. Ten tijde van het opstellen van de begroting bestond er geen duidelijkheid m.b.t. het beleid dat het ABP wil c.q. moet gaan voeren om de komende jaren te kunnen blijven voldoen aan de wettelijk vereiste dekkingsgraad. Zo nodig zal begroting daar tussentijds i.c. bij de eerstkomende actualisatie op moeten worden bijgesteld. Voor wat betreft de loonontwikkeling in de periode 2021-2022 is rekening gehouden met een gemiddelde stijging van 2,5% per jaar. We sluiten daarmee aan op indexpercentage die het kabinet in de Meicirculaire 2019 heeft gepresenteerd.

Uitgangspunt voor de prijsindex in de Begroting 2020 is de ontwikkeling van het prijspeil bruto binnenlands product van het Centraal Plan Bureau (CEP 2019). Op basis daarvan is de prijsbijstelling 2019-2020 bepaald op 1,4 % netto. Voor wat betreft de prijsontwikkeling 2021-2023 houden we eveneens conform de Meicirculaire rekening met een jaarlijks gemiddelde prijsstijging van 1,7%.

Loon en prijsontwikkeling 2020-2023 (bron: Meicirculaire 2019)				
omschrijving/begrotingsjaar	2020	2021	2022	2023
Loonontwikkeling	2,3%	2,9 %	2,5 %	2,3%
Prijsontwikkeling (pBBP)	1,4%	1,7%	1,7 %	1,8%

Loon- en prijsontwikkeling verbonden partijen

De met de gemeente verbonden partijen zijn begin 2019 geïnformeerd over de loon- en prijsontwikkeling waarmee ze bij de opstelling van hun begroting en/of hun subsidieaanvraag voor 2020 maximaal rekening kunnen houden. Deze indexpercentages komen overeen met de uitgangspunten die ook voor de eigen begrotingsbijstelling 2019-2020 worden gehanteerd. Dat betekent dat deze partijen voor wat betreft de loon- en prijsontwikkeling respectievelijk maximaal uit kunnen gaan van respectievelijk 5,5% (t.o.v. werkelijk peil februari 2019) en 1,4 %. Het betreft inschattingen die tot doel hebben een zo reëel mogelijke begroting en/of subsidieaanvraag voor 2020 te kunnen opstellen en indienen. Waar nodig en afgesproken vindt achteraf bijstelling plaats op basis van de in 2020 feitelijke aan de orde zijnde salaris-, prijs- en volumeontwikkelingen.

Volumeontwikkelingen

Als de groei van de stad daar aanleiding toe geeft worden relevante product- en programmabudgetten jaarlijks bijgesteld op basis van de in de betreffende beleidsvelden verwachte volumegroei. Om de budgettaire effecten van die groei in de komende jaren op te kunnen vangen is in de meerjarenprognose 2021-2023 financiële ruimte ingepland. Deze loopt op van € 0,1 miljoen in 2021 naar € 0,9 miljoen structureel vanaf 2023. De feitelijke

bijstelling van de betrokken productbudgetten vindt plaats op basis van in een jaar aantoonbaar opgetreden volumegroei. De in voor dit doel in 2019 en 2020 beschikbare ruimte was benodigd en is ingezet voor dekking van de beheerskosten van de FlorijnAs-projecten en de volumegroei in het Sociaal Domein. Deze ruimte is bij de Begroting 2019 afgevoerd.

Financiële kaders Sociaal Domein

We houden vast aan het beginsel dat het Rijk voldoende middelen beschikbaar moet stellen om de taken in het Sociaal Domein die aan de gemeenten zijn overgedragen naar behoren te kunnen uitvoeren.

De in begroting en meerjarenprognose voor het Sociaal Domein geraamde inkomsten zijn gebaseerd op de septembercirculaire 2019. De omvang van de voor dit doel in 2020 geraamde middelen bedraagt € 108 miljoen. Hierin is € 17 miljoen begrepen voor de financiering van de Wsw-taken.

Rijksmiddelen Sociaal Domein (basis septembercirculaire 2019)			(bedragen x € 1.000)	
Omschrijving/mutatie	2020	2021	2022	2023
Wmo	18.473	18.790	18.790	18.790
Jeugdzorg; regulier	17.552	17.682	17.682	17.682
Jeugdzorg; tijdelijk extra middelen	1.600	1.600	-	-
Participatiewet re-integratie klassiek	3.098	3.098	3.098	3.098
IU- Beschermd Wonen	44.730	45.096	45.384	45.385
IU- Voogdij 18+	5.150	5.150	5.150	5.150
IU-Participatiewet Wajong/Begeleiding	852	880	962	1.044
IU Participatiewet - WSW	17.048	16.541	15.904	15.423
Prognose middelen Sociaal Domein	108.503	108.837	106.970	106.572
Mutatie per jaar	-	334	-1.867	-398

Op dit moment zijn de middelen die het Rijk voor het sociaal en domein en daarbinnen met name voor de Jeugdzorg beschikbaar stelt ontoereikend. Het in de Begroting 2020 geraamde tekort komt per saldo uit op € 6,4 miljoen.

Om in het financieel kader zo dicht mogelijk bij het uitgangspunt van budgettaire neutraliteit te kunnen blijven aansluiten was met ingang vanaf de jaarschijf 2022 een stelpost 'extra middelen Jeugdzorg' van € 1,6 miljoen structureel opgenomen. Rijk en financieel toezichthouders hebben aangegeven in te kunnen stemmen met het opnemen van een structurele stelpost naar rato van het gemeentelijk aandeel in de extra rijksmiddelen van € 300 miljoen die het kabinet in 2021 beschikbaar stelt. Voor Assen komt dat overeen met een bedrag van € 1,6 miljoen. Oplossingen voor het resterende deel van het tekort € 5,1 miljoen maken onderdeel uit van het beleids- en dekkingsplan 2020-2022. Daartoe behoren tevens maatregelen gericht op kostenbeperking in het Sociaal Domein zelf.

Realistisch ramen investeringslasten

In de Begroting 2020 en de meerjarenraming is rekening gehouden met investeringslasten die als gevolg van reguliere vervangingsinvesteringen in de beleidsuitvoering en de bedrijfsvoering voor de periode 2020-2023 in de planning staan. Het daadwerkelijk effectueren van geplande investeringen vergt voorbereiding, kost tijd en kan er in resulteren dat planningen tussentijds moeten worden bijgesteld. Ervaring is dat de feitelijke uitgaven dan ook pas in de loop van het jaar of in het daaropvolgende jaar plaatsvinden. Om onnodig beslag op begrotingsruimte te voorkomen is in het dekkingsplan voor de Begroting 2020 rekening gehouden met onderuitputting dan wel tijdelijke vrijval van investeringslasten. Deze is in het dekkingsplan 2020-2023 als aanname geraamd c.q. geprognoseerd op € 0,55 miljoen.

Kaders reserves en voorzieningen

In 2016 heeft de raad de nota Reserves en voorzieningen vastgesteld. Die nota wordt herijkt en afgestemd op de uitkomsten van de doorlichting van de reservepositie en de beleidsaanpassingen die naar aanleiding daarvan in het kader van het bestuursakkoord 2018-2022 en de behandeling en vaststelling van de Begroting 2019 hebben plaatsgehad. De herziene nota reserves en voorzieningen wordt samen met de Programmabegroting 2020 aan de raad ter behandeling en vaststelling aangeboden.

De in de Begroting 2020 en de meerjarenprognose 2021-2023 geraamde toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves zijn afgestemd op de herziene kadernota en de daaronder liggende beleidskeuzes en besluiten. Voor de periode 2020-2023 resulteren die voor de begroting en de meerjarenprognose op totaalbasis jaarlijks tot de volgende toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves.

Mutaties reserves		(bedragen x € 1.000)			
Geraamd /geprognosticeerd	2020	2021	2022	2023	
Toevoegingen	4.014	1.278	1.152	1.069	
Onttrekkingen	21.064	10.762	9.062	6.114	

Financiële kaders grondexploitatie

De grondexploitatie is selfsupporting; er bestaat geen financiële afhankelijkheid met de exploitatie van de algemene dienst. Het totaal van de in Begroting 2020 voor de grondexploitatie geraamde lasten en baten bedraagt € 6,3 miljoen. De overige op het gemeentelijk grondbeleid betrekking hebbende kaders, richtlijnen en spelregels zijn opgenomen in de paragraaf 'grondbeleid' elders in de begroting.

Risicobeheer

Financiële risico's in de beleidsuitvoering zijn in beeld en in control. De weerstandscapaciteit voldoet aan de geldende normering. Inventarisatie van de in de beleidsplannen, de beleidsuitvoering en het beheer aanwezige financiële risico's worden vast onderdeel van het beleids- en begrotingsproces. Per risico wordt een inschatting gemaakt van de kans dat het risico zich voordoet en de schade die kan optreden. De uitkomsten van dit proces worden gepresenteerd in de paragraaf "weerstandsvermogen en risicobeheersing".

Subsidieplafonds 2020

Op grond van juridische overwegingen is het noodzakelijk dat de raad jaarlijks een aantal met name genoemde subsidieplafonds vaststelt. Het doel is het betreffende jaarbudget juridisch af te grenzen en om daarmee openeind constructies en onbedoelde budgettaire bijwerkingen te voorkomen. De betreffende subsidiebudgetten maken onderdeel uit van de budgetten in de Programmabegroting 2020.

Subsidieplafonds 2020		
Subsidieregeling	Bestemd voor/activiteit	2020 plafond (in €)
Evenementen	Evenementen, cultuur, sport en/of toerisme	122.000
Sport	Uniek sporten	25.000

Met de vaststelling van de Begroting 2020 stelt de raad tevens de bovenstaand budget als bovengrens voor de in 2020 voor de genoemde activiteiten te verstrekken subsidies vast.

3. Analyse begrotingsresultaat 2020 en prognoses 2021-2023

Ontwikkeling begrotingsresultaat 2020				
Programma (bedragen * € 1.000)	Prognose 2020 Kaderbrief 2020			
	lasten	baten	resultaat	V/N
Wonen in Assen	25.142	24.375	-767	N
Werken in Assen	49.148	34.988	-14.160	N
Meedoen in Assen	113.670	7.606	-106.064	N
Aantrekkelijk Assen	15.442	1.782	-13.660	N
Samen werken aan Assen	4.344	867	-3.477	N
Bedrijfsvoering	56.599	7.696	-48.903	N
Vastgoed en Grondbedrijf	36.597	25.443	-11.154	N
Algemeen financieel beleid	529	192.581	192.052	V
Totaal	301.471	295.338	-6.133	N

Programma (bedragen * € 1.000)	Resultaat Begroting 2020				Verschil	
	lasten	baten	resultaat	V/N	in €	V/N
Wonen in Assen	24.860	23.452	-1.408	N	-641	N
Werken in Assen	63.328	36.209	-27.119	N	-12.959	N
Meedoen in Assen	118.118	7.943	-110.175	N	-4.111	N
Aantrekkelijk Assen	15.449	1.782	-13.667	N	43	V
Samen werken aan Assen	4.335	771	-3.564	N	-87	N
Bedrijfsvoering	57.122	8.399	-48.723	N	-320	N
Vastgoed en Grondbedrijf	34.163	22.861	-11.302	N	-148	N
Algemeen financieel beleid	4.259	220.217	215.958	V	24.356	V
Totaal	321.634	321.634	0		6.133	V

Analyse beloop Begroting 2019 - prognose Begroting 2020 (stand Kaderbrief 2020)										(bedragen x € 1.000)
Programma	Begroting 2019	Mutatie Kaderbrief 2019	Actualisatie mjp	Beleidsmaatregelen 2019-2023	Begroting 2019 na Kaderbrief	Mutatie mjp	Actualisatie mjp	Beleidsmaatregelen 2019-2023	Bezuinigingen	Prognose Begroting 2020
Lasten										
Wonen in Assen	21.699	1.302	0	0	23.001	2.629	27	0	-466	25.142
Werken in Assen	52.558	300	0	0	52.858	-8.103	2.025	0	-110	46.468
Meedoen in Assen	108.940	4.212	0	0	113.152	1.076	1.708	30	-1.664	113.670
Aantrekkelijk Assen	15.201	3.120	0	0	18.321	-2.503	50	0	-245	15.442
Samen werken aan Assen	4.492	253	0	0	4.745	-18	0	0	-57	4.344
Bedrijfsvoering	54.687	783	0	400	55.870	416	65	688	0	56.599
Vastgoed en Grondbedrijf	40.826	504	0	20	41.350	-4.810	505	162	-663	36.417
Algemeen financieel beleid	-27	-894	0	0	-921	814	-329	0	-200	-635
Totaal lasten	298.376	9.580	0	420	308.376	-10.498	4.051	880	-3.405	297.447

Programma	Begroting 2019	Mutatie Kaderbrief 2019	Actualisatie mjp	Beleidsmaatregelen 2019-2023	Begroting 2019 na Kaderbrief	Mutatie mjp 2020	Actualisatie mjp	Beleidsmaatregelen 2019-2023	Bezuinigingen	Prognose Begroting 2020
Baten										
Wonen in Assen	18.776	-1.206	0	0	17.570	2.144	0	0	55	19.769
Werken in Assen	31.820	0	0	0	31.820	2.668	0	0	0	34.488
Meedoen in Assen	6.912	570	0	0	7.482	124	0	0	0	7.606
Aantrekkelijk Assen	361	2.600	0	0	2.961	-2.790	0	0	26	197
Samen werken aan Assen	849	0	0	0	849	13	0	0	5	867
Bedrijfsvoering	7.593	80	0	0	7.673	23	0	0	0	7.696
Vastgoed en Grondbedrijf	29.324	427	0	0	29.751	-5.982	148	0	0	23.917
Algemeen financieel beleid	181.973	1.748	1.700	0	185.421	1.786	-200	0	1.270	188.277
Totaal baten	277.608	4.219	1.700	0	283.527	-2.014	-52	0	1.356	282.817
Saldo van baten en lasten	-20.768	-5.361	1.700	-420	-24.849	8.484	-4.103	-880	4.761	-14.630
Mutaties in reserves										
Storting reserves	11.514	1.763	0	0	13.277	-9.253	0	0	0	4.024
Beschikking reserves	32.283	4.945	0	0	37.228	-22.752	0	0	0	12.521
Totaal mutaties in reserves	20.769	3.182	0	0	23.951	-13.499	0	0	0	8.497
Resultaat	1	-2.179	1.700	-420	-898	-5.015	-4.103	-880	4.761	-6.133

Analyse prognose Begroting 2020 (stand Kaderbrief 2020) - Begroting 2020 (bedragen * € 1.000)					
Programma	Prognose Begroting 2020	Prijscompensatie	Actualisatie	Dekkingsmaatregelen	Begroting 2020
Lasten					
Wonen in Assen	25.142	-64	-221	0	24.860
Werken in Assen	46.468	-7	14.186	0	60.648
Meedoen in Assen	113.670	-42	4.689	-200	118.118
Aantrekkelijk Assen	15.442	-74	79	0	15.449
Samen werken aan Assen	4.344	-13	2	0	4.335
Bedrijfsvoering	56.599	-45	568	0	57.122
Vastgoed en Grondbedrijf	36.417	-2	-2.433	0	33.983
Algemeen financieel beleid	-635	-2	3.741	0	3.105
Totaal lasten	297.447	-250	20.612	-200	317.620
Baten					
Wonen in Assen	19.769	0	-781	0	18.988
Werken in Assen	34.488	0	-2.179	0	32.309
Meedoen in Assen	7.606	0	337	0	7.943
Aantrekkelijk Assen	197	0	0	0	197
Samen werken aan Assen	867	0	-96	0	771
Bedrijfsvoering	7.696	0	703	0	8.399
Vastgoed en Grondbedrijf	23.917	0	-2.558	0	21.359
Algemeen financieel beleid	188.277	0	21.577	750	210.604
Totaal baten	282.817	0	17.003	750	300.570
Saldo van baten en lasten	-14.630	250	-3.609	950	-17.050
Mutaties in reserves					
Storting reserves	4.024	0	-10	0	4.014
Beschikking reserves	12.521	0	3.234	5.309	21.064
Totaal mutaties in reserves	8.497	0	3.244	5.309	17.050
Resultaat	-6.133	250	-365	6.259	0

Analyse prognose begroting 2021 (stand kaderbrief 2020) - begroting 2021								(bedragen x € 1.000)
Programma	Prognose begroting 2021	Prijscompensatie	Actualisatie mjp	Beleidsmaatregelen	Bezuinigingen	Actualisatie	Dekingsplan begroting 2020	Begroting 2021
Lasten								
Wonen in Assen	22.706	-90	-20	85	0	44	0	22.726
Werken in Assen	47.304	-21	-900	0	0	10.165	0	56.548
Meedoen in Assen	114.401	-50	0	0	-612	4.265	-600	117.407
Aantrekkelijk Assen	15.503	-105	0	0	-25	54	0	15.428
Samen werken aan Assen	4.300	-16	0	0	0	50	0	4.333
Bedrijfsvoering	57.070	-62	0	85	0	1.288	0	58.381
Vastgoed en Grondbedrijf	35.601	-6	-34	-116	230	-2.354	0	33.324
Algemeen financieel beleid	593	-4	-500	0	0	3.236	0	3.326
Totaal lasten	297.478	-352	-1.454	54	-407	16.749	-600	311.473
Baten								
Wonen in Assen	20.003	0	0	0	0	-681	0	19.322
Werken in Assen	32.711	0	0	0	0	-2.098	0	30.613
Meedoen in Assen	7.490	0	0	0	0	373	0	7.862
Aantrekkelijk Assen	172	0	0	0	0	0	0	172
Samen werken aan Assen	888	0	0	0	0	-96	0	792
Bedrijfsvoering	7.802	0	0	0	0	708	0	8.510
Vastgoed en Grondbedrijf	23.223	0	0	0	0	-2.558	0	20.665
Algemeen financieel beleid	192.104	0	-500	0	0	22.449	0	214.053
Totaal baten	284.393	0	-500	0	0	18.097	0	301.989
Saldo van baten en lasten	-13.085	352	954	-54	407	1.348	600	-9.484

Begroting 2021	Dekingsplan begroting 2020	Actualisatie	Bezuinigingen	Beleidsmaatregelen	Actualisatie mjp	Prijscompensatie	Prognose begroting 2021	Programma
Mutaties in reserves								
Storting reserves	0	-10	0	0	0	0	1.288	
Beschikking reserves	0	2.211	0	0	0	0	8.551	
Totaal mutaties in reserves	0	2.221	0	0	0	0	7.263	
Resultaat	600	3.569	407	-54	954	352	-5.822	

Analyse prognose begroting 2022 (stand kaderbrief 2020) - begroting 2022 (bedragen x € 1.000)

Programma	Prognose begroting 2022	Prijscompensatie	Actualisatie MJ 2019-2023	Beleidsmaatregelen	Bezuinigingen	Actualisatie	Dekkingsplan begroting 2020	Begroting 2022
Lasten								
Wonen in Assen	23.545	-114	-20	85	0	210	0	23.705
Werken in Assen	48.065	-38	-1.100	0	0	9.499	0	56.426
Meedoen in Assen	115.525	-73	0	0	-612	3.920	-1.600	117.160
Aantrekkelijk Assen	15.845	-151	0	0	-75	54	0	15.673
Samen werken aan Assen	4.243	-21	0	0	0	84	0	4.303
Bedrijfsvoering	58.132	-80	0	35	0	1.515	0	59.601
Vastgoed en Grondbedrijf	36.036	78	-26	-97	230	-2.316	0	33.906
Algemeen financieel beleid	1.063	-6	-1.300	0	0	2.691	0	2.450
Totaal lasten	302.452	-404	-2.446	23	-457	15.656	-1.600	313.224
Baten								
Wonen in Assen	20.165	0	0	0	0	0	-681	19.484
Werken in Assen	33.314	0	0	0	0	0	-1.963	31.351
Meedoen in Assen	7.490	0	0	0	0	0	377	7.865
Aantrekkelijk Assen	172	0	0	0	0	0	0	172
Samen werken aan Assen	901	0	0	0	0	0	-96	805
Bedrijfsvoering	7.908	0	0	0	0	0	711	8.620
Vastgoed en Grondbedrijf	23.189	0	0	0	0	0	-2.558	20.631
Algemeen financieel beleid	196.373	0	3.870	0	0	0	16.489	216.732
Totaal baten	289.512	0	3.870	0	0	0	12.279	305.660
Saldo van baten en lasten	-12.940	404	6.316	-23	457	-15.656	13.879	-7.564

Begroting 2022	Dekingsplan begroting 2020	Actualisatie	Bezuinigingen	Beleidsmaatregelen	Actualisatie MJ 2019- 2023	Prijscompensatie	Prognose begroting 2022	Programma
Mutaties in reserves								
Storting reserves	-10	0	0	0	0	0	1.162	
Beschikking reserves	-5.575	0	0	0	0	0	14.637	
Totaal mutaties in reserves	-5.565	0	0	0	0	0	13.475	
Resultaat	8.314	-15.656	457	-23	6.316	404	535	

Analyse prognose begroting 2023 (stand kaderbrief 2020) - begroting 2023 (bedragen x € 1.000)

Programma	Prognose begroting 2023	Prijscompensatie	Actualisatie mjp	Beleidsmaatregel en	Bezuinigingen	Actualisatie	Dekkingsplan begroting 2020	Begroting 2023
Lasten								
Wonen in Assen	22.985	12	162	85	0	55	0	23.296
Werken in Assen	47.615	-25	-1.200	0	0	9.664	0	56.054
Meedoen in Assen	113.365	113	0	0	-612	4.118	-1.600	115.383
Aantrekkelijk Assen	15.595	120	0	0	-75	54	0	15.694
Samen werken aan Assen	3.903	-4	0	0	0	137	0	4.030
Bedrijfsvoering	58.132	59	0	-45	0	2.535	0	60.680
Vastgoed en Grondbedrijf	36.036	340	52	-116	230	-2.307	0	34.236
Algemeen financieel beleid	2.212	9	-1.400	0	0	2.773	0	3.596
Totaal lasten	299.841	626	-2.386	-76	-457	17.029	-1.600	312.969
Baten								
Wonen in Assen	20.165	0	0	0	0	0	-681	19.484
Werken in Assen	33.314	0	0	0	0	0	-1.417	31.897
Meedoen in Assen	7.490	0	0	0	0	0	382	7.870
Aantrekkelijk Assen	172	0	0	0	0	0	0	172
Samen werken aan Assen	901	0	0	0	0	0	-96	805
Bedrijfsvoering	7.908	0	0	0	0	0	821	8.730
Vastgoed en Grondbedrijf	23.189	0	0	0	0	0	-2.558	20.631
Algemeen financieel beleid	196.353	0	3.770	0	0	0	19.774	219.897
Totaal baten	289.492	0	3.770	0	0	0	16.225	309.486
Saldo van baten en lasten	-10.349	-626	6.156	76	457	-17.029	17.825	-3.483

Begroting 2023	Dekkingsplan begroting 2020	Actualisatie	Bezuinigingen	Beleidsmaatregelen	Actualisatie mjp	Prijscompensatie	Prognose begroting 2023	Programma
Mutaties in reserves								
Storting reserves	-93	0	0	0	0	0	1.162	
Beschikking reserves	-5.795	0	0	0	0	0	11.909	
Totaal mutaties in reserves	-5.702	0	0	0	0	0	10.747	
Resultaat	12.123	-17.029	457	76	6.156	-626	398	

4. Incidentele lasten en baten 2020-2023

Achtergrond

Op grond van het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) dient de gemeentebegroting te voorzien in een overzicht van incidentele lasten en baten. Inzicht daarin is van belang voor de beoordeling van de soliditeit van de Asser Begroting en vanuit die optiek ook noodzakelijk voor het financieel toezicht en de beoordeling van de begrotingspositie door Gedeputeerde Staten. Uitgangspunt is dat de structurele lasten in de begroting gedekt dienen te worden door structurele baten. Dat is ook een van de beoordelingscriteria om voor repressief financieel toezicht in aanmerking te komen.

In augustus 2018 heeft de commissie BBV de notitie 'structurele en incidentele lasten en baten' gepubliceerd. In die notitie wordt ingegaan op de verschillende onderdelen die bij het meerjarig financieel inzicht aangereikt worden vanuit het BBV opdat de raad haar autorisatiefunctie op een adequate wijze kan toepassen. De onderdelen betreffen de kengetallen, resultaatbestemming, geprognosticeerde balans en de structurele en incidentele baten en lasten.

Criteria

Incidentele baten en lasten betreffen de budgetten die het begrotingssaldo incidenteel beïnvloeden. Het gaat om eenmalige zaken en om (meerjarige) projecten of subsidies als deze eveneens het karakter van tijdelijkheid c.q. een eindig doel hebben. Een begroting, meerjarenraming of jaarrekening kan ieder jaar dergelijke eenmalige budgetten bevatten. Ook kan het voorkomen dat een eenmalige subsidie voor een bepaalde activiteit wordt verkregen, maar dat de lasten van de uitvoering van die activiteit zich over meerdere jaren uitspreidt. Gezien de koppeling met de subsidie hebben deze lasten dan een incidenteel karakter.

Het BBV bevat geen eenduidige definitie van het begrip 'incidenteel'. Er is ruimte voor eigen interpretatie. In de toelichting op het Besluit Begroting en Verantwoording staat als hulpmiddel dat voor het bepalen van de invulling van het begrip 'incidenteel' gedacht kan worden aan baten en lasten die zich gedurende maximaal drie jaar voordoen. Dit betekent dat baten en lasten die zich drie jaar of minder voordoen kunnen kwalificeren als incidenteel, maar ook gewoon structureel van aard kunnen zijn. Baten en lasten die zich vier jaar of langer voordoen zijn in beginsel structureel van aard. De scheidslijn tussen drie jaar of langer dient als hulpmiddel bij het bepalen of er sprake is van incidenteel of structureel.

Ten behoeve van eigen invulling en voor het opmaken van het voorgeschreven overzicht van incidentele lasten en baten uitgegaan van de volgende criteria:

- Lasten/baten die alleen in het jaar 2020, 2021 of 2022 voorkomen.
- Lasten/baten die zich maximaal gedurende drie jaar voordoen (2020-2022).
- Lasten/baten waarvan de eindigheid vast ligt op basis van raadsbesluit en/of toekenningsbesluit, ook als de looptijd langer is dan drie jaar (zoals tijdgebonden middeleninzet collegeakkoord).
- Onttrekkingen en toevoegingen aan reserves met een looptijd korter dan drie jaar.

Beloop incidenteel 2020-2023

Op basis van de criteria hiervoor kan in totaal voor ruim € 13,4 miljoen van het totaal van de in de Begroting 2020 opgenomen budgetten als 'incidenteel' worden aangemerkt. Bij de baten gaat het in totaal om een volume van € 18,4. De omvang van incidentele baten is sterk beïnvloed door de voor het jaar 2020 geraamde onttrekking aan de algemene reserve van € 5,3 miljoen. In de jaarschijf 2021 van de meerjarenprognose is nog sprake van een vergelijkbare situatie.

De overige in 2020-2022 in de begroting en meerjarenprognose opgenomen incidentele budgetten houden grotendeels verband met de uitvoering van het bestuursakkoord en daarvoor benodigde middeleninzet en vastgestelde dekkingsmaatregelen. Op basis van de huidige inzichten neemt de omvang van de incidentele lasten en baten vanaf 2022 gefaseerd weer af. In 2023 vervallen de tijdelijke middelen en dekkingsmaatregelen die in de periode 2018-2022 door de raad voor uitvoering van het collegeakkoord 'Samen duurzaam Verder' beschikbaar zijn gesteld. Mogelijke omvang van in 2023 en verder in de begroting en op te nemen incidentele budgetten is afhankelijk van de beleidsinvulling in de bestuursperiode 2023-2026.

Overzicht incidentele lasten en baten periode 2020-2023

Hieronder volgt het overzicht van de geraamde en geprognoseerde incidentele lasten en baten begroting in de periode 2020-2023. Het overzicht is gebaseerd op volgende uitgangspunten:

- lasten/baten die alleen in 2020 of 2021 of 2022 voorkomen
- lasten/baten die zich maximaal gedurende 3 jaar voordoen
- lasten/baten waarvan de eindigheid vastligt op basis van raadsbesluit en/of toekenningsbesluit ook al is de looptijd langer dan 3 jaar (waaronder tijdelijke lasten uitvoering Samen duurzaam Verder)
- onttrekkingen/toevoegingen reserves met looptijd korter dan 3 jaar (2020 tot en met 2022)

Incidentele lasten en baten

(bedragen x € 1.000)

Programma/Product/ Omschrijving kosten/activiteit	2020		2021		2022		2023		Toelichting
	lasten	baten	lasten	baten	lasten	baten	lasten	baten	
Wonen in Assen									
Wonen									
Omgevingswet	750	0	500	0	0	0	0	0	actualisatie Begroting /mjp Kaderbrief 2020
Circulair bouwen	50	0	50	0	50	0	0	0	ambitie collegeakkoord 2018-2022
Subsidieverwerving ca	100	0	100	0	100	0	0	0	ambitie collegeakkoord 2018-2022
Openbare ruimte									
Stadsecoloog	35	0	35	0	35	0	0	0	ambitie collegeakkoord 2018-2022
vervanging openbare verlichting	0	0	20	0	0	0	0	0	onderdeel actualisatie Kaderbrief 2020.
Wegbeheer	3.483	0	688	0	1.333	0	1.333	0	beloop Begroting 2020/2023- groot onderhoud
Duurzaamheid									
Incidentele verlaging tarief afvalstoffenheffing	0	-148	0	0	0	0	0	0	eenmalige verrekening resultaat voorgaande jaren
Incidentele verlaging tarief rioolrecht	0	-947	0	0	0	0	0	0	eenmalige verrekening resultaat voorgaande jaren
Inzet voorziening riolering	0	947	0	0	0	0	0	0	eenmalige verrekening resultaat voorgaande jaren
Inzet voorziening afvalstoffenheffing	0	148	0	0	0	0	0	0	eenmalige verrekening resultaat voorgaande jaren
Energietransitie	200	0	200	0	200	0	0	0	ambitie collegeakkoord 2018-2022
Zonnelingen	50	0	50	0	50	0	0	0	ambitie collegeakkoord 2018-2022
Werken in Assen									
Economische ontwikkeling									
Bijdrage ViA	150	0	0	0	0	0	0	0	actualisatie Begroting /mjp Kaderbrief 2020
Stadsmarketing en centrummanagement	300	0	300	0	300	0	0	0	ambitie collegeakkoord 2018-2022
Acquisitie nieuwe ondernemers	150	0	150	0	150	0	0	0	ambitie collegeakkoord 2018-2022
Inzet stadsbouwmeester	125	0	125	0	125	0	0	0	ambitie collegeakkoord 2018-2022

Programma/Product/ Omschrijving kosten/activiteit	2020		2021		2022		2023		Toelichting
	lasten	baten	lasten	baten	lasten	baten	lasten	baten	
Uitvoering economische agenda	0	0	0	0	0	0	0	0	
FlorijnAs									
Projecten FlorijnAs 2019	4.050	0	0	0	0	0	0	0	tranche 2019 uitvoeringsprog.; dekking uit reserve
Bijdragen derden	0	2.680	0	0	0	0	0	0	
Meedoen in Assen									
Jeugdzorg									
Harmonisatie psz/kinderopvang	-71	0	-71	0	0	0	0	0	vrijval tbv alg. reserve voor frictievoorziening
Gezondheidszorg									
Anti rook en alcoholbeleid	25	0	25	0	25	0	0	0	
Wmo/Jeugd									
Preventie- en transformatiefonds	1.000	0	1.000	0	1.250	0	0	0	ambitie collegeakkoord 2018-2022
Meerkosten WMO/Jeugd/Participatie	0	0	0	0	0	0	0	0	onderdeel voorstellen beleidsinvulling 2019
Tijdelijke inzet verwijzing onderwijs/Jeugdzorg	0	0	0	0	0	0	0	0	onderdeel voorstellen beleidsinvulling 2019
Vrijwilligersbeleid	165	0	165	0	165	0	0	0	ambitie collegeakkoord 2018-2022
Mijn buurt Assen									
Mijn Buurt Assen CP)	300	0	300	0	300	0	0	0	ambitie collegeakkoord 2018-2022
Asielzoekers/nieuwkomers	79	0	0	0	0	0	0	0	tijdelijke regeling via gemeentefonds
Regenboogbeleid	20	0	20	0	20	0	0	0	actualisatie Begroting /mjp Kaderbrief 2020;
Schuldhelpverlening									
Tijdelijke budget schulden en armoede	102	0	0	0	0	0	0	0	tijdelijke inzet gekoppeld aan middelen gemeentefonds
Armoede en schuldenproblematiek	400	0	400	0	400	0	0	0	ambitie collegeakkoord 2018-2022
Sport									
Impuls Gezond in de Stad	136	0	136	0	0	0	0	0	tijdgebonden geldstroom conform gemeentefonds

Programma/Product/ Omschrijving kosten/activiteit	2020		2021		2022		2023		Toelichting
	lasten	baten	lasten	baten	lasten	baten	lasten	baten	
Aantrekkelijk Assen									
Evenementen									
Impuls evenementen (CP)	250	0	250	0	250	0	0	0	ambitie collegeakkoord 2018-2022
Samen werken aan Assen									
Bestuur									
Raadsexkursie (tweejaarlijks)	0	0	10	0	0	0	10	0	o.b.v. aanvaard beleid
Bestuurscultuur	300	0	200	0	100	0	0	0	ambitie collegeakkoord 2018-2022
Onderhouden strategische netwerken	240	0	240	0	240	0	0	0	ambitie collegeakkoord 2018-2022
Vastgoed en grondbeheer									
Sportaccommodaties									
Wielersbaan	50	0	0	0	0	0	0	0	beleidsmaatregelen Kaderbrief 2020
Herijking sportaccommodaties	35	0	0	0	0	0	0	0	beleidsmaatregelen Kaderbrief 2020
Wijkcentra									
Sloop en beëindiging exploitatie de Dissel	0	0	0	0	0	0	0	0	conform actualisatie Kaderbrief 2019
Vouwwanden MFA Schakelveld	0	0	34	0	0	0	0	0	onderdeel actualisatie Kaderbrief 2020.
Gemeentelijke panden									
Sloop gebouw de Werf	45	0	0	0	0	0	0	0	beleidsmaatregelen Kaderbrief 2020
Van Doornestraat en milieupark	0	0	23	0	0	0	0	0	onderdeel actualisatie Kaderbrief 2020
Strategische eigendommen									
Tijdelijke huurderving Havenkade	12	0	6	0	0	0	0	0	conform actualisatie Kaderbrief 2019
Diverse ontwikkelingen	54	0	0	0	19	0	0	0	beleidsmaatregelen Kaderbrief 2020
Opbrengst verkoop panden	-230	0	0	0	0	0	0	0	onderdeel basispakket bezuinigingen KB 2020

Programma/Product/ Omschrijving kosten/activiteit	2020		2021		2022		2023		Toelichting
	lasten	baten	lasten	baten	lasten	baten	lasten	baten	
Bedrijfsvoering									
Bedrijfsvoering									
Digitalisering bouwarchief/bepaling WOZ-waarden	100	0	0	0	0	0	0	0	2e tranche conform actualisatie Kaderbrief 2019
Subsidiecoördinator	80	0	80	0	80	0	0	0	beleidsmaatregelen Kaderbrief 2020
Stadsmarinier	40	0	0	0	0	0	0	0	beleidsmaatregelen Kaderbrief 2020
Vertraging bezuiniging bouwen wonen	80	0	0	0	0	0	0	0	onderdeel beleidsinvulling 2019
ICT-kosten	73	0	0	0	0	0	0	0	onderdeel beleidsinvulling 2019
Verschuiving tbv invoering omgevingswet	-345	0	-278	0	0	0	0	0	actualisatie Begroting /mjp Kaderbrief 2020
Informatiebeheer	0	0	50	0	0	0	0	0	beleidsmaatregelen Kaderbrief 2020
Algemeen financieel beleid									
Incidentele ruimte									
Eenmalige tbv inzet beleidsinvulling 2019/2020	-750	0	0	0	0	0	0	0	dekkingsplan ambities collegeakkoord 2018-2022
Belastingheffing									
Aanpassing grondslag OZB/WOZ	100	0	0	0	0	0	0	0	2e tranche conform actualisatie Kaderbrief 2019
Gemeentefonds									
Tijdelijke cumulatieregeling	0	136	0	136	0	0	0	0	vanaf 2016 t/m 2020 in algemene uitkering
Impuls gezond in de Stad	0	102	0	0	0	0	0	0	tijdgebonden geldstroom vanuit gemeentefonds
Tijdelijke impuls schulden en armoede	0	20	0	20	0	20	0	0	tijdelijke regeling via gemeentefonds
Tijdelijke LHBT-middelen	0	79	0	0	0	0	0	0	tijdelijke regeling via gemeentefonds
Tijdelijke middelen taalniveau statushouders	0	0	0	0	0	0	0	0	tijdelijke regeling via gemeentefonds

Programma/Product/ Omschrijving kosten/activiteit	2020		2021		2022		2023		Toelichting
	lasten	baten	lasten	baten	lasten	baten	lasten	baten	
Dekkingsmaatregelen									
Nog functioneel te ramen									
Tijdelijke verlaging incidentele ruimte	-500	0	-500	0	-500	0	0	0	dekkingsplan ambities collegeakkoord 2018-2022
Tijdelijke afzien indexatie reserves	-550	0	-550	0	-550	0	0	0	dekkingsplan ambities collegeakkoord 2018-2022
Totaal budgets	10.683	3.017	3.758	156	4.142	20	1.343	0	
Inzet reserves incidenteel (bedragen x € 1.000)									
Programma/Product/ Omschrijving kosten/activiteit	2020		2021		2022		2023		Toelichting
	lasten	baten	lasten	baten	lasten	baten	lasten	baten	
Bestemmingsreserves									
FlorijnAs									
Inzet reserve FlorijnAs	2.680	4.050	0	0	0	0	0	0	afwikkeling FlorijnAs/ 2021 bijdrage RGA/2022 ev amortisatie
Speelvoorzieningen									
Onttrekking reserve speelvoorzieningen	0	44	0	0	0	0	0	0	afloop jaarlijkse onttrekking
Reserve straten- en wegen									
Wegbeheer grootonderhoud ca	0	3.483	0	688	0	1.333	0	1.333	egalisatie geraamde kosten grootonderhoud 2020-2023
Algemene reserve									
Terugstorting frictievoorziening psz/ko	71	0	71	0	0	0	0	0	aanvulling ivm vorming frictievoorziening psz/ko
Inzet tbv ambities College akkoord 2018-2022	0	2.520	0	2.670	0	2.810	0	0	dekkingsplan ambities collegeakkoord 2018-2022
Inzet tbv sluitend maken jaarschijven 2020/2021	0	5.313	0	2.483	0	0	0	0	dekkingsplan 2020 en 2021;
Totaal Reserves	2.751	15.410	71	5.841	0	4.143	0	1.333	

Programma/Product/ Omschrijving kosten/activiteit	2020		2021		2022		2023		Toelichting
	lasten	baten	lasten	baten	lasten	baten	lasten	baten	
Totaal Incidenteel	13.434	18.427	3.829	5.997	4.142	4.163	1.343	1.333	

5. Structurele toevoegingen en onttrekkingen reserves 2020-2023

In de begroting 2020 en de financiële prognoses voor 2021-2023 is op basis van besluitvorming rekening gehouden met een aantal structurele toevoegingen en onttrekkingen aan de gemeentelijke reserves.

Toevoegingen aan en onttrekkingen uit de reserves worden als structureel aangemerkt als het gaat om jaarlijks terugkerende onttrekkingen aan financieringsreserves dan wel dekkingsreserves (kapitaallasten) of om onttrekkingen uit een daartoe toereikende (bestemmings-)reserve die is ingesteld om gedurende een periode van minimaal drie jaar structurele lasten te dekken. Onttrekkingen en toevoegingen die niet aan deze criteria voldoen worden in het kader van het financieel toezicht als incidenteel aangemerkt.

In de Asser situatie gaat in vrijwel alle gevallen om de inzet en voeding van de amortisatiereserves. Deze reserves zijn door de raad ingesteld als onderdeel van een kostendeckingsplan voor gemeentelijke investeringen. De uitputting ervan vindt plaats op basis van een vooraf vastgesteld plan en strekt zich uit over een lange periode.

Structurele mutatie reserves		(bedragen x € 1.000)			
Structurele onttrekkingen	2020	2021	2022	2023	
Reserve DNK	1.507	1.507	1.507	1.507	
Reserve maatschappelijk renderende investeringen (MRI)	764	764	764	764	
Weerstandsreserve Grondbedrijf	511	302	504	504	
Reserve nieuwbouwprojecten	505	505	505	505	
Amortisatiereserve FlorijnAs	494	494	494	494	
Reserve opbrengst Essent-aandeel DNK	448	448	448	448	
Algemene reserve Grondbedrijf	435	0	0	0	
Reserve wielervedrijf	263	263	263	263	
Reserve Groningen Airport Eelde	203	203	203	203	
Reserve voortgezet onderwijs	138	138	138	0	
Reserve MFA Assen Oost	137	137	137	137	
Reserve RSP-gelden	100	100	100	100	
Amortisatiereserve Binnenstad	79	78	78	78	
Amortisatie Mien Ruysweg	67	67	67	67	
Reserve Veemarktplein	59	59	59	59	
Reserve Duurzaamheid	20	20	20	20	
Reserve gebiedsgericht werken	19	19	19	19	
Amortisatie fietspad Europaweg	12	12	12	12	
Totaal	5.761	5.116	5.318	5.180	

Structurele stortingen	2020	2021	2022	2023	
Indexatie amortisatie reserves	1.083	1.013	945	862	
Reserve nieuwbouwprojecten	246	254	262	256	
Algemene reserve Grondbedrijf	0	187	397	397	
Totaal	1.329	1.454	1.604	1.515	

6. Geprognosticeerde balans

Geprognosticeerde balans				(bedragen x € 1.000, per ultimo jaar)		
Omschrijving	rekening 2018	prognose 2019	Begroting 2020	mjp 2021	mjp 2022	mjp 2023
A Vaste activa						
0 Immateriële vaste activa	344	236	128	20	-	-
1 Materiële vaste activa	416.103	426.545	436.419	443.851	437.872	427.136
2 Financiële activa	5.871	5.574	6.090	6.595	7.109	6.865
Totaal Vaste activa	422.318	432.355	442.637	450.466	444.981	434.001
B Vlottende activa						
1 Voorraden	22.735	20.093	21.696	20.519	19.601	22.256
2 Vorderingen	19.184	10.000	10.000	10.000	10.000	10.000
3 Liquide middelen	694	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000
4 Overlopende activa	7.100	10.000	10.000	10.000	10.000	10.000
Totaal Vlottende activa	49.713	41.093	42.696	41.519	40.601	43.256
Totaal activa	472.031	473.448	485.333	491.985	485.582	477.257
C Vaste passiva						
1 Eigen vermogen / reserves	168.399	133.575	114.115	104.831	95.961	93.800
2 Voorzieningen	31.903	30.267	30.606	31.862	33.188	33.428
3 Langlopende schulden	200.405	254.101	284.507	299.187	300.328	293.924
Totaal Vaste passiva	400.707	417.943	429.228	435.880	429.477	421.152
D Vlottende passiva						
1 Kortlopende schulden	39.576	25.000	25.000	25.000	25.000	25.000
2 Overlopende passiva	31.748	30.505	31.105	31.105	31.105	31.105
Totaal Vlottende passiva	71.324	55.505	56.105	56.105	56.105	56.105
Totaal passiva	472.031	473.448	485.333	491.985	485.582	477.257

7. Overzicht EMU-saldo 2019-2023

EMU-saldo (bedragen x € 1000, per ultimo jaar)						
EMU-saldo (ontvangsten -/- uitgaven)	realisatie 2018	prognose 2019	begroting 2020	mjp 2021	mjp 2022	mjp 2023
Exploitatiesaldo voor mutatie reserves	-13.754	-24.849	-17.050	-9.484	-7.564	-3.483
Afschrijving tlv exploitatie	10.617	13.138	12.006	12.644	13.327	13.756
Toevoeging voorzieningen tlv exploitatie	5.037	2.807	2.553	2.553	2.553	2.553
Investeringen geactiveerd	-43.828	-20.040	-22.396	-20.581	-7.861	-2.776
Bijdragen niet via exploitatie	14.772	-	-	-	-	-
Desinvesteringen niet tlv exploitatie	-297	-	-	-	-	-
Onttrekking voorzieningen tgv exploitatie	-3.411	-4.443	-2.214	-1.298	-1.227	-2.313
EMU-saldo	-30.864	-33.387	-27.101	-16.166	-772	7.737

8. Gemeentelijke reservepositie

Algemene beleidslijnen

Om slagvaardig te kunnen opereren en genoeg middelen te hebben om als weerstandsvermogen in te zetten bij onverwachte financiële tegenvallers beschikken we over een gezonde en effectieve reservepositie.

Er vindt geen onnodige of ongelimiteerde vastlegging van gemeentelijke middelen in reserves plaats. Niet langer voor het oorspronkelijk doel benodigde reservemiddelen vloeien terug naar de algemene reserve. De raad kan deze vervolgens herbestemmen voor realisatie van andere bestuurlijke doelen.

De gemeentelijke reservepositie wordt periodiek doorgelicht op doelmatigheid en doeltreffendheid. Onnodige reserves en voorzieningen heffen we op.

De raad besluit tot het instellen en/of opheffen van reserves. Reserves worden alleen gevormd voor realisatie van vooraf vastgestelde beleidsdoelen en/of projecten. Reserves zijn niet bestemd voor dekking van structurele lasten, met uitzondering van amortisatiereserves.

Amortisatie reserves worden geïndexeerd met een vast percentage per jaar, alle andere reserves worden niet geïndexeerd.

Rapportage en verantwoording over besteding van reserves vindt plaats via de planning- en controlcyclus.

Tekorten in de gemeentebrede exploitatie worden vereffend via de algemene reserve. Binnen de reserve wordt daarvoor een buffer van € 100 per inwoner als ondergrens aangehouden.

Beleidskaders en spelregels met betrekking tot reserves en voorzieningen zijn vastgelegd in de kadernota reserves en voorzieningen. Deze is in 2016 vastgesteld en wordt in 2019 herzien als gevolg van wijzigingen die met de Begroting 2019 zijn vastgesteld.

Beleidskaders met betrekking tot het weerstandsvermogen en solvabiliteit zijn vastgelegd in de kadernota weerstandsvermogen en risicomanagement. Deze is in 2011 vastgesteld en wordt in 2019 herzien.

Prognose, budgetten

Voor alle reserves en voorzieningen is een prognose opgesteld van het meerjarig verloop.

Per reserve en voorziening zijn per jaar de stortingen en onttrekkingen geraamd. De verdeling over de jaarschijven maakt onderdeel uit van de begroting, maar is van de reserves niet altijd in de beleidsprogramma's opgenomen. Bij de beleidsprogramma's zijn alleen kosten en verrekening reserves opgenomen indien er op voorhand duidelijkheid is over het jaar van mutatie zoals bijvoorbeeld bij amortisatiereserves. Bij bijvoorbeeld verrekening met projecten is het jaar van mutatie niet op voorhand duidelijk en in dit geval zijn zowel de kosten als de verrekening van de reserve vooralsnog niet opgenomen in het beleidsprogramma. Een actualisatie van de mutaties wordt opgenomen in de voortgangsrapportage.

Weerstandsvermogen

Als indicatie of risico's opgevangen kunnen worden, is in de begroting en rekening verplicht een verhoudingsgetal voor het weerstandsvermogen opgenomen. De ratio weerstandsvermogen is de verhouding tussen de beschikbare weerstandscapaciteit en de benodigde weerstandscapaciteit voor risico's. De beschikbare weerstandscapaciteit bestaat uit het vrije deel in de algemene en bestemmingsreserves, onbenutte belastingcapaciteit en vrije ruimte op de begroting.

Met het vaststellen van de Begroting 2019 is besloten dat de gemeente Assen streeft naar een structurele ratio weerstandsvermogen van minimaal 1,0 (ondergrens voldoende). In de kadernota weerstandsvermogen en risicomanagement is dit vastgelegd.

Vooralsnog wordt hieraan voldaan. Echter de ratio staat wel onder druk gezien de geplande onttrekkingen aan de algemene reserve.

Solvabiliteitsratio

De solvabiliteitsratio geeft inzicht in de mate waarin de gemeente in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen. Hoe hoger de solvabiliteitsratio, hoe groter de weerbaarheid van de gemeente. De solvabiliteitsratio wordt bepaald door eigen vermogen gedeeld door totaal vermogen. Hierin is eigen vermogen het totaal van algemene reserve plus bestemmingsreserves.

Met het vaststellen van de Begroting 2019 is besloten dat de gemeente Assen streeft naar een structureel eigen vermogen met een solvabiliteitsratio van minimaal 20% (ondergrens gemiddeld risico). In de kadernota weerstandsvermogen en risicomanagement is dit vastgelegd.

Vooralsnog wordt hieraan voldaan. Echter de ratio staat wel onder druk gezien de geplande onttrekkingen aan algemene reserve en bestemmingsreserves.

Looptijd amortisatiereserves

De looptijd van de jaarlijkse onttrekking aan een Amortisatiereserve voor dekking van kapitaallasten is bij voorkeur gelijk aan de looptijd van de afschrijving. Dit wordt ook in de BBV geadviseerd. In een aantal gevallen is in het verleden echter door de raad besloten tot een kortere looptijd. Hierdoor is in de eerste jaren een hogere dekking van kapitaallasten mogelijk, maar op een gegeven ogenblik is de Amortisatiereserve leeg terwijl het geactiveerde bezit nog niet volledig is afgeschreven. Hierdoor ontstaat dan in de vervolg jaren een nadeel in de begroting.

Het is wenselijk afspraken te maken hoe dit nadeel in de toekomst opgevangen moet worden. Echter gezien de huidige financiële problematiek vinden wij het op dit moment onverantwoord ingrijpende maatregelen te nemen om ook dit probleem op te lossen.

Als op grond van de BBV regelgeving nieuwe amortisatiereserves nodig zijn zal worden uitgegaan van looptijden welke gelijk zijn aan de periode van afschrijving om in de toekomst nieuwe problemen met amortisatiereserves te voorkomen.

Prognose reserves en voorzieningen				(bedragen x € 1.000, per ultimo jaar)		
Omschrijving reserve/voorziening	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Algemene reserve	21.418	18.248	7.136	2.054	-757	-757
Bestemmingsreserves	145.816	116.548	106.980	102.777	96.372	92.648
Voorzieningen	31.903	30.267	30.607	31.862	33.188	33.428
Totaal reserves en voorzieningen	199.136	165.063	144.722	136.693	128.803	125.319
Algemene reserve / weerstandsreserve	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Algemene reserve algemene dienst	21.418	18.248	7.136	2.054	-757	-757
Reserve weerstandsvermogen	-	16.000	16.000	16.000	16.000	16.000

Amortisatie reserves	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Reserve nieuwbouwprojecten	3.265	2.998	2.739	2.488	2.246	2.012
Reserve maatsch. renderende investeringen MRI	6.180	5.551	4.909	4.253	3.582	2.896
Reserve opbrengst Essent-aandeel DNK	5.016	4.679	4.334	3.981	3.621	3.253
Reserve wielerveden	2.749	2.546	2.339	2.128	1.911	1.690
Reserve gebiedsgericht werken	307	295	282	269	256	242
Reserve voortgezet onderwijs	768	646	523	396	267	135
Reserve MFA Assen Oost	2.103	2.012	1.920	1.826	1.729	1.631
Amortisatie Mien Ruysweg	699	648	595	541	486	430
Reserve De Nieuwe Kolk	16.880	15.744	14.584	13.397	12.185	10.946
Reserve Veemarktplein	1.120	1.086	1.051	1.015	979	942
Amortisatie fietspad Europaweg	200	192	184	175	167	158
Amortisatiereserve FlorijnAs	13.050	12.843	12.632	12.416	12.195	11.969
Egalisatie reserves	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Reserve gemeentelijk sociaal deelfonds	1.012	-	-	-	-	-
Reserve straten- en wegenbeheer	6.427	5.612	2.129	1.441	108	108
Reserve Maatschappelijke opvang	1.199	1.084	1.084	1.084	1.084	1.084
Reserves grondexploitaties	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Algemene reserve grondexploitaties	18.647	18.751	19.504	20.037	20.313	20.678
Weerstandsvormogen grondexploitaties	11.673	11.449	9.904	9.395	9.054	8.520
Reserves overige specifieke beleidstaken	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Reserve opbrengst Essent-aandelen	25.989	-	-	-	-	-
Reserve garantstelling ijsbaancomplex	2.500	2.500	2.500	2.500	2.500	2.500
Reserve speelvoorzieningen 12+ (sport en spel)	146	44	-	-	-	-
Reserve stimulering economische beleid	739	745	745	745	745	745
Reserve Groningen Airport Eelde	1.394	846	643	440	325	210
Reserves meerjarige projecten	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Reserve grote projecten	1.658	1.588	1.588	1.588	88	88
Reserve verkeersmaatregelen	472	88	88	88	88	88
Reserve herziening bestemmingsplannen	623	458	28	18	8	8
Reserve duurzaamheid	307	93	73	53	33	13
Reserve Groenontwikkeling	599	150	75	75	75	75
Reserve woningbouw/stedelijke vernieuwing	19	19	19	19	19	19
Reserve beeldende kunst	292	192	192	192	192	192
Reserve RSP gelden - FlorijnAs	17.027	6.827	5.457	5.357	5.257	5.157
Reserve Binnenstad	2.757	860	860	860	860	860

Vorzieningen	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Vorzieningen groot onderhoud	11.280	10.767	10.589	11.326	12.134	11.856
Vorzieningen riool en afvalstoffenheffing	14.559	13.436	13.954	14.472	14.990	15.508
Vorzieningen inzake personeel	6.064	6.064	6.064	6.064	6.064	6.064
Totaal reserves en voorzieningen	199.136	165.063	144.722	136.693	128.803	125.319

9. Gemeentefonds

Algemene lijn

De raming van de algemene uitkering 2020 en de prognoses voor de periode 2021-2023 zijn gebaseerd op de informatie en de maatregelen in de Meicirculaire 2019.

Voor het jaar 2020 resulteert dat in een totale algemene uitkering van € 182,1 miljoen. De macrobudgetten voor de uitvoering van de Wmo en de Jeugdzorg zijn vanaf 2019 volledig geïntegreerd in de reguliere verdeelmaatstaven van het gemeentefonds. Daarmee geldt voor deze onderdelen nu ook het systeem van trap-op-trap-af. Voor het niet integreerbare deel van de uitkering Sociaal Domein zijn nieuwe integratie-uitkeringen gevormd. Het gaat daarbij om beschermd wonen, voogdij 18+, en de Participatiewet. De totale omvang van deze integratie-uitkeringen is voor 2020 geraamd op € 65,2 miljoen. Voor financiering van de uitvoering van de Wet sociale werkvoorziening is € 17 miljoen in de raming van de algemene uitkering 2020 opgenomen.

De septembercirculaire 2019 is kort voor afsluiting van het interne begrotingsproces gepubliceerd. In het hoofdstuk 'Financiële vooruitzichten 2020-2023' zijn de gevolgen voor Assen in beeld gebracht. De verdere uitwerking en financiële uitkomsten worden betrokken bij de voorbereiding van de Kaderbrief 2021.

Ontwikkeling accressen

Het kabinet prognosticeert in de Meicirculaire 2019 voor de komende jaren de volgende gemeentefonds-accessen:

Accessen macro		(Stand Meicirculaire 2019, bedragen x € 1 miljoen)			
Omschrijving	2020	2021	2022	2023	2024
Stand septembercirculaire 2018	1.011	837	1.002	1.092	-
Stand Meicirculaire 2019	835	698	821	1.057	983
Accessen in %	3,1 %	2,6 %	2,9 %	3,8 %	3,4 %

De nieuwe accressen zijn aangepast en afgestemd op de cijfers in de rijksvoorjaarsnota en de prognoses uit het Centraal Economisch Plan 2019. De daaruit voortvloeiende aanpassingen resulteren erin dat de accressen voor de jaren 2020-2023 ten opzichte van de prognoses in september jl. cumulatief met € 603 miljoen worden verlaagd. Hoofdoorzaak zijn bijgestelde prognoses met betrekking tot de voor de komende jaren door het CPB voorziene loon- en prijsontwikkelingen. Die liggen aanmerkelijk lager dan waarmee het kabinet in de miljoenennota 2019 en de septembercirculaire 2018 rekening heeft gehouden. De verlaging van de accressen is structureel. Voor Assen resulteren de nieuwe cijfers in een blijvende verlaging van de algemene uitkering oplopend van € 1,0 miljoen in 2019 naar € 2,4 miljoen vanaf 2023. Deze ontwikkeling is in de nieuwe raming en de prognoses van de algemene uitkering 2020-2023 verwerkt.

De accressen zijn primair bestemd voor dekking van de budgettaire effecten van loon- en prijsstijging in de eigen begroting. Hieruit zullen in ieder geval de budgettaire effecten van de recent nieuw afgesloten Cao-gemeenten en verdere optrekking van de pensioenpremies gedekt moeten worden. Het door het kabinet voor 2024 gepresenteerde accres van € 983 miljoen is voor het eerst in het meerjarenperspectief van het gemeentefonds opgenomen. De eerste inschatting van het Asser aandeel in dit accres bedraagt € 4,3 miljoen.

Overige ontwikkelingen

Extra middelen Jeugdzorg

Het kabinet heeft besloten om gespreid over de jaren 2019-2021 in totaal € 1,0 miljard extra beschikbaar te stellen als tegemoetkoming in de tekorten bij de Jeugdzorg. Het gaat vooralsnog om tijdelijke middelen. Aanvullend onderzoek moet uitwijzen of en zo ja in welke mate er vanaf 2022 sprake dient te zijn van structurele aanvulling. In combinatie daarmee wil het kabinet met de VNG afspraken maken over effectiever en efficiëntere uitvoering van het Jeugdzorgstelsel. De verdeling van de tijdelijke extra rijksmiddelen en de budgettaire effecten voor Assen zien er als volgt uit:

Extra middelen Jeugdzorg		(Stand Meicirculaire 2019 bedragen x € 1 miljoen)		
Omschrijving	2019	2020	2021	totaal
Aanvulling op macro-niveau	400	300	300	1.000
Effect voor Assen	2,1	1,6	1,6	5,3

Naast de tijdelijke verhoging wordt het jeugdbudget met ingang van 2020 structureel met € 110 miljoen verhoogd met de compensatie van de loon- en prijsontwikkeling in 2019. Voor Assen resulteert deze aanpassing in een positieve bijstelling van het jeugdbudget met circa € 0,6 miljoen structureel (zie hierna).

Ontwikkelingen GGZ

In verband met de invoering van de Wet verplichte GGZ wordt vanaf 2020 structureel € 20 miljoen aan het gemeentefonds toegevoegd als compensatie c.q. tegemoetkoming voor de kosten van de extra taken die de invoering van de wet voor de gemeenten heeft. Voor Assen bedraagt de tegemoetkoming € 95.000.

Het kabinet is nog met de VNG in overleg over de aanpak van de ambities uit het hoofdlijnenakkoord GGZ en de inzet en verdeling van de daarvoor in de rijksbegroting beschikbare middelen van structureel € 95 miljoen vanaf 2020 en in 2019 € 50 miljoen. Verwachting is dat hierover in de septembercirculaire 2019 meer duidelijkheid ontstaat.

Wet langdurige zorg (Wlz)

Vanaf 2020 wordt de hulpmiddelenzorg voor cliënten in Wlz-instellingen vereenvoudigd. Dat heeft onder meer tot gevolg dat de financiering van een deel van de mobiliteitshulpmiddelen niet meer vanuit de Wmo wordt gefinancierd. 2015. In verband met deze vereenvoudiging gaan middelen over van het gemeentefonds naar de Wlz. Over de hoogte van de over te hevelen middelen vinden gesprekken plaats tussen het ministerie van VWS en de VNG. De uitkomsten hiervan worden naar verwachting in de septembercirculaire 2019 gepubliceerd.

Jeugdzorg kinderen in AZC's

Gemeenten zijn vanaf 2019 verantwoordelijk voor de organisatie en financiering van Jeugdzorg voor kinderen in een AZC. Het kabinet heeft hiervoor middelen beschikbaar gesteld. Verdeling ervan vindt plaats in de vorm van een decentralisatie-uitkering. De hoogte van de uitkering is afhankelijk van het aantal kinderen in het AZC. Voor Assen gaat het vanaf 2019 om een bedrag van € 0,16 miljoen. De maatregel is in de decembercirculaire aangekondigd en wordt nu technisch verwerkt.

Integratie-uitkeringen Beschermd wonen, Voogdij 18+ en Participatiewet

De budgetten voor Beschermd wonen, Voogdij/18+ en de Participatiewet zijn nog niet geïntegreerd in de verdeling van het gemeentefonds. Voor elk van deze taken is binnen de algemene uitkering een nieuwe tijdelijke integratie-uitkering gevormd. De omvang ervan bedraagt voor 2020 respectievelijk € 1,8 miljard, € 2,0 miljard en € 0,7 miljard. De verdeling van de middelen vindt voorlopig plaats op basis van bestaande methodieken en afspraken.

De budgetten worden jaarlijks aangepast met een loon-, prijs- en volumecomponent.

Onderzoek naar een objectief verdeelmodel voor het Beschermd Wonen is gaande. De integratie van Voogdij 18+ en de resterende onderdelen van de Participatiewet (Wajong/begeleiding)-middelen is voorlopig uitgesteld. Het totaal van de niet-geïntegreerde budgetten Sociaal Domein bedraagt voor Assen in 2020 € 48,0 miljoen en neemt daarmee met € 1,6 miljoen toe ten opzichte van 2019. Hiervan heeft € 1,3 miljoen betrekking op Beschermd Wonen.

Vanaf 2019 loopt de rijksvergoeding/geldstroom voor de Wsw-ers die van Alescon zijn overgegaan naar de WPDA weer via Asser algemene uitkering. Voor 2020 gaat het om een totaal bedrag van € 16,9 miljoen. Hiervan is € 3,6 miljoen bestemd voor de gemeenten Aa en Hunze en Tynaarlo.

Btw-compensatiefonds (BCF)

Het kabinet heeft de verrekensystematiek van onder- en overschrijdingen van het BCF-plafond vanaf 2019 aangepast en is afgestapt van bevoorschotting op basis van voorcalculatie. Verrekening vindt nu achteraf en op realisatiebasis plaats. De systeemwijziging heeft tot gevolg dat gemeenten bij het opstellen van de raming van de algemene uitkering op dit punt eigen inschattingen moeten maken.

Gezien de onzekerheid over de toekomstige ontwikkeling van de ruimte onder het BCF-plafond, adviseert het kabinet gemeenten om hierbij de nodige voorzichtigheid in acht te nemen en uit te gaan van een scenario dat maximaal gebaseerd is op de laatst gerealiseerde ruimte onder het plafond. Daarvan uitgaande is voor de periode 2020-2023 de onderschrijding van € 39 miljoen in 2018 aan de orde. De provinciale toezichthouders hebben aangegeven dit advies als richtlijn te gebruiken bij het beoordelen van de gemeentebegroting en 2020. Voor Assen komt dat overeen met een maximaal te ramen aandeel van € 0,16 miljoen. Op basis van de oude norm betekent dit op begrotingsbasis een nadeel van € 1,3 miljoen.

Schaal- en efficiencykortingen

De door eerdere kabinetten vastgestelde schaalkorting van rond € 1,0 miljard loopt op basis van het vastgestelde ritme door tot 2025. Van deze korting is tot en met 2019 € 300 miljoen via het gemeentefonds ingeboekt. Het restant van € 675 miljoen wordt in de periode 2020-2025 op het fonds in mindering gebracht. De omvang van de kortingen loopt jaarlijks gefaseerd op. In 2020 bedraagt deze € 70 miljoen in de planning. De laatste tranche staat gepland voor 2025 en bedraagt macro € 140 miljoen. Voor Assen resulteert de schaalkorting in een korting op de algemene uitkering met € 3,9 miljoen. Daarvan moet nu nog circa € 2,8 miljoen binnen de begroting worden opgevangen. De kortingen voor Assen zien er voor de periode 2020-2025 als volgt uit.

Financiële gevolgen schaalkorting mjp 2020-2022			(Stand Meicirculaire bedragen x € 1 miljoen)			
Structurele onttrekkingen	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Jaarlijkse tranche schaalkorting	70,0	90,0	110,0	130,0	135,0	140,0
Asser aandeel in de korting	0,30	0,35	0,45	0,50	0,55	0,60
Asser aandeel cumulatief	0,30	0,65	1,10	1,60	2,15	2,75

Afschaffing macronorm onroerendezaakbelasting (OZB)

Het kabinet en de VNG hebben afgesproken dat er vanaf 2020 een benchmark woonlasten wordt ingevoerd die inzicht gaat geven in de jaarlijkse ontwikkeling van de lokale lasten. Hiermee komt de macronorm onroerendezaakbelasting te vervallen. De invoering van een benchmark past volgens partijen binnen de autonome beleidsbevoegdheid van gemeenten ten aanzien van de lokale heffingen en bevordert het lokale debat over de ontwikkeling van de autonome keuzes over de heffingen. Het COELO gaat de benchmark samenstellen en opnemen in de Atlas van de lokale heffingen.

Overige maatregelen

Naast de meer beleidsmatige aanpassingen bevat de circulaire specifieke maatregelen op een aantal deelterreinen. Die zijn grotendeels terug te voeren op eerder gemaakte afspraken en genomen besluiten. Zo komen er uitkeringen voor maatschappelijke begeleiding van inburgering van asielmigranten, verhoging van het taalniveau van statushouders en voor deelname aan de pilot logeerszorg. Daarnaast ontvangen gemeenten compensatie voor de organisatie van de waterschapverkiezingen, voor het treffen van voorzieningen voor vreemdelingen en voor uitwerking van het sportakkoord.

Verder bevat de circulaire informatie over een aantal specifieke maatregelen in het Sociaal Domein, de armoede-impuls, voorschoolse voorziening peuters, het verdere verloop van de middeleninzet ten behoeve van de versnelde instroom van asielzoekers, aanpassing van de Woz-parameters, en de integratie-uitkering maatschappelijke opvang alsmede over een aantal andere decentralisatie- en integratie-uitkeringen en suppletiereregelingen. Het financieel effect van deze maatregelen is beperkt. Voor zover voor Assen relevant zijn de effecten ervan meegenomen in de berekening van de Asser algemene uitkering.

Algemene uitkering

De uitkering die we op grond van de Meicirculaire voor 2020 in de begroting hebben opgenomen is voorlopig geraamd op € 182,1 miljoen. De opbouw ervan ziet er als volgt uit:

Algemene uitkering 2020		(Stand Meicirculaire 2019, bedragen x € 1 miljoen)	
Omschrijving mutaties	2019	2020	Toelichting
Algemene maatstaven (w.o. accres)	112,9	117,4	w.o. accres, Jeugdzorg en Wmo
Inkomstenmaatstaf	-7,1	-7,2	afrek o.b.v. waarde totalen Woz
Decentralisatie-uitkeringen	7,9	6,7	uitkeringen voor specifieke beleidsdoelen
Integratie-uitkeringen Sociaal Domein	46,4	48,2	beschermd wonen, Voogdij 18+, Participatiewet
Integratieuitkering Participatiewet	-	17,0	rijksuitkering uitvoering Wsw
Suppletie-uitkeringen	0,8	0,1	tegemoetkoming overgangsregeling
Totaal	162,4	182,1	

Middelen Sociaal Domein

De middelen Jeugdzorg en voor de wet maatschappelijke ondersteuning zijn sinds 2019 grotendeels opgenomen in de algemene verdeling van het gemeentefonds. De toedeling van de middelen voor Voogdij/18+, Beschermd Wonen en de Re-integratie klassiek verloopt voorlopig nog via drie integratie-uitkeringen. Daarnaast ontvangt Assen vanaf 2019 tevens de integratie-uitkering bestemd voor de financiering van de Wsw-uitgaven. Op basis van deze drie geldstromen ontvangt Assen in de periode 2020-2023 de volgende middelen voor uitvoering van de taken in het Sociaal Domein :

Integratieuitkering Sociaal Domein		(Stand Meicirculaire, bedragen x € 1.000)		
Omschrijving/mutatie	2020	2021	2022	2023
Wmo	18.473	18.790	18.790	18.790
Jeugdzorg; regulier	17.552	17.682	17.682	17.682
Jeugdzorg; tijdelijk extra middelen	1.600	1.600	-	-
Participatiewet re-integratie klassiek	3.098	3.098	3.098	3.098
IU- Beschermd Wonen	42.247	42.349	42.349	42.349

Integratieuitkering Sociaal Domein		(Stand Meicirculaire, bedragen x € 1.000)		
Omschrijving/mutatie	2020	2021	2022	2023
IU- Voogdij 18+	5.150	5.150	5.150	5.150
IU-Participatiewet Wajong/Begeleiding	847	874	956	1.037
IU Participatiewet - WSW	16.946	16.440	15.804	15.324
Prognose middelen Sociaal Domein	105.913	105.983	103.829	103.430
Mutatie per jaar	-	70	-2.154	-399

Prognose algemene uitkering 2021-2023

Op basis van de Meicirculaire 2019 en eigen aannames en inschattingen met betrekking tot landelijke en lokale volumeontwikkelingen zijn voor de algemene uitkeringen 2021-2023 de volgende inschattingen gemaakt en in de meerjarenprognose opgenomen. De algemene uitkering 2020 van € 182,1 miljoen is daarin het vertrekpunt.

Meerjarenprognose algemene uitkering		(Stand Meicirculaire bedragen x € 1.000)		
Omschrijving/mutatie ten opzichte van voorafgaand jaar	2021	2022	2023	
Raming/prognose voorgaand jaar	182.136	184.188	184.427	
Accressen	2.840	3.324	4.311	
Rijksbezuiniging schaalkorting	-371	-453	-536	
Lokale volume-effecten	316	316	316	
Landelijke volume-effecten	-511	-657	-584	
Ontwikkeling decentralisatie-uitkeringen	-391	-148	-	
Ontwikkeling middelen MO/Jeugd	447	-1.597	-	
IU- Beschermd wonen, voogdij 18+, Participatiewet	129	80	82	
IU- Participatiewet WSW	-506	-637	-480	
Overige ontwikkelingen	99	11	-24	
Prognose algemene uitkering 2021-2023	184.188	184.427	187.512	
Mutatie per jaar	2.052	238	3.085	

10. Arbeidskosten gerelateerde verplichtingen

Algemene beleidslijn

Op grond van artikel 20 lid 2 van het besluit begroting en verantwoording (BBV) dient in de toelichting op de begroting afzonderlijk aandacht te worden besteed aan de jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume. Het gaat hierbij om aanspraken op uitkeringen van huidige en voormalige bestuurders en medewerkers van de gemeente. Dit hoofdstuk bevat het overzicht daarvan voor het jaar 2019.

Wachtgelden, WW- en andere uitkeringen aan voormalige gemeenteambtenaren

Wachtgelduitkeringen

De wachtgeldregeling voor ambtenaren is afgeschaft. Nog bestaande wachtgelduitkeringen zijn in 2019 volledig afgewikkeld en zijn dus niet meer begroot in 2020.

Werkloosheidswet

Sinds 2003 vallen gemeenten onder de Werkloosheidswet. Gemeenten zijn 'eigen risicodragers'. De als gevolg hiervan voor de gemeenten optredende financiële gevolgen zijn afhankelijk van de tijdsduur en het beroep dat op deze regeling moet worden gedaan. Op basis van lopende verplichtingen is in de Begroting 2020 een budget geraamd van € 0,26 miljoen structureel.

Frictievoorziening

Voor dekking van de kosten van personele frictie, die zijn ontstaan als gevolg van bezuinigingen en organisatieontwikkeling is destijds een voorziening getroffen van € 6,0 miljoen. Begin 2018 was hiervan nog € 1,9 miljoen beschikbaar. De voorziening is bestemd voor dekking van de kosten van personeel vallend onder de noemer 'van werk naar werk'. De omvang van deze personele frictie, de daaruit voortvloeiende verplichtingen en de omvang van de voorziening worden permanent gemonitord. De voorziening wordt zo nodig op de lopende verplichtingen bijgesteld. De kosten van het herplaatsbare personeel zijn voor 2020 geraamd op € 0,4 miljoen.

Voor voormalige leden van colleges van burgemeester en wethouders zijn de volgende rechtspositionele regelingen en financiële verplichtingen van belang.

Wachtgeldrechten en -uitkeringen voormalige collegeleden

In de Begroting 2020 is het totaal van deze categorie wachtgelduitkeringen geraamd op circa € 0,32 miljoen.

Als de omvang en de samenstelling van het bestand de komende jaren gelijk blijven, dalen de financiële verplichtingen geleidelijk. De omvang van mogelijke nieuwe wachtgeldaanspraken is niet vooraf in te schatten. Tussentijds vertrek van collegeleden, verkiezingen en resultaten van collegevorming en –wisseling kunnen daarop van invloed zijn. Zo nodig worden de budgetten in de begroting aan de veranderde omstandigheden aangepast. Voor dekking van toekomstige verplichtingen in verband met overlijden is een overlijdensrisicoverzekering afgesloten.

Waardeoverdracht opgebouwde pensioenrechten

Wethouders kunnen de waarde van opgebouwde pensioenaanspraken overdragen. De omvang ervan is afhankelijk van de tijd dat zij wethouder zijn geweest. De mate waarin, en het moment waarop, van de

mogelijkheid tot waardeoverdracht gebruik wordt gemaakt, zijn niet te plannen. De omvang van de lopende pensioenaanspraken inventariseren we jaarlijks. De actuele waarde van de pensioenrechten van de zittende en oud-wethouders bedraagt begin 2019 € 4,2 miljoen. Voor risicoafdekking is een overeenkomstige voorziening beschikbaar.

Rechtspositionele regelingen gemeentelijk personeel

Invoering individueel keuzebudget (IKB)

In het cao-akkoord 2013-2015 zijn afspraken gemaakt over de invoering van een individueel keuzebudget (IKB). Het IKB biedt medewerkers de mogelijkheid om zelf te bepalen op welke momenten en voor welke doelen ze hun 'keuzebudget' willen besteden en willen laten uitbetalen. Dat kan maandelijks maar ook op andere momenten in het begrotingsjaar. Dit maakt maatwerk op individuele basis mogelijk. Het IKB is een stap in de modernisering van de arbeidsvoorwaarden. Het IKB is met ingang van 2017 operationeel.

Het IKB bedraagt voor de individuele medewerker 17,05% van het salaris. Het gaat hierbij om de optelsom van de vakantie-uitkering van 8%, de eindejaarsuitkering van 6,75 %, de levensloopbijdrage van 1,5% en de inzet van bovenwettelijk verlof van 0,8%. Het IKB wordt gedurende het kalenderjaar maandelijks door de medewerkers opgebouwd. Keuzes kunnen alleen worden gemaakt tot het bedrag van de opgebouwde IKB-rechten. Het in de loop van het jaar nog niet uitgekeerde deel van het keuzebudget wordt uiterlijk in december van het betreffende jaar aan de betrokken medewerkers afgewikkeld. Anders dan in de 'oude' situatie is er dus geen sprake meer van de jaargrens overschrijdende verplichtingen. In die zin is hier dus geen sprake meer van de term arbeidskosten gerelateerde verplichtingen. Van de in totaal voor 2020 geraamde gemeentelijke loonsom van € 47,1 miljoen valt in totaal € 8,0 miljoen onder het IKB.

Tegemoetkoming in de kosten van de collectieve zorgverzekering

In het akkoord van de Cao Gemeenten 2019-2020 is geregeld dat vanaf 2019 alle medewerkers van gemeenten een tegemoetkoming in de kosten van de collectieve zorgverzekering krijgen. Het gaat om een bedrag van € 168 of € 296, afhankelijk van het inkomen van de medewerker. Tot 2019 kregen medewerkers deze tegemoetkoming alleen als zij een aanvullende zorgverzekering hadden bij een zorgverzekeraar waar de VNG een contract mee had. Deze voorwaarde is met ingang van 2019 vervallen. De tegemoetkoming wordt jaarlijks in december aan het personeel uitbetaald. Hiervoor is circa € 0,1 miljoen in de loonsom en in de begroting opgenomen.

Persoonsgebonden budget

In het kader van de secundaire arbeidsvoorwaarden hebben medewerkers op dit moment recht op een zogenaamd persoonsgebonden budget (PGB). Besloten is om het PGB voorlopig nog geen onderdeel te laten uitmaken van het IKB. Het blijft daarnaast als bron voor medewerkers inzetbaar. Ter uitvoering van deze regeling is een budget van € 0,73 miljoen in de begroting beschikbaar.

11. Overzicht investeringen

Meerjaren investeringsoverzicht 2019 – 2023					(bedragen € x 1.000)
Programma/Beleidsproduct	t/m 2019	2020	2021	2022	2023
Wonen in Assen					
Wegen	3.123	4.114	3.222	2.268	1.280
VRI	464	413	422	100	0
Kunstwerken	2.060	141	290	260	0
Gladheid	0	50	0	0	14
OV	591	0	0	0	0
Verkeer	0	1.780	5.280	0	0
Groen	740	740	0	0	0
Spelen	0	110	130	260	0
Riolering	161	203	93	92	0
Watergangen	137	393	254	109	0
Waterwegen	0	0	0	0	0
Begraven	0	0	0	0	0
Markten	15	0	0	0	0
HHA	2.673	50	50	50	50
BA	35	35	35	35	35
Overig	597	285	0	0	0
Totaal Wonen in Assen	10.596	8.314	9.776	3.174	1.379
Aantrekkelijk Assen					
Evenementen	218	0	0	0	0
Stedelijke vernieuwing	1.490	0	0	0	0
Totaal Aantrekkelijk Assen	1.708	0	0	0	0
Samen werken aan Assen					
Bestuur	110	0	0	58	0
Publiek	66	86	0	0	0
Basisregistraties	85	0	103	0	0
Totaal Samen werken aan Assen	261	86	103	58	0
Bedrijfsvoering					
Materieel	467	856	557	1.468	0
Ict	1.341	1.543	786	280	150
Kantoorinventaris	119	360	0	0	0
Overige	558	12	450	0	0
Totaal Bedrijfsvoering	2.485	2.770	1.793	1.748	150

Programma/Beleidsproduct	t/m 2019	2020	2021	2022	2023
Vastgoed en grondbedrijf					
Wonen in Assen					
Openbare ruimte	11	0	0	0	0
Afvalinzameling	399	15	0	0	0
Meedoen in Assen					
Binnensport	1.211	134	1.209	17	53
Buitensport	1.558	2.072	515	480	0
Onderwijs	1.798	5.200	3.000	0	0
MFA's	530	59	1.543	0	0
Strategische eigendommen	426	69	118	134	120
Bedrijfsvoering	1.313	536	39	0	109
Aantrekkelijk Assen					
Parkeren	1.166	691	159	0	0
Cultuur	562	200	76	0	215
Algemeen/overig					
Algemeen/overig	1.933	1.500	1.500	1.500	750
Totaal Vastgoed en grondbedrijf	10.907	10.476	8.159	2.131	1.247
Algemeen Financieel beleid					
Starters- en verzilverleningen	750	750	750	750	0
Totaal Algemeen Financieel beleid	750	750	750	750	0
Totaal investeringen	26.707	22.396	20.581	7.861	2.776

Verloopoverzicht activa Begroting 2020										(bedragen x € 1.000)
Programma	oorspronkelijke investering eind 2018	vermeerderingen/ verminderingen 2019	oorspronkelijke investering begin 2020	vermeerderingen/ verminderingen in 2020	oorspronkelijke investering eind 2020	afschrijving begin 2020	afschrijving in 2020	boekwaarde begin 2020	boekwaarde eind 2020	rentelasten 2020
Wonen	74.490	10.597	85.087	8.314	93.401	19.540	2.040	73.861	71.821	1.398
Werken in Assen	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Meedoen in Assen	1.972	0	1.972	0	1.972	1.108	0	864	864	0
Aantrekkelijk Assen	601	1.708	2.308	0	2.308	396	66	1.913	1.847	41
Samen werken aan Assen	3.278	261	3.538	86	3.624	2.554	163	1.070	907	20
Bedrijfsvoering	17.566	2.485	20.050	2.770	22.821	11.827	2.296	10.994	8.698	154
Vastgoed en Grondbedrijf	416.038	10.907	426.945	10.476	437.421	77.618	7.437	359.803	352.366	7.472
Algemeen financieel beleid	12.379	750	13.129	750	13.879	9.593	113	4.286	4.173	93
Totaal	526.324	26.708	553.029	22.396	575.426	122.636	12.115	452.791	440.676	9.178

Totaal van de kapitaallasten					(bedragen x € 1.000)
	2020	2021	2022	2023	
Wonen	3.437	3.800	4.277	4.453	
Werken in Assen	0	0	0	0	
Meedoen in Assen	0	19	19	19	
Aantrekkelijk Assen	107	107	108	108	
Samen werken aan Assen	182	182	158	169	
Bedrijfsvoering	2.449	2.449	2.418	2.359	
Vastgoed en Grondbedrijf	14.909	15.386	15.794	15.956	
Algemeen financieel beleid	206	222	148	130	
Totaal	21.290	22.165	22.922	23.194	

12. Totaal mix aan maatregelen

Totaal mix aan maatregelen (bedragen in € x 1.000)				
Wonen in Assen	2020	2021	2022	2023
Lasten				
- woningbouw/woonplan	-63	-63	-63	-63
- beheer civiele kunstwerken	-100	-100	-100	-100
- gladheidsbestrijding	-20	-20	-20	-20
- reconstructies/herinrichtingen wegen	-10	-10	-10	-10
- ontwerpen wegbeheer	-10	-10	-10	-10
- onderzoeken milieubeleid	-163	-163	-163	-163
- openingstijden milieupark	-100	-100	-100	-100
	-466	-466	-466	-466
Baten				
- rioolrechten	55	55	55	55
	55	55	55	55
Totaal maatregelen	-521	-521	-521	-521
Werken in Assen	2020	2021	2022	2023
Lasten				
- re-integratietrajecten	-110	-110	-110	-110
	-110	-110	-110	-110
Baten				
-	0	0	0	0
	0	0	0	0
Totaal maatregelen	-110	-110	-110	-110
Meedoen in Assen	2020	2021	2022	2023
Lasten				
- sociaal cultureel werk Pittelo	-15	-15	-15	-15
- onderwijshuisvesting	-20	-20	-20	-20
- niet indexerende sociaal domein	-600	-600	-600	-600
- besparingen sociaal domein	-1.903	-2.598	-2.598	-2.598
- investeringen sociaal domein	1.103	1.198	1.198	1.198
- besparingen sociaal domein	0	-600	-1.600	-1.600
- schuldhelpverlening	0	-12	-12	-12
- meedoenbeleid (ziektekosten)	-200	-200	-200	-200
- Brede school	-210	-210	-210	-210
- beheer huisvesting onderwijs	-19	-19	-19	-19
	-1.864	-3.076	-4.076	-4.076

Meedoen in Assen	2020	2021	2022	2023
Baten				
-	0	0	0	0
	0	0	0	0
Totaal maatregelen	-1.864	-3.076	-4.076	-4.076
Aantrekkelijk Assen	2020	2021	2022	2023
Lasten				
- subsidie KINK Drents Museum	-225	-250	-300	-300
- openbare orde en rampenplan	-20	-20	-20	-20
	-245	-270	-320	-320
Baten				
- opbrengsten vergunningen	26	26	26	26
	26	26	26	26
Totaal maatregelen	-271	-296	-346	-346
Samen werken aan Assen	2020	2021	2022	2023
Lasten				
- bestuur	-39	-39	-39	-39
- dienstverlening	-23	-23	-23	-23
	-62	-62	-62	-62
Baten				
-	0	0	0	0
	0	0	0	0
Totaal maatregelen	-62	-62	-62	-62
Vastgoed en Grondbedrijf	2020	2021	2022	2023
Lasten				
- onderhoudsvoorzieningen vastgoed	-250	-250	-250	-250
- MFA Pittelo	-50	-50	-50	-50
- schades	-70	-70	-70	-70
- schoonmaak	-21	-21	-21	-21
- verkoop panden	-42	-42	-42	-42
	-433	-433	-433	-433
Baten				
- verkoop panden	230	0	0	0
	230	0	0	0
Totaal maatregelen	-663	-433	-433	-433

Algemeen financieel beleid	2020	2021	2022	2023
Lasten				
- dividendbeleid BNG	-20	-20	-20	-20
- rente-effect consolidatie schuld	-200	-200	-200	-200
	-220	-220	-220	-220
Baten				
- extra rijksmiddelen	pm	pm	pm	pm
- verhogen OZB (vanaf 2020: 5%) KB	850	850	850	850
- verhogen onroerendezaakbelasting (vanaf 2020: 5%) BG	900	900	900	900
- verhogen toeristenbelasting KB	400	400	400	400
- bijstelling verhoging toeristenbelasting BG	-150	-150	-150	-150
	2.000	2.000	2.000	2.000
Totaal maatregelen	-2.220	-2.220	-2.220	-2.220
Totaal maatregelen	-5.711	-6.718	-7.768	-7.768

13. Totaal ambities bestuursakkoord

Totaal ambities bestuursakkoord 2018-2022						(bedragen in € x 1.000)
Sociaal Assen	Investe- ringen	2019	2020	2021	2022	2023
Lasten						
- Afsluiten prefentieakkoord en vormen preventie- en transformatiefonds (lokaal/landelijk)		-750	-1.000	-1.000	-1.250	0
- Aanpak en voorkoming armoede en schuldenproblematiek wo laaggeletterdheid		-150	-400	-400	-400	0
- Versterken van positie van mensen met afstand tot de arbeidsmarkt		0	0	0	0	0
- Verstevinging eigen regierol en versterken sturing op aanbod Jeugdzorg en Wmo		0	-100	-100	-100	-100
- Invoering abonnementstarief conform rijksregeling		pm	pm	pm	pm	pm
- Terugdringen doorverwijzing onderwijs naar Jeugdzorg		-50	0	0	0	0
- Iedereen wordt gezien in de samenleving; personen met verward gedrag worden geholpen		0	0	0	0	0
- Verminderen bureaucratie in in- en externe processen in het sociaal domein		0	0	0	0	0
- Experimenten in de bijstand volgen en daarop aansluiten		0	0	0	0	0
- Samen met vrijwilligers(organisaties) inzetten op voorkomen vereenzaming		-83	-165	-165	-165	0
	0	-1.033	-1.665	-1.665	-1.915	-100
Baten						
	0	0	0	0	0	0
Totaal Sociaal Assen	0	-1.033	-1.665	-1.665	-1.915	-100

Ondernemen en werken in Assen	Investeren	2019	2020	2021	2022	2023
Lasten						
- Versnelde aanpak uitvoeringsprogramma binnenstad	0	-150	-150	0	0	0
- Compact winkelhart ca	0	0	0	0	0	0
- Handhaving verkeersluwe binnenstad (camera's op 4 punten binnenstad)	-100	0	0	0	0	-20
- Bevoorrading kernwinkelgebied emissieloos	0	0	0	0	0	0
- Leefbare en groene herinrichting binnenstad	0	0	0	0	0	0
- Borging kwaliteit / aanstelling stadsbouwmeester	0	0	-125	-125	-125	0
- Zorg voor en verduurzaming van cultureel erfgoed	0	-20	0	0	0	0
- Stadsmarketing en centrummanagement	0	-150	-300	-300	-300	0
- Stimuleren en ondersteunen grote en kleine evenementen	0	0	0	0	0	0
- Herijking parkeerbeleid	0	-150	-300	-300	-300	-300
- Actieve acquisitie nieuwe ondernemers en bedrijven	0	-75	-150	-150	-150	0
- Lobby aantrekken nieuwe werkgelegenheid ivm verlies arbeidsplaatsen NAM	0	0	0	0	0	0
- Doorontwikkeling TRZ	0	0	0	0	0	0
- Continuering bestaand beleid tav casino's	0	0	0	0	0	0
- Regelluwe zone Havenkwartier (regelgeving)	0	pm	pm	pm	pm	0
- Ondersteuning samenwerking/verbinding bedrijfsleven, zorginstellingen, onderwijs en overheid	0	0	0	0	0	0
- Ondersteuning en begeleiding ondernemers	0	0	0	0	0	0
- Duurzame energieopwekking icm werkgelegenheid, onderwijs ca	0	0	0	0	0	0
	-100	-545	-1.025	-875	-875	-320
Baten						
-	0	0	0	0	0	0
	0	0	0	0	0	0
Totaal Ondernemen en werken in Assen	-100	-545	-1.025	-875	-875	-320

Leven in Assen	Investeren	2019	2020	2021	2022	2023
Lasten						
- Continueren Mijn Buurt Assen wo voorzieningenwijzer etc.	0	150	-300	-300	-300	0
- Uitvoering investeringsopgave Mijn Buurt Assen	-4.000	0	-25	-75	-125	-200
- Speelvoorzieningen en ontmoetingsplekken	-500	0	-50	-63	-77	-100
- Toezicht in de wijken en de binnenstad (veiligheid)	0	0	0	0	0	0
- Stimulering betrokkenheid en eigen initiatief buurtbewoners en collectieven	0	0	0	0	0	0
- Vraaggerichte houding tav. inwoners en organisatie die onderdak nodig hebben	0	0	0	0	0	0
- Uitvoering agenda openbare ruimte (BOR)/ biodiversiteit en maaibeleid	0	0	0	0	0	0
- Groenonderhoud begraafplaatsen onderbrengen bij groenbeheer	0	-100	-100	-100	-100	-100
- Zwerfvuil (aanjagen)	0	0	0	0	0	0
- Herijkingsonderzoek monumentale bomen en groenstroken	0	-20	0	0	0	0
- Deskundigheidsbevordering kwaliteit en beheer bossen en natuurterreinen (stadsecologie)	0		-35	-35	-35	0
- Kwaliteit beheer bossen en natuurterreinen	0	0	0	0	0	0
- Samenwerken met inwoners, maatschappelijke partners, Actium, Vaart, politie	0	0	0	0	0	0
	-4.500	-270	-510	-573	-637	-400
Baten						
-	0	0	0	0	0	0
	0	0	0	0	0	0
Totaal leven in Assen	-4.500	-270	-510	-573	-637	-400

Levendig Assen	Investeren	2019	2020	2021	2022	2023
Lasten						
- Instandhouding en beheer gebouwen kunst en cultuur (herschikken middelen)	0	-50	0	0	0	0
- Maatschappelijke tegenprestatie voor subsidies	0	0	0	0	0	0
- Voortzetten inzet voor jeugdsport en jeugdcultuurfonds	0	0	0	0	0	0
- Duurzame kunst/straatmeubilair in de wijken	0	0	0	0	0	0
- Stimulering taal als toegang tot cultuur (Taalhuis)	0	0	pm	pm	pm	pm
- Verbeteren zichtbaarheid en herkenbaarheid cultureel erfgoed	0	0	0	0	0	0
- Voortzetten bestaand monumentenbeleid	0	0	0	0	0	0
- Stimuleren anti rook en alcoholbeleid	0	-25	-25	-25	-25	0
- Zorg voor goede en betaalbare sportvelden en sporthallen	0	0	0	0	0	0
- Brede toegankelijkheid sportvoorzieningen (communicatie)	0	0	0	0	0	0
- Buurtsportmedewerkers ondersteunen nieuwe initiatieven (faciliteren, focus)	0	0	0	0	0	0
- Verduurzaming sportaccommodaties (zie Duurzaamheid)	0	0	0	0	0	0
- Openbare ruimte nodigt uit tot bewegen	0	0	0	0	0	0
- Faciliteren WK-wielrennen op terrein van vergunningen, infra en mensen	0	0	0	0	0	0
- Faciliteren Formule 1 in Assen (vergunningen en mensen) geen geld!!	0	0	0	0	0	0
- Gelijkblijvend evenementenbudget	0	-125	-250	-250	-250	0
- Beheer bossen en natuurterreinen en programmering DCA		-136	-136	-136	-136	-136
	0	-336	-411	-411	-411	-136
Baten						
-	0	0	0	0	0	0
	0	0	0	0	0	0
Totaal levendig Assen	0	-336	-411	-411	-411	-136

Duurzaam Assen	Investeren	2019	2020	2021	2022	2023
Lasten						
- Energietransitie; samenspel inwoners, maatschappelijke organisatie en bedrijfsleven	0	-200	-200	-200	-200	0
- Zoeken naar samenwerking met omliggende gemeenten en bestuurslagen	0	0	0	0	0	0
- Regionale aanpak, draagvlak en inpassing wind- en zonne-energie	0	0	0	0	0	0
- Stimuleren zonnepanelen bij particulieren, bedrijven en instellingen	0	0	0	0	0	0
- Maatschappelijk verantwoord ondernemen dmv klimaatalliantie	0	0	0	0	0	0
- Zonnelingen, voorlichting en verleiden tot verduurzaming woningen/gebouwen	0	-50	-50	-50	-50	0
- Starten pilot circulair bouwen bijvoorbeeld in Havenkwartier	0	0	-50	-50	-50	0
- Duurzame invulling evenementen i/d stad (bijv. afval)	0	0	0	0	0	0
- Ontwikkeling kinderboerderij tot stadsboerderij	-200	0	-15	-15	-15	-15
- Gemeentelijke panden energieneutraal obv 2-jaarlijks uitvoeringsprogramma	-6.000	0	-39	-117	-195	-320
- Advisering en actieve handhaving verduurzaming	0	0	0	0	0	0
- Subsidieverwerving, projectaanvragen en wegzetten projecten om via bestaand netwerk	0	-100	-100	-100	-100	0
- Pilot aardgasloze wijk (voorbereiding)	0	0	0	0	0	0
	-6.200	-350	-454	-532	-610	-335
Baten						
-	0	0	0	0	0	0
	0	0	0	0	0	0
Totaal duurzaam Assen	-6.200	-350	-454	-532	-610	-335

Wonen in Assen	Invester- ringen	2019	2020	2021	2022	2023
Lasten						
- Prestatieafspraken corporaties over voldoende (aangepaste) sociale huurwoningen	0	0	0	0	0	0
- Verruiming financiële inzet startersleningen	-2.000	0	0	0	0	0
- Ontwikkelen zilverleningen tbv ouderen	-1.000	-6	-12	-18	-24	-24
- Onderzoek scheefwonen	0	0	0	0	0	0
- uitvoeren woningmarktonderzoek	0	-30	0	0	0	0
- Nieuwbouw Diepstroeten/Kloosterveen III en 3e Hoofdontsluiting Kloosterveen	pm	pm	pm	pm	pm	pm
- Aanstellen van een stadsbouwmeester	0	0	0	0	0	0
- Creatieve en regelruimte tbv doorontwikkeling Havenkade (o.a. tiny houses)	0	0	0	0	0	0
- Efficiënter en effectiever proces verlenen bouwvergunningen	0	0	0	0	0	0
	-3.000	-36	-12	-18	-24	-24
Baten						
-	0	0	0	0	0	0
	0	0	0	0	0	0
Totaal wonen in Assen	-3.000	-36	-12	-18	-24	-24

Onderweg in Assen	Investeren	2019	2020	2021	2022	2023
Lasten						
- Overleg stakeholders ViA en fietsersbond	0	0	0	0	0	0
- Obstakel vrije fietsroutes en fietsknooppunten	-1000	0	-6	-19	-32	-51
- Meer fietsenstallingen met oplaadpunten	-300	0	-3	-8	-12	-17
- Innovatieve en duurzame uitvoering verkeersprojecten en -maatregelen	-200	0	-2	-4	-6	-11
- Toegankelijke binnenstad voor iedereen	-200	0	-2	-4	-7	-11
- Aandacht voor verkeersveiligheid en aanpak van onveilige situaties	-1200	0	-8	-23	-39	-62
- Verder blijven werken aan verkeerseducatie ca	-200	0	-2	-4	-7	-11
- Stimuleren elektrisch rijden door plaatsing laadpalen + toekomst waterstof	-400	0	-4	-12	-20	-32
- Handhaving venstertijden in de binnenstad (bijvoorbeeld via gebruik camera's)	-500	0	-1	-12	-28	-40
- Aanleg fietssnelweg (aanvullend investeringsbudget)	-2000	0	-50	-100	-100	-100
	-6.000	0	-78	-186	-251	-335
Baten						
-	0	0	0	0	0	0
	0	0	0	0	0	0
Totaal onderweg in Assen	-6.000	0	-78	-186	-251	-335

Besturen in Assen	Investeren	2019	2020	2021	2022	2023
Lasten						
- Dialoog raadsleden met inwoners en tussen college en raad	0	0	0	0	0	0
- Informele bijeenkomst tussen raad en college over bestuurscultuur	0	-400	-300	-200	-100	0
- De raad aan de voorkant betrekken bij totstandkoming beleid	0	0	0	0	0	0
- Stadsdialoog tussen raad college en inwoners	0	0	0	0	0	0
- Opzetten en onderhouden van strategische netwerken	0	-120	-240	-240	-240	0
	0	-520	-540	-440	-340	0
Baten						
-	0	0	0	0	0	0
	0	0	0	0	0	0
Totaal besturen in Assen	0	-520	-540	-440	-340	0
Het geld van Assen	Investeren	2019	2020	2021	2022	2023
Lasten						
- Onderzoek vrije ruimte in reservepositie	0	0	0	0	0	0
- Borgen duurzaamheidsaspecten bij aanbestedingen	0	0	0	0	0	0
- Kansen bieden aan mensen met afstand tot de arbeidsmarkt en met lokale bedrijven	0	0	0	0	0	0
	0	0	0	0	0	0
Baten						
-	0	0	0	0	0	0
	0	0	0	0	0	0
Het geld van Assen	0	0	0	0	0	0
Totaal Bestuursakkoord 2018-2022	-19.800	-3.090	-4.695	-4.700	-5.063	-1.650

Ondertekening

Programmabegroting Assen 2020

Aldus vastgesteld door de raad van gemeente Assen
in de openbare vergadering van donderdag 7 november 2019.

, voorzitter

, griffier

Bijlagen

1. Productramingen 2020
2. Analyse beloop begroting
3. Overzicht subsidies tot en met € 50.000

1. Productramingen 2020

Wonen in Assen						
Beleidsthema / Beleidsproduct	realisatie	begroting		meerjarenprognose		
	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Lasten						
Woningbouw/woonplan						
Ruimtelijke ordening	1.486	1.840	1.806	1.842	1.640	1.536
Monumentenzorg	4	13	9	9	9	9
Wonen	9	6	6	6	6	6
Bouwzaken	125	127	120	122	124	126
Openbare ruimte						
Wegbeheer	1.969	3.099	5.682	3.110	3.934	4.055
Verzorging infrastructuur	2.863	3.588	3.481	3.499	3.578	3.641
Groenbeheer	2.767	2.709	2.754	2.826	2.882	2.916
Rioolbeheer en waterzuivering	4.219	3.607	3.605	3.670	3.715	3.755
Begraven	140	236	190	190	190	192
Beheer en exploitatiebuitenruimte	71	96	97	98	99	100
Bereikbaarheid, verkeer en vervoer						
Verkeer	3.835	602	766	848	1.110	963
Openbaar vervoer	1.371	809	423	508	422	424
Duurzaamheid						
Milieubeleid	1.827	2.348	1.585	1.649	1.669	1.275
Huishoudelijk afval	3.343	3.327	3.809	3.816	3.787	3.756
Bedrijfsafval	570	594	527	533	540	542
Totaal lasten	24.599	23.001	24.860	22.726	23.705	23.296
Baten						
Woningbouw/woonplan						
Ruimtelijke ordening	72	69	69	169	169	169
Bouwzaken	2.292	1.371	1.497	1.618	1.739	1.739
Openbare ruimte						
Wegbeheer	653	82	82	82	82	82
Verzorging infrastructuur	803	628	628	628	628	628
Groenbeheer	349	174	174	174	174	174
Rioolbeheer en waterzuivering	6.160	6.088	6.177	6.220	6.336	6.336
Begraven	645	579	579	579	579	579
Beheer en exploitatiebuitenruimte	347	367	377	390	403	403

Beleidsthema / Beleidsproduct	realisatie	begroting		meerjarenprognose		
	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Bereikbaarheid, verkeer en vervoer						
Verkeer	20	0	0	0	0	0
Openbaar vervoer	186	185	185	185	97	97
Duurzaamheid						
Milieubeleid	44	-965	235	235	235	235
Huishoudelijk afval	7.329	7.352	7.485	7.542	7.542	7.542
Bedrijfsafval	1.460	1.640	1.500	1.500	1.500	1.500
Totaal baten	20.360	17.570	18.988	19.322	19.484	19.484
Saldo van baten en lasten	-4.239	-5.431	-5.872	-3.404	-4.221	-3.812
Mutaties in reserves						
Storting reserves	1.432	57	0	0	0	0
Beschikking reserves	6.080	2.686	4.464	1.575	2.220	2.220
Totaal mutaties in reserves	4.648	2.629	4.464	1.575	2.220	2.220
Resultaat	409	-2.802	-1.408	-1.829	-2.001	-1.592
Werken in Assen						
Beleidsthema / Beleidsproduct	realisatie	begroting		meerjarenprognose		
	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Lasten						
Participatie en inkomen						
Inkomenswaarborg	36.762	38.308	37.996	38.447	38.806	39.274
Activering en uitstroom	3.791	3.542	17.133	16.495	16.002	15.599
Economische ontwikkelingen en innovatie						
Economische ontwikkelingen	1.825	1.708	1.619	1.606	1.618	1.181
FlorijnAs						
FlorijnAs	5.770	9.300	3.900	0	0	0
Totaal lasten	48.148	52.858	60.648	56.548	56.426	56.054
Baten						
Participatie en inkomen						
Inkomenswaarborg	31.106	30.200	29.509	30.493	31.231	31.777
Activering en uitstroom	298	0	0	0	0	0
Economische ontwikkelingen en innovatie						
Economische ontwikkelingen	128	120	120	120	120	120
FlorijnAs						
FlorijnAs	1.610	1.500	2.680	0	0	0
Totaal baten	33.142	31.820	32.309	30.613	31.351	31.897
Saldo van baten en lasten	-15.006	-21.038	-28.339	-25.935	-25.075	-24.157

Beleidsthema / Beleidsproduct	realisatie	begroting		meerjarenprognose		
	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Mutaties in reserves						
Storting reserves	2.719	57	2.680	0	0	0
Beschikking reserves	5.804	7.850	3.900	0	0	0
Totaal mutaties in reserves	3.085	7.793	1.220	0	0	0
Resultaat	-11.921	-13.245	-27.119	-25.935	-25.075	-24.157

Meedoen in Assen						
Beleidsthema / Beleidsproduct	realisatie	begroting		meerjarenprognose		
	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Lasten						
Jeugdzorg						
Lokaal jeugdbeleid	249	534	440	447	454	462
Transitie Jeugdzorg	26.852	27.342	28.175	27.862	27.383	27.383
Wmo, gezondheidszorg en vrijwilligerswerk						
Gezondheidszorg	2.614	2.819	2.915	2.965	3.005	3.064
Beleid Wmo	1.555	1.475	1.085	1.085	1.335	125
Uitvoering Wmo	18.158	16.856	18.714	18.306	17.797	17.797
Verslavingszorg en Maatschappelijke opvang	5.441	4.689	4.618	4.619	4.620	4.622
Beschermd wonen	38.607	40.523	43.265	43.238	43.434	43.435
Mijn Buurt Assen						
Wijkzaken	337	399	336	342	348	54
Maatschappelijke dienstverlening	3.106	3.271	3.358	3.415	3.473	3.370
Asielzoekers en nieuwkomers	313	261	243	157	148	150
Minderhedenbeleid	45	47	68	69	70	51
Welzijnswerk	628	682	677	688	700	712
Vrijwilligerswerk	69	65	67	68	69	70
Meedoenbeleid						
Meedoenbeleid	3.911	4.755	4.470	4.455	4.530	4.206
Sport						
Sport	282	381	336	341	346	351
Schuldhulpverlening						
Schuldhulpverlening	1.068	1.450	1.470	1.483	1.508	1.535
Onderwijs						
Huisvesting onderwijs	1.463	1.359	1.392	1.435	1.478	1.504
Schoolbestuurlijke taken	3.246	3.394	3.407	3.326	3.329	3.329
Lokaal onderwijsbeleid	978	1.442	1.721	1.730	1.739	1.749
Uitvoering lokaal onderwijs	942	1.408	1.361	1.376	1.394	1.414
Totaal lasten	109.864	113.152	118.118	117.407	117.160	115.383

Beleidsthema / Beleidsproduct	realisatie	begroting		meerjarenprognose		
	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Baten						
Jeugdzorg						
Lokaal jeugdbeleid	0	0	0	0	0	0
Transitie Jeugdzorg	0	0	0	0	0	0
Wmo, gezondheidszorg en vrijwilligerswerk						
Gezondheidszorg	29	0	0	0	0	0
Uitvoering Wmo	868	550	260	260	260	260
Verslavingszorg en Maatschappelijke opvang	0	115	0	0	0	0
Beschermd wonen	2.331	1.700	2.280	2.280	2.280	2.280
Mijn Buurt Assen						
Wijkzaken	0	0	0	0	0	0
Asielzoekers en nieuwkomers	0	0	0	0	0	0
Welzijnswerk	172	0	0	0	0	0
Sport						
Sport	0	0	0	0	0	0
Schuldhelpverlening						
Schuldhelpverlening	0	0	0	0	0	0
Onderwijs						
Schoolbestuurlijke taken	3.284	3.425	3.438	3.357	3.360	3.365
Lokaal onderwijsbeleid	434	911	1.183	1.183	1.183	1.183
Uitvoering lokaal onderwijs	827	781	782	782	782	782
Totaal baten	7.945	7.482	7.943	7.862	7.865	7.870
Saldo van baten en lasten	-101.919	-105.670	-110.175	-109.545	-109.295	-107.513
Mutaties in reserves						
Storting reserves	0	0	0	0	0	0
Beschikking reserves	3.696	600	0	0	0	0
Totaal mutaties in reserves	3.696	600	0	0	0	0
Resultaat	-98.223	-105.070	-110.175	-109.545	-109.295	-107.513

Aantrekkelijk Assen						
Beleidsthema / Beleidsproduct	realisatie	begroting		meerjarenprognose		
	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Lasten						
Aantrekkelijke binnenstad						
Stedelijke vernieuwing	327	2.901	415	243	246	249
Kunst en cultuur						
Bibliotheekvoorziening	2.805	2.962	3.034	3.097	3.150	3.207
Schouwburg	4.413	4.430	4.459	4.473	4.503	4.584
Kunstbeoefening en bevordering	71	81	82	83	84	86
Creative en culturele vorming	3.260	3.073	2.811	2.706	2.700	2.746
Evenementen						
Evenementen	3.365	1.506	1.173	1.185	1.198	961
Veiligheid						
Openbare orde	433	302	354	359	364	371
Openbare veiligheid	2.918	3.066	3.121	3.282	3.428	3.490
Totaal lasten	17.591	18.321	15.449	15.428	15.673	15.694
Baten						
Aantrekkelijke binnenstad						
Stedelijke vernieuwing	13	2.515	25	25	25	25
Kunst en cultuur						
Bibliotheekvoorziening	10	100	100	100	100	100
Schouwburg	0	0	0	0	0	0
Creative en culturele vorming	66	25	25	0	0	0
Evenementen						
Evenementen	2.042	304	4	4	4	4
Veiligheid						
Openbare orde	56	2	2	2	2	2
Openbare veiligheid	4	15	41	41	41	41
Totaal baten	2.191	2.961	197	172	172	172
Saldo van baten en lasten	-15.400	-15.360	-15.252	-15.256	-15.501	-15.522
Mutaties in reserves						
Storting reserves	3.000	1.490	0	0	0	0
Beschikking reserves	3.266	2.997	1.585	1.585	1.585	1.585
Totaal mutaties in reserves	266	1.507	1.585	1.585	1.585	1.585
Resultaat	-15.134	-13.853	-13.667	-13.671	-13.916	-13.937

Samen werken aan Assen						
Beleidsthema / Beleidsproduct	realisatie	begroting		meerjarenprognose		
	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Lasten						
Bestuur						
Bestuursorganen	2.094	1.638	1.754	1.792	1.826	1.857
Bestuursondersteuning gemeenteraad	650	825	786	809	830	853
Bestuursondersteuning B&W	265	658	554	460	364	268
Regionale samenwerking						
Bestuurlijke samenwerking	330	373	495	500	505	270
Dienstverlening						
Publiekszaken	1.169	1.016	528	530	530	531
Informatiebeheer/basisregistraties	86	235	218	242	248	251
Totaal lasten	4.594	4.745	4.335	4.333	4.303	4.030
Baten						
Bestuur						
Bestuursorganen	94	0	0	0	0	0
Bestuursondersteuning gemeenteraad	-2	0	0	0	0	0
Bestuursondersteuning B&W	38	0	0	0	0	0
Dienstverlening						
Publiekszaken	1.225	849	771	784	797	797
Informatiebeheer/basisregistraties	0	0	0	8	8	8
Totaal baten	1.355	849	771	792	805	805
Saldo van baten en lasten	-3.239	-3.896	-3.564	-3.541	-3.498	-3.225
Mutaties in reserves						
Storting reserves	0	0	0	0	0	0
Beschikking reserves	0	0	0	0	0	0
Totaal mutaties in reserves	0	0	0	0	0	0
Resultaat	-3.239	-3.896	-3.564	-3.541	-3.498	-3.225
Bedrijfsvoering (directe en ondersteunende taken)						
Beleidsthema / Beleidsproduct	realisatie	begroting		meerjarenprognose		
	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Lasten						
Bedrijfsvoering						
Kosten directe taken	35.834	34.709	35.836	37.218	37.962	39.041
Kosten overhead (onderst. taken)	19.690	21.160	21.286	21.163	21.639	21.639
Totaal lasten	55.524	55.869	57.122	58.381	59.601	60.680

Beleidsthema / Beleidsproduct	realisatie	begroting		meerjarenprognose		
	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Baten						
Bedrijfsvoering						
Inkomsten directe taken	4.393	4.232	4.856	4.937	5.017	5.127
Inkomsten overhead (ondersteunende taken)	3.949	3.441	3.543	3.573	3.603	3.603
Totaal baten	8.342	7.673	8.399	8.510	8.620	8.730
Saldo van baten en lasten	-47.182	-48.196	-48.723	-49.871	-50.981	-51.950
Mutaties in reserves						
Storting reserves	0	0	0	0	0	0
Beschikking reserves	375	86	0	0	0	0
Totaal mutaties in reserves	375	86	0	0	0	0
Resultaat	-46.807	-48.110	-48.723	-49.871	-50.981	-51.950
Vastgoed en Grondbedrijf						
Beleidsthema / Beleidsproduct	realisatie	begroting		meerjarenprognose		
	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Lasten						
Parkeren						
Betaald parkeren	4.390	4.494	3.900	3.923	3.928	3.928
Vastgoed						
Vastgoed	20.109	23.138	21.201	22.087	22.713	23.043
Vastgoed, kosten overhead	2.375	3.151	2.603	2.566	2.565	2.565
Grondbedrijf						
Bouwgrondexploitatie	629	10.567	6.279	4.748	4.700	4.700
Totaal lasten	27.503	41.350	33.983	33.324	33.906	34.236
Baten						
Parkeren						
Betaald parkeren	4.943	5.607	4.843	4.843	4.843	4.843
Vastgoed						
Vastgoed	11.958	12.386	10.889	10.895	10.901	10.901
Vastgoed, inkomsten overhead	385	1.083	294	294	294	294
Grondbedrijf						
Bouwgrondexploitatie	5.060	10.675	5.333	4.633	4.593	4.593
Totaal baten	22.346	29.751	21.359	20.665	20.631	20.631
Saldo van baten en lasten	-5.157	-11.599	-12.624	-12.659	-13.275	-13.605
Mutaties in reserves						
Storting reserves	4.622	167	180	194	207	207
Beschikking reserves	595	660	1.502	671	663	525
Totaal mutaties in reserves	-4.027	493	1.322	477	456	318
Resultaat	-9.184	-11.106	-11.302	-12.182	-12.819	-13.287

Algemeen financieel beleid						
Beleidsthema / Beleidsproduct	realisatie	begroting		meerjarenprognose		
	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Lasten						
Belastingheffing						
Belastingheffing en invordering	94	663	682	593	602	612
Financiering/Belegging						
Beleggingen	5	7	7	7	7	7
Financiering en liquiditeit	159	143	166	187	209	209
Gemeentefonds						
Gemeentefonds	0	0	3.633	3.525	3.389	3.287
Btw-compensatiefonds	168	180	180	180	180	180
Overige algemene middelen						
Overige alg dekkingsmiddelen	504	-1.377	-1.143	-1.402	-2.130	-1.301
Voorzieningen						
Mutaties voorzieningen	251	0	0	0	0	0
Resultaat renteomslag						
Resultaat rente omslag	0	-1.006	-920	-775	-775	-775
Saldo						
Saldo afrondingen	0	1	-15	-13	-6	-7
Totaal lasten	1.181	-1.389	2.590	2.302	1.476	2.212
Baten						
Belastingheffing						
Belastingheffing en invordering	17.304	18.022	20.613	21.113	21.623	22.154
Financiering/Belegging						
Beleggingen	609	705	640	640	640	640
Financiering en liquiditeit	5.189	4.278	3.735	3.393	3.264	3.083
Gemeentefonds						
Algemene uitkering	154.995	162.341	185.554	188.845	189.543	192.358
Overige algemene middelen						
Overige alg dekkingsmiddelen	1.272	75	62	62	1.662	1.662
Voorzieningen						
Mutaties voorzieningen	286	0	0	0	0	0
Resultaat renteomslag						
Resultaat rente omslag	-76	0	0	0	0	0
Totaal baten	179.579	185.421	210.604	214.053	216.732	219.897

Beleidsthema / Beleidsproduct	realisatie	begroting		meerjarenprognose		
	2018	2019	2020	2021	2022	2023

Saldo van baten en lasten	178.398	186.810	208.014	211.751	215.256	217.685
mutaties in reserves						
storting reserves	18.177	11.506	1.154	1.084	945	862
beschikking reserves	25.053	22.349	9.613	6.931	4.594	1.784
Totaal mutaties in reserves	6.876	10.843	8.459	5.847	3.649	922
Resultaat algemene dekkingsmiddelen						
Heffing vennootschapsbelasting	7	30	30	31	31	32
Onvoorzien/incidenteel	0	438	485	994	944	1.353
Resultaat algemeen financieel beleid	185.267	197.185	215.958	216.573	217.930	217.222

2. Analyse beloop begroting

Analyse beloop Begroting 2019 - prognose Begroting 2020 (stand Kaderbrief 2020)

(bedragen x € 1.000)

Programma / Beleidsthema	Begroting 2019	Mutatie Kaderbrief 2020	Actualisatie mjp	Beleids- maatregelen 2019-2023	Begroting 2019 na Kaderbrief	Mutatie mjp 2020	Actualisatie mjp	Beleids- maatregelen 2019-2023	Bezuinigingen	Prognose Begroting 2020
Lasten										
Wonen in Assen										
Woningbouw/woonplan	1.533	453	0	0	1.986	72	0	0	-63	1.994
Openbare ruimte	13.360	-25	0	0	13.335	3.586	27	0	-140	16.760
Bereikbaarheid, verkeer en vervoer	1.136	275	0	0	1.411	-572	0	0	0	839
Duurzaamheid	5.670	599	0	0	6.269	-457	0	0	-263	5.549
Totaal Wonen in Assen	21.699	1.302	0	0	23.001	2.629	27	0	-466	25.142
Werken in Assen										
Participatie en inkomen	41.600	250	0	0	41.850	554	2.025	0	-110	44.318
Economische ontwikkeling en innovatie	1.658	50	0	0	1.708	143	0	0	0	1.650
FlorijnAs	9.300	0	0	0	9.300	-8.800	0	0	0	500
Totaal Werken in Assen	52.558	300	0	0	52.858	-8.103	2.025	0	-110	46.468

Programma / Beleidsthema	Prognose Begroting 2020	Bezuinigingen	Beleids- maatregelen 2019-2023	Actualisatie mjp	Mutatie mjp 2020	Begroting 2019 na Kaderbrief	Beleids- maatregelen 2019-2023	Actualisatie mjp	Mutatie mjp 2020	Actualisatie mjp
Meedoen in Assen										
Jeugdzorg	25.062	2.814	0	0	27.876	472	182	0	-414	28.065
Wmo, gezondheidszorg en vrijwilligerswerk	66.115	247	0	0	66.362	49	1.500	0	-986	66.886
Mijn Buurt Assen	4.522	203	0	0	4.725	83	0	20	-15	4.630
Meedoenbeleid	4.395	360	0	0	4.755	112	0	10	0	4.518
Sport	331	50	0	0	381	-45	0	0	0	337
Schuldhulpverlening	1.450	0	0	0	1.450	14	0	0	0	1.464
Onderwijs	7.065	538	0	0	7.603	391	26	0	-249	7.770
Totaal Meedoen in Assen	108.940	4.212	0	0	113.152	1.076	1.708	30	-1.664	113.670
Aantrekkelijk Assen										
Aantrekkelijke binnenstad	161	2.740	0	0	2.901	-2.409	0	0	0	392
Kunst en cultuur	10.466	80	0	0	10.546	157	0	0	-225	10.397
Evenementen	1.206	300	0	0	1.506	-336	0	0	0	1.171
Veiligheid	3.368	0	0	0	3.368	85	50	0	-20	3.482
Totaal Aantrekkelijk Assen	15.201	3.120	0	0	18.321	-2.503	50	0	-245	15.442

Programma / Beleidsthema	Begroting 2019	Mutatie Kaderbrief 2020	Actualisatie mjp	Beleids- maatregelen 2019-2023	Begroting 2019 na Kaderbrief	Mutatie mjp 2020	Actualisatie mjp	Beleids- maatregelen 2019-2023	Bezuinigingen	Prognose Begroting 2020
Samen werken aan Assen										
Bestuur	3.056	65	0	0	3.121	-104	0	0	-39	2.914
Regionale samenwerking	448	-75	0	0	373	202	0	0	0	575
Dienstverlening	988	263	0	0	1.251	-116	0	0	-18	855
Totaal Samen werken aan Assen	4.492	253	0	0	4.745	-18	0	0	-57	4.344
Bedrijfsvoering										
Bedrijfsvoering	20.704	456	0	0	21.160	142	65	0	0	20.927
Bedrijfsvoering - overhead	33.983	326	0	400	34.709	274	0	688	0	35.672
Totaal Bedrijfsvoering	54.687	783	0	400	55.870	416	65	688	0	56.599
Vastgoed en Grondbedrijf										
Parkeren	4.512	-18	0	0	4.494	-123	0	25	0	4.319
Vastgoed	22.596	522	0	20	23.138	-420	482	94	-663	22.582
Vastgoed - overhead	3.151	0	0	0	3.151	20	23	43	0	3.237
Grondbedrijf	10.567	0	0	0	10.567	-4.288	0	0	0	6.279
Totaal Vastgoed en Grondbedrijf	40.826	504	0	20	41.350	-4.810	505	162	-663	36.417

Programma / Beleidsthema	Begroting 2019	Mutatie Kaderbrief 2020	Actualisatie mjp	Beleids- maatregelen 2019-2023	Begroting 2019 na Kaderbrief	Mutatie mjp 2020	Actualisatie mjp	Beleids- maatregelen 2019-2023	Bezuinigingen	Prognose Begroting 2020
Algemeen financieel beleid										
Onvoorzien/incidenteel	599	-161	0	0	438	212	0	0	0	650
Belastingheffing	663	0	0	0	663	20	0	0	0	684
Financiering/Belegging	150	0	0	0	150	10	0	0	0	160
Gemeentefonds	180	0	0	0	180	0	0	0	0	180
Heffing vennootschapsbelasting	30	0	0	0	30	0	0	0	0	30
Overige algemene middelen	-1.064	-313	0	0	-1.377	371	-325	0	0	-1.331
Voorzieningen	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Resultaat renteomslag	-586	-420	0	0	-1.006	213	0	0	-200	-993
Saldo	1	0	0	0	1	-12	-4	0	0	-15
Totaal Algemeen financieel beleid	-27	-894	0	0	-921	814	-329	0	-200	-635
Totaal lasten	298.376	9.580	0	420	308.376	-10.498	4.051	880	-3.405	297.447

Programma / Beleidsthema	Begroting 2019	Mutatie Kaderbrief 2020	Actualisatie mjp	Beleids- maatregelen 2019-2023	Begroting 2019 na Kaderbrief	Mutatie mjp 2020	Actualisatie mjp	Beleids- maatregelen 2019-2023	Bezuinigingen	Prognose Begroting 2020
Baten										
Wonen in Assen										
Woningbouw/woonplan	1.440	0	0	0	1.440	121	0	0	0	1.561
Openbare ruimte	7.924	-6	0	0	7.918	688	0	0	55	8.661
Bereikbaarheid, verkeer en vervoer	185	0	0	0	185	0	0	0	0	185
Duurzaamheid	9.227	-1.200	0	0	8.027	1.335	0	0	0	9.362
Totaal Wonen in Assen	18.776	-1.206	0	0	17.570	2.144	0	0	55	19.769
Werken in Assen										
Participatie en inkomen	30.200	0	0	0	30.200	1.488	0	0	0	31.688
Economische ontwikkeling en innovatie	120	0	0	0	120	0	0	0	0	120
FlorijnAs	1.500	0	0	0	1.500	1.180	0	0	0	2.680
Totaal Werken in Assen	31.820	0	0	0	31.820	2.668	0	0	0	34.488
Meedoen in Assen										
Wmo, gezondheidszorg en vrijwilligerswerk	2.365	0	0	0	2.365	-115	0	0	0	2.250
Sport	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Onderwijs	4.547	570	0	0	5.117	239	0	0	0	5.356
Totaal Meedoen in Assen	6.912	570	0	0	7.482	124	0	0	0	7.606

Programma / Beleidsthema	Begroting 2019	Mutatie Kaderbrief 2020	Actualisatie mjp	Beleids- maatregelen 2019-2023	Begroting 2019 na Kaderbrief	Mutatie mjp 2020	Actualisatie mjp	Beleids- maatregelen 2019-2023	Bezuinigingen	Prognose Begroting 2020
Aantrekkelijk Assen										
Aantrekkelijke binnenstad	25	2.490	0	0	2.515	-2.490	0	0	0	25
Kunst en cultuur	125	0	0	0	125	0	0	0	0	125
Evenementen	194	110	0	0	304	-300	0	0	0	4
Veiligheid	17	0	0	0	17	0	0	0	26	43
Totaal Aantrekkelijk Assen	361	2.600	0	0	2.961	-2.790	0	0	26	197
Samen werken aan Assen										
Dienstverlening	849	0	0	0	849	13	0	0	5	867
Totaal Samen werken aan Assen	849	0	0	0	849	13	0	0	5	867
Bedrijfsvoering										
Bedrijfsvoering	3.441	0	0	0	3.441	29	0	0	0	3.470
Bedrijfsvoering - overhead	4.152	80	0	0	4.232	-6	0	0	0	4.226
Totaal Bedrijfsvoering	7.593	80	0	0	7.673	23	0	0	0	7.696

Programma / Beleidsthema	Begroting 2019	Mutatie Kaderbrief 2020	Actualisatie mjp	Beleids- maatregelen 2019-2023	Begroting 2019 na Kaderbrief	Mutatie mjp 2020	Actualisatie mjp	Beleids- maatregelen 2019-2023	Bezuinigingen	Prognose Begroting 2020
Vastgoed en Grondbedrijf										
Parkeren	5.607	0	0	0	5.607	-273	0	0	0	5.334
Vastgoed	11.959	427	0	0	12.386	-367	148	0	0	12.167
Vastgoed - overhead	1.083	0	0	0	1.083	0	0	0	0	1.083
Grondbedrijf	10.675	0	0	0	10.675	-5.342	0	0	0	5.333
Totaal Vastgoed en Grondbedrijf	29.324	427	0	0	29.751	-5.982	148	0	0	23.917
Algemeen financieel beleid										
Belastingheffing	18.022	0	0	0	18.022	491	0	0	1.250	19.763
Financiering/Belegging	4.813	170	0	0	4.983	-493	0	0	20	4.510
Gemeentefonds	159.076	1.565	1.700	0	162.341	1.801	-200	0	0	163.942
Overige algemene middelen	62	13	0	0	75	-13	0	0	0	62
Resultaat renteomslag	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Totaal Algemeen financieel beleid	181.973	1.748	1.700	0	185.421	1.786	-200	0	1.270	188.277

Programma / Beleidsthema	Begroting 2019	Mutatie Kaderbrief 2020	Actualisatie mjp	Beleids- maatregelen 2019-2023	Begroting 2019 na Kaderbrief	Mutatie mjp 2020	Actualisatie mjp	Beleids- maatregelen 2019-2023	Bezuinigingen	Prognose Begroting 2020
Totaal baten	277.608	4.219	1.700	0	283.527	-2.014	-52	0	1.356	282.817
Saldo van baten en lasten	-20.768	-5.361	1.700	-420	-24.849	8.484	-4.103	-880	4.761	-14.630
Mutaties in reserves										
Storting reserves	11.514	1.763	0	0	13.277	-9.253	0	0	0	4.024
Beschikking reserves	32.283	4.945	0	0	37.228	-22.752	0	0	0	12.521
Totaal mutaties in reserves	20.769	3.182	0	0	23.951	-13.499	0	0	0	8.497
Resultaat	1	-2.179	1.700	-420	-898	-5.015	-4.103	-880	4.761	-6.133

Analyse prognose Begroting 2020 (stand Kaderbrief 2020) - Begroting 2020						
Programma / Beleidsthema	Prognosebegroting 2020	Prijscompensatie	Actualisatie	Bestuursakkoord	Dekingsmaatregelen	Begroting 2020
Lasten						
Wonen in Assen						
Woningbouw/woonplan	1.994	-7	-45	0	0	1.941
Openbare ruimte	16.760	-46	-909	0	0	15.809
Bereikbaarheid, verkeer en vervoer	839	-1	350	0	0	1.189
Duurzaamheid	5.549	-10	384	0	0	5.921
Totaal Wonen in Assen	25.142	-64	-221	0	0	24.860
Werken in Assen						
Participatie en inkomen	44.318	0	10.811	0	0	55.129
Economische ontwikkeling en innovatie	1.650	-7	-25	0	0	1.619
FlorijnAs	500	0	3.400	0	0	3.900
Totaal Werken in Assen	46.468	-7	14.186	0	0	60.648
Meedoen in Assen						
Jeugdzorg	28.065	-2	552	0	0	28.615
Wmo, gezondheidszorg en vrijwilligerswerk	66.886	-1	3.824	0	-112	70.597
Mijn Buurt Assen	4.630	-22	141	0	0	4.749
Meedoenbeleid	4.518	0	40	0	-88	4.470
Sport	337	-1	0	0	0	336
Schuldhelpverlening	1.464	6	0	0	0	1.470
Onderwijs	7.770	-23	132	0	0	7.881
Totaal Meedoen in Assen	113.670	-42	4.689	0	-200	118.118
Aantrekkelijk Assen						
Aantrekkelijke binnenstad	392	-1	24	0	0	415
Kunst en cultuur	10.397	-61	50	0	0	10.386
Evenementen	1.171	-4	5	0	0	1.173
Veiligheid	3.482	-8	0	0	0	3.475
Totaal Aantrekkelijk Assen	15.442	-74	79	0	0	15.449

Programma / Beleidsthema	Prognosebegroting 2020	Prijscompensatie	Actualisatie	Bestuursakkoord	Dekkingsmaatregelen	Begroting 2020
Samen werken aan Assen						
Bestuur	2.914	-2	180	0	0	3.094
Regionale samenwerking	575	-1	-79	0	0	495
Dienstverlening	855	-10	-99	0	0	746
Totaal Samen werken aan Assen	4.344	-13	2	0	0	4.335
Bedrijfsvoering						
Bedrijfsvoering	35.672	-45	209	0	0	35.836
Bedrijfsvoering - overhead	20.927	0	359	0	0	21.286
Totaal Bedrijfsvoering	56.599	-45	568	0	0	57.122
Vastgoed en Grondbedrijf						
Parkeren	4.319	-1	-418	0	0	3.900
Vastgoed	22.582	-1	-1.380	0	0	21.201
Vastgoed - overhead	3.237	0	-634	0	0	2.603
Grondbedrijf	6.279	0	0	0	0	6.279
Totaal Vastgoed en Grondbedrijf	36.417	-2	-2.433	0	0	33.983
Algemeen financieel beleid						
Onvoorzien/incidenteel	650	0	-165	0	0	485
Belastingheffing	684	-2	0	0	0	682
Financiering/Belegging	160	0	12	0	0	173
Gemeentefonds	180	0	3.633	0	0	3.813
Heffing vennootschapsbelasting	30	0	0	0	0	30
Overige algemene middelen	-1.331	0	188	0	0	-1.143
Resultaat renteomslag	-993	0	73	0	0	-920
Saldo afrondingsverschillen	-15	0	0	0	0	-15
Totaal Algemeen financieel beleid	-635	-2	3.741	0	0	3.105
Totaal lasten	297.447	-250	20.612	0	-200	317.620

Baten						
Programma / Beleidsthema	Prognose Begroting 2020	Prijscompensatie	Actualisatie	Bestuursakkoord	Dekingsmaatregelen	Begroting 2020
Wonen in Assen						
Woningbouw/woonplan	1.561	0	5	0	0	1.566
Openbare ruimte	8.661	0	-644	0	0	8.017
Bereikbaarheid, verkeer en vervoer	185	0	0	0	0	185
Duurzaamheid	9.362	0	-142	0	0	9.220
Totaal Wonen in Assen	19.769	0	-781	0	0	18.988
Werken in Assen						
Participatie en inkomen	31.688	0	-2.179	0	0	29.509
Economische ontwikkeling en innovatie	120	0	0	0	0	120
FlorijnAs	2.680	0	0	0	0	2.680
Totaal Werken in Assen	34.488	0	-2.179	0	0	32.309
Meedoen in Assen						
Wmo, gezondheidszorg en vrijwilligerswerk	2.250	0	290	0	0	2.540
Onderwijs	5.356	0	47	0	0	5.403
Totaal Meedoen in Assen	7.606	0	337	0	0	7.943
Aantrekkelijk Assen						
Aantrekkelijke binnenstad	25	0	0	0	0	25
Kunst en cultuur	125	0	0	0	0	125
Evenementen	4	0	0	0	0	4
Veiligheid	43	0	0	0	0	43
Totaal Aantrekkelijk Assen	197	0	0	0	0	197
Samen werken aan Assen						
Dienstverlening	867	0	-96	0	0	771
Totaal Samen werken aan Assen	867	0	-96	0	0	771
Bedrijfsvoering						
Bedrijfsvoering	3.470	0	73	0	0	3.543
Bedrijfsvoering - overhead	4.226	0	630	0	0	4.856
Totaal Bedrijfsvoering	7.696	0	703	0	0	8.399

Programma / Beleidsthema	Prognose Begroting 2020	Prijscompensatie	Actualisatie	Bestuursakkoord	Dekingsmaatregelen	Begroting 2020
Vastgoed en Grondbedrijf						
Parkeren	5.334	0	-491	0	0	4.843
Vastgoed	12.167	0	-1.278	0	0	10.889
Vastgoed - overhead	1.083	0	-789	0	0	294
Grondbedrijf	5.333	0	0	0	0	5.333
Totaal Vastgoed en Grondbedrijf	23.917	0	-2.558	0	0	21.359
Algemeen financieel beleid						
Belastingheffing	19.763	0	100	0	750	20.613
Financiering/Belegging	4.510	0	-135	0	0	4.375
Gemeentefonds	163.942	0	21.612	0	0	185.554
Overige algemene middelen	62	0	0	0	0	62
Resultaat renteomslag	0	0	0	0	0	0
Totaal Algemeen financieel beleid	188.277	0	21.577	0	750	210.604
Totaal baten	282.817	0	17.003	0	750	300.570
Totaal saldo van baten en lasten	-14.630	250	-3.610	0	950	-17.050
Mutaties in reserves						
Storting reserves	4.024	0	-10	0	0	4.014
Beschikking reserves	12.521	0	3.234	0	5.309	21.064
Totaal mutaties in reserves	8.497	0	3.244	0	5.309	17.050
Resultaat	-6.133	250	-366	0	6.259	0

3. Overzicht subsidies tot en met € 50.000

Gezonde Leefstijl, budgetten afkomstig uit deelbegroting sport			
Doel: Burgers met een fysieke beperking of chronische aandoening die minder beroep doen op de zorg.			
Naam	Subsidie	Activiteit	Argumentatie
Wordt geactualiseerd			
Jeugd, onderwijs			
Doel: Stimuleren van de ontwikkeling van kinderen. Gezonde burgers die minder beroep doen op de zorg.			
Naam	Subsidie	Activiteit	Argumentatie
Speel-O-Theek	€ 3.500	Het uitlenen van speelgoed aan een brede doelgroep met oog voor ouders met weinig middelen. Speciaal speelgoed voor motorische ontwikkeling. Voorlichting op scholen en peuterspeelzalen/kinderopvang over het belang en mogelijkheden van speelgoed voor de sociale en motorische ontwikkeling van kinderen.	Stimuleren van de ontwikkeling en speelplezier van kinderen. Bevordert de ontwikkeling van kinderen waarvan de ouders te weinig inkomen hebben om dit te kunnen bekostigen. (Armoedebelaid) Mogelijkheid voor speciaal kinderspeelgoed. In Assen en omstreken zijn geen andere mogelijkheden aanwezig. (mogelijke regiofunctie) NB. Inclusief de huisvestingskosten € 10.000 per jaar.
Kunst en cultuur			
Maatschappelijk effect: Assen is een aantrekkelijke stad om te wonen, te werken en te verblijven met een gedifferentieerde culturele infrastructuur. Meer bezoekers, inwoners, werkgelegenheid en onderwijs. Vergroten van bezoek en deelname aan culturele activiteiten.			
Naam	Subsidie	Activiteit	Argumentatie
Wordt geactualiseerd			
			0

Welzijn			
Doel: Zorg voor kwetsbaren in een actieve, bereidwillige samenleving waarbij eigen kracht voorop staat. Ondersteunen vrijwilligerswerk.			
Naam	Subsidie	Activiteit	Argumentatie
Hospice Alteveer	€ 7.500	Aantal gasten en aantal vrijwilligers.	Ondersteuning door vrijwilligers in het palliatieve proces voor mensen die niet thuis kunnen/willen sterven. Past binnen het beleid en het collegeprogramma Informele zorg in een actieve samenleving.
Tegen haar wil	€ 7.159	Rol en plaats nader te bepalen.	Zorg voor kwetsbaren. Belangrijke functie voor de slachtoffers van huiselijk geweld, aantal aanmeldingen neemt toe.
Slachtofferhulp Noord Nederland	€ 17.599	Slachtofferhulp.	Zorg voor kwetsbaren (slachtoffers ongeluk, misdrijf). Slachtofferhulp is geen wettelijke taak maar de gemeenten worden geacht € 0,25 per inwoner te subsidiëren.
St. Assen voor Assen	€ 25.000	Aantal maatschappelijk betrokken activiteiten. Bijvoorbeeld organiseren beursvloer bemiddelingen en een aantal coaching-activiteiten voor jongeren.	Maatschappelijk betrokken ondernemen; Assenaren voor elkaar. Vergroot participatie in de lokale samenleving.
Humanitas	€ 36.650	Sociale redzaamheidsmatrix stijging aantal actieve bewoners samenwerking met zorgaanbieders en andere ketenpartners maatschappelijk veld.	Thuisadministratie, maatjesproject, autistensoos, project Leef (vrijwilligersorganisatie). Past binnen het beleid en het collegeprogramma; informele zorg in een actieve samenleving. Per 1 januari 2015 wordt dit vanuit Wmo bekostigd.
St. Contactpunt Mantelzorg	€ 7.000	Hogere score zelfredzaamheidsmatrix, stijging actieve bewoners, toename aantal mantelzorgers.	Het betreft een belangenorganisatie die zich inzet voor de belangen van mantelzorgers en lotgenoten samenbrengt door voorlichting en advies te verzorgen.
St. Present	€ 24.960	Het inzetten van groepen vrijwilligers ter ondersteuning van kwetsbare Assenaren of organisaties die zich voor deze doelgroep inzetten. Het betreft een vraaggerichte aanpak.	Deze organisatie mobiliseert vrijwilligers ter ondersteuning van andere kwetsbare inwoners in de stad. Ze brengen mensen samen en zijn een voorliggende voorziening voor professionele inzet.
St. Present Vluchteling	€ 9.000	Het inzetten van groepen vrijwilligers ter ondersteuning van vluchtelingen in het AZC. Het kan gaan om taalactiviteiten of activiteiten ter versterking van het sociale netwerk.	Zie kolom hierboven met als specificatie vluchtelingen.

Meedoen			
Doel: Armoedebestrijding.			
Naam	Subsidie	Activiteit	Argumentatie
Voedselbank Noord- en Midden Drenthe	Max* € 12.500	Wekelijks een voedselpakket; Maximaal 3 jaar lang. Samenwerking met GKB/ISD.	Biedt acute (voedsel-)noodhulp aan inwoners die per week minder te besteden hebben dan de normen die de stichting en GKB/ISD hanteren. Continuïteit preventieve werking. *De voedselbank heeft voor 2020 een aanvraag ingediend van € 12.500. Deze vraag moet nog inhoudelijk en bestuurlijk worden getoetst.
Totaal	€ 104.408		